Kirkkaus Keuruun & Pihlajaveen

Korpikirjasto ry

Ilari Kotimäki

Kirkkaus Keuruun ja Pihlajaveen

Kulttuuriyhdistys
Korpikirjasto ry

Kulttuuriyhdistys Korpikirjasto ry

Tuottaja, kokoaja ja kirjoittaja:
Ilari Kotimäki

Valokuvat:
Ilari Kotimäki ja Matti Saarinen

Graafinen suunnittelu:
Elina-Maria Leppäaho

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Sisältö

7	Esipuhe
16	Minun Pihlajaveteni
60	Johdattelua Pihlajaveden rakennuksiin ja taustoihin
71	Erämaakirkko
106	Voitko unohtaa Rekolaa?
112	Karhulankylän työväentalo
122	Pihlajaveden nuorisoseurantalo
126	Pihlajaveden kotiseutumuseo
140	Pihlajaveden uusi kirkko (1870)
149	Kauppala on syntynyt
153	Mistäs se Karansalmi sitten on oikein tehty, ette usko?
168	Kokinkota
180	Tiedetila
189	Korpikirjasto
204	Valkeajärven pysäkki
216	Valkeajärven koulu
220	Pihlajaveden koulu
226	Pihlajaveden rautatieasema
246	Pihlajaveden pappila

Sisältö

280 Pihlajaveden seurakuntatalo
286 Pihlajaveden Koipikankaan hautausmaan kappeli
293 Lehtomäki – Pihlajaveden uusi kunnantaloko?
308 Ainutlaatuiset Pihlajaveden tunnukset, maamerkit
352 Kun kuulet sanan Pihlajavesi, mitä se tuo mieleesi?
372 Ainon muistolle
375 Kirkkovene Pihla
377 Matti Rajala
380 Timo Kara Pihlajavetinen kuvanveistäjä
386 Karhunkylän Havukka
391 Matti Raivio
400 Anton Collin
404 Aisapuu
418 Pihlajaveden tapahtumia
444 Tarinoita Pihlajavedeltä
520 Pihlajaveden yhdistykset esittäytyvät
545 Mistäs se Pihlajavesi on tehty?
635 Lopuksi

Esipuhe

Pihlajavesi sijoittuu kolmen maakunnan rajamaille. Historiallisesti Pihlajavesi on osa vanhaa Ruovettä, sijaitsee lähinnä eteläpohjalaista Ähtäriä, mutta luetaan osaksi Keski-Suomea. Pihlajavesi oli aina vuoteen 1969 asti itsenäinen kunta, mutta voimavarat hiipuivat ja näin Pihlajavesi liittyi silloiseen Keuruun kuntaan, nykyiseen kaupunkiin. Keuruuseen liittymisen kautta Pihlajavesi kiinnittyi, monen mielestä kiinnitettiin voimallisemmin Keski-Suomeen. Tosin jo v. 1920 korpilahtelainen Martti Korpilahti runoili ruotsalaisen Ivar Widéenin sävelmään sanat ja näin syntyi Keski-Suomen kotiseutulaulu, mikä tunnetaan myös Keski-Suomen maakuntalauluna. Kotiseutulaulu alkaa sanoin:

Männikkömetsät ja rantojen raidat,
laaksojen liepeillä koivikkohaat,
ah, polut korpia kiertävät, kaidat,
kukkivat kummut ja mansikkamaat!

Keitele vehmas ja Päijänne jylhä,
kirkkaus Keuruun ja Kuuhankaveen,
vuorien huippujen kauneus yllä,
ah, kotiseutua muistoineen.

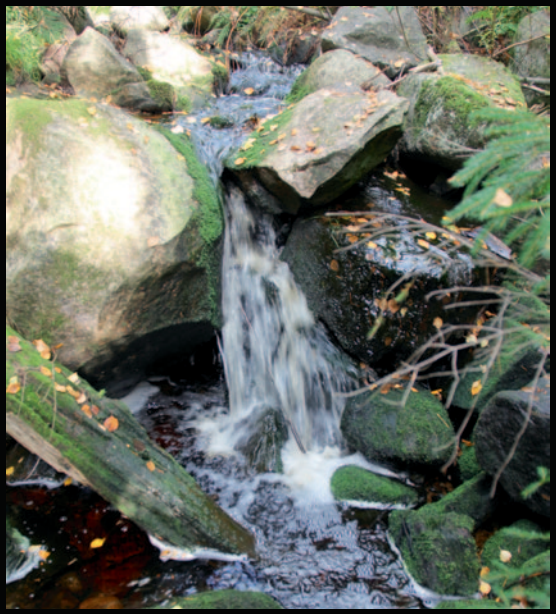

Pihlajavetisten korvaan kaunis kesäinen laulu on karahtanut epävireisesti. Siksi Pihlajavedellä laulua lauletaan, mutta sanoja on hiukan muokattu. Monien vuosikymmenien ajan pihlajavetinen laulaa kajauttaa ”Keitele vehmas ja Päijänne jylhä, kirkkaus Keuruun ja Pihlajaveen.” Tämä pihlajavetinen versio on ennen kaikkea itsenäisyyden osoitus, kunnioitus menneelle ja selkeä sanoma siitä, että Pihlajavesi on kyllä Keuruun kaupungin läntinen osa, mutta pihlajavetiset ovat ylpeitä omasta kotiseudustaan, Pihlajavesi elää.

Martti Korpilahden K-S Kotiseutulaulun sanat kuvaavat Pihlajaveden arvoja, mutta ikävä kyllä nuo sanat tuntuvat kovin irvokkailta, kun katsomme tänään järvivesiämme. Kirkkaus on kaukana, kun tummuus sitä vastoin on yleispiirre vesistöillemme. Kaikki me tiedämme Sällintien ja heti Myllyahojen jälkeisen Kurslahden. Kuinka moni katseleekaan kaiholla niitä mielikuvia 30 vuoden takaa, jolloin Kurslahti oli todellinen Pihlajaveden laguuni, helmi

vailla vertaa, vaaleine hiekkarantoineen. Todellakin, vain 10 vuotta Pihlajavedellä asuneena on mahdotonta uskoa, että nyt pusikkoinen Kurslahden perukka olisi ollut koko seudun paras uimapaikka!!!

Ne ajat ovat ohi ja 1960- ja 70 –luvuilla koko Suomessa toteutettu massiivinen soiden ojitusohjelma sai soiden humuksen ja kiintoaineen liikkeelle pilaten Kurslahden ja koko Pihlajavesi- ja lähes jokaisen muunkin seudun järven. Kun tähän vielä lisätään voimistunut turpeennosto, niin vetemme ovat kyllä puhtaita bakteereista, mutta eivät

enää kestä lisäkuormitusta soilta, metsistä, eikä pelloiltakaan.

Kun Keski-Suomen liitto käynnisti kolmannen vaihemaakuntakaavan valmistelun, niin hälytyskellot soivat. Tämä vaihekaava koskee turvetuotantoa ja suoluontoa sekä tuulivoimaa. Ns. turvekaava on ollut nähtävillä ja sitä on vastustettu kymmenissä eri tilaisuuksissa, mutta keuruulaisten ja myös pihlajavetisten laajasta vastustuksesta huolimatta tuntuu kovin kummalliselta, kovin nurinkuriselta, että muut eri puolilla Keski-Suomea, ennen kaikkea Jyväskylässä asuvat, päättävät, miten Pihlajaveden reitti jatkossa voi, miten yhä vain suurempia ravintokuormia avatuilta ja avattavilta soilta valuu ja kulkeutuu vesireitille ja tekee koko seudun eliksiiristä sellaisen, mikä ei ketään kiehdo. Näissä merkeissä Keuruun maakuntavaltuutettuja ei kuunneltu ja niin kolmas vaihemaakuntakaava Keski-Suomen maakuntavaltuustossa hyväksyttiin äänestyksen jälkeen. Nyt tätä kirjoitettaessa ”turvekaava” on hyväksyttävänä Ympäristöministeriössä. Voisi varmaan sanoa, että onneksi kaavasta

on valitettu ja on hyvin mahdollista, että Ympäristöministeriö ei hyväksy kaavaa ja näin palataan alkuasetelmiin. Tällöin kaavan valmistelu on aloitettava uudelleen ja silloin on pidettävä huoli siitä, ettei kaava etene samaa latua kuin edeltäjänsä.

Esitetyt uudet turvetuotantoon sopivat suot ovat suuri uhka käyttöönotettuna järvillemme. Yksin kukaan ei voi uskottavasti vastustaa Jyväskylässä tehtäviä kaavapäätöksiä, mutta joukkovoimalla asia on toisin. Siksi Pihlajavedellä on syntynyt ihmeellinen yhteen hiileen puhaltamishenki, kuin ennen vanhaan. Tästä hyvänä esimerkkinä toimi Pihlajaveden Nuorisoseuran Pihlajaveden aseman koululla junailema yhteistyöilta 25.4.2012. Tässä illassa puhuttiin yhteistyöstä ja palveluista Pihlajavedellä. Paikalle oli saapunut 34 ympärivuotista pihlajavetistä ja tämä on paljon. Tapaamisessa syntyi päätös, että Pihlajavedelle pyritään yhteistyöhankkeen kautta palauttamaan välttämättömiä palveluja.

Muutenkin yhteistyö on tämän päivän teema Pihlajavedellä. Karimon kyläyhdistys

ja Kulttuuriyhdistys Korpikirjasto ry ovat olleet mukana suunnittelemassa Keuruuta ja Pihlajavettäkin palvelevaa Kylävoimaa -hanketta. Tämä Kylävoimaa –hanke vetäjänsä Kirsi Heiskasen johdolla ohjaa Keuruun kylät uudelle vuosituhannelle. Markkinoinnin ammattilaisena Kirsi on jo nyt pystynyt muuttamaan varsin jäyheää kyläkulttuuria. Kylävoimaa synnyttää koko Keuruulle uuden kyläohjelman, millä Keuruun kylät jatkossa houkuttelevat uusia asujia paikkakunnalle.

Pihlajaveden NS järjestää toimintoja asemanseudulla, VPK tuo turvaa koko alueelle, Kotiseutuyhdistys ylläpitää kotiseutumuseota, Tiedetila elävöittää Karimon koululla, Karhulankylän Työväenyhdistys tanssittaa juhannuksena ja peluuttaa jalkapalloa heinäkuussa. Korpikirjasto on synnyttänyt lisäksi vuoden aikana Pihlajaveden elämästä, menneestä ja tulevasta kertovan kirjan haastattelemalla pihlajavetisiä yhteistyössä Pihlajaveden yhteisöjen kanssa. Seurakunta jatkaa varsin mittavia toimintojaan ja Sällin Pienviljelijäyhdistyksen talo herää

henkiin Karansalmella kesällä tanssien merkeissä.

Pihlajaveden Urheilijoiden peräsimessä hääri kokonaista 43 vuotta Matti Saarinen. Samalla tavalla kalustoon on kuulunut sihteeri Eeva-Leena Kallio. Matti Saarinen luopui puheenjohtajuudesta ja myös Eeva-Leena Kallio ilmoitti vuosikokouksessa, että ensi vuonna hänenkin on syytä antaa tilaa nuoremmille. Nyt Pihlajaveden Urheilijat sai uudeksi puheenjohtajakseen Jussi Kallion. Matti Saarinen jatkaa vielä hallituksen jäsenenä.

Meitä ympärivuotisia pihlajavetisiä on enää runsas 400, mutta ns. kesäasujien määrä ilahduttavasti yhä vain kasvaa. Vaikka Pihlajavesi elää syksystä kevääseen varsinaista hiljaiseloa, niin kesällä tilanne on toisin. Elämää on kylän raiteilla. Yhdessä vuodessa tämän kirjan työstämisen aikana on alkanut näkyä myös numeerisia tuloksia. Pihlajaveden lasten määrä on kasvanut, ihan totta. Ja tämä tietää hyvää jatkoa Pihlajaveden ala-asteelle ja muutenkin Pihlajaveden tulevaisuudelle.

Uuden vireyden kipinän synnyttäjää on vaikeaa nimetä, kun aktiivisuuden takana lienee useampi tekijä. Ihan merkityksetön ei kuitenkaan liene Suomen Nuorisoseurat ry:n Palvelutuulihanke, joka vuosi sitten rantautui Pihlajavedelle Pihlajaveden Nuorisoseuran innoittamana. Kaksi nuorta naista Päivi Kaski ja Anu Viitala saivat pihlajavetiset liikkeelle ensin info-tapaamisessa ja sen jälkeen säännöllisesti kuukausittain. Näin syntyi vuoropuhelu, mikä jatkuu yhä.

Molemmat, niin Päivi kuin ja Anukin ovat olleet vuoden aikana äitiyslomalla. Parivaljakko synnytti uutta ihastuen Pihlajaveteen. Valitettavasti asuvat Jyväskylässä, eivätkä näin ole lisäämässä Pihlajaveden kovasti kaivattua lapsilukua. Päivin ja Anun työtä Palvelutuulihankkeessa tuurasivat vauvaloman ajan niin ikään jyväskyläläiset Reena Laukkanen-Abbey ja Anja Saksola.

Toisaalta Pihlajaveden Kotiseutuyhdistyksen työssä oman toimintaympäristönsä arvostamiseksi on tapahtunut sukupolven-

vaihdos. Nyt Oiva Hanhiniemi puheenjohtajana ja Raija Koskela-Drischenko museoemäntänä jatkavat perinteikästä työtä pihlajavetisyyden syntysijoilla. Tämä pitkäjännitteinen työ on alkanut tuottaa tuloksia. Käykääpä ihmettelemässä museolla kesäaikaan Kolehmanmäellä.

Jos nyt jotain olisi nimettävä, niin kukapa ei nostaisi vuoden teoksi Pihlajavedellä Kauppalan synnyttämistä, uuden kauppa- ja kohtaamispaikan avaamista vapunaattona 2013. Tämän Kauppalan tarina on värikäs menneessä ajassa, mutta nyt Kauppala avaa uuden sivun koko Pihlajaveden elämässä. Kauppala on ennen kaikkea yhteistyön ja aukottoman talkootyön ylistystä, saavutus, mikä etsii vertaistaan. Ensin syntyi tai aktivoitui Pihlajaveden kyläyhdistys puheenjohtajansa Jyrki Jartin johdolla ja

sitten syntyi Kauppala. Tästä tarkemmin tässä kirjassa.

Kirjan lopussa Pihlajaveden yhteisöt esittäytyvät Kirkkaus Keuruun ja Pihlajaveen esitteessä. Esite niin kuin tämä koko kirjakin tullaan jatkossa painamaan myös paperiversioksi.

Tämä kirja on syntynyt niin ikään yhteistyön kautta. Suur-kiitos EU-toimintaryhmä Vesuri ry:lle työn mahdollistamisesta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kautta. Hyvin oleellisena tiennäyttäjänä on toiminut Keuruun kulttuuritoimi ja sen kokenut asiantuntija Virva Asp. Idea kirjan tarinamaisuudesta löytyi juuri keskustelussa kulttuuritoimen kanssa. Tämä kirja jatkaa sitä tietä, minkä Pihlajaveden tutkija ja sanataitaja, tarinankertoja Aino Korja viitoitti. Tässä kirjassa esitellään muutama ote Aino Korjan varsin mittavasta Pihlajavesi-aineistosta.

Kiitos kirjan ulkoasusta ja taitosta helsinkiläiselle graafikolle Elina-Maria Leppäaholle. Kiitos myös omalle perheelleni Minnalle ja Usva Karpalolle kärsivällisyydestä kestää niitä pitkiä keskusteluja, jotka veivät usein perheen omaa aikaa, mutta olivat välttämättömiä materiaalin keruun kannalta. Ilman eri yhteisöjen työtä Pihlajavesi olisi varsin hiljainen. Tämä kirja ei olisi syntynyt ilman satojen pihjajavetisten mukana oloa, vastaamista välillä tyhmiinkin kysymyksiin. Tämä kirja tukee Pihlajaveden uutta nousua paikkakunnaksi, missä elämä voittaa monikymmenvuotisen masennuksen. Tämä kirja ei ole puolueeton, tämä kirja katsoo asioita Pihlajavedeltä käsin, puolustaa pihlajavetistä elämää, Pihlajaveden tärkeitä arvoja, ja tästähän eivät kaikki pidä, eivät ainakaan ne, jotka vähättelevät elämää Keuruun läntisessä provinssissa.

Tervetuloa uudet kesät, kärpäset, tervetuloa kesäpihlajavetiset ja uudet ympärivuotiset asujat, muuten vain elämyksiä etsivät rikastuttamaan Pihlajaveden verkkaista elämää ja laulamaan jatkossakin Kirkkaus Keuruun ja Pihlajaveen!

Ilari Kotimäki
Kirjan parsija, kokooja, kirjoittaja

1. luku
Minun Pihlajaveteni

Minun Pihlajaveteni

Minun Pihlajaveteni alkaa Pappilanmäen päältä. Siitä kohtaa, missä metsässä on viisisataa erilaista vihreää ja kauimmaiset kuusikot tummuvat Koipijärven syvään siniseen. Paikka jossa huomaan, kuinka pääni pauhu vaikenee ja sydämeni on yhtä auki kuin edessä lepäävä peltoaukea.

Minun Pihlajaveteni on Kalliomäen kultaisena lainehtiva kaurapelto. Tuttu torven tööttäys punaisesta puimakoneesta. Pyörän renkaiden rahina, kun koulupäivän jälkeen kiipeän kivistä rinnettä. Kasvoilla loppukesän lempeänhaikea aurinko. Tuvan hirsien turvallinen syli, aitan takana tummuva ukkostaivas. Talvinen laavun taikamaailma, kun kokoonnumme julistamaan joulurauhan. Nuotiosta kiipeävät kipunat, ympärillä valkeaan vaimeneva erämaa. Lumen alla uinuvat Kalliopuron pyörteet. Niin uinuvat myös he, jotka tästä piiristä ovat jo pois menneet, nimensä kultaisella kiveen kirjoitettu

Pihlajaveteni on metsäpolun varrella. Se on tuhat kilometriä lenkkitossujen pohjassa, tutut tiet, mutta ennalta sanelemattomat askeleet. Aamuateriallaan oleva kurkiparvi. Se sama, jonka taas syksyllä saattelen matkaan. Virransillan varjoissa tuoksuva märkä maa. Hetkeksi salpautunut hengitys, kun teeripari pyrähtää pakoon ojan pientareelta. Koskematon korpi, joka joskus selän takana kuiskuttaa kuvitelmiaan. Rikki risahtavat lätäköt ensimmäisen yöpakkasen jälkeen. Ylpeänä aukeava Pihlaisselkä, joka armollisesti sallii hiihtäjän hetken nauttia hangistaan.

Minun Pihlajaveteni on radan varren vanha puutalo. Valon väsymätön leikki räsyma-

ton raidoilla, villasukan alla vaimeasti narahtava lattia. Odotussalin seiniin taltioidut tarinat, entisen asemapäällikön verkkaiset askeleet ja postineitien iloinen puheen sorina. Se on loppumaton pino lautoja odottamassa timpurin taitavien käsien kosketusta. Peltiämpärillinen irti revittyjä nupinauloja, helmenharmaassa tapetissa lentävät linnut. Unelma, joka haastaa ihmisiäksi. Katon korjaajan pölystä viiruiksi vaihtuneet silmät, joihin olen luvannut katsoa loppuelämän.

Minun Pihlajaveteni on hiljainen kylätie. Se on surullisia taloja, jotka odottavat että joku sytyttäisi valot ja korjaisi notkahtaneen porraspuun. Tulisi kotiin ja puhaltaisi sinisen savukiehkuran saunan pesään. Se on entisen itsenäisen alasajoa, loukattua ylpeyttä ja yksinäisiin vuosiin väsymistä. Liian monta lähtöä ja luovuttamista. Pelkoa pienen kyläkoulun kuolemasta. Tie, jota pitkin pääsee pois.

Mutta sittenkin se on täynnä sellaista elämää, jota vain ohitse kiiruhtava ei osaa katsoa. Sysipimeästä pilkahtavia pieniä va-

loja, kotiuunissa leivottu lämmin leipä. Kutsu iltakylään kesänaapurin uimarantaan. Aikuisten unohdetut arkihuolet, tuulispäiset tyttäret, jotka ovat löytäneet jo sydänystäviksi. Minun Pihlajaveteni on uudenlaista yhdessä tekemistä, kuuntelemista, tarpeeksi kovaa tahtomista. Sitä, että sukupolvet katsovat toisiaan suoraan silmiin. Ehkä jotakin samaa siinä on, kuin oman pyhättönsä piilossa aikoinaan rakentaneilla. Sillä jostain syvältä nousevat pihlajan juuret, versovat vihreänä uuteen kevääseen.

Pihlajavedellä,
asemapäällikönkonttorissa
5.5.2013
Jenni Kallio

Akseli Gallen-Kallela ihastui Erämaakirkkoon ja erityisesti sen oveen

Kokemus oli niin myönteinen, että taiteilija riipusti kokemuksestaan runon.

(Lähde: Keuruun museo/Pihlajaveden kotiseutumuseo)

Taiteilija Akseli Gallen-Kallela vieraili Pihlajavedellä vuonna 1900. Hän oli liikkeellä polkupyörällään, johon tuli jokin vika ja uudet osat oli tilattava Helsingistä asti. Tämän vuoksi hänen oli pysähdyttävä joksikin aikaa Pihlajavedelle. Käynnistään Pihlajaveden vanhassa kirkossa Gallen-Kallela kirjoitti humoristisen pakinan ”Pönttöputaasta”, jolla hän siis tarkoitti Pihlajavettä. Pakinassaan hän arvosteli mm. Pihlajaveden uutta kirkkoa ”kirkkohökkeliksi”. Vanhaan kirkkoon hän ihastui ja luonnehti sitä mm. ”jyrkkäharjaksi taideteokseksi”. Käynnistä Pihlajaveden erämaakirkossa syntyi myös runo, jonka alkuperäkielenä oli ruotsi:

Autiolla nummella puinen kirkko
vuosikymmenten hylkäämä.
Sammal peittää jo pohjan, harjaa,
ovi avoimena huokaa.
On taotut saranat ja vanha lukko,
vaapukat portaanpielessä kypsyy.
Hongat pihamaata vartioivat,
on avautunut metsän syli.
Asehuoneessa jalkapuu kolmen miehen
ja syntipalli nurkan pimennossa,
ammottaa lattian tilalla aukko,
ja rappuja vailla
riippuu pyhä saarnastuoli
kyhmyisten juurakoiden varassa.
Alttarinpaikalle siihen -
vuossatain takaa juurtuneena
- männynkanto.
Sakastissa kirjoituspulpetti
puisine kynttilänjalkoineen.
Läpi seinän reikä
ja siitä ränni virtsakouruna käytetty.
Oven rautasäppi
kuin hede jatkuu
alas sydämenmuotoiseen nuppuun asti.

Akseli Gallen-Kallela

Ei se Keuruu-retki sittenkään viimeiseksi jäänyt.

Maailman juhli vuosisadan vaihdetta Pariisin maailmannäyttelyllä 1900. Suomen palviljon KALEVALA-reskot ja Iris-huoneen sisustussuunnittelu olivat suurelta osin tulleet Axel Gallénin vastuulle. Venäläisvallan alla tuolloin eläneen kansakuntamme älymystö taisteli omaperäisenä erottuvan suomalaisen identiteetin nostamiseksi maailman tietoisuuteen. Siinä myös onnistuttiin.

Gallén kiirehti kotiin kansainväisestä Pariisista, voimavarat olivat lopussa, hermot riekaleina. Oli latauduttava. Erämetsät ja hongat kutsuivat.

Pari vuotta aikaisemmin, Italian matkalla Axel oli hankkinut itselleen polkupyörän. Uusi oivallinen kulkuneuvo kiidätti häntä nyt pitkin Keski-Suomen hiljaisia kyläteitä.

”Ihania erämaita täällä on, mittaamattomia soita ja korpimetsiä”, mies kirjoitti puolisolleen. Pihlajavedellä pyörä rikkoutui, varaosa oli tilattava Helsingistä. Taiteilija rauhoittui maalaamaan. Erämaakirkon tanhualla syntyi vesivärityö PIHLAVEDEN KIRKON OVESTA.

Autioksi jäänyt kirkko kiinnosti taitelijaa monin tavoin. Sen arkkitehtuuri ja sisärakenne kattotuoleineen siirtyivät luonnoskirjan sivuille. ”Vanha, pitäjänmiesten aarnihongista hakkaama kirkko, jyrkäharja taideteos, vakava, seisoo vielä, vaikka ilman lattiaa ja puoleksi kattoakin vailla, niemen nenässä yksinänsä. Tuskin lie asumuksia ollut sen läheisyydessä, koskei jälkiä näkynyt. Koivut hankaavat räystäitä ja sisään käytäviä tukkii nouseva petäjikkö.

Rikkaasti on ennen seiniä punamullalla sivelty, koska vieläkin tumman sametinkarvaisina kytevät. Sakariston seinällä vain virttynyt juova, johtuen lusikan muotoisesta puisesta putkesta, mikä sisäpuolelta on puhki seinän pistetty –pappien mukavuudeksi. Käytävässä on vielä nelireikäinen jalkapuu, jota ei enää ole tarvittu uuteen kirkkoon muuttaa. Sen rautalukot ovat varkaat

vieneet, mutta öisin kun kävisi katsomaan, näkisi siinä pienen perkeleen ristissä jaloin istua mököttävän, ahkerasti virsikirjaa lukien, hännällään jalkaraosta pelaten – väittävät vanhat eukot.”*

**(Keuruun museon arkisto, lainaus teoksesta Rakkaus Keski-Suomeen, Aivi Gallen-Kallela-Sirén, Hannu Tarmio ja Varpu-Liisa Tapissier-Määttänen, 2007)*

Kirjailija Santeri Viljakainen sai matkalipun tulevaisuuteen

Haukkaniemen perinteinen asuinympäristö Rekolan naapurissa antoi elävät ja luovat puitteet yhdelle Suomen nuorimmalle kirjailijalle, joka jo 22-vuotiaana sai Keski-Suomen taiteilijasäätön kirjailija-apuhan.

Suomessa kirjailija ei ole ammatti. Kirjailijatyö ammattina on kovin vieras. Tapana on kysyä, että mitä ihan oikeaa työtä teet. Kirjailijat saavat elantonsa yleensä muista askareista kuin kirjoittamisesta. Nuori Santeri Viljakainenkin on jo vuodet koettanut olla uskottava ja kertoilla kaarrellen, mitä tekee. Kun nuori mies sanoo, että minä kirjoitan, minä olen kirjailija, niin ilmeet ovat kyllä kertoneet, mitä nuoren miehen idealismista ollaan mieltä. Kovat ovat luulot Santerilla itsestään, ollaan yleisesti ajateltu. Santeria on pidetty kummana tyyppinä, aina miehellä on kynä mukanaan, mitenhän tuollaiset tästä elämästä selviytyy? Tätähän tämä ihmisten pohdinta on ollut.

Santeri Viljakaisen kykyihin luottajia on ollut muutamia. Yksi näistä tienavaajista on ollut Keuruun työvoimatoimiston pitkäaikainen johtaja, nykyinen Keski-Suomen Te-toimiston toimialajohtaja keuruulainen Pekka Rantanen. Keväällä vuosi sitten Santeri Viljakainen meni tapaamaan Pekka Rantasta Keuruun Te-toimistoon. Santeria oli lähes pakotettu hakemaan sinne ja tänne, pakko oli jättää hakemus vähintään kolmeen opinahjoon. Näin Santeri oli tehnytkin, mutta Santeri oli vakuuttunut, ettei kolmen vuodet opiskelut Etelä-Suomessa tai Pohjois-Pohjanmaalla olleet häntä varten, vaikka opiskelupaikka kauas avautuikin.

Santeri Viljakainen esitti Pekka Rantaselle oman näkemyksensä, miten hänestä tulee kirjailija. Kun Suomessa ei ole selkeää kirjailijakoulua, niin tie kirjailijaksi on luotava muokaten mahdollisuuksia. Santeri esitti, että hän on hakeutunut Oriveden opiston 3-vuotiseen etäopiskeluna toteutettavaan kirjoittajaopetukseen. Santeri esitti, että toimisi puoli vuotta kirjastonhoitajana Korpi-

kirjastolla, hakisi Kirjailijaliiton jäsenyyttä ja samaan aikaan jättäisi ensimmäiset apurahahakemuksensa. Johtaja Rantanen ilahtui

Santerin oma-aloitteisuudesta, hoiti käytännön järjestelyt ja näin Santeri Viljakaiselle oli räätälöity ensi askeleet kirjailijaksi.

Puolen vuoden aikana Santeri Viljakainen kohtasi satoja vierailijoita Korpikirjastolla, kertoi kirjoista, kirjastosta ja ennen kaikkea kertoi oman näkemyksensä tiestään kirjailijaksi ja samalla antoi kirjanystävien tutustua omaan jo valmiina olevaan tuotantoonsa. Esittelyn ohessa Santeri leipoi joka ikinen päivä mitä ihmeellisimpiä kakkuja, torttuja, osa itse luotuja, osa valmiiden reseptien kautta. Näin tietoisuus Santeri-kummajaisesta levisi. Santeri oli ollut kouluavustajana Pihlajaveden ala-asteella, missä niin opettajat kuin pienet koululaisetkin olivat ihastuneet Santerin positiiviseen ja ystävälliseen, työteliääseen olemukseen.

Santeri on kirjailija, on mitä taitavin kondiittori ja tulee hyvin toimeen niin aikuisten kuin lastenkin kanssa. Santerin haaveena on ollut kirjoittaa ja perustaa isona konditoria. Santeri haluaisi olla kirjailija konditoriassa.

Santerin illuusiosta syntyi tuhkimotarina.

Jos meillä ei ole haaveita, niin mitä elämämme on? Santeri ei ole mikään ennustaja, mutta elää hyvin voimallisesti itse synnyttämissään tarinoissa, joista suurin osa sijoittuu historialliseen englantilaiseen ympäristöön. Sitten se tapahtui, haave muuttui todeksi, mitä ei sitten kukaan muu todeksi uskonut kuin Santeri itse. Pekka Rantanen oli nähnyt Santerin kyvykkyyden, nyt Keski-Suomen Taidetoimikunta oli tutustunut Santerin tuo-

tantoon, huomasi luovuuden ja innovoivan työstelyn myöntäen apurahan Santerin kirjalliseen työhön.

Viime syksynä Santeri oli tutustunut ensin netin välityksellä, myöhemmin tavaten nuoren skotlantilaisen naisen. Vuoden vaihteessa nuoripari meni kihloihin ja nyt maaliskuun 15. päivänä tämä ennakkoluuton Jessica Wootton tulee konkreetisti hakemaan Santeria ja pariskunta synnyttää ensikodin Kendaliin, Pohjois-Englantiin.

Matka Haapamäen perinteikkäältä rautatieasemalta on alkanut monelle, milloin opiskelemaan, milloin työhön, ennen satojen kohdalla rintamallekin, mutta nyt Santerin kohdalla unelmien Englantiin kirjailijaksi.

Pihlajaveden Haukkaniemessä 300-vuotisen perinteen omaavaa tilaansa asuttava perhe puuseppä-isä Erkki, perinteitä kunnioittava äiti Orvokki, 15-vuotias Hermanni ja 13-vuotias Nestori olivat haikein mielin saattamassa Santeria matkalleen tulevaisuuteen. Santeri on juuri täyttämässä 23 vuotta ja matkalla Haapamäen rautatieasemalle Santeri Viljainen sai yllättävän puhelinsoiton. Suuri suomalainen kustantaja oli tutustunut Santerin tuotantoon ja ilmoitti nyt, että on kiinnostunut kustantamaan Santerin kirjan, ehkä lapsille suunnatun kirjasarjankin.

Santeri oli asemalla yhtä hymyä. Helsingissä odottaa kihlattu Jessica. Perhe katsoi nuorta miestä haikein mielin. Matka tältä perinteikkäältä rautatieasemalta on alkanut monelle, milloin opiskelemaan, milloin työhön, ennen satojen kohdalla rintamallekin, mutta nyt Santerin kohdella unelmien Englantiin kirjailijaksi ja kondiittoriksi hotelliin ja parin kolmen vuoden kuluttua takaisin Suomeen pysyväsi asumaan.

Seuraavassa Santeri Viljakainen kertoo itse, mitä lapsuus ja nuoruus Pihlajavedellä merkitsivät

Sananen Pihlajavedestä

Mitä Pihlajavesi merkitsee sitä reilut kaksikymmentä vuotta kotinaan pitäneelle kirjailijalle? Asuinsija kauniin luonnon läheisyydessä, vaiherikkaan historian läsnäolo niin ihmisissä kuin rakennuksissakin. Nuorin silmin katsellessa Pihlajavesi henkii perisuomalaisuutta, jotain sellaista mitä ei voi jäljitellä.

Läntisen Keski-Suomen helmenä Pihlajavesi herättää niin ihailua kuin kunnioitusta jylhine metsämaineen ja kalliorantoineen. Luonnon rikkaus on säilynyt muun maailman muuttuessa. Kulkiessaan hiljaisuudessa voi kuulla entisaikojen kuiskeen, tuntea historian tuoksun metsien varjoisassa viileydessä, aistia kasteisen sammaleen jalkojen alla, villavan jäkälän pyyhkäisevän poskea.

Metsä kertoo jos sitä kuuntelee.

Pihlajavesi on opettanut rauhoittumaan, luottamaan mielikuvitukseen. Pysähdy hetkeksi ja katso ympärillesi, se sanoo. Mitä näet? Lukemattomia tarinoita, unohdettuja kertomuksia. Jäljet ovat pyyhkiytyneet, mutta silti useimmat asukkaista yhä seuraavat niitä. Osa jäljistä on arvonsa ansainneita, jotkut vain surun tai pelon merkitsemiä. Kuten asukkaillaan, myös järvellä ja sen ympäröimällä kylällä on menneisyytensä.

Muistot luovat meidät, olemme niiden summa. Omat muistoni Pihlajavedestä ulottuvat kauaksi lapsuuteen. Luonto on niissä aina läsnä. Leikit rantahietikolla, peltomaan laitamilla tai lähimetsissä, kalaretket, kävelymatkat mummun kanssa kirkkoon ja hautuumaalle pappaa katsomaan. Myöhemmin, vuosien vieriessä aika on kullannut muistot entistäkin arvokkaammiksi. Niihin palataan yhä uudelleen, pienikin murunen voi muistuttaa jostain kauan sitten unohdetusta.

Suomen vuodenaikojen runsaus on näyttänyt Pihlajaveden kaikki puolet, niin hyvät kuin huonotkin. Kesäauringon järveen pirskottelema kulta, lämpimät hiekkarannat, orastavat pellot ja linnunlaulusta eläväiset korpimaat, syysruskan värjäämät koivikot ja kevään herättämät joet ja purot. Mutta niin myös jäiset rinnetiet, lunta tuiskuttava viima ja hyinen pakkanen, talvisen metsän pimeys ja raivoava tuuli. Pihlajavesi antaa, mutta myös koettelee.

Kahdenkymmenenkolmen vuoden jälkeen jätin hyvästit kotiseudulleni. Muutos oli suuri, ja kuitenkin tunnen uudessa kodissani olevan jotain hyvin samanlaista. Luonto ja ihmiset ovat yhtä keskenään, eläen sovussa toisiaan kunnioittaen. Täällä molemmat eroavat verraten Pihlajaveteen ja sen asukkaisiin, mutta perimmäinen sydän yhdistää heitä kaikkia. Yhteisö, vielä vuosienkin jälkeen muistuttaa läsnäolollaan samaan hiileen puhaltamisen tärkeydestä.

Hyvästit eivät olleet kuitenkaan lopulliset. Paikkana Pihlajavesi on vertaistaan vailla ja tärkeässä osassa, kun katsotaan taaksepäin

omaan historiaani. Sinne tulen palaamaan rakkaani kanssa ja jakamaan muistot, jotka ennen häntä kerran koin. Sillä tiedän olevani aina tervetullut.

Santeri Viljakainen
kirjailija

Santeri Viljakaisen kihlattu ja pian vaimo Jessica kertoo, miten hän kokee Suomen ja ensi vierailullaan Pihlajaveden.

Finland in eyes of British girl

Näsinneula tower, red brick buildings, Tammerkoski rapids. Tampere was the 1st place I choose to visit in Finland. It sounded wonderful before I'd even been there, festivals, shops, lakes and an array of fascinating attractions. When I first landed at Tampere airport in July 2012 and continued to the

city centre, I was not disappointed. A few days into the holiday and it already felt like home. My first impression of Finland was the stunning nature and architecture, even in the cities. Finns were very welcoming and helpful even though I speak very little Finnish. I instantly fell in love with the city and wanted to return as soon as possible. Since July 2012 I have visited Finland 6 times from Helsinki to Tampere to Pihlajavesi and seen most of the seasons. From the beautiful midnight sun and summer heat to the freezing winters with snow covering every inch of the ground. I like how Finnish seasons are so extreme compared to England, summers are short, bright and warm whereas winters are long, dark and cold. But all seasons are fascinating to experience although I personally prefer the warmth!

I first visited Pihlajavesi in May 2013, I wasn't sure what to expect. The further we drove from Tampere, the more rural the landscapes became. Passing endless forests and lakes. It was very different to the cities.

We turned into Haukkaniementie and I realized just how rural Pihlajavesi is. The gravel roads were unlike anything I'd experienced in England. After a few days in Pihlajavesi I was very impressed by the new surroundings. It was incredibly beautiful. The nature amazed me, so many lakes and forests and the houses are very different to England, natural wood and beautiful. It's fascinating how the roads are so quiet and most places are so peaceful. Very opposite to the city and a great place for peace and relaxation.

I was introduced to many family friends, employers and other people. Every person was friendly and welcoming. I enjoy listening to the Finnish language and am excited to learn it myself and be able to communicate with these people properly. Everyone seems to be very relaxed, which fits well with the peaceful nature. I have visited Pihlajavesi a few times now and it feels like a 2nd home. The area is so natural, the air is fresh and clean. Even though

Pihlajavesi is so rural there are plenty of attractions and small towns nearby. It is the perfect place. So many houses are right next to the lake, this seems like such a luxury and makes beautiful scenery. I love swimming in the lakes and sitting on the sand beach in the warm summer months.

I first tried a Finnish sauna in Helsinki in March 2013, the heat was shocking for me and I couldn't believe Finns could stand that heat! But it was pleasant to try so I had a 2nd Finnish sauna in August, this time using the Finnish whisk as well, the leaves felt nice and it was a brand new experience for me. A big difference compared to England is that Finnish people are so open about going to the sauna naked with family, in England people are very awkward about being naked, so it was unusual for me! But that is a great asset for Finland, as people are much more open about being naked around each other.

I am still fascinated by Finnish landscapes and learnt the language. The next adventure for me is to visit Pihlajavesi in January and see the frozen lakes and deep snow. I have been in Tampere and Helsinki during winter months but know that Pihlajavesi will be much different. I think I will pack my woolly hat!

Jessica Wootton

Keuruun kaupunginhallituksen jäsen ja yrittäjä Milla Rautanenkin tunnustautuu Pihlajaveden ystäväksi

Airojen kolinaa – sadetta ja salamoita

Heinäkuisen lauantain iltana, hämärän hiipiessä eletyn päivän ylle, ajelimme vanhempieni ja siskoni kanssa Pihlajavedelle. Isäni muisteli virka-aikojensa takaa-ajoja sorateiden mutkissa, kollegoidensa kanssa pidettyjä lukuisia Pihlajaveden Olympialaisia ja tiemme vei Leirisaaren kautta Erämaakirkolle. En ollut siellä koskaan ennen käynyt, tunnustan häpeillen, enkä tiennyt vielä silloin sinne viikon päästä palaavani.

Leirisaaressa oli rauhallista, yksinäinen kuikka veti vanaa veden pintaan, sillan kupeessa lepäsi kirkkovene. Hylättynä varmaan, ajattelin. Alkuviikosta puhelinvastaajassani oli viesti: ”Noo, Kuusimäen Kalle tässä tervehdys! Lähdetkö kirkkovenesoutuun Pihlajavedelle? Lähtö olisi sunnuntaina 28.7. Karansalmelta.”

Kello oli 11:40 kun astuin ulos autostani aurinkoisena heinäkuunlopun aamuna Karansalmella ja tunnustan, etten ollut sielläkään koskaan ennen käynyt. Heittäydyin yhdeksi päiväksi vapaalle, suljin ravintolani, ja siinä hetkessä kun vedin pelastusliivejä ylleni ja sain astua tuohon kiikkerän näköiseen veneeseen, en edes pienintäkään ajatusta antanut töilleni.

Oma aironi solahti paikoilleen näppärästi, viereeni istahti Kalle, monia meriä ja veneitäkin jos jonkinlaisia nähnyt ja kohdannut sotilas. Huumorimiehiä, tiesin entuudestaan, matkasta ei varmasti tulisi tylsä eikä hiljainen!

Veneemme irtosi Karansalmen laiturista niin, kuin se olisi aina siitä lähtenyt vesille. Pihlaisselkä oli tyyni, vene taittoi matkaa ripeästi ja rantakivikko toisensa jälkeen jäi taaksemme. Soudimme hyvin yhteen, ensikertalaisena minun ei tarvinnut jännittää eikä pelätä sotkevani tahtia. Liiveistä luovuin ennen Selkisaarta, turhamaisuus meni turvallisuuden ohitse. Eihän ennenkään ole kirkkoveneellä matkanneet pelastusliivejä pitäneet, tosin siitä on karmean surullinen tapahtuma historiankirjoissa Keuruulta mutta työnsin ajatuksen pois mielestäni, haitaksihan ne vain ovat ja niin kamalan kuumatkin! Pienoisen tuulenvireen leikkiessä soutajien ilona vitsailimme tummasta taivaasta Ähtärin yllä, pysyköön nyt kaikki luonnonvoimat siellä missä ovatkin, eihän soutajia sovi kas-

tella kesken kirkkoon menon!

Pajuluoto, Pöllösensaari ja Kipralttari – miten ihania paikkoja pienelle mökille, jota haaveissani olen Pihlajaveden rannalle rakentanut jo kauan. No Pajuluodolle ei mahtuisi kuin telttapahanen mutta sinne voisin tehdä aamu-usvassa kanootillani, sekin myös haaveissa, pienen retken. Nokipannukahvit ja näkkileipää auringon noustessa Pihlaisselän ylle, voiko pyytää liikaa?

Nautin suunnattomasti yhteenkuuluvuuden tunteesta, jota tasatahtinen airojen ääni loi kunnes.. Vene vuotaa! Vettä oli jo niin paljon, että yhden airoparin oli ruvettava sitä äyskäröimään laitojen toiselle puolen, meille muille oli luvassa tiukempia vetoja ja pieniä rukouksia. Vaistomaisesti etsin katseellani lähintä luotoa tai saarta ja mittailin etäisyyksiä ja tein mielessäni pelastussuunnitelmaa siltä varalta, jos vene oikeasti uppoaa. Myönnän katselleeni veneen pohjalla levänneitä liivejänikin sillä silmällä, että josko niitä kohta pukisin sittenkin ylleni..

Kokeneemmat varmasti nauravat hätäilylleni, mitä en suinkaan näyttänyt kenellekään, mutta souturyhmän kuopuksena koin olevani vastuussa myös muista, Kallestakin siinä vierellä.

Huolen rypyt silisivät kun Leirisaari tuli

näkyviin ja vene lipui kauniisti rantaansa, eikähän vettä ollut pohjalla paljoakaan mutta ajatusleikki uppoavasta kirkkoveneestä oli saanut minut niin tarinaansa, että mielessäni olin jo p elastanut puoli veneellistä. Ajatus alkoi jo naurattaa, en vain tiennyt mitä tulee-

man piti..

Sunnuntaimessu Erämaakirkossa oli elämys, olen varma, että viikkoa aiemmin poljettavilla uruilla soittamani Enkeli taivaan kaikui vielä haikuna kirkon hirsiseinillä. Pyhän ehtoollisen tuoma rauha, Vesa Nuorvan, tuossa iäisyyden vanhassa Jumalan huoneessa, pitämä ajankohtainen saarna sekä kirkkokahvit leipomuksineen ovat taivasosuutensa ansainneet.

Yhtä kepeästi kuin Karansalmelta lähtiessä, irtosi kirkkoveneemme Leirisaaren rannasta kohti paluumatkaa. Kaikissa airopareissa oli soutaja eikä äyskäriä tarvittu. Rannalla paistanut aurinko oli kuitenkin vetäytymässä sakean pilvimaton taakse ja lempeä tuulenvire oli muuttunut viileähköksi.

Puolen kilometrin päässä Leirisaaresta taivas repesi. Saimme päällemme litran pisaroita ja tuuli vihmoi vettä kaikkialle. Hymy hyytyi ja kädet kävivät tiuhaan, veto veto veto veto…

Luonto antoi meille sellaisen näytelmän, jonkalaista en ole aiemmin kokenut. Salamat löivät kahden puolta venettä ja yhden saderintaman jälkeen soudimme seuraavaan.

Jossain vaiheessa jäin laskemaan sekunteja salamaniskusta jyrähdykseen ja soutamisen rytmi meni sekaisin. Airomme sotkeutuivat edessä olevan kanssa ja oma aironi oli kiskaista minut laidan yli. Pelastajasta oli tulla pelastettava, onneksi Kalle nappasi käsivarrestani kiinni ja pysyin paatissa. En laskenut sekunteja enää..

Saari ja luoto toisensa perään katosivat sateeseen, Kalle piti kuitenkin tunnelmaa yllä kertomalla vitsejä ja saamalla muitakin mukaan vitsinkerrontaan. Nauroimme jutuille kuin uhmaten ukkosen mahtia ja tunnelma oli kepeä kelistä huolimatta.

Salamoiden pylväät jäivät taaksemme ja Karansalmi häämötti jo edessä. Paluumatkalla ei maisemia tullut katseltua, kauniit hiekkarannat ja punaiset tuvat olivat menomatkan onnea, Karansalmi loi paluumatkalle helpotuksen huokauksen. Koskaan en ole ollut sateesta niin märkä kuin nyt olin, en usko, että minussa olisi ollut yhtään kuivaa hiustakaan päässä! Vettä valuvana ja kylmissäni, mutta jollain omituisella tavalla onnellisena, nousin kirkkoveneestä Karansalmen laiturille ja päätin, että tämä olkoon minun ensimmäinen muistojen kokemukseni Pihlajavedestä ja tätä kokemusta lähden kartuttamaan, jos vain mukaan huolitaan, myös tulevina vuosina!

Keuruulla, kotona,
Milla Rautanen

”Kerran vielä. pojat!”

Viimeisen kerran valmistelen kuusijuhlaa. Toivotan taas koululaisteni kanssa heidän läheisenä kuuselle, kuusijuhlaan, joulujuhlaan – miten kukin sen haluaa sanoa. On menossa 39. kerta, kun meidän talossa emäntä alkaa lokakuun lopulla hymistä itsekseen, tehdä omituisia liikesarjoja, mutista, suhista, vinkua ja möykätä.

”Eikö niitä (tuhma sana) ole missään valmiina?” tuskastuu isäntä vidoin marraskuun pimeydessä. ”No, kun ei ole. Pitää saada ärrättömälle ärrätön ja ässättömälle ässätön rooli. Ja tukkupuhujalle tukkurooli ja vaitonaiselle sopiva puhe-liikuntarytmi. Ei niitä (melkein yhtä tuhma sana) ole valmiina”, puolustelee emäntä ja tekee joulujuhlaansa vuorotta ja tosissaan.

Ja joka vuosi se vain syntyy – todellinen ihme ihmeiden joukossa. Luomisen vimma on ihmeellinen voima.

Ensimmäinen luomiskyvyn näyttö oli Yläneen Rannanmäen koulussa, missä kirkassilmäisiä oli roolitettavana I-III –luokkalaisia 32 kappaletta… Selvää muistikuvaa ei ole, mutta oletan ettei sinä jouluna vielä ollut

kirkastunut kuusijuhlan tekemisen ydinsisältö; taisi olla kollegan kanssa yhdessä sovittu laulu- ja runosikermävuorottelu. Emme kumpikaan ollut vielä kyllin lapsellisia. Piti tehdä työtä varsinaissuomalaisittain. Se on kuitenkin varmaa ja mustana valkoisella, että silloin ensimmäistä kertaa keijut ja tontut karkeloivat kuutamolla, vaikka tontuilta puuttuikin se juhlapuku kokonaan.

Valkeajärven joulunaluksissa oli jo sadun ja näytelmän hohtoa. Alkoi olla tuntuma siihen, että jokainen koulun kuusijuhla oli jokaisen ensiluokkalaisen ainoa ensimmäinen, toisluokkalaisen ainutkertainen toinen, kolmasluokkalaisen koskaan uusiutumaton kolmas ja neljäsluokkalaisen koskaan uudelleen tulematon neljäs ja ainakin peruskoulun tulon jälkeen jokaisen viidesluokkalaisen ainoa ja kuudesluokkalaisen ehdottomasti viimeinen henkilökohtainen satujoulujuhla. Uskalsipa sitä jo joskus heittäytyä satuun mukaan, kun oli kaverina tietyissä tunnettu näyttämömies Pentti Joutsijoki.

Pihlajaveden kautena peruskoulun ”kaikki-oppivat-kaiken-oletus” tahtoi nielaista ajan koko joulun valmistelulta ynnä

muulta luovalta työltä, mutta ihmeen paljon monenlaista me erityisesti Lepikon Leilan kanssa saimme askaroitua varsinkin joulun alla. Näytelmien laadintahan se herkku oli! Ja kun oli koko pikkuluokka näyttämönä ja uudet paksut verhot esirippuna, oli tunnelma taattu. Valitettavasti joulupukki ei aina tahtonut muistaa meitä, joten sekin piti organiseerata ihan itse. .. Varsinkin yhden tiernapoikajoulun muistot hivelevät vieläkin vanhan mieltä. Osasivat nuoret miehet laulaa itsensä open sydämeen.

Mikä näissä Karimon kuusellaoloissa sitten erityisesti viehättää? No, tietenkin se, että koko ajan on tullut tuota ikää lisää. Kokemusta ja rohkeutta tehdä omia ratkaisuja on pakostakin tarttunut parin vuosikymmenen aikana nuttuun mukaan. Lapsenomaisuuskin on tainnut lisääntyä suorassa suhteessa painon nousuun. Ja ne Sippolan Antin lumivalkoiset styrox-joulukuvat ja myöhemmin henkeäsalpaavan kauniit kynttilärakennelmat ikkunoissa juuri sinä oikeana päivänä.

Sitä paitsi on kertynyt mappikaupalla erilaisia laulujen, runojen, näytelmien ja näiden kulloisenkin oppilasjoukon mukaisia muunnelmia. Olen ollut varsin rikas nainen monien lapsosteni kanssa koko pitkän urani ajan. Osaankohan ikinä kylliksi kiittää!?

Ja nyt se sitten tuli; viimeinen ”täällä kuusen” odottaa muutaman viikon kuluttua. Pitäisi tietysti ehtiä tehdä se kaikki, mikä on vielä haaveissa. Mutta enpä taida tehdä – nautin vapaasti siitä, mikä on meille kaikille mieluista. Harjoittelemme niitä lauluja, jotka tuntuvat miestä kaikista mukavilta. Lankeamme jouluhuuman valtaan. Mepä nautimme oikein todella siitä, että se tonttu saattaa kuitenkin kurkistaa ikkunasta ja pukki todel-

la tykätä meistä. Tunnustelemme, mitä se on, kun on kivaa. Nipisteleekö varpaista vai masusta? Kutittaa nenää vai korvia? Tuntuuko nauru enemmän suus vai sydämessä?

Luulen, että sittenkin saamme oikein ihanan kuusijuhlan rutistettua esille Eikö niin, Maarit? Värit hehkuvat, liima tuoksuu, laastaria tarvitaan taas, sanoja osataan ulkoa tai on onnellisesti unohdettu, tiernapoikien karttakeppimiekat kalisevat ja pukin housut palavat taas, ”mitään ei ehditä”…. Kaaos on sanoin kuvaamaton. Kuka tässä vaiheessa uskoisi, että joulu on rauhan ja ilon juhla? Ei edes koristettu kuusi saa vielä joulua todella todelliseksi.

Mutta kun alkukuvaelman ensimmäiset tahdit tai värähdykset tulvahtavat juhlasaliin, on kaikki siinä. Joulu tuli! Se on tässä täytenä ja kokonaisena Ja kun lapset ja aikuiset ovat lähteneet omaa jouluaan vastaan, ajelen kotiin ja antaudun yhden yön hengähdystauon jälkeen joululle.

Tunnelmissa täysin palvellut,
muinaismuisto
Marja-Liisa Naarala

Lauri Oinosen kokemukset Pihlajavedestä kattavat merkittävän 60 vuoden ajanjakson. Vappuaattona 2013 naapuriseurakunnan papin kirjoitelmaa aiheeseen:

"Kirkkaus Pihlajaveen"

Naapurista nähtyä Pihlajaveden seurakunnan elämää

Varhaisin kokemukseni Pihlajaveteen on viiden ikävuoteni ajoilta. Olin vanhempieni kanssa tulossa isosisäni hautajaismatkalta Ylivieskasta. Kevätkesän aamuyön valossa huomasin junan pysähtyneen ja vanhempani lukivat aseman nimen "Valkeajärvi". Ihmettelin, että missä olemme, eikös tällaisen paikkakunnan pitäisi olla rajan takana Karjalassa. Syntymäkotini naapureina näet Multialla asuivat Ryypöt, jotka puhuivat entisestä kotikunnastaan "Valkjärvestä". Juna oli kuitenkin pysähtynyt Valkeajärvelle ja näkymä junavaunun ikkunasta vain muutaman metrin etäisyydellä olevaan asemarakennukseen oli ensimmäinen yhteyteni Pihlajaveteen.

Ensimmäisen jumalanpalvelukseni pidin Pihlajaveden vanhassa kirkossa elokuun puolivälissä sunnuntaina päivää ennen koulujen alkua kesällä 1971. Olin Multian kesäteologina ja Pihlajaveden kirkkoherra Esko Töyliä lomittanut Multian kirkkoherra Osmo

Tarkki pyysi minua menemään sananjumalanpalveluksen toimittajaksi Pihlajavedelle, johon minulla teologian ylioppilaana oli kirkkoherran luvalla oikeus. Ensi kertaa nähtynä ja koettuna komeiden honkien keskellä oleva esi-isien paikkakunnalle rakentama uljas pyhäkkö oli minulle sanoin kuvaamaton ja paljon kertova kokemus. Vuosisataisesta paikkakunnan ihmisten uskosta ikiaikojen Jumalaan sain voimaa opiskelujeni loppusuoralle ja tuntiopettajan työhöni Kiikan-Keikyän yhteiskouluun nykyisessä Sastamalassa. Pihlajaveden vanhan kirkon yllätys oli myös kirkontäyteinen sanankuulijoiden joukko ihan tavallisena elokuun sunnuntaina.

Seuraavana vuonna tulin 1.7.1972 Keuruun seurakunnan vt. kappalaiseksi Haapamäelle rovasti Reino Nurmisen 26 vuotta ja kaksi kuukautta kestäneen Haapamäellä tapahtuneen työkauden jälkeen. Siten myös kontaktit Keuruun seurakuntayhtymään kuuluneeseen, mutta muutoin itsenäiseen Pihlajaveden seurakuntaan tulivat luonnollisiksi. Yhteyttä Pihlajavedelle lisäsi myös se, että opiskelutuuttavani Antti Saarela oli Esko Töylin siirryttyä Alahärmään Pihlajaveden vt. kirkkoherrana.

Tuolloin maantie Keuruulta Virroille ja edelleen Poriin kulki Pihlajaveden pappilan ja navetan välitse pappilan pihan läpi. Liikenne oli autoistumisen myötä jo melkoista, linja-autoja kulki nykyistä enemmänkin ja puutavara-autoja nykyiset määrät, koska uitot olivat loppuneet jo toistakymmentä vuotta aiemmin. Ei ollenkaan ollut ihme, että Antti Saarela pyysi pappilan makuuhuoneeseen, parin metrin päästä autoista, pimennysverhot.

Marraskuun alusta 1974 Pihlajaveden kirkkoherraksi tulleen Kari Ventän aikana maantie sitten siirtyi nykyiselle paikalleen ja pappilan perheen lapsille tuli turvallisempi pihapiiri. Pihlajaveden seurakunnallinen elämä sykki elävänä alueeltaan laajan seurakunnan eri kylillä. Lähetys-, raamattu ja diakoniapiirit kokoontuivat monissa kodeissa niin kirkkoherran, diakonin kuin pitkäaikaisen kanttori-hautausmaanhoitaja Veikko Lamminahon vastuulla. Seurakunnan aktiivinen toiminta oli kylien asukkaiden vastaisku maaseudun väen vähenemiselle. Seurakuntalaiset tahtoivat järjestää toimintaa kodeissaan ja kutsua naapureitaan mukaan.

Pihlajavedellä, tuolloin jo alle tuhannen vakinaisen asukkaan seurakunnassa, oli toiminnallista aktiviteettia määrällisesti enemmän kuin monilla suuremmilla paikkakunnilla. Lapuan hiippakunnan väkimäärältään pienimmät seurakunnat ja myös rajanaapurit Pihlajavesi ja Pohjaslahti kilpailivat hiippakunnan asukasmäärään suhteutettuna parhaimmasta Yhteisvastuukeräyksen tuloksesta ja hiippakunnallisesta kiertopalkin-

noista, kunnes Pihlajavesi sen vihdoin voitti omakseen. Tämä sijoitettiin uudenaikaisuuden ilmettä seurakuntaan loihtineeseen seurakuntataloon. Myös lähetyksen kannatus suhteessa väkilukuun oli Pihlajavedellä aina esimerkillinen.

Veikko Lamminaho eri kirkkoherrojen aikana seurakuntatalon emäntänä toimineen hänen kolmisen vuosikymmentä kestäneen uskollisen työuransa aikana. Yhdessä Aira-puolisonsa kansa he loihtivat seurakuntatalolle seurakuntakodin hengen. Tämä ilmeni niin lasten, nuorison, aikuisten kuin vanhemman väen toiminnoissa, perhejuhlissa, kirkollisissa toimituksissa ja jumalanpalveluksissa.

Aira-puolisonsa kanssa toi seurakunnalliseen elämään jatkuvuutta. Hän tunsi ihmiset eri kyliltä. Monet lauluillat, kuorot ja muu seurakunnan musiikkitoiminta oli vireää

Talviajan kolmena, neljänä kuukautena jumalanpalveluksia oli ruvettu pitämään seurakuntakodilla, jonka juhlasali on kuin ajalleen tyypillinen suurenkin kaupunkilä-

hiön kirkko. Pihlajaveden ja erityisesti asemakylän monet toiminnot pitkin viikkoa pitivät seurakuntatalon hyvinkin elävänä toimintojen tyyssijana. Kun Aira ja Veikko Lamminaho myös asuivat seurakuntatalolla, jossa toimi myös kirkkoherranvirasto ja diakoniapäivystys, he kaikki yhdessä loivat osaltaan kodin hengen seurakuntataloon. Tärkeän panoksensa antoivat eri diakonia-

työntekijät kuten Leena Myllyaaho ja nyt jo pitkään toiminut Unto Mikkonen sekä kanslisti Riitta Sipponen ja hiljakkoin eläkkeelle jäänyt suntio ja emäntä Seija Kuusimäki. He yhdessä eri kirkkoherrojen kanssa muodostivat Pihlajaveden seurakunnan aktiivisen työntekijöiden yhteisön.

Kari Ventän siirryttyä vastuullisiin kirkon hallintotehtäviin juristin opintojensa jälkeen Helsinkiin, toimi kirkkoherrana sittemmin Viitasaarelle siirtynyt Heikki Karjalainen. Hänen seuraajakseen tuli Ähtäristä Pihlajaveden kirkkoherraksi Matti Ahonen, joka oli syntyisin Keuruulta. Ahosen perheellä oli jo aiemmin hankittuna kesämökki Pihlajaveden pohjoisrannalta, joten seurakunta oli tuttu. Hän palveli uskollisesti seurakuntaa useiden vuosien ajan. Hän oli myös viime sotien veteraani, jota rintamakomppanian aseveljet Keuruulta olivat kuulemassa hänen viimeisessä jumalanpalveluksessaan Pihlajaveden kirkossa. Hänen saarnoissa oli keskeistä syvällinen Raamatun tuntemus ja Kristuksen tulemuksen odotus.

Myös aiemmin Pihlajavedellä toimineet kirkkoherrat kuten Suominen, Borg, Kantele ja Veikkola olivat ainutlaatuisen osaavia Py-

hän Raamatun alkukielissä hepreassa ja kreikassa ja siksi Pihlajavedellä seurakuntalaisten Raamatun tuntemus on poikkeuksellisen syvällistä. Matti Ahosen virkaanasettajaisten yhteydessä sain kunnioituksella havaita kokeneiden rovastien osaamisen. Matti Ahonen oli myös pikakirjoituksen taitaja, joka puheen nopeudesta pystyi kirjoittamaan asiat.. Eljas Jahkola Ahosen seuraajana edusti myös syvällistä Raamatun tuntemusta, joka oli siunaukseksi seurakunnalle.

Kaikki edellä mainitut kirkkoherrat luonnollisesti asuivat pappilassa. Seurakunnalle oli mielestäni tärkeä elämän merkki se, että kirkkoherran perheineen asuman pappilan valot paloivat syksyn pimentyessä ja monien valojen sammuessa sekä kesäasukkaiden poistuessa paikkakunnalta. Kirkkoherran perheineen asuma pappila jo läsnäolon olemuksellaan oli elämän ja toivon merkki. Pappi perheineen oli läsnä luontaisesti myös arjen kaikessa elämässä seurakuntalaistensa kanssa. Pidän tätä tavattoman suurena ja tärkeänä osana seurakuntatyötä. Maaseudun

kannalta on mielestäni kohtuuttoman suuri menetys, että korkeaksi muodostuneen luontaisetuverotuksen vuoksi perinteinen seurakuntalaisia palveleva ja läheinen pappilakulttuuri on menetetty.

Vesa Nuorva Pihlajaveden kirkkoherrana oli kunniakkaan Pihlajaveden kirkkoherrakunnan viimeinen kirkkoherra. Hän puolusti seurakuntaansa ajan paineissa ja korosti säännöllisen, joka pyhäisen jumalanpalveluselämän ja erityisesti messun merkitystä. Hänen jälkeensä Pihlajavesi muuttui yhteistaloudessa olleesta kirkkoherrakunnasta kappeliseurakunnaksi. Ensimmäinen kappelinpappi oli Keuruun seurakuntapastorin statuksella Jarmo Paananen. Yhdessä seurakuntaneuvostosta kappelineuvostoksi muuttuneen toimielimen kanssa hän nuoruuden tarmolla halusi kehittää seurakunnallista toimintaa uusien hallinnollisten järjestelyjen muutoksissa. Hänen eri seuraajansa kappelin pappeina ovat jatkaneet hyvää yhteistyötä kappelineuvoston ja paikkakunnan eri toimijoiden kanssa.

Itse olen saanut hyvin läheltä, mutta silti hieman sivusta nähdä ja kokea sekä elää elämänmatkaa Pihlajaveden seurakuntalaisten ja heidän pappiensa ja muiden seurakunnan työntekijöiden kanssa. Tuossa on jotain samaa kuin lapsuuden junan ikkunasta Valkeajärven asemalta nähdyssä. Silti on jotain enemmän, olen saanut tehdä matkaa myös yhdessä tutuksi tulleiden ihmisten kanssa. Kiitän tästä ja matka jatkuu. Monet matkakumppanit ovat kirkkauden rannoilla, heille kiitos kumppanuudesta matkalla. Minä ja lukijani olemme elämän matkalla ja saamme nähdä ja aistia Pihlajaveden kirkkautta niin kesän aalloilla, talven hangilla kuin metsän saloilla tai talvista tähtitaivasta katsoen. Kristittyinä saamme kiittää kaikesta tästä ja paljosta enemmästäkin Luojaamme ja uskossa Vapahtajaamme luottaen jatkaa armon tiellä kohti suurinta kirkkautta.

Lauri Oinonen

Mikä ihmeen Kissingerintie?

Moni on ihmetellyt Erämaakirkontietä ajaessaan eteen ilmestyvää kylttiä, mikä kertoo kääntyvästä Kissingerintiestä.

Isäni Aarre Geijer sai idean rakentaa tie jotta suunnitteilla olevan mökin hirret saataisiin vietyä perille. Alkuperäinen ajatus oli ollut suurentaa jo paikalla olevaa pientä sodan jälkeen rakennettua mökkiä. Se ei kuitenkaan toteutunut mökin huonon kunnon takia. Joten isäni halusi rakentaa kunnon mökin, mihin mahtuisi kaikki kolme sukupolvea samaan aikaan. Hirsiä siis kertyi aikamoinen pino.

Muut maan ja mökkien omistajat tarttuivat tie-ideaan ja niin ensimmäinen versio tiestä, hyvin kivinen ja kuoppainen, saatiin aikaiseksi. Ajankohdasta en ole aivan varma, mutta oletan että se oli kevät tai

Annelin tyttäret Katarina (vas.) ja Natasha (oik.)

alkukesä 1973. Mökin ja saunan perustus nimittäin valettiin 1973 kesällä, rakennukset oli veistelty Alajärvellä talvella 1972-1973. Samana talvena tontillemme oli ajettu hiekkaa rannan tuntumaan aurattua jäätietä pitkin, joten metsätie tuskin oli silloin vielä tehty. Hirret olivat myös aluksi pinottuna tien alkuun Oivalan luo.

Tiellä ei tietenkään aluksi ollut nimeä, mutta kun vuonna ? tuli laki että kaikilla teillä piti olla nimi, ehdotti tiekokouksessa joku asianomainen että tien nimeksi tulisi Geijerintie. Isästäni oli ikävä kyllä jo silloin aika jättänyt, joten hänen mielipide jäi arvoitukseksi. Vaatimattomana henkilönä äitini ei halunnut sitä nimeä, mitä ainakin minä harmittelin, olisihan se ollut hienoa kun meillä olisi ollut 'oma' tie. Enää sillä ei ole väliä, ehkä sinäkään et tiestä mitään mainitsisi jos se ei olisi Kissingerintie.

Hirsiä paikalle tuoneiden miesten mieleen ei ollut jäänyt outo nimi Geijer, vaan silloin hyvin ajankohtainen nimi Kissinger

oli heille helpompi muistaa. Siksi he olivat käyttäneet isästäni tätä nimeä. Sitä en muista/tiedä kuka tiekokouksessa ehdotti tielle tuota nimeä. En tiedä onko ko. tiekokouksessa läsnä olleista muita enää tallella kuin Rantakömin Jorma.

Talvi saapui tänne eteläänkin Helsingin seudulle. Vielä tiistai-iltana kaupungilla käydessä sataa tihuutti, perjantaina oli sellainen pyry ja tuuli ettei viitsinyt lähteä sinne kun ei ollut ihan pakko, eilen siellä jo oli talvi. Nopeasti se tuli. Olen tietenkin iloinen että ehdin nähdä lunta, ennen lähdin paluumatkalle Brisbaneen, missä on ollut kotini runsaat 30 vuotta.

Toivotan kaikille pihlajavetisille
MUKAVAA JA RAUHALLISTA
JOULUA!

Anneli Geijer-Prosser

Tervehdys maapallon toiselta puolelta
Australian Brisbanesta

Johdattelua Pihlajaveden rakennuksiin ja taustoihin

Pihlajavettä on viety sinne ja tuotu tänne

”Pihlajavesi, osa pirkanmaalaista erämaata, Pohjois-Satakunnassa. Kuului Jyväskylän tuomiokuntaan, Keuruun-Multian-Pihlajaveden käräjäkuntaan, Keuruun-Pihlajaveden nimismiespiiriin ja seurakunta Tampereen hiippakunnan Ruoveden rovastikuntaan.” Näin Pihlajavettä kuvasi v. 1925 ilmestynyt Suomenmaa, (J.E.Rosberg, Kaarlo Hilden, Kustavi Grotenfelt, WSOY).

Tämän ”Kirkkaus Keuruun ja Pihlajaveen” -kirjan päämäärä on kertoa lukijalle, että Pihlajavesi on ollut ja elää yhä. Tämän vuoksi on avartavaa katsoa, millainen Pihlajavesi oli 100 vuotta sitten, aiemminkin.

Pihlajavesi usein sekoitetaan kaimaansa Saimaan Pihlajaveteen. Onpa käynyt niin, että kymmenkunta vuotta sitten rakennustarvikelähetys etsi Pihlajaveden Sällinkylää Saimaan Pihlajaveden rannoilta. Läntisen Keski-Suomen Pihlajavesi ei vain ole järvi, vaan on entinen itsenäinen pitäjä, jolla on selkeä menneisyytensä ja myös tätä kautta kulttuurinsa.

Tätä ainutlaatuista pitäjänmenoa on pohtinut varsin ansiokkaasti oman pitäjän sana- ja runoniekka Aino Korja. Tässä kirjassa voimme lukea otteita Aino Korjan Pihlajavesi –aineistosta, mikä on julkaistu ainakin vuosien varrella Pihlajaveden omassa lehdessä, Aisapuussa. Tässä kirjassa aiemmilla sivuilla olemme saaneet lukea, miten Pihlajavesi koetaan, olemme voineet lukea henkilökohtaisia kokemuksia Pihlajavedestä aina Akseli Gallen-Kallelaa myöten. Seuraavassa katsomme, mitä Pihlajavedellä oikein on, mikä tekee siitä niin ainutlaatuisen. Sen jälkeen teemme katsauksen Pihlajaveden menneisyyteen. Tässä katsauksessa meillä on ollut ilo tutustua edellä kerrotusti pihlajavetisyyden ikonin Aino Korjan selvityksiin, kaivamisiin ja kuvauksiin Pihlajaveden elä-

mästä. Pihlajaveden 100-vuotinen itsenäinen kunnallishistoria on värikkyydessään ihmeteltävän monipuolinen.

Ainutlaatuinen Pihlajavesi

Värikkään ja kauniin luonnon keskellä asumista, harvinaisen monipuolisen eläinkunnan kanssa päivittäisistä elämyksistä nauttimista, laajojen erämaiden kosketuksen tuntua, tuoksuja, raikasta ilmaa ja rauhaa. Sitä kaikkea on Pihlajavesi ja paljon muuta.

Keskellä, mutta kuitenkin riittävän kaukana! Pihlajavesi erottuu muista seuduista ja kunnista ehdottomasti koko Etelä- ja Keski-Suomen monipuolisimman luontonsa kautta. Eipä ole muilla näyttää sellaista karhu- susi-, ilves- ja myös ahmakuntaa kuin entisellä itsenäisellä kunnalla, nykyisen Keuruun kaupungin läntisellä osalla. Pihlajavetinen marjaviljelijä onkin puhunut ylpeänä Pihlajavedestä petokylänä. Pihlajavedellä ei tarvitse haikailla katoavien eläinlajien perään, mutta sen sijaan suojelun vastapainoksi on

tarpeen käydä päivittäistä keskustelua, milloin lajien määrä ylittää alueen sietokyvyn.

Pihlajaveden ikoni on kiistatta Erämaakirkko, mitä ennen kutsuttiin Vanhaksi kirkoksi. Kirkko on sanansa mukaisesti erämaakirkko, joka syntyi salaa 1782. Vaikka Petäjäveden kirkko on saanut Unescon maailmanperintökohteen statuksen, niin tämä ei haittaa, sillä pihlajavetiset ovat vakuuttuneita oman kirkkonsa ainutlaatuisuudesta, eivätkä vastusta monen ulkopaikkakuntalaisen arvioita Erämaakirkosta Suomen kauneimpana kirkkona.

Erämaakirkon aikaan ja myös sen jälkeen Pihlaisselkä oli niin kesät kuin talvetkin Pihlajaveden pääasiallinen kulkuväylä. Pihlaisselkä on aina ollut hyvin kalaisa ja sitä se on yhä. Sen vuoksi yhä vuosittain järjestetään talvisin pilkkikisoja ja kesäisin Pihlaisselän uistelut, mikä vetää satamäärin monenmoista venekuntaa kisailemaan, kuka saa suurimman ja kuka eniten. Pihlajavesi on saanut oman osayleiskaavansa ja siksi Pihlaisselän rannoilta on kuin lottovoitto, ei siis ihan mahdottomuus, löytää vielä vapaata mökkitonttia.

Pihlajaveden läpi virtaa ns. Pihlajaveden reitti, mikä suureksi osaksi on arvioitu niin arvokkaaksi vesireitiksi, että on saanut Natura –statuksen. Pihlaisselkä laskee Pihlaislampeen ja Pihlaiskoskien kautta Kuusijärveen ja Hankajärveen, mitä ennen kutsuttiin Lapinjärveksi.

Pihlaiskosket olivat entisaikaan hyvin kalaisa lohijoki. Sitten kehitys toi puunuiton ja kosken perkauksen. Sen kautta luontainen taimenkanta käytännössä katosi uiton jalkoihin. Nyt puunuitto on kadonnutta kansanperinnettä. Sen sijaan Pihlaiskosket ovat kokeneet Keski-Suomen ympäristökeskuksen toteuttaman kosken ennaltamisohjelman kautta uuden tulemisen. Luontainen järvi- ja osittain myös purotaimenkin on palannut. Kun vielä koko Pihlajaveden alueen maanomistajia edustava Pihlajaveden kalastuskunta pitää koskestaan hyvää huolta mm.

taimen- ja kirjolohi-istutuksin, niin kaunis Pihlaiskosket pukkisiltoineen, laavuineen on tällä hetkellä yksi merkittävin virkistyskalastuksen kohde koko Etelä- ja Keski-Suomen alueella.

Ähtärintien varteen Pihlaisselän rantaan nousi v. 2004 perinteitä kunnioittaen Karansalmen kylätalo. Kukapa uskoisi, että ohikulkijan levähdyspaikan runkona on kaksi 12 metrin pituista valtameriä vuosikymmenet kyntänyttä merikonttia, jotka on verhoiltu Lasse Lapin lahjoittamilla yli satavuotiailla riihen hirsillä sekä Matti Kankaanpään tuomilla yli 600 heinäseipäällä. Karansalmi muistuttaa menneestä. Näyttävine laitureineen ja uimarantoineen ja talviviikonloppuisin Karansalmi ei vain pysäytä autoilijaa, vaan kylätalo on Haapamäki-Ähtäri –moottorikelkkareitin virallinen lepopaikka. Karansalmi ei vain ole kahvipaikka, vaan kylätalolla voi käydä saunassa, pestä ja kuivata pyykkinsä, hoitaa internetin avulla pankki- ja mm. sähköpostiasiansa. Karansalmi sai heti valmistuttuaan Maa- ja metsätalousministeriön huomionosoituksen innovaatiostaan maaseudun elävöittämiseksi.

Pihlajaveden eloisan menneisyyden ja uuden kevään arkkitehtina on näkyvästi toiminut Pihlajaveden kotiseutuyhdistys ry. Ns. Kolehmanmäellä vanhan Virtaintien varrella sijaitseva museo koko pihapiireineen kertoo menneestä ja luo uskoa tulevaisuuteen. On helppoa yhtyä ajatukseen, Pihlajavedellä ei voi olla tulevaisuutta ilman menneisyyttä ja tämän kirkastumiseksi yhdistys tekee työtä varsin onnistuneesti.

Pihlaisselkä oli vielä 1800-luvulla Pihlajaveden pääasiallinen kulkureitti. Rautatien vallatessa maailmaa Lehtomäen isäntäkin uskoi uuteen tulijaan niin voimallisesti, että rakensi mahtavan, monen mielestä koko Keski-Suomen suurimman hirsirakennuksen Pihlajaveden uudeksi kunnantaloksi Iso-Korpijärven lähelle, nykyisen Hongikkoahontien varteen. Mutta valtiovallan suunnitelmat muuttuivat, eivätkä ottaneet huomioon Lehtomäen isännän rakentamaa

kunnantaloa tai muuttuivat ehkä juuri sen vuoksi ja näin Pohjanmaan rata ei kulkenutkaan Lehtomäen ohi, eikä Lehtomäestäkään tullut Pihlajaveden kunnantaloa, vaikka talossa yhä ovat niin käräjäsali, vankityrmäkin. Lehtomäen isäntä suuttui rautatien siirrosta kulkemaan Valkeajärven kautta, myi talonsa ja muutti Etelä-Pohjanmaalle. Lehtomäen talo kivinavetoineen ja kookkaine saunoineen on nykyään UPM-kymmenen ennen kaikkea arvokkaiden vieraiden metsästysmajana.

Uuden rautatien tulemisesta on Pihlajaveden aseman seudulla yhä jäljellä rautatieläismiljöö ja ennen kaikkea vanha rautatieasema, minkä ennallistamiseksi nuori perhe Jenni Kallio ja Tomi Hanhiniemi on tehnyt mittavan työn.

Ennen ”hyvään aikaan” Pihlajavedellä oli koulu lähes joka kylällä, kauppojakin toistakymmentä. Eri yhteisöillä oli omat talonsa, missä vapaa-ajan toiminta pyöri. Nyt julkisessa käytössä on enää Keuruun kaupungin isännöimä Pihlajaveden asemanseudun koulu, mitä nyt kutsutaan Pihlajaveden ala-asteeksi. Pihlajaveden Nuorisoseura elää voimallista aikaansa ja ylläpitää hyvässä kunnossa olevaa Nuorisoseuran taloaan. Karhulankylän työväentalo on säilynyt hyvässä kunnossa pitkälti Valto Lamminmäen perheen uutteran ja uhrautuvan työn kautta. Vielä nykyäänkin Nuorisoseurantalolla kesäisin järjestetään tansseja, työväentalollakin kerran vuodessa ns. juhannuspäivän tanssit. Muutaman kerran kesässä Sällin Pienviljelijäyhdistyksen talolla Ähtärintien varressa lähellä Karansalmea on pitkälti Matti Rajalan aktiivisuuden avulla järjestetty nostalgiset kesäillan tanssit.

Pihlajaveden seurakunta rakensi viimeisenä työnään oman seurakuntatalonsa Koipikankaan hautausmaan viereen. Nyt srk-taloa kuin myös Erämaakirkkoa ja Kolehmanmäellä sijaitsevaa ns. Uutta kirkkoa isännöi Keuruun seurakunta. Seurakunnan rooli hiljaisella Pihlajavedellä on nykyään näkyvämpi ja voimakkaampi kuin vuosikymmeniin.

Erämaakirkon ”takaa”, noin kilometri hiekkatietä, löytyy yksi koko Pihlajaveden suuri erikoisuus, muisto menneiltä vuosikymmeniltä, löytyy Virransilta, missä on tanssittu monet häät ja juhlat, missä yhä perinteinen silta on paikallaan, on savusauna kosken töyräällä, on makkaran paistoa ja oleilua varten laavu sekä yöpymistäkin ajatellen kammi. Tämä Pihlajaveden sydän on ennen kaikkea Jartin Pertin ja Ranta-Kömin Jorman luomus. On vaatimattomuudessaan todella Pihlajaveden kuva.

Näitä kummajaisia kyllä Pihlajavedellä riittää. Maailman ainoa korpikirjasto sijaitsee Sällinkylän perukoilla Iso-Korpijärven rannalla ja on ollut varsinkin eri puolilta Suomea ja ulkomailta tulleiden ihmette-

lijöiden käyntikohde. Korpikirjasto valmistui v. 2003 ja uskoo kesällä 2013 saavuttavansa 10 000 kävijän rajan. Korpikirjaston viereen on valmistunut 90 hengen varsin kummallinen vanhasta hirrestä synnytetty kirjakahvio, mikä tulee toimimaan aikanaan viereen vielä rakennettavan konserttisalin lämpiönä.

Korpikirjasto on ihan oikea kirjasto ja toimii samoilla periaatteilla kuin kunnalliset kirjastotkin. Korpikirjasto on auki kesäaikaan joka päivä ja talviaikaan tarvittaessa. Korpikirjastossa voi lukea päivän lehdet, sähköpostit ja lainatakin kirjat veloituksetta.

Ja tämä ihmettely ei tähän pääty. Tiedetila, mikä ihmeen tiede, mikä tila? Juuri sitähän se on. Karimon koulu on jatkanut sivistyksellistä rooliaan koulun päättymisen jälkeenkin ja ollut jo useamman vuoden Karhunkylällä Alkulantiellä Tiedetila, sanan varsinaisessa merkityksessään. Tiedetilaa ylläpitää Pihlajavedellä aikoinaan syntynyt, 40 vuotta maailmalla eri opinahjoissa tahkonnut ja nyt paluun tehnyt Kari Kotiranta vaimonsa kanssa. Tiedetilalla voi elää konkreetisti tietotekni-

sen kehityksen aina 1960-luvulta tähän päivään, nähdä miten tietokone on syntynyt ja kehittynyt, miten toimii nyt ja jatkossa. Tiedetila ei vain ole ihmettelyn kohde, vaan on eri kurssien kansanomaisen tietotekniikan opettelupaikka. Tiedetila tekee yhteistyötä eri maiden kanssa ja on verkottumisessaan onnistunut löytämään aivan uusia kanavia.

Tietotekniikan vastapainoksi Tiedetilan pihamaalla voi ihailla, miten kasvit kasvavat hiekassa ilman kastelua, miten moni muukin kasvatuksen myytti murenee, luo uusia ajatuksia ja synnyttää kokeilun halun.

Pihlajaveden viimeisin ihmetyksen kohde on Kauppala. Tuossa talvella 2013 aseman seudulle syntyi tai sai nimensä Koivenkollenin hiihtokeskus. Keväällä avasi ovensa Kauppala, mikä sekin on juuri sitä, mitä nimi kertoo, on kauppapaikka, missä voi oleilla, lukea kirjoja, kahvitella, ostaa peruselintarvikkeita, on paikka kohdallaan, paikka Pakkalanmäellä, aseman kupeessa, on joka päivä avoinna.

Pihlajavedellä on riittämiin kiinnostuksen kohteita, mitä edellä oleva referaatti lyhyesti kuvaa. Pihlajavesi on itäistä Aseman seutua, keskistä Sälliä ja läntistä Karhunkylää. Näistä Sällin ja Karhunkylän, siis entisen Karimon koulupiirin alueen, toimintoja ylläpitää ja aktivoi Karimon kyläyhdistys ry. Itäistä Asemanseutua piristää Pihlajaveden asukasyhdistys sekä Pihlajaveden Nuorisoseura. Kun näihin edellä mainittuihin lisätään vielä Pihlajaveden kotiseutuyhdistys, Pihlajaveden VPK, Pihlajaveden Urheilijat, Karhunkylän Työväenyhdistys, Kulttuuriyhdistys Korpikirjasto ry. sekä monet muut yhteisöt mm. metsästysseurat, niin palikoita on aivan riittämiin koossa.

Ensimmäinen ja ensisijainen tehtävä onkin löytää tai synnyttää koko Pihlajaveden yhteinen ja yhtäläinen päämäärä, mihin toiminnot tähtäävät. Tämän tavoitteen löytyminen ei ole ihan helppo asia, koska monet toiminnot ovat kulkeneet vuosikymmenet omia polkujaan. Joka tapauksessa tämä vuosi 2013 on yhteistyön vuosi ja tämä tarkoittaa vain hyvää.

Pihlajavedestä kiinnostunut löytää hyvin monenlaista toimintaa. Pihlajavedeltä löytyy ympärivuotiseen ja kesäasumiseen tontteja myös veden ääreltä. Pullat ovat uunissa. Lähde rohkeasti liikkeelle katsomaan, millaista paistosta on syntynyt ja on syntymässä.

Ensimmäinen tarkastelun kohde on itseoikeutetusti Suomessa ja maailmalla laajalti tunnettu Erämaakirkko. Seuraavaksi muistelemme Rekolaa ja jatkamme matkaa Karhulankylän työväentalolle ja edelleen risteilemme Pihlajaveden Nuorisoseurantalolla ja sieltä Pihlajaveden kotiseutumuseolle, Uudelle kirkolle, Karansalmelle, Kokinkodalle, Korpikirjastolle, Tiedetilalle, Virransillalle, Pihlajaveden rautatieasemalle, Valkeajärven Valopilkkuun päätyen Pihlajaveden seurakuntatalon kautta Kauppalaan.

Erämaakirkko, olkaa hyvä!

2. luku
Erämaakirkko

Monen mielestä Suomen kaunein kirkko –

Pihlajaveden vanha erämaakirkko

Vuonna 1560 nykyisen Pihlajaveden kappeliseurakunnan alue oli osa 6000 neliökilometriä kattanutta Åremarcken seurakuntaa, jonka nimeksi muutamaa vuotta myöhemmin muutettiin Ruovesi. Siihen kuuluivat nykyinen Ruovesi, Kuru, Virrat, Ähtäri, Pihlajavesi, Keuruu, Multia, Mänttä ja osia Vilppulasta. Nämä perustettiin myöhemmässä vaiheessa omiksi seurakunnikseen; vuonna 1630 syntyi Keuruun seurakunta, johon kuuluivat silloin myös Pihlajavesi, Multia, Mänttä ja em. Vilppulan alueet. 1700-luvun puolivälissä, kun Pihlajaveden miehet päättivät oman kirkon rakentamisesta, Pihlajaveden kylä oli siis osa Keuruuta, kuten nykyäänkin, mutta ei oma seurakuntansa, ei edes kappeli. Omaa pappia sillä ei ollut, eikä siten omaa kirkkoakaan, mikä noina aikoina merkitsi vakavaa puutetta erottaessaan pitäjän sivistyksestä. Kirkkomatkat olivat yhä pitkät Keuruulle, vaikka toki jo lyhentyneet niistä, joita uudisasukkaat joutuivat tekemään Ruovedelle ja aina Pirkkalaan asti.

Pihlajavetiset päättivät korjata tilannettaan, ja tuomiokapitulilta, joka sijaitsi Turussa, anottiin lupaa kirkon rakentamiseen. Se saatiin kuitenkin vain saarnahuoneen pystyttämistä varten, ja niin pyhäkkö päätettiin tehdä kirkoksi asti luvatta. Urakaan ryhtyi kymmenen talollista ja neljä torpparia. Rakennusmestariksi saatiin kuuluisa Matti Pärnä- Åkerblom, jonka merkki on vieläkin kirkon räystäslaudassa, maasta katsoen väärin päin oleva M-kirjain. Rakentajan kerrotaan sanoneen, että taivaasta on päin on tärkeämpää nähdä, kuka kirkon teki! Kirkon paikka valittiin silloisen asutuksen kannalta keskeisen sijaintinsa vuoksi, ja erämaakirkko siitä on tullut vasta ajan myötä - mielessä ei siis ollut pitää omin päin pystytetty temppeli piilossa. Metsää riitti ympärillä kymmeniä, jopa satoja kilometrejä joka suuntaan, ja rakennustarvikkeet löytyivät läheltä; Pihlajavesi on vanhaa pirkkalalaisten nautintaan kuulunutta eräaluetta.

Rakentajat saapuivat paikalle vappuna 1780, tuohikonteissaan leipää, suolattua kalaa ja lihaa, talkkunaa ja kaljaa. Koko kesä rakennettiin, työmiehet olivat jatkuvasti pai-

kalla, kunnes kirkko oli valmis. Vain heinäaikaan heille suotiin viikon mittainen loma. Tornin viirissä olevasta vuosiluvusta 1780 on päätelty, että se kertoisi rakennustöiden alkamisesta, ja valmistumisvuosi olisi 1781. Keuruun rovasti, Abr. Indrenius kirjoittaa kirkon valmistumisesta kirjeessään tuomiokapitulille kuitenkin vasta kesäkuussa 1782, joten tätä vuotta lienee syytä pitää lopullisena valmistumisvuotena.

Yksi rakennusmiehistä menetti henkensä pudottuaan kirkon katolta. Hänet on tiettävästi haudattu putoamispaikalle pääoven eteen, portin oikealle puolelle. Tarina kertoo siunauksen toimittaneen papin vakuuttaneen, ettei hautakumpu tulisi koskaan laskemaan - se on jäljellä vieläkin, osittain käytävällä.

Edellä mainitussa kirjeessään Keuruun kirkkoherra Indrenius käytti kirkosta vielä nimitystä saarnahuone, ja anoi lupaa sen vihkimiseksi käyttöönsä. Tuomiokapituli katsoi rakennetuksi tulleen kuitenkin oikean kirkon ilman lupaa, ja eikä myöntynyt nytkään - lupa tuli vain hautausmaan vih-

kimiseen. Kirkkoa käytettiin sitten ilman, että sitä oli sellaiseksi vihitty, vuoteen 1787, jolloin vihkiminen jumalanpalveluspaikaksi lopulta toimitettiin. - On huomattava, että pihlajavetiset tekivät kirkkonsa kokonaan omilla varoillaan. Tuolloin oli tavallista, että kirkonrakentamiskustannuksiin anottiin yli maan kerättävää kolehtia, ja niinpä Keuruullakin kerättiin joskus kolehteja jopa Ruotsin kirkoille. Oman syrjäkylän kirkkoa varten sitä ei kerätty kertaakaan, eikä hanketta avustettu muutenkaan, jos sitä sitten pyydettiinkään. Tästä huolimatta ne tarvikkeet kyettiin hankkimaan, jotka piti ostaa (mm. ikkunalasit ja naulat, jotka ostettiin Ruotsista), ja palkat maksettiin niin kuin oli sovittu. Jopa kirkkoon saatiin kellokin. Sen hankki Sällin talon isäntä, Parta-Sälli, joka tuli tunnonvaivoihin, kun oli jättäytynyt hankkeen ulkopuolelle. Hän lähetti poikansa hakemaan kelloa Turusta, minne se oli Ruotsista saapunut, mutta itse hän tällä välin kuoli. Uudella kellolla soitettiin ensimmäiseksi kuolinkellot sen lahjoittajalle!

1820-luvulle asti Pihlajavedellä ei ollut omaa pappia, vaan Keuruun papit kävivät pitäjässä joka kolmas tai neljäs pyhä. Ensimmäinen Pihlajaveden oma pappi oli kappalainen Anders Johan Gummerus.

Vuonna 1844 pidettiin Pihlajavedellä ensimmäinen nk. rovastintarkastus Orivedeltä tulleen tohtori Edvard Bergenheimin toimesta. Tarkastuksessa todettiin kirkko pimeäksi, ahtaaksi, huonoista tarvikkeista kelvottomasti rakennetuksi, nurkistaan mädäntyneeksi, ja uusi kirkko määrättiin rakennettavaksi. Pihlajaveteläiset käyttivät kuitenkin vanhaa temppeliään vielä n. 25 vuotta, ennen kuin tuomiokapitulilta tullut uhkaus pakotti rakentamaan uuden. - Meidän päivinämme kirkko voidaan todeta erityisen hyvistä tarpeista poikkeuksellisella taidolla rakennetuksi, eikä sen rakenteensa puolesta voida odottaa tuhoutuvan vielä satoihin vuosiin! Sen verran rovastintarkastus kuitenkin sai aikaan, että syystäkin pimeäksi mainittuun kirkkoon tehtiin yksi ikkuna lisää, tyyliltään muista poikkeava valaisemaan saarnatuoli sen yläpuolelta.

Kun uuden kirkon rakentaminen tuli ajankohtaiseksi, anottiin jälleen tuomioka-

pitulilta lupaa, tällä kertaa vanhan kirkon purkamiseksi uuden rakennustarpeiksi. Taaskaan ei lupaa myönnetty anottuna, vain lattia, penkit ja sisäkatto saatiin viedä. Näin revityistä aineista kelpasi tarkoitukseensa vain pieni osa, joka käytettiin uuden kirkon parvekepenkeiksi. Suuri osa huutokaupattiin ja päätyi asuintalojen lattiapalkeiksi tai polttopuuksi.

Tämän jälkeen kirkko jäi vuosikymmeniksi heitteille. Sisusta oli kuljetettu Pihlaisselän toiselle puolelle, missä korkealla mäellä kohosi uusi, kaunis kirkko, pienehkö sekin. Pärekatto lahosi, ja nykyään seinissä näkyvät, kosteuden aiheuttamat valumisjäljet ovat peräisin tältä ajalta, kuten myös tummuneet nurkat. Kaikki ikkunat rikottiin, ja arvokas lyijy, josta oli puutetta, tarttui pikkupoikien mukaan ikkunanpuitteista.

Kirkon alennustilan ajalta on kerrottu hauskaa tarinaakin. Rakennuksen jäätyä heitteille sitä väliin kohdeltiin törkeästi vastoin sen alkuperäistä tarkoitusta. Kulkurit ja muut kodittomat pitivät sitä yöpaikkanaan. Kerran oli kuuluisa pihlajaveteläinen,

Hömppä-Aapo, monien vielä muistama kulkuri tai kylähullu, osunut reissuillaan kirkkoon nukkumaan helteisenä kesäpäivänä. Viinikellari, johon käydään sakariston lattiassa olevasta luukusta, on kesälläkin mukavan vilpoinen. Samalla kertaa kirkkoon tuli pelaamaan korttia muutamia uittomiehiä, joilla oli ”vonkapäivä” eli vapaapäivä työmaaltaan lähellä kirkkoa, nykyisen Virransillan seutuvilla. Hömppä-Aapo heräsi kellarissaan kovaääniseen pelaamiseen, ja nousi jalkeille luukun kautta. Kun miehet näkivät suuren, mustan ja karvaisen miehen nousevat kirkon lattiasta, jäivät kortit ja rahat siihen. Hömppä-Aapo juoksi pakenevien miesten perään ja huusi olevansa ihminen hänkin, mutta uittomiesten askel Aapon kertoman mukaan vain piteni. Kirkon lattialle unohtunut irtaimisto jäi hänelle itselleen.

Lopulta hylätystä kirkosta päätettiin luopua kokonaan ja sitä tarjottiin ostettavaksi ja pois purettavaksi. Tässä vaiheessa - vuoden 1930 aikoihin - joku heräsi huomaamaan liian arvokasta olevan häviämässä, ja vaikka hirsille oli jo ostajakin löydetty, kauppa peruttiin ja kirkko restauroitiin. Lattia rakennettiin uudelleen, samoin sisäkatto ja penkit, alkuperäisen mukaisiksi. Vanhaa lattiaa on jäljellä sakaristossa ja eteisessä. Alttari on sekin rakennettu uudelleen entistämisen yhteydessä, mutta saarnatuolin yläosa on vielä alkuperäinen - sen oli niin tukevaa tekoa, että sitä eivät uuden kirkon rakentajat olleet saaneet irrotetuksi! Pärekatto vaihtui paanukatoksi, ja nykyään kirkossa on tornia lukuun ottamatta lautakatto, joka on rakennettu 60-luvulla. Alkuperäisten tarpeiden lujuudesta kertovat sakariston ja eteisen leveät lattialankut, jotka on kiiloilla halkaistu suurista puista ja jätetty melkein höyläämättömiksi. Sakariston ovi on tehty yhtä leveistä

puista, joita on tarvittu vain kolme! Tukevasta rakenteestaan, mm. hirsien lukituista salvoksista johtuen kirkko on edelleen koettelemustensa jälkeenkin suoraryhtinen.

Sakariston seinällä on vielä tallella kirkon ensimmäinen kolehtihaavi. Edelleen vanhaa irtaimistoa ovat virsinumerot, uhriarkku ja seinässä kiinteästi oleva eräänlainen henkari messukasukalle. Häpeäpenkin paikka on jumalanpalveluksissa ollut käytävien risteyksessä keskellä kirkkoa. Siihen tuomittiin pieninä pidetyistä rikoksista, isompia varten on kirkon eteisessä nähtävillä jalkapuu. Jostain syystä viimemainittua käytettiin Pihlajavedellä viimeisen kerran vielä vuonna 1850, vaikka sen käyttö oli lopetettu jo paria vuotta aiemmin. Eteisessä seisoo käsi ojossa myös vaivaisukko. Pääoven alkuperäinen lukko rikkoutui vasta kesällä 1984.

Kirkossa ei ole koskaan ollut minkäänlaisia maalauksia, sillä niihin eivät rakentajien varat enää riittäneet. Maalia löytyy vain virsitauluista ja puisesta, valkoisesta rististä. Nykyään voidaan sanoa tämän olleen vain onneksi, sillä puhdas puupinta tekee Pihlajaveden Erämaakirkosta poikkeavan muihin vanhoihin kirkkoihin nähden - myös elämyksenä kirkkovieraalle. Lämmitystä ei ole myöskään koskaan ollut, eikä urkuja. Virsisäestys tapahtuu nykyään urkuharmonilla.

Merkillisin yksityiskohta kirkossa on joukko varjoja sivulaivan seinissä. Jokaisen sivuosan penkin päässä on seinässä tumma, tietystä kulmasta katsottuna selvästi

erottuva ihmishahmoinen, aavemainen varjo. Selitystä hahmojen synnylle ei tunneta, mutta niiden on arveltu kehittyneen kirkkoväen nojatessa seiniin. Kun kirkkomatka oli pitkä, ehtivät sen aikana talvisin paksut, usein lammasnahkaiset vaatteet lumettua ja kostua, ja myös kesäinen sade kasteli toisinaan vaatteet. Kosteutta lisäsi myös täyden kirkon hiljalleen kohoava lämpötila. Kosteista asusteista olisi sitten jäänyt aikaa myöten tumma jälki puuseinään. Selitys ei ole välttämättä oikea, mutta tällä tietoa lähinnä tämänpuoleisia malleja. - Matkan vaikeuksista ja jumalanpalvelusten pituudesta huolimatta ihmiset tuolloin kävivät kirkossa niin, että penkit täyttyivät kirjaimellisesti ääriään myöten siellä, missä penkit ulottuivat seinään asti.

Kaiken kaikkiaan kirkossa nyt näkyvissä oleva irtain omaisuus on huomattava verrattuna erääseen vanhaan asiakirjamerkintään, jonka mukaan kirkon kalusto käsitti yhden Raamatun, kaksi virsikirjaa, kirkonkellon ja herätyssauvan!

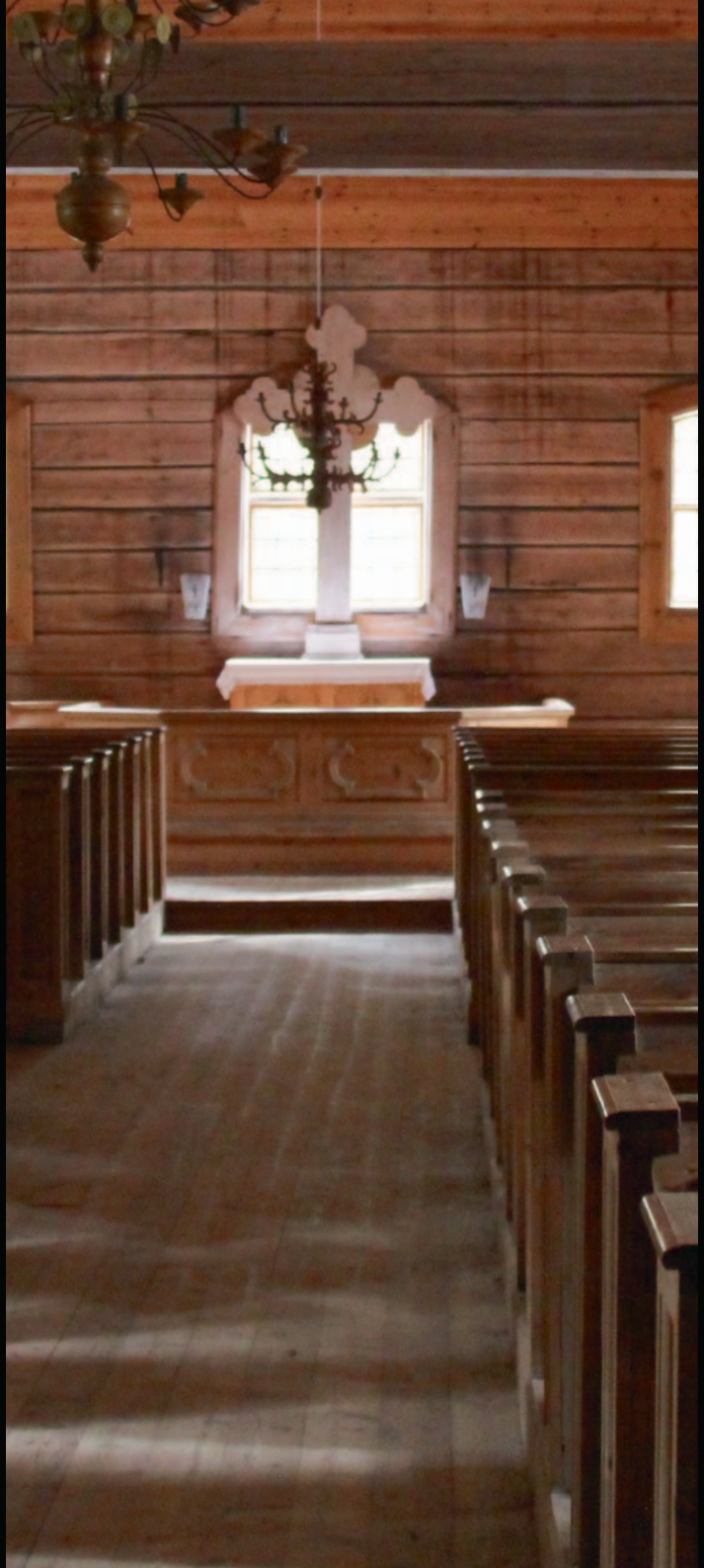
Erämaakirkon ulkopuolelle perustettiin

hautausmaa, joka siis vihittiin käyttöön ennen kirkkoa. Nykyään sen tunnistaa lukuisista kummuista ja muutamista harvoista hautamuistomerkeistä, joiden joukossa on mm. kappalaisen Johan Michael Bergrothin (16.3.1806-25.2.1842) rautainen risti sakariston päädyssä. Hän oli aina 1980-luvulle saakka ainoa Pihlajaveden pappi, joka oli haudattu oman seurakuntansa multiin. Sen lähettyvillä on nuoren Karl Nauklerin (1846-1868) luonnonkivinen hautamuistomerkki, johon on kaiverrettu viittaus raamatunkohtaan: Jes. 41:17. Naukler oli samannimisen Pihlajaveden kappalaisen poika, teologian ylioppilas, joka sairastui vajottuaan puhujamatkallaan heikkojen jäiden aikaan suohon ja menehtyi pian. Entistämistöiden yhteydessä on pihalta kerätty kaatuneita, puisia hautamuistomerkkejä, joita on nähtävillä kirkon eteisessä, pääoven vasemmalla puolella olevassa pienessä asehuoneessa. Kesällä 1984 kirkkomaalla paljastettiin Vanhan kirkon juhlan yhteydessä suurina katovuosina nälkään kuolleiden muistomerkki joukkohaudan paikaksi oletetun painauman reunalle kirkon pohjoispuolella, suurten kuusien alla.

Kirkon pihalla säilytetään katoksessa yhtä Pihlajaveden vanhoista kirkkoveneistä, joita täällä parhaimmillaan oli seitsemäntoista eri kyläkunnilla. Se on Riitaperäisten vanha vene, nimeltään ”Leimu”. Vene on 8-hankainen ja vähän yli kaksitoista metriä pitkä. Sitä ei ole käytetty alunperin Erämaakirkolle matkatessa, mutta Pihlaisselällä kuitenkin. Erämaakirkkohan ei sijaitse aivan järven rannassa, ja yleisemmin veneillä matkaa tehtiin vasta uuteen kirkkoon. ”Leimua” on viimeisen kerran käytetty tiettävästi v. -47.

Nimitys ”Erämaakirkko” on alkanut yleistyä vasta viime vuosina. Pihlajaveteläisille itselleen kirkko on tutumpi ”Vanhan kirkon” nimellä. Uudempi nimitys perustuu kirkkoon johtavan tien muutama vuosi sitten saamaan nimeen; toisaalta se on kirkon luonnetta ja poikkeavuutta hyvin kuvaava sellaisillekin, jotka eivät aiemmin ole paikkaa tunteneet. Samanlaista erämaata Pihlajavesi ei toki enää ole kuin se oli kirkon rakentamisen aikoihin, vaikka pyhättö edelleen seisoo metsän keskellä. Hämeestä, Pohjanmaalta

ja Savosta käsin aikoinaan asutettu pitäjä on nykyäänkin ”korpikylä”, mutta metsät ovat kirkonkin ympäriltä vähentyneet ja tiettömien taipaleiden aika on jäänyt. Alkujaan kirkko on palvellut ”lähiseutujen” 292:a asukasta - nyt siellä vierailevat pitäjäläisten lisäksi lukuisat kesäasukkaat ja turistit. Kirkon oven pielessä on naulassa avain kenen tahansa tulla hiljentymään metsän keskelle, Jumalan kohtaamiselle erotettuun paikkaan myös, vaikkeivät korvesta kaikuisikaan kellon soitto kutsuna tulla.

Erämaakirkko on yhä Pihlajaveden kappeliseurakunnan jumalanpalveluskäytössä kesäisin, minkä lisäksi siellä on järjestetty konsertteja. Kirkko on myös hyvin suosittu ns. vihkikirkkona. Talviseen aikaan se on kuitenkin auki tai muuten käytössä vain poikkeustapauksissa. Näin tapahtui mm. silloin, kun muuan tammikuussa Pihlajavedelle vihittäväksi tullut pariskunta halusi aloittaa taipaleensa Erämaakirkossa. He tulivat paikalle reellä, ja vihkiminen toimitettiin kahdenkymmenenviiden asteen pakkasessa!

”TERVETULOA TÄNNE PIHLAJAVEDEN ERÄMAAKIRKKOON!”

Jarmo Paananen
kappelin pappi
Pihlajavesi, kevät 1997

Erämaakirkon esittely perustuu kirkon pitkäaikaisten oppaiden, Kalle Heinosen (k. -93) ja Pentti Kokinmäen kertomaan. Tietoja on täydennetty mm. Pihlajaveden entisen kirkkoherran, rovasti Väinö I. Suomisen kirjoittaman ”Pihlajaveden seurakunnan historian” avulla.

Ihmisvarjot

Kappelin pappi Jarmo Paananen jatkoi matkaa, on nykyään Vesannon kirkkoherra. Erämaakirkkoon jäivät kuitenkin istumaan satojen vuosien takaiset ukot. Vanhan kirkon yhdellä seinällä on selvät ihmisvarjot. Niitä on ihmetelty ja pohdittu, mistä ne ovat seinään tulleet. Totuus kai lienee se, että ihmisten tullessa talvisin kirkkoon pitkänkin matkan takaa ja he olivat kylmissään. Lämmikkeeksi kirkon edustalle sytytettiin

nuotio, jonka ääressä ihmiset saivat lämmitellä ennen kirkkoon menemistä (jossa ei ollut minkäänlaista lämmitystä). Kirkossa väkeä oli paljon, joten piti istua tiiviisti, kylki kyljessä ja seinään nojaten. Ruumiinlämmön ja kosteuden yhteisvaikutuksen arvellaan olleen sellainen, että jäljet ihmishahmoista ovat seinään jääneet.

Hautakumpu

Vanhan kirkon rakentamisvaiheessa kirkon katolla työskennellyt mies putosi sieltä alas ja kuoli. Hänet haudattiin kirkon pääoven eteen, oikealle puolelle. Kerrotaan, että siunausta toimittanut pappi sanoi, ettei hautakumpu koskaan laskeutuisi. Kävijä voi nykyäänkin itse todeta kohouman kirkon oven edessä.

kirkkoherra Ossi Poikonen näyttää vanhaa kirkon musiikkikirjaa vuodelta 1733.

Jouluaamun kirkko herätti Juhla Pihlajan

"Sinä päiwinä käwi yxi käsky keisarilda Augustuxelda että caiki maailma piti werollisexi laskettaman. Ja tämä weron laskemus oli ensimäinen joca tapaqhtui silloin cosca Kyrenius oli Maanherra Syrias. Ja cukin meni kaupungihins andaman idziäns arwatta. Niin myös Joseph Galileast Nazarethin kaupungist ylösmeni Judean Dawidin kaupungijn coka cudzutan Betlehem: Sillä hän oli Dawidin huonest ja sugust andaman idzens arwatta Marian hänen kihlatun emändäns cansa coka rascas oli. Niin tapahtui heidän siellä ollesans että synnyttämisen päiwät tulit täytetyxi. Ja hän synnytti Pojan hänen esicoisens ja capaloidzi hänen ja pani seimeen ettei

heille ollut sija majas. Ja paimenet walwoit siinä paickacunnas pellolla heidän laumans ja wartioidzit yöllä heidän carjans. Ja cadzo Herran Engeli seisoi heidän tykönäns ja Herran kirckaus walais heitä että he suurest peljästyit. Ja Engeli sanoi heille: älkät peljätkö: sillä cadzo minä ilmoitan teille suuren ilon joca tulewa on caikelle Kanssalle: Teille on tänäpän syndynyt Wapahtaja Herra Christus Dawidin Kaupungis. Ja tämä on teille merkixi: te löydätte lapsen capaloittuna seimes. Ja Engelin cansa oli suuri taiwalisen sotawäen joucko jotca kijtit Jumalata ja sanoit: Kunnia olcon Jumalalle Corkiudes ja maasa rauha ja ihmisille hywä tahto. ”

Erämaakirkko jouluaamussa
25.12. 2012 klo 6.45

Näin Keuruun seurakunnan kirkkoherra Ossi Poikonen aloitti jouluaamun 2009 saarnansa Pihlajaveden Erämaakirkossa lukien jouluevankeliumin kirkon musiikkikirjasta vuodelta 1733. Valinta oli erinomainen, sitä oli koko jouluaamun aamukirkon ohjelmistokin. Kauan oli aikaa Pihlajaveden erämaakirkon ensijoulun hartaudesta, etäisyys edelliseenkin jouluaamun kirkkoon tuntui iäisyydeltä. Nyt kuitenkin pihlajavetiset, niin kuin haapamäkiset, keuruulaiset, mantta-vilppulalaiset, ähtäriläiset, virtolaiset ja kymmenet eri puolilta Suomea saapuneet ns. kesäasukkaat täyttivät kirkon ja saattoivat samaistua 230 vuoden takaiseen aamujuhlaan. Todennäköisesti pakkastakin oli tällöin riittämiin. Nyt mittari näytti monin paikoin 23 astetta ja moni epäili, tokkopa aamukirkosta tulee mitään, kun kirkkoa ei nyt ollut esilämmitetty tiukentuneiden turvamääräysten vuoksi. Taatusti aamukirkosta vastannut Pihlajaveden suntio Marko Kaakkomäki oli pakkasesta huolimatta tulisilla hiilillä ennen h-hetkeä. Mutta kaikki meni erittäin hyvin, täydellisesti ja Marko saattoi hymyillä kirkon jälkeen vapautuneesti. Suntion tekemät valinnat aamukirkon toimivuuden takaamiseksi osoittautuivat onnistuneen, jopa paremmin kuin 6 vuotta sitten esilämmitetyssä kirkossa.

Pihlajaveden oma pappi Anna-Leena Sirviö toimi liturgina, musiikista vastasi kirkkokuoro Veli-Pertti Ahopellon johdolla. Ja kun kirkkoherra Ossi Poikonen asteli saarnastuoliin villoissaan ja vällyissään, niin kirkon historia työntyi saliin. Jopa 1700-luvun isäntien figuurit seinillä alkoivat elää ja kirkkokansa yhtyi kirkkoherran viestien kautta tunnelmaan. Henki höyrysi, mieli oli virkeä, takapuolen alla oli useimmalla eristelevy lämmittämässä.

Ossi Poikosen herättelemä Pihlajaveden juhlavuosi (2010) Juhla Pihlaja ei olisi voinut paremmin aloittaa Joulupäivää. Kirkkoherra pääsi nyt puhumaan omista tunnoistaankin, lausui 15 vuoden takaisen Erämaakirkon synnyttämän runonsa ja ajatelkaa, tuo alussa ollut jouluevankeliumi on mitä todennäköi-

simmin luettu tismalleen samanlaisena erämaakirkon synnyinvuoden 1780 jouluaamun kirkossa. Tekstistä on nähtävissä, mistä olemme tulleet, mikä on taustamme, mutta tuo teksti olkoon Pihlajaveden 2000-luvun merkittävimmän tapahtumasarjan Juhla Pihlajan –alkusanat.

Kirkon jälkeen mieltä lämmitti kirkkoherra Ossi Poikosen vilpitön toive, että tulevan vuoden aikana mahdollisimman moni löytäisi tänne Erämaakirkkoon. Tämä vuosi ei vain ole Erämaakirkon 230–juhlavuosi, vaan ns. Pihlajaveden uusi kirkko täyttää 140 vuotta. Juhlavuonna tulee myös kuluneeksi 100 vuotta Pihlajaveden kunnan ja seurakunnan perustamisesta. Eli pihlajavetisillä, niin ympärivuotisilla kuin viikonloppukävijöilläkin on syytä olla ylpeitä asuinsijoistaan. ”Juhlavuosi antaa Pihlajavedelle erinomaisen mahdollisuuden pysäyttää väestön väheneminen ja aloittaa uusien asujien muuton”, uskoi Ossi Poikonen. Kukapa ei tuohon kirkkoherran toiveeseen yhtyisi, ja mitenkä Keuruun kaupunkikaan tuota toivetta vastaan voisi olla. Tuolla menolla juuri hiljan 100-vuotisjuhliaan viettänyt Pihlajaveden Aseman koulu näkee luokissaan vielä monen sukupolven lapsia. Pallo on nyt pihlajavetisillä. Pöytä on katettu juhlaan.

Suomen kaunein kirkko historian sivun kääntäjänä

Pihlajaveden erämaakirkko on Suomen kaunein kirkko. Vai et usko, katso tai mene itse katsomaan. Keuruun arvovaltainen raati valitsi itse kirkon ja ennen kaikkea kirkon penkin päässä yhä aiemmilta vuosisadoilta istumistaan jatkavat isännät yhdeksi Keuruun seitsemästä ihmeestä. Nämä papparaiset ovat niittäneet mainetta läpi valtakunnan ja ovat myös koko maan ihmeiden listalla.

Todellakin nämä ukot ovat mitä todennäköisimmin vuosisatoja sitten istuneita isäntiä, jotka ovat toistuvasti tulleet kirkkoon, usein myös märissä turkiksissaan, istuneet samoille paikoille, ehkä nukkuneetkin jumalanpalveluksen ajan ja jättäneet seinään nojaten jälkipolville ja kirkon seinään kuvansa.

Pihlajaveden erämaakirkko on sanansa mukaisesti keskellä erämaita Pihlajaveden sydämessä, minne on kuitenkin hyväkuntoinen autotie linja-autollakin kuljettavaksi. Kirkko on Pihlajaveden symboli, ilmentää pihlajavetisyyttä paremminkin mikään muu. Kertoo tarinallaan pitäjän ja seutukunnan vaikean historian, mutta ennen kaikkea uskon tulevaisuuteen. Tämän vuoksi paikka on hyvin suosittu seudun ja matkailijoiden vierailukohde. Aina niin erilainen, mutta tutun turvallinen. Kävijä ei kohtaa Erämaakirkossa käydessään ainoastaan menneiden vuosisatojen isäntiä, vaan koputtaa jykevää ovea omaan sisimpäänsä, jos vain uskaltaa. Kirkkoon ei ole mieltä mennä vain katsomaan. Sinne on hyvä astua, ottaa pureskeltavakseen kaikki se sanoma, mitä suurenluokan hirsiveistoksellinen taideteos, mitä kirkko ennen kaikkea on, vain antaa, ja samalla kun ottaa, niin antaa itsensä Pihlajaveden Erämaakirkon tarinan jatkumiselle.

Vuosittain kirkossa moni aviopari aloittaa yhteisen taipaleensa. Valitessaan vihkipaikakseen Erämaakirkon, hääpari kertoo itsestään, puhuu sanomatonta kieltä sisäisestä arvomaailmastaan, halusta löytää jotain syvällisempää. Voin vain kuvitella avioparia,

joka seisoo jännittäen alttarilla papin edessä, lupaa niin ilossa kuin surussakin, vaikeuksien ja onnen hetkelläkin rakastaa ja sitten vuosien jälkeen palaa tapahtumapaikalle, seisten kauneuden keskellä ensin kahdestaan, myöhemmin lastensa kanssa. Olen aivan varma, ettei tälle nostalgiselle käynnille onnentuojana vedä vertoja mikään rakennettu elämysmatka tai vaikeuden hetkellä mikään terapiaistunto. Menkää itse kirkkoon, aistikaa itse.

Erityisesti viime vuosina korkeatasoinen klassinen musiikki on löytänyt Pihlajaveden Erämaakirkon. Uskon täysin Keuruun kirkkoherra Ossi Poikosen ylistäviin arviointeihin runsaan viiden vuoden takaisen kamarimusiikkikonsertin avaussanoissaan, sävelien, jousien jopa flyygelin soivuudesta, Erämaakirkon akustisesta erinomaisuudesta. Keuruu on löytänyt tai paremminkin saanut juuri sopivan kokoisen konserttisalin, minkä värikäs ja pitkä historia on sisään ajanut. Nämä kirkkoherran sanat saattoi itse kukin havaita todeksi, kun nuoret Keuruun tulevaisuudentekijät, Sibelius-Akatemian

lahjakkaat sellistit Liina Leijala ja Lauri Rantamoijanen antoivat täydelle salille tuntumaa tulevasta, loivat konserttiyleisölle kesäillan nautinnon vailla vertaa. Erämaakirkko on syttynyt elämään, sen arvo on löytynyt monipuolisena hiljentymisen ja kulttuurin kehtona. Isännät penkkien päässä tuskin pistävät pahakseen, kun pappien jykevien vuosisatojen saarnojen lisäksi saavat nyt nautiskella musiikin helmistä.

Pihlajaveden Erämaakirkon jykevät juuret ulottuvat aina niihin aikoihin, jolloin eurooppalainen demokratia otti ensiaskeleitaan. Kaikkihan me tiedämme ja muistamme Bastiljen valloituksen Ranskassa. Kun kansa nousi mielivaltaa vastaan Pariisin liepeillä, niin samalla vuosikymmenellä, tarkemmin kesällä 1778, esittivät kymmenen taloa ja neljä torppaa Pihlajavedeltä Keuruun emäseurakunnalle vedoten pitkään kirkkomatkaan, että saisivat pystyttää oman kirkon. Kirkon rakentamislupa evättiin, mutta saarnahuoneen rakentamiselle annettiin lupa. Rakennuksen suunnitteli

kirkonrakentaja Matti Åkerblom (1740-1819). Emäseurakunta ei tukenut rakentamista, joten kyläläiset keräsivät varoja myymällä viljaa ja tervaa. Tornin huipulla oleva viiri kertoo rakennusvuodeksi 1780. Eli Pihlajavetisillä oli halu, suuri polte ja usko. Näin mahdottomasta tehtiin mahdollinen, näin syntyi Pihlajaveden Erämaakirkko. Saarnahuoneen rakentamiselle oli lupa, mutta tähän isännät eivät tyytyneet ja rakensivat salaa Erämaakirkon. Tämä ennakkoluulottomuus ja halu päämäärän toteuttamiseen palauttakoon uskon elämään Pihlajavedellä ja olkoon esimerkkinä koko Keuruulle lähivuosina, kun pian on tehtävä ratkaisuja koko Keuruun tulevaisuudeksi.

Erämaakirkon tarinat elävät. Näitä uskomattomia kertomuksia on vuosikymmenet tarinoinut kirkossa käyneille pihlajavetinen sananiekka Pertti Jartti, eikä miehen verbaalisuus ole vieläkään mihinkään kadonnut. Niinikään Keuruun museo järjestää pyydettäessä ryhmille esittelyjä Erämaakirkolle. Ottakaapa yhteyttä Pertti Jarttiin, Keuruun Museoon Kamanaan tai menkää itse omatoimiselle elämyskäynnille rauhan ja historian maailmaan Erämaakirkolle. Voin vakuuttaa, ettette pety.

Pihlajaveden erämaakirkon tarinoita

(Koonnut ja kirjoittanut
Kirsi Taponen 2011)

Vanhaa erämaakirkkoa saamme ihastella Keski-Suomessa Pihlajavedellä. Kirkon tornissa olevasta viiristä voimme nähdä rakennusvuoden, joka on 1780.

Erämaakirkko rakennettiin aikoinaan salaa talkootyönä, kymmenen talon ja neljän torpan toimesta, jylhän metsän keskelle, josta rakennusmateriaalia oli hyvin saatavilla. Rakennusmestarina toimi Matti Pärnä-Åkerblom, jonka merkki näkyykin kirkon räystäslaudassa M- kirjaimen muodossa. Tosin maasta katsottuna väärinpäin W- kirjaimena, koska Matin kerrotaan sanoneen, että kirkon tekijän tulee näkyä paremmin taivaalta katsottuna.

Kirkon pääoven edessä, oikealla puolella, on maassa selvästi nähtävissä kumpu. Tuon kummun kohdalle on aikoinaan kirkon rakennusvaiheessa siunattu haudan lepoon rakennusmies, joka putosi kirkon katolta sitä

rakentaessaan. Siunauksen suorittaneen papin kerrotaan vakuuttaneen, että tuo hautakumpu ei tulisi koskaan laskemaan. Kirkon pihamaalla on myös muita vanhoja hautapaikkoja, mutta niiden kohdalla ei samanlaista kumpua ole säilynyt.

Onpa kirkon pihamaalla tallessa myös vanha kirkkovene, nimeltänsä ”Leimu”. Tämä vene on 16 hankaiminen ja yli 12 metriä pitkä. Ennen vanhaan ei kirkkomatkoihin ollut käytettävissä autoja, joten kauempaa tuleva kirkkokansa käytti matkoillaan kesäisin tällaisia isoja kirkkoveneitä, joihin mahtui kerralla paljon ihmisiä ja matka taittui vesistöjä pitkin.

Talvisin matkaan lähdettiin hevosella ja

reellä. Kirkosta palattaessa oli yleensä kova kilpa-ajo, jossa selvitettiin kenellä sillä seutukunnalla oli paras hevonen.

Eteisessä kirkkokansaa on vastassa alkuperäinen vaivaisukko. Se on puinen, maalattu patsas, jonka rinnassa on kolikon mentävä aukko. Tuosta aukosta voivat kirkossa kävijät laittaa rahaa vaivaisukkoon. Lahjoitettu raha käytetään Pihlajaveden erämaakirkon kunnossapitoon sekä muihin hyviin avustuskohteisiin.

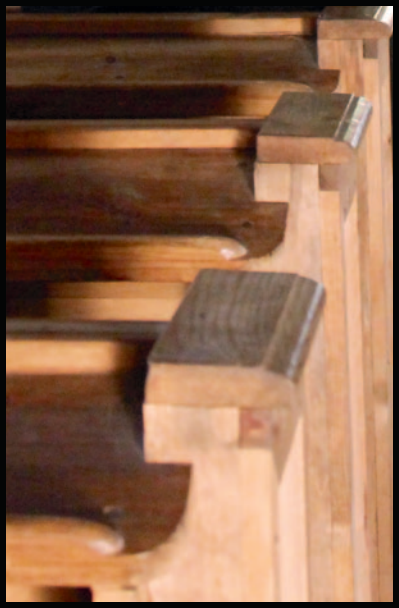
Eteisessä on myös hieman pelottavan näköinen puinen kapistus. Se on nimeltänsä jalkapuu. Ennen vanhaan siihen laitettiin jaloistaan kiinni sellaiset ihmiset, jotka olivat tehneet isomman rikoksen. He joutuivat istumaan siinä jumalanpalveluksen ajan ja se toimi näin rangaistuskeinona tehdystä rikoksesta. Tätä jalkapuuta on käytetty viimeisen kerran vuonna 1850.

Kirkon sisällä on myös rangaistuspenkki pienempien rikoksien tekijöille. Sitä kutsu-

taan häpeäpenkiksi. Rikoksentekijä joutui istumaan tässä penkissä koko jumalanpalveluksen ajan ja häpeämään papin ilmoittamaa tekoaan kirkkokansan edessä. Vaivaisukon, jalkapuun ja häpeäpenkin lisäksi kirkossa ovat säilyneet alkuperäisinä mm. kolehtihaavi, virsinumerot, uhriarkku sekä seinässä kiinteästi oleva henkari messukasukalle. Ainoana tilana sakasti on säilynyt alkuperäisenä.

Sisällä kirkossa ei ole lainkaan maalauksia, koska siihen ei sen rakentamisen aikaan ollut varaa. Luonnollinen, karun kaunis puusisustus sopiikin paremmin tälle kirkolle jonne auringonvalo loistaa kauniisti ikkunoista sisälle. Kirkossa ei myöskään ole lainkaan lämmitystä eikä urkuja. Urkuharmoni kirkosta kyllä löytyy.

Yhtä kirkon osaa kutsutaan sivulaivaksi. Jokaisen sivuosan penkin päässä on seinässä tumma, selvästi erottuva, ihmisen hahmoa muistuttava varjo. Nämä varjot saivat kunnian olla yhtenä Suomen seitsemästä ihmeestä vuonna 1972. Sanotaan, että varjot ovat syntyneet siitä, että kirkkoväki on nojannut seiniin jumalanpalveluksissa. Pitkällä kirkkomatkalla kun vaatteet ehtivät usein lumettua ja kastua. Kun sitten pitkäkestoisen jumalanpalveluksen aikana kirkon lämpötila kohosi, niin seinään nojaavien ihmisten vaatteista imeytyivät ajan saatossa tummat jäljet seiniin. Kirkkohan oli usein niin täynnä, että ihmiset joutuivat istumaan aivan tiivisti seinän vieressä.

Kirkkoon liittyvissä tarinoissa kerrotaan resuisen näköisestä kaverista, joka on

Pihlajavedellä aikoinaan kuuluisaksi tullut kulkuri ja kylänmies Hömppä-Aapo. Kirkon historiassa on myös aika, jolloin se oli alennustilassa ja eikä sitä käytetty virallisesti jumalanpalveluskirkkona. Tuota aikaa käyttivät hyväkseen kulkurit ja kodittomat, jotka pitivät kirkkoa hyvänä yöpymispaikkana. Hömppä-Aapokin päätti mennä kerran kirkon sakastissa sijaitsevaan viileään viinikellariin nokosille. Samaan aikaan kirkkoon tuli muutamia uittomiehiä korttia pelaile-

maan. Hömppä-Aapohan sitten heräsi tähän äänekkääseen huvitteluun ja nousi yllättäin pöllähtäneen ja resuisen näköisenä sakariston lattiassa olevasta luukusta esiin. Uittomiehet säikähtivät tätä mustaa ja karvaista miestä sen verran, että pelikortit ja rahat jäivät niille sijoilleen. Miehet saivat jalat alleen ja pakenivat paikalta. Hömppä-Aapo yritti juosta miesten perään, mutta turhaan ja lattialle jäänyt irtaimisto jäi siis hänen haltuunsa.

Erämaakirkko oli jälleen täynnä jouluaamun joulukirkossa

Pihlajaveden Erämaakirkko on hyvin suosittu vihkikirkko. Sen sijaitseminen keskellä kaunista luontoa mahdollistaa myös erilaisten Luojan luomien eläinten vierailun vihkimistilaisuuksissa.

Kerrankin kirkon penkissä istuvat häävieraat olivat seurailleet pienen metsähiiren maratoonia kirkkokäytävän päästä toiseen melkein koko vihkimistilaisuuden ajan. Myös liihottavia eläimiä on vieraina poikennut. Kerran nimittäin lepakko lentää hulmahti kesken avioparin vihkimistä kirkon etuosaan, laskeutui ja laahusti määrätietoi-

sin askelin alttarin vierellä kohti morsiamen hääpuvun helmaa. Lepakko tuli kuitenkin katumapäälle aivan viime hetkillä ja vaihtoi suuntansa morsiamen laahuksen ohi. Onneksi morsian ei huomannut kyseistä ”kuokkavierasta ”. Maaseudulla eivät myöskään maatilan eläimet ole jääneet juhlatilaisuuksista paitsi. Kerran nimittäin suntio alkoi ihmetellä kirkon ulkopuolelta kuuluvia ääniä. Mentyään katsomaan ovelta ulos, hän näki kuinka lauma naapuritilan sonneja ja lehmiä pisteli hääauton koristeita parempiin suihin kirkon portin edessä. Mahtoi maistua maukkaalta.

Myös liito-orava kuului vielä 60- luvulla kirkon asukkeihin. Kerrankin kaksi tyttöä ja poikaa kiipesi pimeänä syysiltana kellotapuliin, jossa oravat majailivat. Oravat säikähtivät tulijoita ja rääkäisivät rumaäänisesti karkuun lähtiessään. Jolloin tytöt kapsahtivat peloissaan poikien kaulaan. Pojat olivat kovasti mielissään moisesta tilanteesta.

Kirkkomaalla on myös vieraillut metsän kuningas. Karhu oli varmaankin päättänyt käydä kirkon ovella kurkkaamassa pääsisikö sisälle, mutta koska ovet olivat lukossa, se tyytyikin vain popsimaan puolukoita kirkon viereisestä metsiköstä ja jättämään omat jälkensä kirkon pihamaalle. Karhu kun ei luonnollisestikaan osannut käyttää kirkon ovenpielessä olevaa avainta, jolla jokainen halukas kirkossa vierailija pääsee sisälle ihastelemaan kaunista erämaakirkkoa.

Kirkossa tässä vierailkaa,
hiljaisuudesta nauttikaa.
On tarinat aika nyt lopettaa,
suojassa enkelin kulkekaa.

Erämaakirkko täyttyi jälleen jouluaamuna

On teillä uskomaton aarre, valon tuoja!

”Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valon.” Näin alkoi ties jo monennenko kerran Pihlajaveden Erämaakirkon jouluaamun hartaus klo 7. Keuruun pappi Merja Kaunismäki toivotti jälleen täyden kirkollisen juhlaväkeä tervetulleeksi pirtsakassa pakkassäässä.

Pihlajaveden kappeliseurakunnan mies- ja naistyöryhmä Samuli Kallion johdolla oli synnyttänyt puitteet suurelle juhlalle.Parkkialueet oli aurattu ja reunustoilla leimusivat ulkotulet. Itse Erämaakirkko oli juhlavalaistu ”kotikeinoin” ja tervehti varhaista kulkijaa yhä vain kauneimpana valkeassa lumiloistossaan. ”On teillä täällä Pihlajavedellä uskomaton aarre, valon tuoja”, totesi Ähtärinjärven rannalta toista kertaa jouluaamun hartauteen Erämaakirkkoon saapunut pariskunta.

Itse kirkon sisällä henki höyrysi. Lämpömittaria ei näkynyt missään, mutta kun ulkona oli 16 astetta pakasta, niin samanmoinen astemäärä löytyi myös kirkon sisältä hartauden alkaessa. Erämaakirkkoa ei ollut esilämmitetty. Museovirasto tehdessään päätöksen lämmityskiellosta halusi turvata v. 1782 valmistuneen yhden Suomen kauneimman kirkon ikäviltä yllätyksiltä.

Erämaakirkon jouluaamun hartaus vei juhlaväen kauaksi historiaan. Olosuhteet olivat kuin 1700-luvulla. Joulukirkossa käyminen kuuluu monen kristityn perheen jouluperinteeseen. Juhlitaanhan jouluna Jeesuksen syntymäjuhlaa. Aikaisin joulupäivän aamuna on varsinainen juhlakirkko, johon erityisesti entisaikaan kuljettiin hevosten vetämällä reellä. Joulukirkkoon -kappale kuvaa hyvin tuota joulupäivän aamun tunnelmaa.

" Kello löi jo viisi,
lapset herätkää!
Juhani ja Liisi,
muuten matka jää!

Tässä vesimalja,
silmät huuhtokaa.
Lämmin karhun talja
reessä odottaa.

Ruuna, virsta vielä
tepsuttele pois!
Tällä kirkkotiellä
aina olla vois!"

Vaikka Erämaakirkkoa ei ollut lämmitetty, niin kirkko oli saatu turvallisesti kynttilöin valaistuksi. Täydellisen tunnelman sai aikaan musiikki. Kanttori Veli-Pertti Ahopelto ei edes yrittänyt säestää hartautta kirkon etuosassa kesäisin käytössä olevalla harmonilla. Hiukan ennakkoon pelotti, totesi kanttori hartauden jälkeen, mutta ääni kesti ja Veli-Pertti säesti henki höyryten aamun laulut laulaen.

Vaikkei matka Erämaakirkolle enää kulkenut hevosen vetämässä reessä, niin nyt

Kanttori Veli-Pertti Ahopellon ääni kesti pakkashöyryistä huolimatta.

lumiurien halkominen autolla läpi lumisten Pihlajaveden erämaiden kaikista ilmansuunnista oli jo sinällänsä elämys. Tuosta oli mennyt jänöjussi, tuossa ilves. Olipa joku nähnyt sudenkin olleen liikkeellä jäljistä päätellen jouluaamussa.

Pihlajaveden asukasluku on n. 450, jouluna paljon enemmän. Kuitenkaan lähes 200 kirkkovieraan lähtöpiste ei ollut vain Pih-

lajavedellä. Hiljentymään tultiin Keuruulta, Haapamäeltä, Multialta, Mänttä-Vilppulasta, Virroilta ja ainakin Ähtäristä. Salaa rakennettu Pihlajaveden ns. vanha kirkko kokosi aikoinaan väkeä laajalti ympäristöstään ja sitä se tekee yhä, varsinkin jouluaamuisin.

Merja Kaunismäen saarna saarnaspöntöstä ei ollut niin kirkkokansaa nuhteleva, käskevä, eikä mitenkään ojentava kuin 200 vuotta sitten varsin yleisesti oli tapana. Pappi pystyi selkokielisesti sanomassaan kertomaan, että valinta on meidän itse kunkin. Puhe ei vain koskettanut kristikuntaa, vaan oli itse kullekin valon tuoja pimeimpään vuodenaikaan. Keskeisiä kristinuskon tapahtumia ovat Jeesuksen syntymä, kärsimys, ristiinnaulitseminen, kuolema ja ylösnousemus. Vaikea yhtälö täysin ymmärettäväksi tai tokkopa sittenkään, ei ainakaan ihan niin vaikea Kaunismäen saarnan jälkeen. Armo ja vain armo on oleellinen luterilaisen uskon tiennäyttäjänä ja elämän pudistajana.

Merja Kaunismäki puhui myös niistä lauluista, jotka eivät olleet tänä vuonna Suomen

Pappi Merja Kaunismäen yllättävä yksinlaulu saarnastuolista toi ilon väsyneen sydämeen.

Lähetysseuran painattamassa kauneimmat joululaulut –vihkosessa. Kaikkien yllätykseksi hento nainen aloitti laulun saarnastuolista ja vieno hyvin kaunis ja kantava ääni täytti koko kirkkosalin. Jos joku oli ollut nukuksissa, niin ainakin saarnan päätteeksi papin toinen laulu viimeistään herätti ja toi kauneudellaan ilon ja valon kuulijan sydämeen ja kotimatkalle.

3. luku
Voitko unohtaa Rekolaa?

Muistatko Pihlajaveden, voitko unohtaa Rekolaa!

Pihlajaveden historia on täynnä tapahtumaa, virkeää elämää, mutta ennen kaikkea tuskaa. Paikka henkii perinteitä. Valitettavasti itsenäisen kunnan metsät on pitkälti hakattu, monet paikkakunnan ikoneina toimineet ovat hiipuneet tai ne on lopetettu.

Sellainen joka ei ole päässyt näkemään taustoja, tuntemaan elämänmenoa, voi sisäistää tunnelmia avaamalla soittopelistään 50 vuoden takaisen ikivihreän sävelmän ”Muistatko Monrepos’n”. Tämä melankolinen iskelmä kuvannee hyvin Pihlajavettä ja sen sydäntä Rekolaa. Jos sävelmää ei löydy, niin jokainen voi hyräillä alla olevia sanoja, siirtyä ajassa vuosikymmenten taakse ja katsella syyskuisia (2012) valokuvia Rekolan pihamaalta. Sille ei voi mitään, että mieleen työntyy oleellinen kysymys, MIKSI. Miksi, Rekola, hylkäsit meidät, mikset enää voi toimia koko Pihlajaveden voimanlähteenä, kokemuksen pesänä, tulevaisuuden tiennäyttäjänä!

Muistatko Monrepos'n

Muistan puiston kaunehimman,
ihanimman Monrepos'n.
Usein haaveissani kuljen,
satumaani lehdostohon.

Kaunehimmat kaarisillat,
ihanimmat kuudanyöt
nähnyt puiston katveessa oon,
Monrepos'n.

Aikain menneitten taa,
aatos taas samoaa,
ajan sen mennehen,
tarun ihmeellisen,
voin vieläkin tavoittaa.

Muistot puiston kaunehimman,
ihanimman Monrepos'n,
iäks syömmeen kätkenyt oon,
Monrepos'n.

Aatoksein aina saa,
kaipuun unteni maa,
puisto rakkauden,
sitä unhoita en,
se säilyy aikojen taa.

Muistot puiston kaunehimman,
ihanimman Monrepos'n,
iäks syömmeen kätkenyt oon,
Monrepos'n.

4. luku
Karhulankylän työväentalo

Karhunkylän työväentalon värikäs menneisyys

Nykyisen Karhunkylän alue ympäristöineen oli 1800-luvun alkupuolelle asti valtion omistamaa maata. Johan Abrahaminpojan ja Liisa Henrikintyttären tullessa alueelle vuokralaisiksi, syntyi Pöytäkankaan talo, jonka kokonaispinta-ala oli noin 500 hehtaaria.

Johan Abrahamin vanhin lapsi Abram Johanin poika Pöytäkangas siirtyi talon isännäksi vuonna 1849 yhdessä vaimonsa Ulla Matintytär Lapin kanssa.

Abram Pöytäkangas osti 1/6 manttaalisen Pöytäkankaan tilan valtiolta vuonna 1861

Vuonna 1864 hän myi tilastaan 1/12 manttaalisen Katajamäen osuuden Virtain toisvedeltä kotoisin olleelle Salomon Gabrielinpoika Lehdolle. Tämä Katajamäen osuus oli suuruudeltaan noin 250 hehtaaria, alueelle asettui 10 palstatilallista ja muodostui nykyinen Karhunkylä.

Karhunkylän itäraja kulkee Karhulan talon itäpuolella ja länsiraja taas ulottuu nykyisestä Kangasjärvestä laskevaan kangasojaan. Esimerkiksi kylän työväentalo ei sijaitse varsinaisen Karhunkylän alueella, vaan se on rakennettu Pöytäkankaan eli Palomäen perintötilan maalle.

Haaveena oma työväentalo

Elämä oli tuolloin 1900-luvun alussa kovaa, jatkuva jokapäiväinen puute ja taistelu leivästä loivat yhteenkuuluvaisuuden hengen, jonka ehkä tärkein aikaansaannos oli oman työväenyhdistyksen perustaminen vuonna 1905. Perustajajäseniä olivat Fredrik Ruohonen, Niku Viren, Hermanni Lahtinen, Oskari Yltiö, Nestori Vuorinen, Ville Yltiö, Miina Viren, Miina Yltiö, Emilia Lappi ja Edla Yltiö.

Kokouksia ja iltamia oli pidetty mm. Palomäen talossa. Tämän talon omistajina olivat tuolloin Matias Rikhard, ja Seth Emmanuel Palomäki. Veljeksistä nuorimmainen tuolloin

alle 20-vuotias nuorukainen Seth Emmanuel oli innokkaasti mukana kylän työväenyhdistyksen toiminnassa, jopa yhdistyksen johtotehtävissä.

Työväentalolle löytyy tontti

Kylän työväenyhdistyksen haaveena oli löytää sopiva tontti, ja rakentaa siihen oma työväentalo, mutta mistä löytää tontti ja miten saada se maksetuksi, sillä yhdistyksen jäsenet olivat köyhiä, ja rahaa riitti tuskin jokapäiväiseen leipään.

Apu löytyi edellä mainituista Matias Rikhard, ja Seth Emmanuel Palomäestä, jotka myivät 13.10.1908 päivätyllä kauppakirjalla huoneiston tontin Pihlajaveden Karhunkylän työväenyhdistykselle.

Olen usein kuullut sanottavan, ja arveltavan, että työväentalon tontti olisi saatu lahjoituksena, olihan Seeti Palomäki aktiivisesti mukana työväenyhdistyksen toiminnassa, jopa sen johtotehtävissä. Kerrotaan myös, että Seeti oli tämän lahjoituksensa takia joutunut teloituslistalle, mutta pääsi tai päästettiin karkuun yhdessä muiden Pihlajaveden asemalle kerättyjen punavankien mukana. Vaikea sanoa, mikä on totuus tässä asiassa.

Työväentalon rakennustyö alkaa

Työväentalon rakennustyö alkoi heti tonttikaupan jälkeen loppuvuodesta 1908. Taloa rakennettiin talkootyönä ja rakentajat hankkivat tarvittavaa rakennusmateriaalia osaksi keräämällä, osaksi ostamalla maksullisista tilaisuuksista saaduin varoin. Talon runkotyöt olivat urakkana ammattimiehillä, ja esim. muuraustyöt teki kylämuurari Alarik Syrjänen, joka oli kylällä sijainneen Jänikselän palstatilan isäntä, ja arvostettu ammattimies. Vuonna 1909 valmistunut työväentalo oli suorakaiteen muotoinen hirsinen rakennus, yläosa talosta oli pystylaudoitettu ja pääsisäänkäynnin kohdalle oli rakennettu jiiri, jonka katolla oli lipputanko, ikkunat olivat kolmiruutuisia ja ikkunalaudat upeasti koristellut.

Palstatilojen erottaminen

Palomäen talon maasta oli muodostettu useita palstatiloja 1900-luvun alkupuolella. Vanhin kauppakirja oli vuodelta 1903 ja viimeisin vuodelta 1911.Vaikka kaupat oli tehty palstoja ei kuitenkaan oltu lohkottu eli erotettu kantatilastaan. Ilmeisesti lohkomistyö oli jo tuohon aikaan niin kallis toimenpide, ettei yksittäisellä palstatilallisella ollut siihen varaa.

2.7. 1911 pidetyssä työväenyhdistyksen kuukausikokouksessa päätettiin että erotetaan maanmittarilla yhdistyksen talon tonttimaa ,silloin kun toisetkin palstatilat erotetaan Palomäen talon maasta. tätä asiaa valtuutettiin ajamaan

Otto Lappi ja Nestor Wuorinen.

Palstatilojen erottamin aloitettiin 30.8.1913 Palomäen talossa. Mukana olivat: Karhunkylän työväenyhdistyksen puolesta työmiehet Otto Lappi ja Nestor Wuorinen, Timoteus Wasaramäki eli Haavisto, palstatilallinen Justus Wiik, räätälin leski Maria Juliana Mäkinen, Martta Johanna Leppälän puolesta isänsä Otto Leppälä, palomäen talon omistaja talollinen Seth Emmanuel Palomäki, sekä uskotuiksi miehiksi kutsutut talollisen poika Sulo Moksunen ja palstatilallinen Julius Jokinen.

Tilojen erottamistyön hoiti komisioni-

maanmittari Matti Näkki Waasan lääninmittauskonttorista.

Kun mitään estettä toimitusta vastaan ei ilmaantunut, antoivat osallistujat aluksi kauppakirja jäljennökset toimituskirjaan liitettäväksi. Päätilan rajat ilmoitettiin selviksi, riidattomiksi ja asianmukaisesti pyykitetyiksi. Seuraavaksi käytiin ja pyykitettiin palstatilojen rajat ja merkittiin karttaan. Seuraavaksi laskettiin palstatilojen alat, sekä merkittiin erikseen tontin ala, peltoala, metsäala jne.

Esimerkiksi Karhunkylän työväenyhdistyksen tontista oli toimituskirjassa seuraavat merkinnät: Palstatila, jonka omistaa Karhulankylän työväenyhdistys, ja jolle pantiin nimeksi Karhulankylän työväenyhdistyksen

palstatila on saanut Viljelysmaata” kaskimaa” 0,13 hehtaaria Varsinaista metsämaata ”kangas” 0,87 hehtaaria.

Palstatilalliset velvoitettiin myös maksamaan vuotuinen ”palkintovero”, jota käytettiin mm: vaivaishoitoon, teitten ja siltojen kunnossapitoon, pappien ja kirkonpalvelijoiden palkkoihin, koulunopettajien palkkoihin jne. Karhulankylän työväenyhdistyksen osuus tästä verosta oli 2 markkaa vuodessa.

Palomäen emätila oli todella valtava, vaikka näin monta palstatilaa lohkottiin, jäi jäljelle vielä noin 104 hehtaaria metsämaata ja noin 70 hehtaaria peltoa, niittyä ja viljelyskelpoista maata.

Työväentalon myöhempiä vaiheita

Vuonna 1917 valmistui työväentalon ulkoeteinen liiteri sekä käymälätilat. Vuonna

1920 työväentaloa laajennettiin, jolloin salin lattiapinta-ala lisääntyi ja rakennettiin uusi näyttämö.

Vuonna 1939 oli vuorossa seuraava laajennus, jolloin rakennettiin kokonaan uusi sali ja näyttämö, ja entisistä tiloista tehtiin ravintola ja vaatesäilö. Pinta-ala kasvoi 140 m^2:stä 350 m^2:iin

Sota-aikana talo oli suljettuna, mutta sotien jälkeen toiminta alkoi taas uudestaan. Vuonna 1956 sai työväentalo sähköt. Vuonna 1982 työväentalon katto uusittiin ja seinät maalattiin.

2000-luvun alkupuolella Karhunkylän työväentalo pääsi mukaan museoviraston ohjelmaan, jossa etsittiin hyväkuntoisia työväentalo rakennuksia , joita sitten kunnostettiin, korjattiin, ja entisöitiin alkuperäiseen asuunsa, tarkkojen ohjeiden mukaan. Kolmen kesän aikana uusittiin ja paikkailtiin talon seinärakenteita, katto uusittiin sekä ikkunat ja seinät maalattiin. Työssä tarvittu puutavara tuli paikalliselta yrittäjältä. Työ tehtiin työllistämistyönä, jota oli tekemässä työttömiä rakennusmiehiä.

Työväentalo oli monipuolisessa käytössä

Työväentalolla kokoontui työväenyhdistyksen lisäksi vuodesta 1925 lähtien sos.dem. raittiusosasto ”Päivän Nuoret”,

vuodesta 1927 lähtien ”Karhulankylän Pienviljelijäosasto” ja E-osuusliikkeen ”Naiset mukaan” –toimikunnat., sekä vuodesta 1933 lähtien ”urheiluseura Kontio”, oli ”opintokerhoja” ja erittäin aktiivinen ja suosittu ”näytelmäseura”

Voimistelu ja urheiluseura Kontio oli v. 1946 ostanut työväentalon vierestä maata . Tähän tehtiin tasattu kenttä, jonka käyttöoikeus siirtyi vuonna 1951 Pihlajaveden kenttä osakeyhtiölle. Yhtiössä oli urheiluseura Kontion lisäksi Pihlajaveden urheilijat.

Toiminta hiljenee

Työväentalo oli ahkerassa käytössä talvisin oli hiihtokilpailuja, oli jokavuotiset osuuskauppajuhlat, oli elokuvaesityksiä, tansseja järjestettiin, kesäisin oli yleisurheilu

kilpailuja. Lisäksi talo toimi mm. hääjuhlien ja erillaisten tilaisuuksien mm. Eduskunta ja Kunnallisvaalien äänestyspaikkana.

Talon käyttö on viimeisten vuosikymmenien aikana huomattavasti vähentynyt, kylä on hiljentynyt, moni talo on nyt tyhjillään, on myös puute aktiivisista henkilöistä, jotka jaksaisivat olla mukana järjestämässä ja aktivoimassa toimintaa työväentalolle, ja samalla myös tukemaan koko kylän kehitystä

Toivokaamme, että tälle pitkät perinteet omaavalle työväentalolle löytyisi käyttöä myös tulevaisuudessa.*

(Lähde: Tenho Lamminmäen arkisto)

5. luku
Pihlajaveden nuorisoseurantalo

Pihlajaveden Nuorisoseurantalo

Pihlajaveden Nuorisoseurantalon vihkiäisiä vietettiin juhannuksena 1911. Talo on jugendvaikutteinen hirsitalo, jonka ulkopinta on puuverhoiltu. Alkuperäinen väri oli vaalea mutta vuonna 2002 uusiksi väreiksi valittiin punainen, okran keltainen ja valkoinen.

40-luvulla nuorisoseurantalo oli joitain vuosia suojeluskunnan omistuksessa. Suojeluskunta käytti seurantaloa ainakin majoittumiseen. Sota-ajoista löytyy vieläkin merkkejä vintin purujen seasta revittyjen kirjeiden, tupakka-askien ja lehtien muodossa.

Nykyisin seurantalo on pääasiassa kesäkäytössä. Kahvila-baari Nässän Baari avaa ovensa kesän kynnyksellä ja pitkin kesää talolla järjestetään erilaisia tansseja, konsertteja sekä näytelmäpiirin esityksiä. Talolla ovat käyneet paikalliset yhtyeet treenaamassa ja kylän nuoret käyttävät ahkerasti talon salia sählyn pelaamiseen.

Taloa on korjailtu vuosien saatossa useaan otteeseen. Entinen narikkatila on muutettu nykyaikaisiksi vessoiksi, baarin lattia on saanut uudet laudat ja väliseinä keittiön ja kahvilatilan välistä on purettu. Alun perin väliaikaiseksi tarkoitettu terassi on jäänyt pysyväksi.

Nuorisoseurantalossa on 101 m^2:n Sali, 45 m^2:n näyttämö, 40 m^2:n ravintola, 15 m^2:n keittiö, 13 m^2:n eteinen sekä kaksi asiakas-WC:tä ja henkilökunnan WC takahuoneessa.

Nuorisoseura vuokraa tilojaan erilaisiin juhla- ja huvitilaisuuksiin. Vuoden 2013 aikana yhteistyö varsinkin Keuruun seurakunnan ja sen Pihlajaveden kappelineuvoston kanssa on tiivistynyt. Seurakunta on tuonut nuorisoseurantaloon eri tilaisuuksia, nuorten palloilukerhoja sekä vanhempien jumppaa.

PIHLAJAVEDEN
NUORISOSEURA
100
154

Nässän baari

Nässän Baari on Nuorisoseurantalolla toimiva kahvila-baari. Baari avaa ovensa toukokesäkuussa ja on auki elokuun alkuun saakka. Baarin valikoimaan kuuluu makeiset, pikkusuolaiset, limsat, jäätelöt, säilykkeet sekä seuran mainostuotteet. Nässän Baarissa on myös C-oikeudet.

Suunnitelmissa on työstää Nuoriseurantalo täysin ympärivuotiseen käyttöön. Tämä tarkoittaa uusia eristys- ja lämmitysratkaisuja. Osa asian liittyvistä ongelmista on jo pystytty ratkaisemaan.

(Lähde: Pihlajaveden Nuorisoseuran kotisivut ja tiedotteet)

6. luku
Pihlajaveden kotiseutumuseo

Pihlajaveden kotiseutumuseo

Museon emäntä Raija Koskela-Drischenko tuntee läpikotaisin Kolehmanmäellä Pihlajaveden Kotiseutumuseon ja sen aarteet. Opastuskierroksella siirtyminen menneeseen tapahtuu vaivattomasti asiantuntevan oppaan johdolla. Rakennuksia on paljon ja ne ovat yllättävän hyvässä kunnossa pitkästä iästään huolimatta. Tämän katsauksen synnyttämiseen minulla oli mahdollisuus kahtena eri päivänä olla mukana museon menossa, mukana esittelykierroksilla. Minulla oli mukana toisena päivänä 4–vuotias Usva Karpalo, joka jaksoi kysyä, mikä tämä on, mitä se tekee, miksi ja miksi.

Usva Karpalon kiinnostus ei vain ollut lapselle tyypillistä uteliaisuutta. Pihlajaveden kotiseutumuseo on mitä oivallisin vierai-

lukohde myös lapsille. Välillä Usva Karpalo istui museoemäntä Raijan sylissä kuuntelemassa jännittävää tarinaa, välillä ihmettelemässä, miten Raija lukee paljon paremmin kuin iskä.

Valokuvausta kotiseutumuseolla ei ole rajoitettu. Eli ottakaa kamera mukaan ja lähtekää ihmettelemään, mitä Pihlajavesi on ollut ja mitä on ja miten tähän on tultu. Usva Karpalon uteliaisuus tarttui myös isäänsä. Kysymyksiä lateli ja museoemäntä löysi vastauksen. Luulen, ettei tuosta museoemännän tehtävästä voisi selviytyä kunnialla, jollei tunne perin pohjin Pihlajavettä. Ja Raija Koskela-Drischenkohan tuntee ja sen jokainen huomaa vierailulla. Raija on aito pihlajavetinen, on syntynyt historiallisesti merkittävän Reinikankosken partaalla.

Seuraavassa lyhennelmä museon emäntä Raija Koskela-Drischenkon opastuksesta Keuruun museon laatiman esittelyn pohjalta sekä lyhyt katsaus Pihlajaveden Kotiseutumuseon syntyyn.

Pihlajaveden Kotiseutuyhdistys, joka perustettiin v. 1954, toimii käsittäen koko entisen Pihlajaveden kunnan alueen. Sen pääasiallisena tarkoituksena on vaalia arvokasta kotiseutuperinnettä, lisätä ja siirtää kotiseututietoutta tuleville polville, kerätä ja tallentaa monipuolista materiaalia eri aikakausilta jne.

Tätä tarkoitusta varten palvelee ansiokkaasti Kotiseutuyhdistyksen hoitama Kotiseutumuseo, joka perustettiin Veikko Kaijanmäen aloitteesta ent. Kirkonkylän kansakoululle 1976. Kunta suostui asiaan sillä

KESÄN NÄYTTELYJEN AIHEINA
PIHLAJAVEDEN HENKILÖITÄ JA TARINATIE, DIAESITYKSIÄ

PIHLAJAVEDEN KOTISEUTUMUSEO

SU 1.7.	klo 16.00	TARINATUOKIO opettaja, kirjailija Heikki Jartista
SU 8.7.	klo 16.00	TARINOITA hiihtäjistä Anton Collin ja Matti Raivio
SU 15.7.	klo 16.00	EINE JOUTSIJOEN KUUNNELMA "Sodan käynyt mies"
SU 12.8.	klo 11 – 16	DIAESITYKSET: klo 12.00 Ahtaansalmen länsi- ja eteläpuoli
		klo 14.00 Ahtaansalmen pohjois- ja itäpuoli
SU 26.8.	klo 13.00	PIHLAJAVEDEN KOTISEUTUYHDISTYKSEN 60-VUOTISJUHLA

AVOINNA
30.6.-1.7.2012:
la-su klo 11-16

Säännöllinen aukiolo
4.7.-29.7.
ke-su klo 11-16
su 19.8. klo 11-16

Museo on tarvittaessa
auki myös muina aikoina,
ota yhteys etukäteen
Raija Koskela-Drischenkoon,
puh. 040 762 8134

edellytyksellä, että hanke toteutetaan paikkakuntalaisten voimin omatoimisesti. Veikko Kaijanmäen panos oli huomattava, mutta innokkaita talkoomiehiä ja -naisia on riittänyt, sillä pihlajavetiset arvostavat kotiseutuaan mitä suuremmassa määrin. Pihapiiristä löytyy useita museolle siirrettyjä rakennuksia, mm. ent. Leppälän talon tuulimylly, joka siirrettiin talkoovoimin Vanhalta kirkolta, Sällin opintokerhon museoaitta, Hannu Kanervan kotiseutumuseon kokoelmat, Herman Männistön, kotiseutumuseon innokkaan alullepanijan, museoaitta kokoelmineen, Kaijanahon paja, v. 1992 kokonaisena siirretty lainajyvämakasiini ym. Jokaisella rakennuksella on värikäs historiansa. Seuraavassa lyhyt Keuruun museon kooste rakennuksista:

Päärakennus

Pihlajaveden kotiseutumuseon päärakennus on rakennettu alun perin Koipijärven rannalle Pihlajaveden ensimmäiseksi pappilaksi. Se valmistui vuonna 1830. Kun vuonna 1891 ryhdyttiin rakentamaan uutta pappilaa, vanha rakennus siirrettiin nykyiselle paikalleen ja siinä aloitti toimintansa Pihlajaveden ensimmäinen koulu, kirkonkylän kansakoulu. Koulu lakkautettiin vuonna 1966. Tämän jälkeen talossa toimi Pihlajaveden kunnan kirjasto.

Päärakennuksen tiloissa on esillä menneiden vuosikymmenten ja vuosisatojen esineitä, jotka kertovat Pihlajaveden historiasta ja maaseudun elämästä sekä sota-ajasta. Esineitä on satoja elämän eri aloilta.

KÄSITYÖN OPETUS

Suomen koulujen käsityön opetus on ollut kansainvälisestikin ajatellen ainutlaatuista. Suunnitellessaan Suomen kansakoululaitosta 1860-luvulla Uno Cygnaeus piti käsityön opetusta tärkeänä, yleissivistävänä oppiaineena, jolla oli tasavertainen asema muiden kouluaineiden rinnalla. Käsityön opetus on säilynyt koulujen opetussuunnitelmissa, mutta sen asema on muuttunut vuosikymmenten myötä. 1920-luvulla kansakoulun käsityönopetuksen tavoitteena oli oppilaiden kasvattaminen taitaviksi talonpojiksi. Tänä päivänä kädentaidot eivät enää ole talonpoikainen elinehto, vaan keino omin käsin kehittää ja toteuttaa itseään sekä ilmaista luovuutta.

Männistön aitta

Kotiseutumuseon alueelle siirrettiin ensimmäisenä Herman Männistön aitta, joka on alunperin ollut kirkkoherra Brusilan kalaaittana. Aitassa esitellään kalastusvälineitä.

Morsiusaitta

Vähänkömin tyttären morsiusaitta, joka on myöhemmin ollut Vanhassa Sällissä kalaaittana ja Sällin koululla museoaittana. Aitassa on esillä Sällin opintokerhon keräämiä esineitä.

Viljamakasiini

Pihlajaveden talonpoikaissäätiön omistama lainajyvästön viljamakasiini on rakennettu vuonna 1859 ”Suomen Keisarillisen Senaatin Reglementin” mukaan alunperin Koipikankaalle. Viimeinen viljalaina siitä myönnettiin vuonna 1950. Vuonna 1992 makasiini siirrettiin autonlavalla kokonaisena kotiseutumuseolle. Makasiinin yläkerrassa

on esillä vanhaa maitotalouskalustoa ja alakerrassa viljan käsittelyyn liittyvää esineistöä.

Tuulimylly

Leppämäen tuulimylly on rakennettu vuonna 1880 ja se on ollut käytössä vuoteen 1930 saakka. Se siirrettiin 1950-luvulla Pihlajaveden vanhalle kirkolle ja sieltä vuonna 1987 kotiseutumuseolle. Myllyssä on esillä sen toimintaan liittyneitä esineitä.

Paja

Kaijanahon paja saatiin lahjoituksena museolle vuonna 1983. Sepän työkaluja on näytteillä päärakennuksessa.

Ulkorakennus

Koulun ulkorakennus, jossa on käymälät erikseen tytöille, pojille ja opettajille. Rakennuksessa on myös kaksipilttuinen navetta

opettajan lehmille, rehuvarasto ja varastoaitta polttopuiden ym. säilytykseen. Rakennuksessa säilytetään nykyisin maataloustyökaluja.

Pakaritupa

Entinen pakaritupa on toiminut koulukeittolana ja pitkämatkaisten oppilaiden koulukortteerina, myöhemmin koulun saunana. Tilassa on museon pellavasauna loukkuineen ja lihtoineen.

Kellari

Koulun kellarin on tiilestä muurannut Eino Ahola. Hän on rakentanut myös pihapiirissä olevan saunan.

Kaivo

Museoalueella sijaitsee yli 10 metriä syvä vinttikaivo.

1450

7. luku
Pihlajaveden uusi kirkko (1870)

Pihlajaveden uusi kirkko (1870)

Pihlajaveden uusi kirkko on tasavartinen ristikirkko, jonka länsipäähän on liitetty kaksinivelinen kellotorni. Kirkon rakennushistoria alkaa rovastintarkastuksesta 6.8.1844. Tällöin Vanha kirkko todettiin pieneksi ja pian lahoavaksi.

Senaatti teki 13.4.1850 päätöksen Koipikankaalle rakennettavasta puukirkosta ja antoi sille määräajaksi kuusi vuotta alkaen piirustusten vahvistamisesta. Monen vuoden suunnittelun jälkeen senaatin talousosasto vahvisti kirkon piirustukset vuonna 1854. Suunnittelijana pidetään nuorta Ludvig Isak Lindqvistiä (1827 – 1894), suunnitteluun osallistui myös intendenttikonttorin päällikkö E.B. Lohrmann.

Ensimmäinen sopimus kirkon rakentamisesta tehtiin akaalaisen puuseppä Johan Grönlundin kanssa vuonna 1855. Paikkaerimielisyyksien ja katovuosien takia rakentamiselle

18
33
21 1-6
24
21 7-10

jouduttiin anomaan lisäaikaa. Vuonna 1868 purettiin Grönlundin kanssa tehty sopimus ja työ annettiin rakennusmestari Henrik Kuorikosken tehtäväksi. Paikaksi oli määrätty Kolehmanmäki Koipikankaan sijaan. Kuorikoski muutti alkuperäisiä piirustuksia saadakseen lisätilaa kirkkoon ja aloitti työn vuonna 1869. Rakennuksen lopputarkastus pidettiin vuoden 1870 syksyllä, jolloin lääninarkkitehti C.A. Setterberg määräsi perustukset, saarnastuolin, alttarilaitteen ja sisäkaton maalauksen uusittaviksi. Kaikki korjausvaatimukset toteutettiin. Kirkko otettiin käyttöön vuonna 1871. Kuitenkin kirkko sai ulkolaudoituksen vasta v. 1870. Silloin se myös maalattiin yleisväriltään siniharmaaksi, listoitukset ja pilasterit valkoisiksi.

HAN KANTOI MEIDÄN SAIRAUTEMME

Alttarimaalaus hankittiin vuonna 1881 turkulaiselta taiteilijalta Amanda Kjellbergiltä. Sen aiheena on ”Kristus ristillä”, mikä on yleisimpiä alttarimaalauksen aiheita maamme luterilaisissa kirkoissa.

Kirkko kunnostettiin ja sinne asennettiin lämmityslaitteet vuonna 1907. Suunnitelmat teki arkkitehti Josef Stenbäck.

(Lähde: Pihlajaveden Kotiseutumuseon arkisto)

Pihlajaveden Uuden kirkon ulkomaalauksen täydellinen uusiminen toteutettiin kesällä 2012.

8. luku
Kauppala on syntynyt

Kauppala on syntynyt

Kauppala on Pihlajaveden kyläyhdistyksen vapunaattona 2013 avaama ja ylläpitämä monipalvelupiste. Kauppalasta löydät kahvilan, elintarvikekioskin sekä kirjaston palvelut. Keittolounasta tarjoamme tiistaisin ja torstaisin. Kauppalassa voit lukea päivän lehdet, surffata internetissä, käyttää kopiopalveluita ja infopisteessä tutustua Pihlajaveden kylän palveluihin ja nähtävyyksiin. Myynnissä on myös Pihlajavesi-aiheisia tuotteita sekä paikallisten tuottajien ja käsityöläisten tuotteita sesongin mukaan. Mikäli tarvitset kokous- tai kokoontumistilaa, voit vuokrata Kauppalan tiloja kahvituksen kera tai ilman. Olet lämpimästi tervetullut Kauppalaan!

(Lähde: Kyläyhdistyksen tiedote ja kotisivut)

Kauppala

Avoinna talviaikaan (16.9. alkaen):
ma–ti 11–18 | ke 11–20 | to–pe 11–18
la 10–14 | su 12–15

Kauppalan keittolounas tarjoillaan tiistaisin ja torstaisin klo 11–14

Lounaan hinta 6,50 €

Valikoimissamme seuraavia lähituotteita:

Taatilan maatilan kaalit, hapankaalit
ja vihanneshillot
Haapamäen talon hunaja
Pappilan Pitojen kääryleet
Vaissin kaalikääryleet (tilauksesta)
Hanhiniemen tilan kanamunat (tilauslista)
Myynnissä myös nestekaasua

Hollikankaantie 149
42910 Pihlajavesi
p. 0400 256 945

KARHU
VISA
VISA

9. luku

Mistäs se Karansalmi sitten on oikein tehty, ette usko?

Maalle mieleni tekevi, MUTTA…

Siihen aikaan kun isä rättärin osti, uskoi maailmanmuutokseen, pehmeään elämään, siihen aikaan kun isä puki jalkaansa rikkinäiset farkut ja äiti päälleen itse värjäämänsä paidan. Siihen aikaan isä ja äiti huusivat:

Lähtekäämme maalle! Käsky kävi ja kukkaiskansa vannoi luonnonarvojen tärkeyttä, ajatteli kollektiivisesti, vaelsi metsissä ja joilla, kuunteli Kirkan laulavan Varrella virran. Elettiin 1970-luvun alkupuolta, aikaa, jolloin yhteiskunnallinen herääminen oli tapahtunut, opiskelijat ottivat kantaa, halusivat parantaa elinoloja niin Suomessa kuin maailmallakin. Siihen aikaan presidenttimme synnytti maailmankäsityksensä, ulkoministeri suuntansa, eduskunnan puhemies vallanhimonsa, elettiin hippiliikkeen aikaa.

Kaikella on aikansa. Kukatkin kuihtuvat ja Koijärven suojelijasta tuleekin vallitsevan

yhteiskunnan vallankäyttäjä, aivan samaan tapaan rahan arvon tunteva kuin porvariksi 70-luvulla haukuttu kansanosa. Oli yleistä, ja nykyäänkin melkein sääntö, että on helppoa huutaa luonnonarvojen puolesta, olla luonnonsuojelija, vaatia sudelle koskemattomuutta eteläisessä Suomessa kun isän lompakko on riittävän paksu.

Hippiliike meni, mutta synnytti maahamme yltäkylläisen 25 %:n diktatuurin, sosiaalisen uusporvariston, yltäkylläisyyden. Kukkaiskansasta oli syntynyt suomalaisen luonnon ja maaseudun hyväksikäyttäjä, globalisaatioon vetoava, kansainvälisyydestä jumaluusopin synnyttänyt kansanosa, joka julisti, ettei Suomi voi selvitä ilman Euroopaa. Näin kedon kukat vaihtuivat kimalteleviin EU-tähtiin. EU:n peruskirjan allekirjoituksella Suomi saneli tulevaisuutensa. Brysselissä varjeltiin asiakirjaa, joka ei ollut tarkoitettu julkisuuteen. Tämä varjeltu asiakirja kertoi vision Euroopasta 2010, siitä, että Suomi on loma- ja matkailumaa. Mutta mitäs sitten? Suomen kohdalla kerrottiin, että Suomi ostaa maatalouselintarvikkeensa Tanskasta ja Ranskasta ja uusista tulevista EU-maista Baltiasta.

Kaikesta tästä huolimatta Suomi ja maa- ja metsätalousministeriön maaseutupolitiikka on tehnyt ihmeitä. Kasvukeskuksissa on syntynyt halu muuttaa elämää, syntynyt halu löytää jotain arvokasta, löytää maaseutu ja maaseudun kautta oma itsensä. Tämä on arvokkainta suomalaisen maaseudun tulevaisuuden kannalta. Tätä ihmisten omaehtoista halua ei voida rahalla ostaa, sitä ei millään hinnalla pystytä keinotekoisesti tuottamaan, pullat ovat hyvin uunissa, MUTTA… Kun tähän lisätään vielä etupäässä ELY-keskusten kautta tapahtuva toimintaryhmätyö, joka

on löytänyt maaseudulta kohderyhmän, innostanut toimijat ja luonut halun säilyttää suomalainen maaseutu suomalaisena, niin kaiken pitäisi olla hyvin. Kun puitteet maaseudun tulevaisuudelle ja EU-masennuksen kautta syntyneen toivottomuuden voittamiselle on luotu, niin pöytä on katettu.

Maaseudun kantaväestön keski-ikä lähestyy kuuttakymmentä. Jotta suomalainen maaseutu voidaan säilyttää, tarvitaan uutta verta, uusia asukkaita jatkamaan kylillä ja raiteilla sitä työtä, mikä on tehnyt suomalaisesta maaseudusta maailman puhtaimman, suomalaisista elintarvikkeista terveellisyydessä ja myrkyttömyydessä kansainvälisestikin katsottuna ensiluokkaisia.

Näissä ajatuksissa pihlajavetinen Karimon kylä halusi selviytyä ja lähti rohkeasti liikkeelle. Pihlajavesi oli aikoinaan hyvin elinvoimainen itsenäinen kunta, mutta toinen maailmansota iski läntisen Keski-Suomen kauniiseen pitäjään parantamattoman haavan. Pihlajavesi menetti sodassa 132 miestään ja näin syntyneiden isännättömien talojen naisten voimat eivät riittäneet pitäjän elinvoimaisuuden jatkamiseen. Pihlajavesi liitettiin Keuruun kaupunkiin vuonna 1969 ja tämän jälkeen entisessä mahtipitäjässä ei ole juuri muuta tapahtunut kun se, että väki on vanhentunut.

Karimo on Pihlajaveden läntinen osa. Karimon kyläyhdistys ry v. 2003 haki TE–keskukselta Vesuri ryhmän kautta kylän kehittämistukea. Päämäärä oli tehdä kylästä niin kiinnostava, että kaupunkien ja taajamien ihmisissä syntyisi halu muuttaa maalle ja näin antaa kyläkunnalle tulevaisuus.

Nimensä ”Kaikki ei vielä ole menetetty (lyh. Kevime)”

mukaan Karimoa lähdettiin konservoimaan, ei kuitenkaan reservoimaan ainoastaan vanhaa, vaan synnyttään puitteet kaupunkilaisten muutolle. Hanke lähti siitä, että jos perinteinen väestö voi paremmin, niin silloin myös uusien asukkaiden on helpompaa sopeutua maalaismaisemaan. Karimon koulu oli säilytettävä, jotta lapsiperheet kiinnostuisivat paikasta. Kylälle oli saatava keskuspaikka, mikä palvelisi niin vanhoja kuin uusia kyläläisiä.

Monen byrokraattisen kiemuran jälkeen hanke käynnistyi noin 5 kuukautta toimintaryhmän tukipäätöksen jälkeen, monen mielestä liian myöhään, liikaa meni aikaa nimen kirjoittamiseen. Jos jotain voi tapahtua, niin nyt sattui se, mitä ei millekään kylälle soisi: Karimon koulu paloi rajun ukonilman seurauksena salaman iskettyä koivun kautta rakennukseen. Kuin ihmeen kautta ja kyläläisten, Keuruun palokunnan ja Pihlajaveden VPK:n väsymättömän sammutustyön ansiosta koulu säilyi palolta sellaisessa kunnossa, että se kannatti korjata. Alkoi kyläläisten tuhansien tuntien talkootyö, ensin palaneiden tavaroiden kuljetus ulos ja sisäseinien purku. Puoli vuotta myöhemmin koulu oli entistä ehompi ottaman vastaan evakossa olleet oppilaansa.

KeViMen käynnistyessä suunnitellun Karansalmen taukopaikan ja kylätalon lähiympäristössä oli myynnissä yli 20 ympärivuotiseen asumiseen tarkoitettua tonttia. Päämääränä oli asuttaa nämä kaikki.

Jyväskyläläinen arkkitehti Pertti Ahola suunnitteli kylätalon L-muotoiseksi. Pidettiin katselmus, missä oli mukana toistakymmentä virkamiestä. Kuin yhteen ääneen vakuuteltiin ja näytettiin asemapiirrosta, ettei L:n muotoinen rakennus mahdu Tiehallinnon viralliselle levähdyspaikalle Karansalmelle. No, hyvä, kuvat muutettiin. Arkkitehti ei ollut mikään ryppyotsainen pilkunvääntäjä ja muutti kuvia toiveiden mukaiseksi.

Viikon kuluttua Keuruun kaupungin virkamiehet, K-S:n ympäristökeskuksen edustajat sekä Tiehallinto olivat uudelleen paikal-

la. Porukkaa oli kuin pipoa, oli kokonaista 17 henkeä. Harmaapäinen mies totesi: Ei se nytkään mahdu tähän, tähän levähdyspaikalle ei pääse rekalla! Rakennustarkastajalla oli mitta mukana. Tehtiin tarvittavat mittaukset. Levähdyspaikalle jäi tilaa ajoneuvoväylälle lähes 9 metriä. Vertailun vuoksi mitattiin vielä Ähtärintien ajoväylän leveys ja lukemaksi saatiin 7 metriä 90 senttiä! Eli ei olisi rekalla vaikeuksia jatkossakaan pysäköidä levähdyspaikalle. Tätä ei enää kiistetty.

Tämän jälkeen samainen harmaapäinen mies kyseenalaisti suunnitellut kylätalon rakennusmateriaalin. Mikään ei tuntunut kelpaavan, ei uusi eikä vanha hirsi, ei lauta ja eikä betoni. Tiedusteluun, miksi te olette tätä taloa vastaan, vastaa kyseinen harmaapäinen mies: ”Tämä ei kuulu Keuruun kaupungin intresseihin!” Kysymykseen, kuka sinä olet, vastaa harmaapäinen mies: ”Minä olen kaupungin kiinteistöjohtaja!”

Toteamus, ”kylätalo tehdään konteista”, häkellytti kiinteistöjohtajan, mies ei löytänyt kielteistä argumentointia ja Karansalmen kylätalo sai em. väännön jälkeen rakennusluvan. Karansalmi rakennettiin kahdesta merikonnista, todella!

Taukopaikan kyltissä lukee: Karansalmen kylätalo ja toisaalla ”Karansalmi – mahdollisuus Kaikille Teille!” Todellakin, Helsingistä kahdella erikoisrekalla kärrättiin kaksi maksimikokoista merikonttia (mitat noin: pituus 12 m, korkeus 2,9 m ja leveys 2,6 metriä) Karansalmelle. Kontit hitsattiin yhteen rinnakkain. Niihin leikattiin ikkunat ja ovet. Seinien nurkat, ovien pielet ja ikkunoiden ympärykset saivat yli 100 vuotta vanhan riihen hirret. Seinät verhoiltiin 1300 heinäseipäällä, kattopinnoitteena on yli 50 vuotta vanhat entisöidyt käsinlyödyt Pihlajaveden entisen terveystalon tiilet. Kahvilan kalusto on myös vanhaa, lähes 30 vuotta Jyväskylän älymystöravintolaa palvellutta puusepänliike Astikaisen entisöimää kauneutta.

Monen mielestä Karansalmen kylätalotaukopaikka on juuri sitä, mitä maaseutu kaipaa. On kahvila, kioski, nettikahvio, pankki, apteekki, pyykinpesula, sauna, uimaranta, avantouintipaikka, moottorikelkkareitin taukopaikka, parturi, lehtien lukusali, ATK-koulutuspaikka. Niin todellakin talossa on langattomat nopeat laajakaistayhteydet, laatuaan syntyessään ensimmäiset Suomessa. Talo on kylätalo, Karimon kylän talkootyön uurastuksen tulos, puutyötaidon mestarinäyte.

Karimon kylä eli uutta kevättä ja jo ensimmäisen kesän aikana tuhansia kävi kahvilla, ihmetteli, moni pistäytyi uimassa, kävi matkan lomassa ”aina valmis” –saunassa. Karansalmi kiinnosti, kun kaikki palvelut ovat muuten kaukana. Miten kiva olikaan maksaa laskunsa kotikylällä tai miten mukavaa oli matkaajalle lukea sähköpostinsa kahvikupin ääressä! Ja samaan aikaan saattaa pestä ja kuivattaa pyykkinsä Karansalmen pesupis-

teessä. Karansalmi kiinnosti ja kiinnostaa ja arvatkaapa, kuinka montaa tonttia ensimmäisen toimintakesän aikana ohikulkevat ja pysähtyneet kysyivät. Ette arvaa, kokonaista 103:ea. No, montakos oli Karansalmen valmistuttua myynnissä (katso alkua), ei yhtä ainoata!

Tässä sitä ollaan. Niin EU, ministeriö, Te-keskus ja lopulta kaupunkikin lämpeni Kansansalmen mahdollisuudelle, kaupunki ehkä pakosta. Miksi ihmeessä ihmiset eivät myy, kun olivat myymässä, kun hanke alkoi? Näinhän se menee, eikä Karansalmen ympäristö eroa kovinkaan paljoa laajasta maaseudusta, tosin poikkeuksiakin löytyy. Syyt löytyvät, mutta tässä kirjassa ei ole syytä niitä pohtia.

Kaupunkien ongelmat yhä vain kasva-

vat. Aikuisten juurettomuus ja pahoinvointi on selkeästi nähtävissä nuorten käyttäytymisenä ja huumeet sekä joka viikonloppuinen kaljoittelu ovat pysyvä ilmiö. Jo tämän vuoksi hyvin suuri osa vanhemmista toivoo löytävänsä lapsilleen turvallisemman asuinympäristön. Perheissä on syntynyt arvokeskustelun kautta halu muuttaa maalle. Maaseudulla kukat kukkivat, vesi on puhdasta, on hiljaisuutta, mutta maallemuuton mahdollistaminen maaseudun päässä on ratkaistava pikimmiten, jotta emme menetä etsikkoaikaamme.

Näin siis sai alkunsa yksi kummajainen, maaseudun elämän virkistäjä, elävöittäjä. Seuraavassa mainos 10 vuoden takaa Karansalmen avajaisista.

Tervetuloa avajaisiin

pe 31.10.2003 klo 20.00
kahvittelun merkeissä

Karansalmen kylätalo- taukopaikka
Ohikulkevien levähdyspaikka
Kyläläisten kokoontumispaikka

Uudenlainen kauppa **Kioski-kahvio**
Pankkipalveluja **Internet-kahvila** **Lehtien lukusali**
Pyykinpesu (pesukone+kuivuri)

Vanhusten palvelupaikka päivittäin
(saunominen, pesu. harrastus, lehtienluku)
Alueen markkinointi-, parturi- , lääkäri-, sairaanhoito-,
hieronta- ym. palvelut. Valvottu
EU-direktiivien mukainen uimaranta
uinninopetuksineen Avantouinti, luistelurata,
moottorikelkkailukeskus, pilkkikeskus

Karansalmi
mahdollisuus kaikille Teille

KAHVI
TEE
PULLA

10. luku
Kokinkota

Mauri Pekkarinen sytytti Pihlajaveden

Vielä 40 vuotta sitten Pihlajaveden kyläkunnilla oli vilskettä. Oli väkeä ja palveluja, kauppoja, pankkeja, kouluja, postia ja kirjastoa, joiden kautta vapaa-ajan toiminta virisi kuin itsestään. Nämä ajat elävät enää muistoissa ja hyviä aikoja pohditaan tutulla porukalla kertoen nuoremmille ja ns. kesäasujille joissakin koko Pihlajavettä yhdistävissä tapahtumissa. On ollut Hattutemppua Pihlajaveden asemalla, jalkapallo-ottelua poikamiehet vastaan ukkomiehet, on tantsuja juhannuksena Karhulankylän Työväentalolla, kesälauantaisin Sällinkylän Pienviljelijäyhdistyksentalolla ja Pihlajaveden Nuorisoseurantalolla aseman seudulla, moninaisia tapahtumia Tiedetilalla ja Korpikirjastolla, pilkki- ja talvitapahtumia eri puolilla Pihlajavettä sekä kokonpolttoa Karansalmella ja muuallakin ja paljon muuta. Eli ei Pihlajavesi ihan nukkuva kylä ole, vaikka vähäväkinen ympärivuotisesti tahtoo olla. Suurin osa ylläkuvatuista elää yhä vuosittain.

Jo vuosikymmenet Pihlajaveden Kokinkodalla on poltettu lankalauantai-iltana pääsiäiskokko. Kokonpoltolla on Pohjanmaalla pitkät perinteet ja pitkään juuri tämä Kokin-

mäessä sijaitseva Kokinkota on ollut läntisin kokonpolttopaikka. Kyläpäällikkö Matti Rajala ja Oiva Hanhiniemi saattoivat olla tyytyväisiä tapahtumaan, joka jälleen keräsi paikalle parisensataa ihmettelijää, tuttujen tapaajaa ja muuten vain yhdessä olosta virkistyvää pitkien Pääsiäisen pyhien lomassa. Arpoja myytiin, makkaraa paistettiin ja kahvia nautiskeltiin. Puheenporina väritti iltaa, tuntui ihan, että kaikilla oli kevättä rinnassa.

Vuonna 2012 ilma suosi. Pirtsakka pakkaskeli piti kuran ja lällin poissa. Kun vielä kyläpäälliköt olivat saaneet kokonsytyttäjäksi moninkertaisen ministeri Mauri Pekkarinen Jyväskylästä, niin puitteet keväiselle tapahtumalle olivat erinomaiset. Ennen päätapahtumaa, kokonsytyttäjällä on puheenvuoro. Näin siis Mauri Pekkariselle työnnettiin mikrofoni käteen ja todettiin, sana on vapaa.

Pekkariselle tilanne oli tuttu mitä moninaisimmilta areenoilta. Tapahtuman leppeys antoi aina selkokieliselle Maurille nyt mahdollisuuden irrotella. Parinkymmenen minuutin puhe käsitteli kokonpolton perinnettä. Pekkarinen kertoi, että noitaperinne juontaa juurensa keskiajalta, jolloin uskottiin, että erityisesti pääsiäisen aikaan noidat ja trullit olivat liikkeellä ja ne haluttiin hätistää pois virpomalla ja kokkoja polttamalla.

HALTI

Jokainen paikalla ollut voinee yhtyä toteamukseen, että olipa kiva konkaripoliitikkoa kuunnella. Puhe soljui vaivatta ilman paperia, puhe oli kuin taidetta ja oli kovin looginen. Mauri Pekkarinen siirsi taitavasti päivän noita- ja trulliteeman tähän päivään. Pihlajavedellä ei hätistelty noitia, mutta kokonpoltolla viestitettiin maakunnan pääkaupunkiin samassa hengessä. Kuinka kuulijoiden mieltä lämmitti kansanedustajan

vakuuttelu Jyväskylän laajenemisen ja valtapyrkimysten järjettömyydestä. Mauri Pekkarinen halusi sanoa ja totesi, että Keurusseudulla on kaikki elämisen eväät palveluiden tuottamiseen lähellä ja onnellisen tulevaisuuden saavuttamiseen. Hassua, näinhän se. Tätä me keuruulaiset emme itse ole täysin ymmärtäneet, kun monet meistä niin kaiholla katsovat metropolin suuntaan.

TT-TRAILER

11. luku
Tiedetila

Mikä ihmeen Tiedetila?

Valtatie 23:n varrella, Ähtärintien (n:o 6125) tienhaarasta runsas kilometri Virtain suuntaan Alkulantien alussa, oikealla puolella, on tienviitta TIEDETILA. Joka vuosi tuhannet sen näkevät ja miettivät, mitä tuo tarkoittaa. Moni myös menee katsomaan tarkemmin kesäaikaan 19.5.–30.8. klo 11–18 avoinna (ma suljettu) olevaa ihmetyksen kohdetta.

Näin tapahtui myös Aisapuun toimituskunnan kohdalla. Kirsti Paasu johdatti 13.9. 2012 ryhmänsä, n. 15 miehen ja naisen tutustumaan, mitä sieltä Karimon vanhalta koululta oikein löytyy tai paremminkin, mitä siellä oikein tapahtuu.

Tämä kirjoitus syntyi Aisapuu-ryhmän käynnillä ja tämä on vain raportti siitä, mitä kirjoittaja näki ja koki. Voi hyvin olla, että toinen kävijä havaitsi ihan jotain muuta.

Olin käynyt Tiedetilalla kerran aikaisemmin neljä vuotta sitten. Tällöin kaikki oli silloin uutta, keskeneräistä ja paikka ei silloin herättänyt sen suurempaa kiinnostusta tai ehkä kuitenkin alitajuntaisen kummastelun: Kaikenlaista hulluutta tähän maailmaan mahtuu. Tällöin ainoastaan Tiedetila –nimi mietitytti.

Tiedetila, onko se maatila, missä on tiedettä vai onko paikalla tila, huone tai rakennus, missä on tiedettä? Tätä siis pohdin neljä vuotta sitten. Ja kun nyt syyskuun pirtsakassa illassa matkasimme Tiedetilalle pitämään toimituspalaveria, niin ajatukset ja asenteet neljän vuoden takaa kulkivat mukana.

No, onpa tämä korkealla mäellä, en muistanutkaan. Kai paikka sen vuoksi on äärettömän ukkosherkkä. Tiedetilallinen Kari Kotiranta otti vieraat vastaan. Aluksi juotiin kahvit ja juteltiin niitä ja näitä. Sitten Kari otti ryhmän mukaansa ja vei ulos. Vähän ihmetytti, mitäs nyt, eikös me katsotakaan niitä tietokoneita 30 vuoden ajalta?

Karimon koulun entinen piha ei enää ollut koulun piha, vaan paremminkin kukkiva puutarha. Kuljimme kuuliaisesti Tiedetilallisen perässä. Tietysti moni ihmetteli, enkä minä ollut ainoa, että kukkiakos me tänne Tiedetilalle tultiin katsomaan?

Jo ensimmäinen suuri kukkapenkki herätti varsinkin naisväen kiinnostuksen. Mitä

TS 286

nämä kasvit ovat, mikä kukka tuo on, miten se täällä Pohjolassa kasvaa, riittääkö täällä lämpö, onko maa riittävän ravitsevaa, onko riittävä multakerros, kysymys seurasi toistaan. Tiedetilallinen oli saanut ryhmän kiinnostumaan, kyselemään, ennen kaikkea ihmettelemään. Meistä kukaan ei ollut hortonomi, ei edes puutarhuri, mutta nyt me kukin vuorollaan esitimme kysymyksiä. Näitä kummastuksia riitti ja kaiken takana ole selkeä epätietoisuus, miten tämä voi olla mahdollista, huijaako tuo Tiedetilallinen meitä.

Voinette arvata, miten otimme vastaan Kari Kotirannan vastauksen ”ei siinä ole kuin 30–40 cm hiekkaa, siis tuossa penkissä ja sitten vain siihen on istutettu taimet!!!” Pian istutuksen jälkeen juurille on siroteltu

säännöllisin väliajoin nurmikon leikkauksessa syntyvää ”leikkuujätettä”. Eikä mitään muuta, ei kastelua, ei yhtikäs mitään muuta!

Nyt mies huijaa! Olimme oikeassa, mies on pelimiesten pelimies ja yrittää nyt ujuttaa ”kasvioppia” meille maalle asuville. Eikö mies käsitä, että ryhmässämme on esim. marjatalouden ja etenkin kaalinviljelyn erityisosaamista, onhan mukana mm. Rajalainen, siis Matti Rajala ja Kalle Kuusimäki. Tuollaisiahan ne kaupunkilaiset ovat, eivät ne mitään ymmärrä maanviljelystä, kasvatuksesta ehkä jotain, onhan Tiedetilallinen monenmoisessa tehtävässä kouliintunut, mm. psykologi ja paljon muuta. Kari Kotiranta oli ihan tosissaan. Kukkapenkit ja muutkin viljelykohteet oli perustettu hankkimalla pihlajavetiseltä maa-ainesten toimittajalta Kanervan Karilta useampi kuorma ihan tavallista hiekkaa ja se hiekka on nyt alkanut elämään. Ihmeellistä, todella kummallista, tämähän on tiedettä!

Tunti meni ulkona ja Paasun Kirsti lupasi heti ensi keväänä perustaa hiekkapenkin ja kasvattaa siinä monenmoista uutta kasvia! Olimme siis nyt ymmärtäneet, vaikka aluksi kyllä epäilleet, mitä Kari Kotiranta oli halunnut näyttää ja tällä tavalla halunnut sanoa. Kari, sinähän olet vaarallinen. Tällä koeviljelyllähän sinä olet uhka koko kasvatustoiminnalle. Sinähän toimit markkinatalouden lakeja vastaan. Sinä synnytät, etkä osta eli et ripottele mittavia summia kasvua paranta-

viin aineisiin ja mitä monenmoisempiin menetelmiin, joille kaikille on yhteistä se, että ne maksavat melkoisesti.

On tapa ollut sanoa, että yksinkertainen voi olla kaunista. Nyt voimme ymmärtää, ettei kaiken merkittävän ja kasvavan tarvitse olla monimutkaisen vaikeaa, se voi olla yksinkertaisen helppoa vaikka psykologille, siis myös meille kaikille. Kari Kotiranta päätti ulkokierroksensa toteamalla, että tämä maailma, mitä teille näytin, on puolisoni erityisosaamista, mietinnän tulosta, yksinkertaista, edullista ja mutta varmasti toimivaa. Mikäs olisikaan helpompi tapa tuottaa kukkaloistoa mökille kuin kärräämällä hiekkaa!!?

Tämän jälkeen siirryimme sisätiloihin, atk-museoon. Täällä saimme nähdä, miten maailmamme on muuttunut 30 vuodessa. Hyvä kysymys onkin, olemmeko olleet muutoksessa mukana, onko muutos ollut kehitystä vai onko sitten tämä atk-vallankumous köyhdyttänyt itse kunkin omaa luovuutta, omaa ajattelua. Saammeko nyt kaiken valmiina? Onko kaupunkilaisella kiire koko viikon, että pääsisi maalle, mökille, viikonlopuksi? Ja onkos sitten mökillä kiire, jotta ehtisi tehdä mahdollisimman paljon vapaa-aikana? Vai voisiko elämän pysäyttää ja käydä vaikka Tiedetilalla ihmettelemässä, mitä tämä maailma oikein on, tarjoaako tietokonemaailma onnellisuuden vai onko se onni sittenkin Kari Kotirannan puolison pihamaalla kukoistavassa yksinkertaisen kauniissa rehevässä puutarhassa. Tarvitseeko elämän olla niin monimutkaista, onko markkinamies markkinatalouden hengessä manipuloinut elämämme kuluttavan monimutkaiseksi?

On varmaan kullekin äärimmäisen tärkeää pysäyttää välillä tämä oravanpyörä, vaikka kahden tunnin vierailulla Tiedetilalla, missä ATK-osaaminen on huippuluokkaa, missä ATK:n mahdollisuudet ennen ja nyt aukeavat todennäköisesti paremmin

kuin missään muualla Suomessa. Tiedetila on kaikkea sitä, mitä monisymbolinen nimi kertoo. Tiedetila on todellinen paradoksi, huipputeknologiaa ja sitä vastassa olevaa yksinkertaista ja kaunista kukkien kasvua, elämän uutta ihmettä, juuri kaikkea sitä, mitä elämäämme kaipaamme.

Tiedetila on todella aikamoinen vastakohtaisuuksien maa, todellinen kiehtova paradoksi, mitä on vaikeaa löytää muualta!

12. luku
Korpikirjasto

TRIAX

Maailman ainoa Korpikirjasto

Kulttuuriyhdistys Korpikirjasto ry:n tarkoituksena on kohottaa suomen kielen asemaa, synnyttää keskusteluja äidinkielestä koko maan alueella, toimia keskustelufoorumina, kohottaa toimialueensa, Pihlajaveden alueella asuvan, väestön niin aineellista kuin henkistäkin hyvinvointia, luoda edellytykset keskelle korpea syntyvälle kulttuurikeskukselle, Korpikirjastolle sekä konserttisalille sekä niiden toimimiselle kansallisena ja kansainvälisenä tapaamis- ja yhteistyöpaikkana, luovan kulttuurin synnyttäjänä perinteet huomioiden.

Yhdistys ylläpitää vapaassa käytössä olevaa Korpikirjastoa, kirjakahviota, järjestää niin paikallisia, valtakunnallisia kuin kansainvälisiäkin keskustelu-, koulutus- ja kehittämistilaisuuksia, kylä-

henkeä kohottavaa harrastus- ja muuta yhteistoimintaa, liikuntatapahtumia, retkiä ja matkoja jäsenilleen, ylläpitää harrastuspaikkoja ja liikuntareittejä niin kesällä kuin talvellakin, harjoittaa alaansa liittyvää julkaisu- ja tiedotustoimintaa, pyrkii tarjoamaan toiminta-alueellaan yhdistyksen tarkoituksen mukaisia peruspalveluja, kuten veloituksetonta kirjan- ja lehtien lainausta, ATK- ja muuta koulutusta, järjestää alueen ainoana

tilana konsertteja, runo- ja muita kulttuuri-iltoja, tekee peruspalveluiden tuottajana yhteistyösopimuksia niin yrityselämän, julkisten yhteisöjen kuin Keuruun kaupunginkin kanssa.

Yhdistys on ns. yleishyödyllinen. Korpikirjasto ry on vastaanottanut 10 vuoden toimintansa aikana Korpikirjastossa sekä kirjakahviossa hiukan yli 8000 vierailijaa. Näistä vierailuista 90 % on ihan satunnaisia käyntejä, ihmettelyjä, mikä ihmeen Korpikirjasto, voiko olla sen hullumpaa kuin järjestää kulttuuria keskellä korpea kysymyksin.

Ihmisiä käy ja keskustelu on vilkasta. Karansalmen kohdalla kerrottiin, ettei silloinen Keuruun kiinteistöjohtaja sitten millään tahtonut hyväksyä uudenlaisen kylätalon, palvelupaikan synty-

mistä toteamalla julkisesti, ettei kuulu Keuruun kaupungin intresseihin. Tuo Karansalmen kohtalo on kohdannut myös Korpikirjasto ry:tä. Korpikirjasto syntyi vielä kivuttomasti, mutta sen jälkeen on kaikki ollut yhtä vääntöä. Melkein kolmen vuoden mittelyn jälkeen Keuruun kaupunki suostui muuttamaan Pihlajaveden osayleiskaavaa ja synnyttämään Leppäahotilalle n. yhden hehtaarin kokoisen julkisten kulttuuripalveluiden kaava-alueen. Tämä kaavamuutos oli todella silmänkääntötemppu. Tälle kaava-alueelle sijoitettiin jo valmistunut ja lopputarkastuksessa hyväksynnän saanut 2-kerroksinen Korpikirjasto. Jokainen voi ymmärtää, että jos rakennetaan n. 170 hengen konserttisali ja tälle yleisömäärälle lämpiö ja sosiaalitila ja kun mukaan lasketaan vie-

lä Korpikirjasto, niin tämä edellyttää tiettyä minimi rakennusoikeutta. Keuruu muutti kaavaa ja synnytti yhden hehtaarin suuruisen kulttuurirakennusten alueen. Hyvä näin, mutta mitäs sitten tarkoittaa tälle hehtaarin alueelle myönnetty 400 –kerrosala-m2:n rakennusoikeus? No, sehän tarkoittaa ihan samaa kuin mitä Keuruun kaupungin kiinteistöjohtaja totesi Karansalmen rakentamisen aloituskokouksessa: EI KUULU KEURUUN KAUPUNGIN INTRESSEIHIN!

Tämä suhtautuminen on ikävää ja on synnyttänyt nyt jo 9. vuotta jatkuvan kiistan. Tämä on ollut suunnattoman raskasta Korpikirjasto ry:lle. Kunnalla on maankäytön, kaavoituksen ja rakentamisen monopoli. Mielivallan käyttö maankäytön alueella ei kuitenkaan kuulu kunnan tehtäviin, eikä myöskään ole hyvän hallinnon mukaista.

Tämä on tilanne, mikä vaikeuttaa Korpikirjasto ry:n toimintaa. Siitä huolimatta Korpikirjasto ry. uskoo konserttisalin valmistuvan, kunhan vain Keuruun kaupunki hyväksyy inhimillisen toteuttamiskelpoisen osayleiskaavan muutoksen tuolle yhden hehtaarin kulttuurirakennusten alueelle.

Korpikirjasto ry:n tarkoitus on jo ensi kesänä 2014 järjestää taidenäyttely tai kaksi. Tämä on ollut yhdistyksen 10–vuotinen haave. Muutenkin toiminta jatkuu kesällä kesäkuun alusta elokuun puoliväliin, niin kuin tähänkin asti eli toimipaikat ovat avoinna joka päivä klo 12:sta klo 18:aan. Muuna aikana Korpikirjasto pitää ovensa auki tarvittaessa etukäteen sopien.

Korpikirjasto ry. on työstänyt useamman päämääriensä mukaisen hankkeen, joiden kautta on pyritty elävöittämään maaseutua ja ennen kaikkea Pihlajavettä. Jo lähes 10 vuotta sitten yhdistys junaili seudulle pilottimuotoisen laajakaistahankkeen. Sen avulla Jyväskylän yliopiston nuoret synnyttivät yhdessä Liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston, Elisan ja Nokian kanssa 2 megan laajakaistayhteyden kuuteen eri kohteeseen Kokinmäen (Salmenkylä) gsm-maston kautta. Yhteyden synnyttäminen onnistui ja nuoret, vain juuri 20 vuotta täyttäneet ATK-asintuntijat, pääsivät esittelemään aikaansaannostaan myös YLE:n puoli-yhdeksän uutislähetykseen. Hanke kesti kaksi vuotta ja se oli synnytetty perinteisellä Wlanilla, uskomatonta!

Kuvaavaa on, että tuolloin yhteys pelasi erinomaisesti 2 megan nopeudella, mutta nyt 10 vuotta myöhemmin samoissa kohteissa

tuskin vieläkään päästää yli megan nopeuden. Jokin on pielessä toimintakulttuurissa.

Korpikirjasto ry. tuotti pohdinnan EU:n Manner-Suomen Maaseudun kehittämisohjelman ja Vesuri-ryhmä ry:n rahoittamana. Tämä Uusi kylä –kirja tunnisti jo lähes 10 vuotta sitten erityispiirteet maaseudun alasajamiseksi ja nyt keskittäminen on todellisuutta, kuulemma vailla vaihtoehtoa. Tähän Korpikirjasto ry. ei suostu uskomaan, eikä alistumaan. Siksi tämäkin kirja syntyy luodakseen uskoa Pihlajaveden tulevaisuuteen, ei enää itsenäisenä pitäjänä, vaan elinkelpoisena palveluja sisältävänä kylänä.

Korpikirjasto ry. on pyrkinyt toteuttamaan sääntöjensä edellyttämiä päämääriä. Varsin merkittävää oli luoda suomalais-ranskalais-belgialais-venäläiset kulttuuripäivät. Tämä viisi vuotta sitten järjestetty tapahtuma elää yhä ja tuo Keurusseudulle vieraita näis-

tä maista vuosittain.

Pihlajaveden pinta-alasta on suurin osa suota. Kun Kanadassa karpalon viljely on merkittävä elinkeino, niin Korpikirjasto ry. selvitti ja pohti, miksei Suomessakin voitaisi Euroopan arvokkaimmaksi marjaksi arvioitua karpaloa viljellä. Merkittävin syy siihen, ettei viljely ole onnistunut, johtuu siitä, että Kanadassa viljeltävä karpalo ei ole sama laji kuin täällä Suomessa villinä soillamme kasvava. Pohjois-Amerikassa, etenkin Ka-

nadassa, karpalolle on luotu teollinen viljelymenetelmä. Tämä onnistuu siellä, muttei Suomessa. Amerikankarpalo, mitä myös pensaskarpaloksi kutsutaan, tarvitsee sellaisen vuotuisen määrän valoa, mitä Suomen olosuhteet eivät pysty antamaan. Tämän vuoksi pensaskarpalon viljely ei onnistu Suomessa. Ja Suomen soiden ns. isokarpaloa ei ole vielä pystytty viljelmään, koska poimimisongelmaa ei ole pystytty ratkaisemaan. Kun Kanadassa pensaskarpalon marjat ovat huomattavan korkealla suon pinnasta ja näin mahdollistavat korjuun, niin Suomessa isokarpalo kasvaa ihan suon pinnassa ja tekee marjansakin ihan sammalen päälle. Suomessa viljelyn suurin este on ollut korjuukustannusten korkea taso.

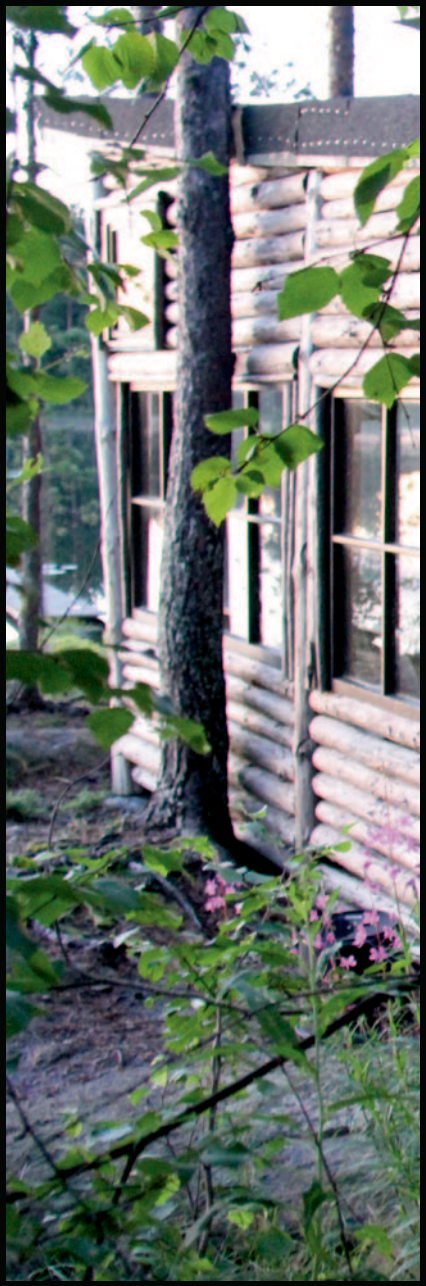

Karpalon poiminen tapahtuu marja kerrallaan. Ja näin tämä on hyvin hidasta. Yksi mahdollisuus on synnyttää jonkinmoinen marjaimuri. Imurikokeiluissa ei ole täysin onnistuttu. Kun imuri imaisee marjan, niin marja saavuttaa sellaisen nopeuden, että se särkyy keräysastian seinään. Tähän

löytynee jatkossa jokin ratkaisu ja näin soitamme, myös ns. kuorittuja soitamme voitaisiin käyttää kansantaloudellisesti ja myös luonnon korjaamiseksi merkittävällä tavalla hyväksi.

Korpikirjastossa on n. 6000 kirjaa, jotka kaikki on saatu lahjoituksina. Näistä puolet ovat lahjoittaneet kirjakustantajat ja puolet ovat tulleet yksityisiltä lahjoittajilta.

Korpikirjaston kävijöistä kaksi-kolmasosaa ovat ihmettelijöitä, pieni osaa lukee kirjoja kirjastolla, osa lainaa. Hyvin oleellinen osa on keskustelu, mikä aina alkaa kirjasta ja laajenee eri kulttuurin alueille. Oheisissa kuvissa on esitelty Korpikirjaston varsin kummallisia rakennuksia, joihin varsinkin ulkomaalaiset arkkitehdit ovat kovin ihastuneita.

Korpikirjasto ry on pystynyt omalta osaltaan osallistumaan Keuruun vaikean työttömyysongelman hoitamiseen työllistämällä vaikeasti työllistyviä jo useamman vuoden.

13. luku
Valkeajärven pysäkki

15

Valkeajärven pysäkki

Rautatie Tampereelta Haapamäelle ja edelleen Seinäjoelle valmistui 1882. Haapamäestä tuli risteysasema, kun rata Jyväskylään valmistui 1896. Ennen Jyväskylän radan rakentamista Haapamäen aseman nimi oli Keuru. Nimi kirjoitettiin yhdellä u-kirjaimella, toisin kuin nykyään. Neljäs Haapamäellä risteävä rataosa oli 1930-luvulla valmistunut Porin rata.

Ratatyömaat Tampere-Haapamäki - ja Jyväskylä-Vaasa –välillä olivat suurin hanke, mitä Sisä-Suomessa oli koskaan tehty. Pelkästään ratatyömailla Keuruu-Alavus –osuudella oli helmikuussa 1882 yhteensä 1400 työmiestä. Työmiehet asuivat ratavarren taloissa ja ostivat niistä ruokansa.

Toteutuksessa piti säästää paitsi liikkuvan kaluston osalta myös talonrakennuksessa. Ratavartijan asuntojenkin määrää päätettiin vähentää niin, että rakennettiin yksi asunto 5 km:n välein.

Valkeajärvelle rakennettiin ensin ratavartijan asunto, joka käsitti yhden huoneen ja oli siis tyyppiä hellahuone. Ulkohuone sisälsi hirsirakenteisen navetan sekä lautarakenteiset aitan, käymälän ja puuvajan. Saunarakennus rakennettiin vähän myöhemmin, tyyppipiirustusten mukaan v. 1896. Rakennus oli yhdistetty pesu- ja leivintupa sekä sauna. Tällainen oli VR:n Valkeajärven rakennuskanta 22 vuotta eli 1882–1904.

15

KEAJARVI

11

Valkeajärveä ei alun perin ollut tarkoitus luokitella miksikään liikennepaikaksi. Vilkastuva liikenne edellytti tiheämpää huoltoa ja näin Valkeajärvestä tuli laiturivaihde v. 1904, kun laituri ja laiturirakennus rakennettiin.

Laiturirakennuksen tyyppipiirustusten laatija on arkkitehti Bruno Granholm. Granholm on suunnitellut useita merkittäviä rautatierakennuksia, mm. Haapamäen rautatieasema-rakennuksen.

Valkeäjärven pysäkin laiturirakennus, kuten myös Haapamäen rautatieasemarakennus, edustavat kansallisromanttista tyyliä. Valkeäjärven laiturirakennus on yhä tukevasti paikallaan, mutta odottaa entisöintiä. Tätä kirjoitettaessa hyvin kauniin, pienen laiturirakennuksen kunnostukselle on näköpiirissä vihdoin vihreää valoa. Toivotaan näin ja uskotaan,

ettei kansainvälinen taloudellinen lamakausi pysäytä suunnitelmia.

Valkeajärven pysäkin läheisyyteen syntyi tyypillinen rautatieläisrakennuskanta. Rakennukset olivat usein perinteisesti punaisia. Valkeajärven VR:n rakennukset ovat yhä hyvässä kunnossa, lukuun ottamatta kunnostusta vaativaa em. laiturirakennusta. Rakennukset ovat yksityisomistuksessa.

14. luku Valkeajärven koulu

Valkeajärven koulu

Valkeajärven koulu perustettiin Suomen itsenäistymisvuonna 1917. Aluksi Valkeajärven koulu toimi Valkeajärven talossa. Valkeajärven kyläkirjan (Pekka Rajala 2003) mukaan Valkeajärven koulua puuhattiin jo ennen ensimmäistä maailmansotaa. Valkeajärvi oli osa Pihlajavettä ja siksi Pihlajavedeltä oli saatava ainakin muodollinen lupa koulun perustamiseen. Niinpä puuhamiehet menivät Pihlajaveden kirkolle kokoukseen. Selvää oli, että pihlajavetiset vastustivat uuden koulun rakentamista, kun Pihlajaveden koulu kaipasi lisää oppilaita. Pihlajavetiset totesivat, että kyllä Valkeajärven lapset mahtuisivat Pihlajaveden kouluun, eikä näin uutta koulua tarvitsisi rakentaa. Valkeajärveläisten voimakastahtoisuutta osoittaa vastaus pihlajavetisten vaatimukseen. Kun Valkeäjärvelle tulee uusi koulu, niin kyllä kirkonkylän vähät lapset passaa tuoda Valkeajärven kouluun yli 30 lapsen lisäksi!

Valkeajärvi sai oman uuden koulunsa v. 1925. Silloiset koulut, kuten muutkin rakennukset olivat pärekattoisia. Tulipalon vaara tiedettiin. Siksi kesäisin esim. leivottiin aamuyöstä, jolloin pärekattu oli katseen vaikutuksesta ainakin jonkin verran kostea. Kesä 1935 oli hyvin kuuma ja kuiva. Jostain syystä opettaja Laina Kankimäen oli leivottava päiväsaikaan. Ja niinhän siinä kävi. että kipinä lensi piipusta koulun pärekatolle ja mittavista ponnisteluista huolimatta koulu paloi perustuksiaan myöten poroksi. Lähellä oli, ettei koko kylä syttynyt palamaan. Kyläläiset pystyivät rajaamaan palon koulurakennukseen.

Valkeajärven koulu joutui jälleen evakkoon ja palasi lähtöasetelmiinsa eli Valkeajärven taloon. Uusi koulu saatiin valmiiksi syksyksi 1936. Valkeajärven koulun uusi lisärakennus valmistui v. 1956.

Koulurakennukset ovat yhä olemassa ja ovat täysin kunnostettuja. Rakennukset ovat yksityisomistuksessa, mutta ovat ulkoapäin kuvattuina omistajien luvalla tässä ohessa.

15. luku
Pihlajaveden koulu

Pihlajaveden koulu

Lukutaito ei varsinkaan maaseudulla vuosisatoja sitten ollut kovinkaan yleistä. Pihlajavedellä ei juuri 1700-luvulla ollut montakaan lukutaitoista. Lukkarinkoulut ja kinkerit 1700-luvulta valvoivat, että kansa oppisi lukemaan. Lukutaidottomuudesta tai jopa heikosta lukutaidosta saattoi 1800-luvulla joutua jalkapuuhun, sellaiseen, mikä on kuvattuna tämän kirjan luvussa 2. Erämaakirkko.

Vaikka lukkarinkoulut olivat ankara oppimispaikka ja kinkereitäkin pidettiin, niin v. 1835 nimismies Nordqvistin merkintöjen mukaan Pihlajavedellä oli vain kolme kirjoitustaitoista henkilöä. Väkiluvusta alettiin pitämään kirjaa ja vuonna 1935 Pihlajavedellä oli 610 asukasta. Tämä tarkoittaa, että Pihlajaveden kirjoitustaito-% oli vain 0,5. Tämän vuoksi koulujen perustaminen oli todella tarpeen.

Katsotaan, että ensimmäisiä ”lukkarinkoulun” pitäjiä Pihlajavedellä oli multialainen Samuli Piilo, kävi syksystä 1850 lähtien pitämässä Pihlajavedellä tavuukoulua viikon syksyllä ja viikon keväällä. Koulupaikkana oli tällöin Vanha kirkko, mitä myöhemmin on alettu kutsua Erämaakirkoksi.

Kansakouluasetus annettiin v. 1866. Kun Keuruun ensimmäinen kansakoulu perustettiin v. 1869, niin Pihlajavedelle tuli kiertokoulu vasta v. 1874. Koulumatkat lyhenivät, kun kiertokoulu kiersi ympäri pitäjää ruodusta toiseen. Ruotuja oli kahdeksan. Opettajille maksettiin vuosittain taloista 2 kappaa ja torpista 1 kappa viljaa sekä itsellisiltä 40 penniä hengeltä. Joka lukuruodussa oli isäntien annettava koululle ja opettajalle kouluaikana ilmaiset huoneet siinä järjestyksessä kuin he keskenään päättivät. Koulua pidettiin viisi viikkoa kussakin paikassa.

Kansakoulu saapui Pihlajavedelle koko seutukunnan viimeisempien joukossa. Kan-

sakoulu aloitti toimintansa pappilan vanhassa päärakennuksessa v. 1891. Tätä ennen oli kuitenkin käyty kiivasta keskustelua kuntakokouksissa kansakoulun paikasta. Esitettiinpä seurakunnan kirkonkokouksessa v. 1887 kansakoulun paikaksi tyhjillään olevaa Vanhaa kirkkoa. Tämä esitys ei onneksi kuitenkaan mennyt läpi.

Pihlajaveden kuntakokouksessa käsiteltiin v. 1900 koulupiirien perustamista. Lopulta päädyttiin neljään piiriin eli Kirkonkylän, Sällin, Reinikan ja Kömin piiriin. Kansakoulujen paikkakysymystä käsiteltiin ja päädyttiin lopulta esittämään paikoiksi Kirkonkylää, Sällinkylää ja Reinikan piirille paikkaa Lapin talon läheltä. Kömin piirin paikka jäi avoimeksi, vaikka paikaksi esitettiin Mansikka-ahoa Vähä-Kömin maalla. Tätä ennen Kirkonkylän koulu oli jo aloittanut v. 1890 Vanhassa pappilassa ja Sällin ja Lapin koulut aloittivat v. 1901.

Aseman koulu aloitti toimintansa syksyllä v. 1906 Kalliomäen talossa. Koulun ensimmäinen opettaja oli Ilmari Simstedt. Koulun opettajaksi nimettiin v. 2011 Heikki Jartti, joka opetti koulussa vuoteen 1925 asti. V. 1906 myös Valkeajärvi sai oman koulupiirinsä, vaikka koulutyö alkoi v. 1917 Valkeajärven talossa ja v. 1925 omassa uudessa koulurakennuksessa.

Aseman koulun, yläkansakoulun rakentaminen, tapahtui v. 1906-1907. Koulun

loppukatselmus pidettiin 7.10.1907. Pihlajaveden koulun suunnittelussa on selkeästi piirteitä sekä Haapamäen asemarakennuksen (arkkitehti Bruno Granholm) ja Valkeajärven pysäkin laiturirakennuksen kansallisromanttisesta tyylistä.

Pihlajaveden koulu on nyt v. 2013 Pihlajaveden ainoa koulu, josta käytetään nyt nimeä Pihlajaveden ala-aste. Koulu on kunnostettu ja sitä pidetty hyvin, on keuruulainen harvinaisuus kouluna ilman home- ja muita sisäilmaongelmia. Oppilasmäärä on hiukan yli 20 ja oppilasennuste seuraavalle 5-vuotisjaksolle näyttää suunnilleen samaa, ehkä hiukan nousuakin.

Vuonna 2013 koulun johtajaopettajana toimii Anu Vesterlin ja opettajana Varpu Rantamoijanen.

Pihlajavedellä on toiminut kaikkiaan yhdeksän ns. ala-asteen koulua. Näistä kahdeksan on lopetettu. Ensimmäinen lopetettu Lampilan koulu sijaitsi Saarikyläntiellä: koulu käynnistyi v. 1922 ja se lopetettiin v. 1936. Simsiön koulu aloitti toimintansa v. 1948 ja lopetettiin v. 1955. Kirkonkylän koulu käynnisti Pihlajaveden koulutoiminnan ja se lopetettiin v. 1966. Nyt rakennukset toimivat Pihlajaveden kotiseutumuseona. Sällin ja Lapin koulut aloittivat samana vuonna 1901 ja lopettivat niin ikään samana vuonna 1967. Valkeajärven koulu aloitti v. 1917 ja lopetti v. 1971. Karimon koulun toiminta alkoi 1927 Raiskin talossa, koulun johtokunta sai v. 1936 kunnalta valtuudet aloittaa uuden Karimon koulun rakentamisen ja koulutoiminta päättyi v. 2006. Nykyään Karimon koulu on Tiedetila.

Tämän lisäksi Mäkikylällä on toiminut väliaikaisesti Antilan ala-asteeksi kutsuttu koulu.

16. luku
Pihlajaveden rautatieasema

Pihlajaveden rautatieasema

Pitkä on tarina Pihlajaveden rautatieasemalla. Asemarakennuksen ensimmäinen osa valmistui 1883. Vuonna 1888 Pihlajaveden seisontapaikka nimitettiin 5. luokan asemaksi. Samalla asemarakennusta oli laajennettu odotushuoneella, toimistotiloilla ja asemapäällikön asumuksella. Pihlajaveden asemarakennuksen piirustukset on laatinut arkkitehti Bruno Granholm. Asema oli aika tarkalleen 100 vuotta rautatiekäytössä ennen vuokraamistaan muihin käyttötarkoituksiin.

Muutama vuosi sitten pihlajavetinen pariskunta Jenni Kallio ja Tomi Hanhiniemi osoittivat kotiseuturakkauttaan, todellista kylähulluutta ja ostivat asemarakennuksen pelastaakseen ja kunnostaakseen sen omaksi kodikseen. Nyt entisöinti on jo pitkällä sisätöiden osalta. Ulkopuolelta on katto uusittu ja sisätöiden jälkeen edessä on ulkovuorauksen saneeraus.

1

Mutta mitä kaikkea Pihlajaveden aseman menneisyyteen kuuluu, parhaiten kuvan saa Aino Korjan tutkielmasta, mikä on julkaistu mm. Aisapuu –lehdessä.

Pihlajaveden rautatieasema (Aino Korja, 1972 ja 1990)

Juuri sellaisena kuin Aino Korja asian koki!

Pihlajaveden korvet, joissa länsipuolella ***Martti Kitunenkin*** oli joskus karhuja kaatanut, olivat levänneet rauhassa. Vuosina 1879–1883 Vaasan rata aukoi siellä linjojaan ja valmistui asemineen. Vuonna 1879 lokakuun 12. päivänä pidettiin väliaikainen kunnankokous Pihlajaveden kirkon sakaristossa...

1 §

Niinkuin kuulutettu oli, otettiin tuumattavaksi josko kunnalla olisi yhteinen mieli pyytää rautatiehallitusta teettämään Pihlaisten kohdalle Pysähtymispaikka, josta hetken tuumattua lukuisasti kokoontuneet Kunnan jäsenet päättivät yksimielisesti alamaisuudessa pyytää Rautatie Hallituksesta kumminkin pieni pysäyspaikka niin sanotun Kalliomäen kirkkotien kohdalle, ynnä toisen Wekselin paikan Valkeajärven tienoille, siihen jossa paalun Numero löytyy 1,342 jonka alustan talokas Isak Valkeajärvi lupas antaa maan ilmaseksi. Me kun ollaan täällä tiettömässä maakunnassa ja Keuruun ja Ähtärin pysäyspaikkain väli on 3 peninkulmaa 1 venäjän virstaa, niin emme tiedä missään niin pitkää väliä, ja asiain sellaisena ollessa ei kunnalla olisi yhtään hyötyä koko rautatiestä. Olletikin jos uusia maanteitä, jotka jo ovat kysymyksessä tulisi tehtäväksi, niin niiden takia voisi enempi liike syntyä rautatielle... Tätä asiaa ajamaan nyt ensin Insinööri Orimonille valittiin Pastori Julius Bergroth.
Matti Kolehma. Samuel Matomäki. Herman Rekola. Isak Valkeajärvi. Aapo Peltomäki. Erland Laurila. Herman Vähämäki.

(Kirj. J. Westerlund)

28.12.1880 päätös tienteosta Koipikankaalta rautatieasemalle. 1881 lopullinen päätös... ***Matti Kallio*** lupasi Koipisiltaan yhden arkun rakentaa. Samoin toivottiin naapuri ***Otto Multamäeltä. Hermanni Vuohimäkikin*** heltyi nyt asiassa niin, että otti takaisin entisen vastalauseensa tien rakentamisen suhteen. Syrjäkyläset ilmoittivat, että asemapaikan lähellä asuvaiset talolliset ottaisivat edes vähänkin enempi osaa sanottuun Koipisillan rakentamiseen. Varsinkin Kirkonkylän isännät panivat kuitenkin ylimääräisiä töitä vastaan sanoen, ettei heillä ole enempi hyötyä asemapaikasta ja tien sillasta kuin toisillekaan. Kuitenkin talolliset ***Herman Rekola, Aukusti Kaakkomäki, Matti Kolehma, Matti Somppi*** ja ***Aapo Mäenpää*** lupasivat tuoda päälle määräyksen kukin yhden ansan ja yhden päällispalkin.

19.3.1883 oli Koipijoen sillan kustannuslaskelmista ***Aapo Lehtomäki*** ym. valittaneet ja kieltäytyneet maksamasta ennen kuin kihlakunnanoikeus on antanut päätöksen. Kuntakokouksessa vaadittiin, että vastaansanojat pitää olla kaikessa edesvastuussa siitä, jos ehkä sillan huonouden takia kulkeville vahinkoa tulee...

Silta on rakennettu, kestänyt ja seisonut paikoillaan. Kuulemani mukaan Koipisillan alusiin on juntattu pystypaalutus. Mm. ***Aapo Lepikko*** on ollut tässä paalutustyössä. Ilman insinöörejä on sillan perustat ja kehikot rakennettu niin vahvoiksi, että 1970 tienoilla sillan korjauksessa entisiä pohjia vain vahvistettiin.

Rautatien rakennusaika oli tuonut paikkakunnalle mm. uusia rakennustapoja. Oli kivenlouhintaa ja uudet, komeat kivinavetat kohosivat taloihin. Ne tehtiin pitkistä komeista kiilakivistä. Sellaisia navettoja oli mm. Kalliossa, Kaakkomäessä, pappilassa ja monissa muissa taloissa.

Teitä oli rakennettu. Junat vihelsivät. Virkailijat olivat tulleet. Puutavaran ja tervan lastaus alkoi. Ensimmäinen asemarakennus 1883 oli pieni. Myöhemmin sitä laajennettiin: tehtiin odotushuone, toimistotilat ja asemapäällikön asumus. Rakennuksessa oli koristeellisuutta, kaarevia viivoja ja se oli radanvarren kaunistuksena. Vuonna 1888 Pihlajaveden seisontapaikka nimitettiin 5. luokan asemaksi. Pihlajaveden asemarakennuksen piirustukset on laatinut arkkitehti Grönholm. (Kirjoittaja tarkoittanee arkkitehti Bruno ***Granholmia***) Korkeakoskella on samanlainen rakennus.

Asemapäälliköitä

1. asemapäällikkö
Johan Alfred Holm 1887–88

2. asemapäällikkö
Karl Alfred Hjelt 1893–95

3. asemapäällikkö
Johan Ulrik Nörlund 1895–1909

4. asemapäällikkö
Oskar Alarik Gröndahl 1909–1926

5. asemapäällikkö
Väinö Gustaf Nikolainen 1929–28

6. asemapäällikkö
Edvard Alarik Lybeck 1928–30

7. asemapäällikkö
Väinö Verneri Louhivaara 1930–37

8. asemapäällikkö
Hugo Henrik Puusaari 1937–52

9. asemapäällikkö
Bruuno Vilhelm Helminen 1952–66

10. asemapäällikkö
Matti Aatami Ravantti 1967–70

3. asemapäällikkö oli ***Johan Ulrik Nörlund 1895-1909.*** Hän oli sen aikainen korkea virkamies ja ruotsikko. Tavallisen rahvaan miehen oli toimitettava asiansa lakki kourassa. Hän muutti sitten Ähtäriin.

4. asemapäällikkö oli ***Oskar Alarik Gröndahl 1909-1926.*** Hän oli myöskin korkea virkamies, kotikielenä ruotsi kuten siihen aikaan virkamiesperheissä oli tapana. Gröndahl oli kookas, arvokas ja kunnioitusta herättävä hahmo. Toisaalta hänen voidaan sanoa olleen myöskin oikea kansanmies. Alaisilleen hän oli hyvinkin läheinen ja hyväntahtoinen. Hän oli aikansa voimakas kulttuurihenkilö paikkakunnalla. Gröndahl osallistui kaikkiin paikkakunnan valistusharrastuksiin. Gröndahl luki paljon. Hän oli musikaalinen, pianisti, joka esiintyi juhlissa. Kerrotaan joskus kuoroharjoituksia pidetyn aseman odotushuoneessa.

Luonnon ja ympäristön hoito oli hänen erikoisalaansa ja harrastustaan. Pihlajaveden asema ympäristöineen oli viimeiseen piirtoon saakka hoidettu ja vaalittu. -Liiankin tarkkaan puhdistettu, muisteli vanha asemamies Lauri Reunanen. Asemapäällikkö teki keppeineen kävelyretkiä ympäristöön. Jos siellä oli ollut maantienojassa paperi, saattoi hän tultuaan sanoa asemamiehelle, että menepäs hakemaan se pois. Nuorisoseurantalon läheisyydessä Kauppalan kestikievarin hevosmies syötti hevostaan. Gröndahl kielsi syöttämästä. Hevosmies tokaisi, että mitäs se sinulle kuuluu; Kauppalan maatahan tämä on!

-Et sinä mitään ymmärrä kauneudesta, tuumi Gröndahl. Siisteyden ja kauneuden vaaliminen kasvatettiin asemamiehiin niin syvästi, että sen vaikutus säilyi vuosikymmeniä. Sama henki seurasi häntä sittemmin muuttaessaan Haapamäen asemapäälliköksi. * *(Suomen Kuvalehti 6-1930)*

Gröndahl omisti Pihlaisselällä Selkisaaren, jossa oli huvila. Siellä hän vietti kesät.

Se oli kaunis ja hoidettu. Luonnon piti olla koskematonta. Yhtään puuta tai oksaa ei turhan takia saanut katkaista.

5. asemapäällikkö oli ***Väinö Gustaf Nikolainen 1929-28***. Hän oli hieno, sivistynyt ja seurallinen mies, joka ei kuitenkaan kerinnyt laajemmin tutustumaan paikkakuntaan.

6. asemapäällikkö oli ***Edvard Alarik Lybeck 1928-30***. Hänen kotikielensä oli myöskin ruotsi. Hiljainen mies ei paljon liikkunut ympäristössä. Sairaus ja kuolema kohtasivat täällä. Perhe jäi asumaan Pihlajavedelle.

7. asemapäällikkö oli ***Väinö Verneri Louhivaara 1930-37*** . Hän oli pohjalainen talonpoika ja suomalainen virkamies. Rouvansa kanssa hän otti osaa kaikkiin paikkakunnan harrastuksiin. He muistivat myös Lapualla asuessaan Pihlajavettä. Pihlajaveden rannalle on perhe kesäasuntonsakin rakentanut.

8. asemapäällikkö oli ***Hugo Henrik Puusaari 1937-52*** . Hän toimi täällä sotavuosien ajan ja oli suojeluskunnan paikallispäällikkö, upseeri ja sotilas. Paikallispäällikön tehtävät toivat paljon lisätyötä. Hän hoiti kotirintaman tehtävät hyvin. Puusaari oli isänmaallinen, tiukka ja täsmällinen. Hän piti hyviä puheita: jokainen sankarihautaus hoidettiin arvokkuudella. Rautateillä ja asemalla oli hoidettavana sotilas- ja siirtolaiskuljetukset. 29.12.1939 koki Pihlajaveden asemanseutu voimakkaan ilmapommituksen, jossa kolme aseman henkilöstöstä kuoli ja joitain rakennuksia tuhoutui. Pitkien sotavuosien kuluessa, ja kun sota myöhemmin oli hävitty, joutui kotirintamalla ollut upseeri usein rintamamiesten purkausten kohteeksi. Kotirintamakin tarvitsi kuitenkin näihin aikoihin voimakasta, vastuunsa tuntevaa persoonallisuutta, joka varmaan monien taholta kiitollisena muistetaan. Vanha asemamies sanoi hänestä: ”Hyvä mies. Suora mies. Ei ollut väärää paikkaa. Sanoi mitä oli sanottavaa, eikä sen enempää. Esimiehen ja alaisen välinen porras oli jotenkin korkea. Jos asemamiehen kanssa on sinut, ei se enää kunnioita esimiestään.”

9. asemapäällikkö ***Bruuno Vilhelm Helminen 1952-66*** tuli Viipurin puolesta. Siellä hän oli kokenut Suomen kohtalokkaitten vuosien tapahtumia. Vanha asemamies Reunanen sanoi ”...oli mukava mies. Kaikkien kanssa sinut. Pystyvä mies vaikka mihin, koneisiin, nikkarintöihin ym...” Helminen oli todella seurallinen ja ystävällinen. Hän hoiti asemansa, yhteisiä harrastuksia nuorisoseurassa ja muualla. Helminen näytteli ja puhui, rouva lauloi ja soitti. Kaikkialla vallitsi jotenkin myötäelämisen leppoisa tunnelma. Nuorisoseuran historiassa Helmisellä on merkittävä osa erityisesti nuorisoseurantalon omistuksen palauttamisen yhteydessä.

Helmisen vuosina Pihlajaveden asemalla oli henkilökuntaa pitkästi toistakymmentä. Vuonna 1952 otettiin käyttöön uudet turvalaitteet, jotka helpottivat suuresti junanlähettäjän työtä. Vuonna 1960 saatiin kolme miljoonaa maksaneet kuormausalueet kuntoon. Vuonna 1961 saatiin vesi- ja viemärijohdot aseman alueelle. Vuonna 1965 poistettiin ensimmäisen ja toisen raiteen alta kolme met-

riä maata ja ajettiin tuhansia kuutioita soraa tilalle.

Pihlajaveden asemalla oli laaja ja hyvin hoidettu puistikko. Br. Helmisen aikana oli puistikko ja kukkaistutukset erikoisen kauniit ja hoidetut. Siitä tulikin asemien välisissä hoitokilpailuissa ensimmäinen palkinto. Eipä olisi uskonut, että tämä Helmisen toimekas pari muutti eläkeläisten joukkoon. Kaunis kukkien ympäröimä kesäasunto on kuitenkin Pihlajavedellä.

10. asemapäällikkö ***Matti Aatami Ravantti 1967-70*** oli hiljainen, mukava mies. Hän oli viimeinen asemapäällikkö ja muut-

ti kaikessa hiljaisuudessa Tampereelle 1971. Ravantin jälkeen ***asemanhoitajana toimi Arvo Helin 1970-71***. Tämän jälkeen hän toimi ja vaikutti Haapamäellä ja Pihlajavedellä. ***Aaro Leppälä*** kertoo, että asemalla ei ollut muutoksia asemapäällikkö Ravantin lähdettyä Arvo Helinin toimiessa asemanhoitajana vuoden 1971 toukokuun loppuun saakka. Vielä siitäkin vuoden eteenpäin toimi asemalla rahti-, kiito- ja matkatavara sekä mat-

kalippujen myynti. Haapamäen tavaratoimisto kirjoitti kiito- ja rahtitavaralle kuljetuskirjat. Viimeisen matkalipun Pihlajaveden asemalla Aaro Leppälä kirjoitti toukokuun viimeisen viikon lopulla 1972. Samana päivänä hän sattui istuttamaan asemalle katajan. Pihlajaveden aseman toiminta miehitettynä asemana päättyi toukokuun viimeisessä viikonvaihteessa, aikataulujen vaihtuessa, 1972.

Vuonna 1888 Pihlajaveden asemapäälliköt oli velvoitettu olemaan myöskin postinhoitajia. Tämä perinne oli seurannut asemalla 80 vuotta, kunnes 1967 posti muutti asemalta Pihlajaveden Säästöpankilta vuokrattuun uuteen postipaikkaan. Postinhoitajat oli nimitetty jo aikaisemmin.

Pihlajaveden postilaisia 1960-luvulla

Vajaassa 90 vuodessa on niin paljon virkailijoita, asemamiehiä ym. kulkenut Pihlajavedenkin aseman kautta, ja kukin on jättänyt jotain pysyvää itsestään paikkakunnan elämään. On sanottu, että ensimmäiset seutukunnan valistusharrastuksen luojat olivat kansakoulunopettajat, kauppiaat ja rautatieläiset.

Virkailijoina ovat toimineet eri aikoina mm. ***Iipponen, Markkula, Leivo,*** vapaussodassa kaatunut ***Antti J. Gummerus, Helmannin*** ja ***Koskelan*** perheet, ***Bertta Korkeala, Väinö Vanamo*** jne. Vanhempia asemamiehiä on ollut ***Ossian Eteläaho, Väinö Mäenpää, Niilo Hautanen, Eino Mäkinen*** ja ***Lauri Reunanen,*** joka palveli rautateitä 41 vuotta. Nuorempia olivat ***Yrjö Koivuranta, Leo Toivonen*** ja viimeksi jääneenä ***Aaro Leppälä***.

Parhaana aikana oli Pihlajaveden asemalla asemapäälikön lisäksi kahdeksan

asemamiestä ja viisi virkailijaa, yhteensä 13 vakinaista henkilöä. Lisäksi oli postin työntekijöitä. Postinkantajat saapuivat aamuisin. Virtain posti kulki Pihlajaveden kautta ehkä Porin radan valmistumiseen saakka. Kauemmin se kuljetettiin hevosilla. Postimies tuli illalla hevosella, oli yötä Laitalassa ja aamulla kello neljän tienoilla tuli lajittelemaan postia ja lähti kohti Virtaita. Virtain tavaraliikenne kulki myös tätä kautta. Joku kauppias ajoi ne myöhemmin kuorma-autolla.

Ensimmäisen maailmansodan aikoina kulki tätä rataa myöten lukemattomat junat vuorokaudessa, kertoi Lauri Reunanen. Haapamäen ja Myllymäen välillä oli kolmen kilometrin suora näkyvyys. Siinä ajoi kolmekin junaa yhtä aikaa näkyvissä. Myöhemmin tuli määräys, ettei saanut olla kuin yksi juna liikkeellä aseman välillä.

Puutavaran, halkojen, tukkien ja Sahan lautatavaran lastaus oli suurta aikoinaan. Tavaravaunuja myöskin purettiin. Silloin, kun hevosajot olivat metsässä suuria ja viljelys-

tavat heikompia, tuli joka päivä talvella 3–4 vaunukuormaa heiniä ja muuta rehua.

Matkustajajunia seisahtui asemalle 5–6 junaa kumpaankin suuntaan. Iltajunan aika oli paikkakunnan nuorison yhteinen kokoontumispaikka ja -hetki. Taisipa usein olla yöjunien aikakin. Asema-alue oli elävä ja vaikuttava keskuspaikka. Yhdessä läheisyydessä olevan nuorisoseurantalon kanssa ne muodostivat rikkaan ja keskeisen kulttuurialueen.

Kun Porin rata valmistui 1939 alkoi pikkuhiljaa henkilökunnan vähentäminen. ”Ensin nypittiin asemamiehet, sitten herrat.” 1960-luvun lopulla puutavaran kuljetus siirtyi tie- ja autokuljetukseen. Samoin henkilöliikennettä siirtyi maanteille. Sahan lautatavaran lastaukset olivat Pihlajavedellä loppuneet. Tampere-Parkano-Seinäjoki- rata valmistui 1971. Kaikki yhdessä vähensi rautatieliikennettä niin, että toukokuussa 1972 Pihlajaveden aseman toiminta miehitettynä päättyi. Pihlajaveden alueilla olleet Valke-

ajärven ja Piilin asemat olivat hiljenneet jo aikaisemmin.

Hiljaa, huomaamatta, yksi kerrallaan, henkilökunta muutti. Ei ollut lopettajaisia, ei läksiäisiä, ei kukkia ei puheita. Kuitenkin rautatie henkilökuntineen oli tuona 89 vuoden aikana antanut paikkakunnalle paljon elämää, vilkkautta, virikkeitä, kulttuuria. Siellä olivat toimineet valistuneet, paikkakunnan elämään aktiivisesti osallistuneet ihmiset. Ruusut menneille vuosille!

Syyskesällä 1972 saattaa yksinäinen matkamies värjötellä tuulessa ja kylmässä hiljaisella asemalla. Asemahuoneen ovet ovat kiinni, ystävällinen virkakunta poissa. Muutama juna, joka vielä pysähtyy asemalla, on pysäytettävä itse kuin linja-auto. Harva matkustaja enää asemalle eksyy. Haapamäen asemalle on ajettava autolla 12 kilometriä. Vanhat puiston puut siellä edelleen tuulessa huojuvat.

Edellä oleva selostus on kirjoitettu 1970-luvun alkupuolella olleesta tilanteesta. Kymmenen vuoden kuluessa tilanne sikäli muuttui, että puutavaraa edelleenkin lastattiin asemalla ja matkustajajunat pysähtyivät tarvittaessa, jopa kaikki pikajunatkin. Sitä ei ollut tapahtunut koskaan aikaisemmin. Haapamäen aseman henkilöstö hoitaa asiat.

Vuonna 1990 rautatieliikennettä hiljennetään ja lopetellaan kaikkialla. Jälleen Pihlajavedenkin asemalla seisoo entistä harvemmin junia. Asemarakennus on vuokrattu muihin tarkoituksiin. Asemapuistosta on vanhoja puita poistunut. Puisto ja ympäristö on yhtä alakuloista kuin monessa muussakin paikassa. Entistä elämää ja kauneutta ei moni enää muistakaan.

Aino Korja
(kirj. loppuvuodesta 1972 ja 1990)

17. luku
Pihlajaveden pappila

Pihlajaveden pappila

Kovin oli vastahakoista pappilan rakentaminen Pihlajavedelle. Vasta kun 7.6.1809 tuomiokapituli antoi päätöksen, jonka mukaan, niin pian kuin virkatalo olisi kunnossa, saataisiin Pihlajavedelle oma kappalainen. Virkatalo oli saatava Koipimäkeen joko kunnostamalla tai uusi rakentamalla. Kiistely virkatalosta jatkui. Välillä jo ostettiinkin tila, mikä myöhemmin myytiin takaisin. Joka tapauksessa kovin vastahakoisesti seurakunta alistui esivallan taholta tulleeseen vaatimukseen tehdä pappila Koipimäkeen.

Mutta ylempää tullut pakottaminen ei hellittänyt. Senaatti asetti 6.12.1824 sakon, jos 10 vuoden määräajassa Koipimäkeen ei saada pappilaa valmiiksi.

”Tehtiin sopimus, että Tuomas Mäenpää rakentaisi pappilan rakennukset lailliseen kuntoon seurakunnan aineista sekä raivaisi kahdeksan tynnyrinalaa (noin 4 ha) peltoa myös aidaten ja ojittaen sen, ja tästä maksuna hän saisi Mäenpää talon omistusoikeuden ynnä lisäksi kaksitoista kappaa ruista kustakin talosta. Mutta kuten edellä mainittu talon kauppa tuotti pitkällistä riitaisuutta, niin ei tämäkään sopimus tuloksiin johtanut.

Toisella tavalla oli pappilaa saatava rakennetuksi, nim. seurakunnan miesten yhteisellä työllä. Ainoastaan tarkemmat työt teetettiin palkasta. Niinpä seinäin sisä- ja ulkopuolisesta piiluamisesta maksettiin pitäjäntuvan kestille Abram Jaakonpojalle neljä tynnyriä ruista sekä ovien ja ikkunain teosta laseineen eräälle toiselle kuusi ja puoli tynnyriä sekä elatus työn aikana.

Minkälainen pappila näin saatiin aikaan, siitä saamme tietoja kihlakunnanoikeuden 14.6.1830 toimittaman talonkatselmuksen pöytäkirjasta. Huoneita siinä oli yleensä se vähin määrä, mitä seurakunnilla vuoden 1720 valtiopäiväpäätöksen mukaan oli velvollisuus pappiloihinsa hankkia. Päärakennuksessa, joka oli 26 kyynärää pitkä ja 14 kyynärää leveä, oli Sali, kaksi kammaria ja

kyökki sekä eteinen, kaikissa valkeiksi rapatut uunit ilman palomuureja; leivintupa oli eri rakennuksessa. Edelleen olivat aitta luhtineen, talli sekä kellari miespihan ympärillä. Pihan ulkopuolella sijaitsivat navetta, rehutalo ja sauna, josta mallaslauteet puuttuivat sekä riihikartano. Oikeus katsoi tarpeelliseksi määrätä lisäksi rakennettavaksi sikohuoneen, vaunuliiterin, olkiladon ja ruumenhuoneen riihen yhteyteen, vilja-aitan ja ppanimohuoneen sekä lankkuaidan pihan ympärille. Muuten katsottiin rakennukset hyväksi ja asianmukaisiksi." (Näin kertoo Pihlajaveden seurakunnan historia vuoteen 1900, V.I.Suominen, 1931)

Kirkkoherra Suominen olisi halunnut 1920-luvun lopulla luopua maanviljelyksestä kokonaan, kun pappilan navetta olisi pitänyt uusia ja siihen olisi kulunut melkoisesti taloudellisia voimavaroja. Tampereen tuomiokapituli oli vastaan pappilan rakennuskannan muuttamista ja näin asia raukesi. Pappila pysyi edelleen kirkkoherran asuntona, vaikka palkkauksessa siirryttiinkin uuteen järjestelmään ja viljelysmaat vuokrattiin ulkopuolisille viljelijöille seurakunnan laskuun.

Pihlajaveden pappilaan saatiin sähkövalot vuonna 1944. Pappilan piharakennukseen kunnostettiin seurakuntasali v. 1955 ja koko pappilan peruskorjattiin v. 1956, jolloin asennettiin vesijohto ja keskuslämmitys. Samalla rakennettiin seurakunnan arkistoa varten tulenkestävä arkistohuone. Pappilan Sali toimi 1960-luvulla ns. toimituskappelina, kunnes seurakuntatalon seurakuntasali korvasi sen.

Jos kellään, niin Aino Korjalla, oli koko elämänsä ajan näköalapaikka Pihlajaveden pappilan elämään

Seuraavassa Aino Korjan pienimuotoisia muistelmia papeista, kanttoreista ja suntioista.

Aino Korjan muistelmia

Syntymäkotini oli pappilan lähinaapuri ja myöhemminkin pappila on ollut näköpiirissä: olen sattunut melkein koko elämäni elämään näiden läheisyydessä ja monet asiat ovat tulleet tutuiksi.

Isäni, Vendi Mäenpää, kuului aikoinaan seurakunnallisiin toimielimiin. Hän oli mm. 40 vuotta virkatalolautakunnan puheenjohtajana, ja näin tulivat pappilan ja viranhaltijain käytännölliset asiat usein esille. Samaa on jatkunut myöhemminkin.

Lapsuudessani seurakuntaelämä antoi maalaisympäristöön suurimman panoksen. Puhuttiin kirkosta, papeista, uskonnollisista asioista jne. Pappilan ja Mäenpään väli oli osittain aukeata ahoa niihin aikoihin. Pappilan hakamäki oli mansikka-ahona. Lampaat kulkivat siellä laitumella, ja kotikartanolta oli hauska laskea, montako lammasta näki hakamäessä juoksemassa. Hakamaan kautta kulki myöskin oikopolku pappilaan. Polku oli ahkerassa käytössä. Varhaisimmat kesäaamun muistot ovat, kun aamulla heräsi töminään. Pappilan taksvärkkärit menivät sinne töihin. Sinne menivät Nikkilän, Rintalan, Mäkiahon ja Anttilan miehet. Meni myöskin ruotikuntalaisia päivätöihinsä.

Puhuttiin paljon kirkon rakentamisvaiheista ja siitä, miten vanha Mäenpään isäntä, isäni vaari, oli virsut jalassa kävellyt Helsinkiin kirkkoasioissa. Hän oli levittänyt siellä kirkon piirustukset senaatin lattialle ja esittänyt asiansa. Vintillä oli Pihlajaveden kirkon piirustukset. En tiedä varmaan, olivatko ne samat, joita isovaari oli Helsingissä käyttä-

nyt. Ainakin oli hyvin erikoista kuvitella, että ne olisivat olleet samat. Isäni tosin muistaakseni arveli, että ne olisivat tulleet jossain myöhemmässä maalausvaiheessa. Myöhemmin piirustukset ovat hävinneet.

Toinen vielä jännittävämpi kuvitelma oli kertomus siitä, kun vanha Mäenpääkin oli ollut vähän aikaa pappilana, ja siellä asunut pappi oli kuollut siten, että lesken eläkeoikeudesta puuttui muutama päivä. Rouva piilotti ruumiin navettakeittiön muurin taakse siirtääkseen virallista kuolinpäivää. Asia tuli kuitenkin ilmi. Lapsena oli pimeässä värisyttävän jännittävää katsoa mustan navettakeittiön muurin taakse ja kuvitella kuolleen papin ruumiin olleen siellä - vaikka isä selittikin, ettei koko rakennus enää ollut sama.

Kun Pihlajavesi oli vielä kappeliseurakuntana, kävi Keuruun papisto pitämässä toimitukset täällä. Pihlajaveden seurakunnan historiassa näkyvät nimet ym. Kansan keskellä oli paljon hauskoja juttuja esimerkiksi pappi Piilmannista. Kertomuksista päätellen hän oli jotenkin erikoinen: saarnoissa yksityiskohtiin takertuva, selittelevä, nuottia saarnassa: ”Meidän syntimme ovat kuin pukkisten p..kat, jotka kalliolta järveen vierivät ja sanovat sun plimpsis sun plumssis...” Kinkeripöydän takana tuli odottamaton ääni, josta pappi totesi vain rauhallisesti: ”Se on synti, jos sitä pakottaa tai, jos sitä pihistää, mutta antaa sen tulla jorrottaa...” Pihlmanin hauta Keuruun hautausmaalla

Vuosisadan vaihteessa oli Keuruulla rovasti Leikola. Vanha patriarkkaali, jota kansa muisteli suurella pelolla, kunnioituksella ja voisi ehkä sanoa rakkaudellakin. Suuri perhe, jonka keskuudesta on lähtenyt suuria ihmisiä. Rovasti Leikola kulki kaikkialla

laajassa seurakunnassaan talvella suurissa sudennahkaturkeissaan jyrisevänä, mutta seurakuntaansa hoitavana.

Ensimmäinen Pihlajaveden kirkkoherra oli W. Brusila eli Rusila, kuten kansa sanoi. Henkilökohtainen kosketukseni häneen on, että Brusilan sanotaan olleen kastajani. Omia muistoja ei ole, mutta sitä enempi kansan kertomaa muistissa. Brusila tuntuu olleen ehtymätön kertomusten kohde. Seurakunnallisesti hänet mainitaan vähin puhein ja lyhyesti, mutta jos yhdistää eri kertomuksia ja piirteitä, voi todeta, että hän oli värikäs ja korpipitäjässä ennen kaikkea valistunut maanviljelijä ja taloudellisten uudistusten esille tuoja. Hän oli tuonut uusia viljelystapoja ja välineitä pitäjään. Hän oli ollut mukana perustamassa maamiesseuraa, kansakoulua, puhelinlaitosta, tervatehdasta ym. Omaisuudestaan hän testamenttasi osan Turun yliopistolle.

Brusila oli pohjalainen maanviljelijän poika ja tutustunut isompaan maanviljelykseen. Niinpä Pihlajavedelläkin hänen aikanaan tehtiin ja laajennettiin pappilan viljelysalaa - työväkeä kun oli. Viljelysalaa oli kai yli 20 hehtaaria. Työväki kertoo Brusilan olleen mitä rauhallisin ja mukavin isäntä väkensä keskuudessa. Hän tuli iltaisin väentupaan puhumaan miesten kanssa.

Historia mainitsee hänen olleen väkijuomiin taipuvainen. Siitä onkin juttuja. Esimerkiksi junassa matkustaessa vieressä oleva henkilö tiedusteli Koipimäen isännäksi esittäytyneeltä Brusilalta, että vieläkös se Pihlaisten pappi ryyppää? Ykskantainen vastaus kuului: ”Kaippa tuo vielä ryyppyn-sä ryyppää.” Ihmekös tuo, sillä siihen aikaan melkein pääasiallinen tarjoilu vieraalle oli

alkoholi. Kahviahan silloin ei tunnettu eikä käytetty. Jos pappi oli alkoholiin taipuvainen, hän joutui ehkä liiankin usein ottamaan tarjouksen vastaan.

Emäntä Hilda Rantakömi kertoi eräänä jouluaamuna olleensa aamulypsyllä, kun kuului aikaisin palaavan kirkkoväen kulkusten ääni. Jumalanpalvelusta ei pidetty, sillä kanttori oli ilmoittanut papin olevan sairas. - Oli aatosta saakka ollut humalassa. Ei siitä enempää muistutusta tai muuta tullut.

Erikoisesti silloisen papin harmina oli eräs sairaalloinen, pappilan maalta häädetty nainen, Jura-Tihta. Hän teki jokaisessa mahdollisessa paikassa vahinkoa papille. Historiassakin siitä mainitaan. Muistan, kun Tihta kertoi kerran kotona, miten hän repi yhtenä yönä pappilan kaikki turniskan taimet ylös. Kun aamu tuli, oli Tihta ollut kyllä väsynyt, mutta oli kyllä taimetkin ylhäällä pellosta.

Koska Brusila sairasteli täällä ollessansa, piti hän apulaisia, teologian opiskelijoita. Heistä Pihlajavesi muistaa erityisesti Kansasen hyvänä puhujana. Hän oli piispa Kansanahon isä.

Toinen muistettu apulainen oli ylioppilas Väinö Savolainen, jolla oli henkilökohtaisesti suuri merkitys kodissamme. Isä ja Savelainen olivat kai suunnilleen saman ikäisiä, ja heidän välilleen kehittyi syvä ystävyys, jota väritti syvällinen uskon ja Jumala-suhteen tutkiminen. Kesäiltoina ja -öinä nämä miehet olivat sitä pappilan polkua kävelleet moneen kertaan toisiaan saatellen ja uskonasioista keskustellen. Pihlajavedeltä pois mentyään Savelainen hoiti ystävyyttään jatkuvalla kirjeenvaihdolla. Muistan lapsena piirongin laatikossa paksut niput Savelaisen kirjeitä,

jotka jatkuivat jonain uskonnollisina keskusteluina. Emmehän me lapset paljoa käsittäneet, mutta mielenkiintoisia ne olivat tutkia. Sattui vain niin, että samassa laatikossa oli vanhempieni nuoruuden aikaiset kirjeet, jotka olivat vielä jännittävämpiä. Kun vanhemmat huomasivat, että lapset olivat löytäneet ja lukeneet kirjeitä, niin suureksi vahingoksi

he olivat hävittäneet kaikki kirjeet. Väinö Savelainen toimi tietääkseni suurimman osan elämästään Sairalan kansanopiston johtajana.

Pastori Mäkelä, sittemmin kirkkoherra Laaksi toimi kai vuoden väliaikaisena pappina. Muistan vain pitkän, tumman, komean miehen. Kuoroa hän ainakin johti. Vanhempani kävivät Mäkelän kuorossa, josta muistan laulun: ”Pois maasta matalasta ylös tahdon taivaisiin...”

Toiseksi varsinaiseksi kirkkoherraksi tuli J.A. Peltonen. Peltoset olivat syntyisin Virtailta. Rouva Siiri oli Tarjanteita. Peltosten aikaan pappilassa oli elämää. Oma perhe oli iso. Oli opiskelevia poikia ja tyttäriä, oli mummo, tätejä, keittäjä, sisäkkö, pikkupiika ym. Maatalouspuolella oli karjanhoitajia ja maatalousväkeä. Ihmettelen näin jälkikäteen, mistä pappi voi lyödä heti sellaisen maanviljelyksen karjoineen ja väkineen käyntiin. Isäntä-etumies tietysti pääasiassa työt järjesti, mutta kyllä kirkkoherra itsekin paljon pelloilla kulki seuraten asioita. Rouva taasen johti muonitusta ja taloutta omalta osaltaan. Seurakuntalaisten keskuudessa liikuttiin paljon ja osallistuttiin sen aikaisiin asioihin. Pappilan naisilla oli kesällä kansallispuvut, joita kansa ihmetteli, että mitä mustalaisten pukuja ne käyttävät. Siiri-rouva oli vilkas ja edustava. Luonnostaan lankesi, että kaikki puhuivat häntä ruustinnaksi. Kirkkoherra Peltonen oli lyhyehkö, leikkisä herrasmies hoitaen niin papinvirkansa kuin muutkin yhteiskunnan vaatimukset. Muistan, että sanottiin Peltosen saarnanneen paperista, mutta Herran siunauksen hän ainakin messusi joka sunnuntai erittäin kauniilla äänellään. Voisin lähinnä kuvitella Juhani Ahon ”Kevät- ja takatalven” rovastikuvausta.

Näihin aikoihin elettiin Suomessa vapa-

ussodan vuosia. Pihlajavesi oli valkoisten puolella ja onneksi sai elää rauhassa ilman väkivaltaisuuksia. Luullakseni pappilakaan ei saanut tähän aikaan täysin sivusta tapahtumia seurata. Kulkihan rintamalinja näinkin lähellä. Muistan, kun muutamat ihmiset ihmettelivät, että mitähän niillä pappilan hevosilla oikein yöllä ajetaan, kun ovat aamulla niin märkinä. Olisiko ollut jotain henkilökuljetuksia. Ainakaan ei kenelläkään ollut mitään kaunaa pappia kohtaan. Nälkä oli näillä main kova. Pappilasta sai jokainen pyytäjä aina ruokaa. Mukaan ei ollut aina antaa, mutta jokaiselle annettiin syötävää. Ruustinna itse oli sitäkin asiaa hoitamassa.

Pappilan väki osallistui paikkakunnan seuratoimintaan. Rouva hoiti seurantalon juhlissa ravintolaa ja kirkkoherra piti puheita. Kuoroa myöskin kirkkoherra johti. Pappilassa oli samanikäinen tytär, jonka leikkitoverina aina olimme. Pappilan vintti on niiltä ajoilta joka sopestaan tuttu. Kun Aili-tytär tuli Helsingistä ylioppilaslakin saaneena, lauloimme me lapset hänelle pappilan yläverannalta.

Pappilan setä ja täti harjoittivat meille lapsille ohjelmia, joita sitten esitimme pappilan kutsuissa. Ruokasaliin oli kukilla erotettu näyttämöalue, jossa esiinnyimme. Oli Topeliuksen näytelmiä, runoja, laulua ym. Veli-Reino ei osannut vielä kunnolla puhua, kun hänet jo nostettiin tuolille ja kauniilla äänellään hän lauloi ”Olemme suomalaisia” ja ”Täällä Pohjantähden alla” ym. Vieraat olivat pappilan kutsumia ja pappilasta hoidettiin tarjoilu. Vapaaehtoinen kolehti tai maksu oli sitten raamatturahastoon.

Köksä-Ruusa se vasta hauska oli. Hän puhui niin nopeaa vanhaa raumalaista, etteivät pihlajavetiset ymmärtäneet hänen selityksistään mitään.

Pappilassa pidettiin talkoita ja syönnin päälle väentuvassa kansa sai pistää polkaksi kaikessa hyvässä ystävyydessä.

Kirkkoherra Peltonen muutti Akaan seurakuntaan, jonka lääninrovastina hän oli ja kuoli siellä. Rouva Peltonen piti yhteyttä jatkuvasti Pihlajaveteen ja henkilökohtaisestikin muistan häntä suurella kiitollisuudella. Erikoisesti hänen valistunutta laajakatseisuuttaan muistan ihaillen.

Muistaakseni kirkkoherra Peltosen jälkeen oli jonkin aikaa vt. kirkkoherrana lehtori Hämäläinen Tampereelta. Hieno ystävällinen pariskunta kävi kotonakin vierailulla. Eräs toispaikkakuntalainen kysyi kirkon eteisessä Männistön Iida-muorilta, että millainen pappi teillä nyt on? ”Ei meillä mitään pappia ole, on vain yksi lehtori Tampereelta” kuului vastaus. Ihmiset eivät tienneet, että heidän pappinsa oli silloin teologian tohtori.

Kolmas kirkkoherra oli Väinö Suojamaa. Pihlajavesi muistaa häntä aina erittäin suurella kiitollisuudella ja rakkaudella. Hyväntahtoinen, hurskas mies. Ei varmaan kovaa sanaa voinut sanoa. Hyvä saarnamies. Käsittääkseni hänellä oli työssään tarkoituksena seurakuntaelämän syventäminen. Merimieslähetys ja merimiehet erikoisesti olivat tämän raumalaisen merikapteenin pojan sydämellä. Suojamaan aikaan alkoi säännöllinen ompeluseuratoiminta. Ompeluseura kokoontui aina pappilassa. Usein kesäiltoina pappilan väki tuli oikopolkua kylään tai kirkkoherra käveli yksinään keppinsä kanssa. En tiedä, että tapahtuiko se vain kerran, mutta mielestäni aina laulettiin pihassa joukolla: ”Nyt ylös sieluni, nouse ylös maasta tästä...” Kuva Kuva Matomäen www-sivuilla

Pappilassa, kuten muuallakin, kaikki kulki rauhallisesti. Maatila huolineen oli annettu vuokraajalle. Kirkkoherra syventyi

yksinomaan seurakuntatyöhön. Saida-rouva oli innokas käsityöihminen kutoen kangaspuissa ym. Hän opetti monta käsityötapaakin paikkakuntalaisille. Pappilassa oli neljä tytärtä. jotka kävivät Raumalla oppikoulua. Kesäisin ja joulunaikoina oli meillä taasen joka päivä yhteisiä leikkejä ja touhuja. Kyllikki-tytär kertoi jännittäviä juttuja koululeläMästään, ei tosin mitään vaarallisia. Raumalainen kieli oli hauskaa. -Nyt ei ollut pappilan vintiltä multatäytekään tuntematon.

Lisää Suojamaasta...

Muistan miten pihlajavetiset olivat haikeita Aseman nuorisoseurantalolla pidetyssä läksiäistilaisuudessa, kun Suojamaan perhe muutti Pyhämaahan. Läksiäislauluna kaikui: ”Eipä koskaan Herran kansa ainiaaksi erkane...” Rovasti Suojamaa julkaisi sittemmin talvisodan aikoina kirjasia: ”Sankaripaarien äärellä” ja ”Uhripolkujen varrella”. Kirjoja luettiin Pihlajavedelläkin ahkerasti. Rauman ympäristön rukoilevaisten keskuudessa Suojamaa suoritti pitkän ja rikkaan elämäntyönsä. Viimeiset 13 vuotta joutui hän viettämään melkein liikuntakyvyttömänä. Tämä nöyrä Herran palvelija pääsi lepoon 1968. Sama rauhallisuus ja Jumalaan luottava usko säilyi loppuun saakka. Sain rouvalta kirjeen rovastin viimeisistä vaiheista.

Suojamaan jälkeen oli vt. kirkkoherrana jonkin aikaa V. Hovila. Hän oli nuori, hyvä pappi, johon rippikoululaisen koko ihailu kohdistui. Oleskelu oli vain lyhyt ja rippikoululaisen suureksi suruksi hän sai siirron muualle. Radiosta on joskus myöhemmin kuulunut lääninrovasti Hovilan saarna. Hänen mentyään oli jonkun kuukautta vanha, sydämellinen, eläkkeellä oleva rovasti Luo-

ma, josta ihmeeksemme jälkeenpäin kuulimme, että hän oli kuolinvuoteellaan mennyt vihille.

Neljäs vakituinen kirkkoherra Väinö Suominen saapui miehuuden parhaassa iässä pystyvänä, tarmokkaana ja erikoisen hyvä-

nä saarnamiehenä. Saarnoissa oli voimaa. Samoin hän oli hyvä musiikkimies. Pihlajavesi piti hänestä, jota todistaa esim. se, että kun hän jossain vaiheessa aikoi lähteä pois, pyysivät seurakuntalaiset häntä jäämään ja yksimielisesti anoivat hänet neljännelle vaalisijalle ja äänestivät hänet kirkkoherraksi. Suomisen aikana seurakuntatoimintaa laajennettiin. Oli tilaisuuksia, joissa oli erilaista ohjelmaa. Erikoisesti hän harrasti ns. maallikkojen osallistumista seurakunnan ohjelmiin.

Suominen jatkoi opintojaan vielä Pihlajavedellä ollessaan, jonka yhteydessä hän suoritti korvaamattoman arvokkaan työn keräämällä talteen ja julkaisemalla Pihlajaveden seurakunnan historian. Näissä merkeissä hän teki laajoja haastattelukeräyksiä ja tutkimusmatkoja paikkakunnan vanhemman väen keskuudessa. Kerrotaan mm, että miten hän haastatteli paria vanhaa miestä, joista toinen, Emanuel Jartti, töytäisi naapuriaan, Lusikka-Petteriä, ja sanoi, että elä vallan niin paljon valehtele! -Oos vaiti, mistäs sen vieras tietää, vastasi Lusikka-Petteri. Historian tiedot ovat kuitenkin hyvin totuudelliset.

Aikanaan heitteille jätetty vanha kirkko entisöitiin, kunnostettiin ja otettiin käyttöön Suomisen toimesta. Monet yhteiset kunnostamistalkoot pidettiin vanhan kirkon ympärillä.

Kirkkoherra Suominen laski ensiksi meidän ikäluokkamme ripille. Jonain seuraavista talvista hän otti tytön laulatettavakseen. Lauloimme yhdessä ja yksin joka viikko. Hän oli kova vaatimaan: ”Laula isommin, laula uudelleen, anna tulla vain.” Mikä suurenmoinen lahja nuorelle tytölle oli saada olla tällaisessa opissa. Kai ikäkauden mielialojen mukaisesti nuori oppilas teki tenän eikä rohjennut mennä jatkamaan. Jälkeenpäin olen

kiitollinen siitäkin ajasta, mitä sain olla hyvän opettajan johdossa.

Opettajan ura kai oli Suomisella kutsumuksena seurakuntatyön rinnalla. Jo Pihlajavedellä ollessaan kävi hän Haapamäen yhteiskoulussa opettajana ja sittemmin toimi rehtorina.

Seurakunnassa hän koki ehkä pettymyksen toivoessaan näkevänsä herätystä, kääntymystä. Pihlajavetinen luonne on hillitty, sisäisesti peittävä. Se ei näytä useinkaan ulos sisäisiä liikkeitään, vaikka siellä saattaa olla syvääkin uskonelämää. Joka tapauksessa seurakuntatyö vilkastui. Suomisen aikana laulettiin paljon ”Hengellistä laulukirjaa”. Sekakuorokin oli jonkin aikaa toiminnassa.

Uusi hautausmaa ja siunauskappeli valmistuivat Suomisen toimessa ollessa. Myöskin kunnalliselämään kirkkoherra Suomi-

nen osallistui jonkun vuoden valtuuston puheenjohtajana. Silloinen kunnalliselämä oli kuitenkin niin politisoitunutta, että hän seurakunnan edustajana katsoi paremmaksi vaihtoehdoksi luopua kunnallisesta työstä.

Suominen oli huoliteltu, täsmällinen, hiottu persoona. Kaksi kertaa pihlajavetiset valitsivat hänet papikseen ja olisivat pitäneetkin. Myöhempinäkin kesinä vanha kirkko täyttyi joka kerta, kun kuultiin Suomisen siellä saarnaavan.Valma-rouva oli hieno, hillitty ihminen ja ompeluseurojen sydämellinen emäntä. Ompeluseurat pidettiin aina pappilassa. Neljä tytärtä olivat hyvin kasvatettuja pappilan tyttäriä. Pisimmän työkautensa kirkkoherra Suominen teki Vaasan tyttölyseon johtajana, josta siirtyi eläkkeelle. Pihlaisselän rannoilla perhe kuitenkin kesänsä vietti, ja täältä on viimeinen leposija valittu.

Suomisen jälkeen oli taas vt. kirkkoherra Sulo Tasanko. Hyvä, nuori pappi, joka kuitenkin pian määrättiin muualle. Hänen jälkeensä tuli rovasti Erland Sihvonen. Tuskin pihlajavetiset aikoinaan tiesivätkään, miten erikoisen persoonallisuuden kanssa olivat tekemisissä. Hänen elämänkokemuksensa, laaja maailmantuntemuksensa ja ihmisten ymmärtäminen sekä ennen kaikkea valoisa uskonvoimansa tulivat ennen pitkää ilmi. Hän kertoi paljon tapauksia Kiinasta ja elämästä siellä. Olihan hän ollut vuosikausia Kiinassa lähetystyössä, mutta myöskin Suomen lähettiläänä. Hänellä oli lapsenomainen luottamus Jumalaan ja hänen hoitoonsa. Se oli kai kehittynyt pitkinä Kiinan vuosina, jolloin usein pienet asiat saivat jäädä sivuseikoiksi. Kuva Erland Sihvonen SLS:n www-sivulta

Suomen Lähetysseura:

Erland Sihvonen lähetettiin Kiinaan vuonna 1902 Luoteis-Hunaniin. Esimiehenä hän johti työtä uudella kentällä useita vuosia ja siirtyi 1914 Shekoun lut. seminaarin professoriksi.

Täällä oli silloin sodan aiheuttamaa säännöstelyaikaa. Ruokaa oli vähän. Rovasti Sihvonen soitti rouva Pakkalalle jouluaattoiltana ja sanoi, ettei heillä ollut pappilassa mitään syötävää. Jouluksi oli pappilaan tullut rouva tyttärineen Helsingistä. Rovasti oli nähtävästi uskonut, että kyllä Jumala ruokaa antaa, tai sitten hän oli tuskin muistanutkaan ruokaa. Tulihan sitä ruokaa sitten rouva Pakkalan lähettämänä.

Seuraava Pihlajaveden kirkkoherra oli rovasti Einari Borg eli Einari-setä, jota nimimerkkiä hän käytti lehtikirjoituksissaan. Jälkeenpäin tuntuu kuin kappale taivasta olisi kulkenut Pihlajaveden metsäpoluilla. Hän oli harmaahapsinen, elämää ymmärtävä, hurskas mies. Tuntuu kuin hän ei olisi koskaan puhunut ihmisestä, vaan vain Jumalasta, Jumalan rakkaudesta. Löytyi joskus lujakin sana, kun sitä tarvittiin, mutta sitä tarvittiin niin harvoin.

Rovasti Borg sai kantaakseen pihlajavetisten raskaimman ajan: talvisodan päivät. Hän sai kulkea talosta taloon surusanomia viemässä. Hän suri yhdessä seurakuntalaistensa kanssa. Hän osasi rauhallisimmin surusanoman tuoda ja lohdutusta etsiä.

Vielä 1970 harmaantuvat miehet (Vilho Isoaho ja Reino Järvinen) kertoivat olleensa Borgin rippikoululaisia. Vanhassa kirkossa rovasti-setä puhui heille, että nyt voi syttyä sota, mutta hän rukoilee ja siunaa teidät, ettette sodassa tuhoutuisi. Rovasti-setä siunasi

heidät kaikki. Vaikka myöhemmin kaikkien näiden poikien tie kulki sotakenttien kautta, ei ainoatakaan näistä rippikoululaisista (v. 1922 synt.) kaatunut.

Sotatalven jälkeenkin rovasti Borg metsäpolkuja taivalteli. Ei hän paljon käymisistään kertonut. Tiesimme kuitenkin, että tuolla oli paljon vaille jäänyt nuori, tuolla toinen sai-

ras, tuolla joku vanhus. Niitähän oli paljon, joita hän aina piipahti katsomassa.

Rovasti Borg oli syntynyt Limingan lakeuksilla. Hän oli maanviljelijä. Mieheni Martti Rantakömi oli hänen kylväjänsä viljapellolla. Martti kertoi, että kun viljapellolle mentiin, niin rovasti-setä polvistui siemensäkin viereen ja siunasi sen. Rovasti piti säännöllisesti joka kesä juhlapuheen maamiesseuran kesäjuhlassa.

Vielä kohoaa muistooni erikoisesti Borgin virkaanasettajainen ja piispantarkastus, jonka toimitti Tampereen piispa A. Lehtonen. Isäni oli piispan kyytimiehenä. He kävivät hevoskärryillä mm. vanhassa kirkossa ja samoin uudella kirkolla. Oli myöhäissyksyä. Väkeä oli pappilassa tavanomaisesti paljon. Olin mukana silloisessa nuorisoseuran kuorossa esiintymässä tilaisuudessa. Em. kuorolla oli laaja hengellinenkin ohjelmisto. Kuoroa johti Iida Vuorela. Erikoisesti jäi mieleen hirsiseinäiseen väentupaan järjestetty yhteinen

ateria. Ahdasta siellä oli, eikä ruokailuvälineitäkään tahtonut kaikille riittää, mutta tunnelma oli sitäkin parempi. Borg etsi aina vaatimattomuutta ja aitoutta ja onnistui tässäkin erinomaisesti.

Rovastin rouva Anna Borg oli hiljainen ja nöyrä ihminen. Rovasti Borg kaipasi synnyinseuduilleen, jonne hän viimeisiksi toimivuosikseen pääsikin. Oulun Diakonissalaitoksella hän toimi vielä eläkevuosinaankin. Oulun hautausmaalla on heidän viimeinen leposijansa. Siunattu muistonsa.

Pastori Paavo Palho saapui nuorena ja voimakkaana kuin keväinen luonto. Rouva Tellervo Palho oli myöskin teologisen tutkinnon suorittanut. Pari lastakin heillä oli. Suomen kohtalonvuodet ohittivat armottomina. Miehet kutsuttiin jatkosotaan. Mieleeni on jäänyt kuva Suojeluskunnan kansliasta, jossa kutsunnan toimenpiteet hoidettiin. Pastori Palho oli saapunut ensimmäisinä kutsutuista. Siellä hän istui penkillä toisten reserviläisten kanssa. Hänellä oli sotilastakin kaulus auki ilman mitään sotilasarvomerkkejä. Hän oli jättänyt ne kaikki pois. Palho meni etulinjaan toisten miesten kanssa. Hänet olisi siirretty kotirintamalle, mutta hän oli ilmoittanut haluavansa olla siellä missä toistenkin miestan on oltava... Kotona odotettiin sitten myöhemmin isää lomalle kastamaan vastasyntynyttä tyttärtään. Tytär kastettiin Pihlajaveden pappilassa isän kuvan vieressä. Isä ei koskaan nähnyt tytärtään. Vanhassa kirkossa ilmoitettiin seurakunnalle, että sen vt. kirkkoherra oli kaatunut. Rouva Palho kantoi suurella ja esimerkillisellä uljuudella ja tyyneydellä kohtalonsa. Tämä nuori perhe sai pihlajavetisten lämpimän myötätunnon ja osanoton suruunsa.

Palhon kaatumisen jälkeen seurakunta täällä oli jonkun aikaa ilman pappia. Reservi-

läisten kokoontumis- ja koulutuskeskuksissa Pihlajavedellä ja Haapamäellä oli joukossa pappejakin, jotka aina vuorollaan hoitivat Pihlajaveden papin tehtäviä. En ollut niihin aikoihin aina kotonakaan, ja sota-aika toi niin paljon tapahtumia, etten muista ketään erikoisesti. Joku on maininnut pastori Närhin nimen.

Kirkkoherra Martti Malakias Kantele oli valittu jo Pihlajaveden seurakunnan kirkkoherran virkaan. Hän oli perheineen joutunut sodan temmellyksessä tulemaan Viipurin maaseurakunnan kirkonkirjojen ym. kanssa lopulta Jämsään, jossa hoiteli seurakuntansa asioiden selvittelyä. Jämsästä hän saapui Pihlajaveden kirkkoherran virkaan. Kantele edusti vanhaa Cantellien pappissukua.

Kanteleen alkuvuosien toimintaa sävytti edelleen maassa jatkuva sotatila tuoden kaikkialle tavallisuudesta poikkeavia huolia ja tehtäviä. Nyt Pihlajavedellä oli kuitenkin jälleen toimessa seurakuntaelämään pystyvä ja siihen täydellä tarmolla, taidolla ja vakavuudella paneutunut paimen. Seurakuntatilaisuuksia oli runsaasti. Kirkkoherra kulki vaikeita matkoja aluksi hevosella, sitten moottoripyörällä ja myöhemmin autolla. Aina ilman vahinkoa, vaikka hän tulikin tunnetuksi kovasta ajotavastaan.

Kanteleen julistus pohjautui myöskin laajaan tietoisuuteen ja lukeneisuuteen, jota täydensi tietysti syvällinen vakavuus. Seurakunnallinen nuorisotyö oli uutta. Kantele palkkasi itse muutamana kesänä henkilön tekemään nuorisotyötä, kun tunsi jotenkin, ettei itse riittävästi ehdi siihen paneutua tai ei saa siitä riittävää otetta. Sotaorpotyö, kummikunta-asia, urheilukentän teko Koipikankaalle ym. hyvät asiat saivat häneltä tukensa ja työ eteenpäin viejän. Koipikankaalle valmistui sankarimuistomerkit näinä vuosi-

na. Seurakunta ja kirkkoherra olivat siinäkin mukana. Myöskin pappilan täyskorjaus ja uudistus tapahtui. Ompeluseurat kokoontuivat entisen tavan mukaan säännöllisesti pappilassa. Helmi-rouva seurasi miestään seurakuntamatkoilla, lauloi kauniilla äänellään joukossa, kuorossa sekä yksin. Rouva hoiti perheensä ja ajoittain koko pappilan maanviljelyksenkin yksin. Pappilan nuoriso, kolme poikaa ja yksi tytär, kävivät koulua, kasvoivat, varttuivat ja valmistuivat huomattaviin tehtäviin yhteiskunnassa.

Kanteleen toimiaika seurakunnassa oli 17 vuotta. Hän erosi papinvirasta sairauden takia ennen varsinaista eläkeikää. Siteet seurakuntaan ja sen asukkaisiin eivät kuitenkaan katkenneet. Pappilaa vastapäätä Koipijärven rannalle rakennettiin Kaikuranta, jossa vietettiin kesät. Rovasti Kantele kulki edelleenkin kesäisin seurakunnassaan, sen tilaisuuksissa ja kodeissa. Vuodet toivat muassaan vain suurempaa syventymistä. On kuin rovasti Kanteleen ympärillä olisi ollut kaikkialle ulottuva ystävällisyyden ja suuren hartauden ilmapiiri, josta ainakin lähelläolijat saivat osansa. On ollut ilo elää naapurina.

Vt. kirkkoherraksi tuli nyt Sampo Kuusi, Haapamäen Yhteislyseon opettaja, filosofian ja teologian maisteri. Kuusen suku on tunnettu hengenlahjoistaan ja tiedemiesolemuksestaan. Sampo Kuusi ja myös teologisen tutkinnon suorittanut rouva Tuovi Kuusi tultiin tuntemaan ennen kaikkea nöyrinä kristittyinä. Tämä vaatimaton nöyryys ja hyvyys ei voinut olla vaikuttamatta. Vähäisellä toimiajallaan Kuusen perhe sai paljon uskollisia ystäviä, ja uskoakseni hänen antamansa hengellinen anti on jäänyt syvästi seurakuntalaisten mieleen. Ehkä tähän yhtenä syynä oli Kuusen vakava sairaus. Elämä oli otettava joka päivä Jumalan lahjana. Kuusen vaikutus koulunsa oppilaisiin ja koko koulun henkeen

oli suuri. Hänen tietomääränsä oli suuri ja opetustapansa rauhallista ja korutonta. Oppilaat kertoivatkin, ettei kenenkään mieleen olisi tullut tehdä tai sanoa Kuusen tunnilla mitään sopimatonta - siksi suuresti he rakastivat ja kunnioittivat opettajaansa. Keväällä 1968 liikuttuneet oppilaat ja opettajat saattoivat rakastetun opettajansa ja työtoverinsa viimeiselle matkalleen.

Toinen vt. kirkkoherra oli pastori Mannila Keuruulta. Hän ei asunut seurakunnassa, vaan hoiti tehtäväänsä Keuruulta. Hän oli valoisa, hymyilevä, erityisesti nuorisotyöhön paneutuva mies.

Kolmas vt. kirkkoherra samaan jatkoon oli pastori Leo Harviainen. Tämä hyväntahtoinen, työhönsä paneutuva mies otti papintyönsä ensi askeleita. Hänen toimestaan aloitettiin seurakunnassa partiotyö, jolla oli varsin runsas ja hedelmällinen työkausi useita vuosia, ja joka loi pohjan varsinaiselle seurakunnan nuorisotyölle.

Seurakunnan varsinaisista kirkkoherroista oli seitsemäs Veikko Ilmari Veikkola. Hän saapui Jyväskylän maaseurakunnasta ja oli syntyisin Lapualta. Hän oli heränneisiin lukeutuva pohjalainen, suora, rehti ja avoin. Hän oli mies parhaassa työvireessä: kokemusta jo seurakuntatyöstä ja voimat jäljellä. Hän otti asiat sellaisina kuin ne olivat: ei koskaan sanaakaan moitetta seurakunnan koosta, tavoista, matkoista tms. Julistus oli selkeää, perustuksiin paneutuvaa. Seuratupien penkeillä laulettiin Siionin virsiä, ja Herättäjäjuhlille kulki näihin aikihin ehkä useamman seurakuntalaisen kesämatka. Seurakuntatilaisuuksia oli paljon. Ompeluseurapiirejä perustettiin ja viikottaiset kokoontumiset eri kyläkunnilla vakiintuivat. Partiotyö ja nuorisotyö saivat muotonsa. Seurakunnalle löytyi Leirisaari. Kirkkoherra ja pappilan nuoret

siellä teltoissa ja korsuissa ensimmäiset partioleirit järjestivät täysin omatoimisuuden ja luonnon varassa. Leiriläiset vanhempinakin muistelevat niitä aikoja iloisina ja onnellisina. Leirisaari saa kuitenkin vähitellen varusteita, tuparakennuskin valmistuu. On talkoohenkeä, on tupaantuliaisia jne. Myös kanttorila valmistuu näinä vuosina. Kirkkoherra Veikkola paneutuu tarkoin rakennuksen jokaisen yksityiskohdan suunnitteluun.

Pappiaan vähemmän tunteva henkilö saattoi kysyä, että eikös se pappi ole kovasti määräävä ja itsepäinen? Jos rovasti Veikkola näki esim. kokouksessa, että joku hänen esittämänsä asia ei saanut kannatusta, ei hän pienimmälläkään tavalla sitä painostanut tai tuonut myöhemmin esille. Jos hänellä oli jotain mielessä, sanoi hän sen heti suoraan ja nauroi päälle, eikä siitä sen jälkeen kaunaa kannettu. Silloisen palkkausjärjestelmän mukaan ei matkarahoja maksettu. Laajassa

ja huonokulkuisessa seurakunnassa ei kirkkoherra ainakaan koskaan matkakulujaan säästellyt. Nurisematta hän ajoi pitäjän kulmakunnille kelirikon aikaana pitkiäkin kiertoteitä.

Ennen kaikkea Veikkola oli heränneen kansan kasvatti, joka seurakunnassaan tahtoi julistaa totista kristillisyyttä. Pappilan nuoret, erityisesti Liisa ja Juhani osallistuivat kiinteästi seurakunnan partiotyöhön. Samoin Alli-rouva seurasi paljon miestään hänen seurakuntamatkoillaan.

Veikkolat muuttivat sittemmin Lammin seurakuntaan. Pihlajavetiset ystävät antoivat kirkossaan muistoksi ryijyn toivoen sen muistuttavan mieliin Pihlajaveden maisemat ja ystävät täällä. Seurakuntalaiset jättivät hyvästinsä kaipaavin mielin ajatuksissaan huoli siitä, että saako seurakunta toimeen jatkajaa, koska hakijoista yleensä oli puute.

Ennen seitsemännen kirkkoherran lähtöä oli Pihlajavedelle jo löydetty uusi viranhoitaja: pastori Esko Töyli, nuori ja valoisa, juuri valmistunut pappi. Voidaan sanoa, että seurakunta mielistyi häneen ja toivottavasti hän seurakuntaan. Työ jatkui edelleen. Nuori pastori paneutui työhön koko sydämellään. Hänellä oli itsellään aluksi huoli osaamisestaan. Seurakuntalaiset totesivat vain jälleen saaneensa hyvän papin; sellaisen jota ei kesken pois anneta. Oli pelkoa muualle siirtämisestä tai muista odottamattomista tilanteista. Monta kirjettä lähti Tuomiokapituliin pyytäen, että asiat saisivat täällä edelleen kehittyä ja jatkua. Niin Esko Töyli nimitettiin sitten Pihlajaveden kahdeksanneksi kirkkoherraksi. Seurakunnassa elettiin varsin merkityksellistä aikaa. Oli tapahtunut kunnnallinen liittyminen Keuruuseen. Seurakunnalla oli suuri vaara myöskin sulautua isompaan yksikköön. Hallintoelimissä täällä tehtiin paljon ennakoivaa työtä seurakunnan säi-

lyttämiseksi itsenäisenä. Nuori kirkkoherra joutui heti paneutumaan mukaan mitä moninaisimpiin hallinnollisiin ym tehtäviin. Seurakunta on säilynyt itsenäisenä. Yhteistalous Keuruun kanssa on tuonut muassaan uusia asenteita. Keuruun seurakunnan suhtautuminen asioihin on ollut hyvin myönteistä.

Koipikankaalla, alkuperäisellä kirkon paikalla, seisoo uusi seurakuntatalo kauniina ja hyvin varusteltuna. Sen syntymisessä on Esko Töylillä hyvin suuri osuus. Nuoruuden innolla ja rohkeudella hän suuresti vaikutti hallintoelimien myönteisiin päätöksiin ja asian valmistumiseen. Seurakuntatyö jatkuu monipuolisena. Seurakuntatalolla toimivat monet kerhot ja muut työnalat. Kesäisin Leirisaari kokoaa jatkuvasti ihmisiä suojiinsa. Seurakunnan väkiluku laskee jatkuvasti. Tämä varmaan tuo muassaan monia uusia kysymyksiä. Toimintavireinen työntekijä ansaitsisi mukaansa isomman ja laajemman osallistujajoukon. Prosenteissa mitattuna seurakuntalaisten osallistuminen kaikken toimintaan on hyvä.

Kahdeksas kirkkoherra asetettiin virkaansa juhannuksena 1971 uudemman kirkon 100-vuotisjuhlien yhteydessä. Kaunis tunnelmallinen juhla kirkossa ja myöhemmin seurakuntatalolla. Sinä päivänä aivan kuin kirkastui, miten arvokkaan perinnön, oman seurakunnan, omat kirkot, pihlajavetiset ovat saaneet hoitaakseen. Samoin, että tämä hiljainen kaunis Pihlajavesi on kuin puhdas helmi vaalittavaksi ja säilytettäväksi harvinaisuutena nykyisessä yhteiskunnassa. Piispa Lehtisen sanonnan mukaan tämä on niitä harvinaisia seutuja, jossa voi sanoa, että seurakuntalaiset rakastavat kirkkoaan. Kahdeksannen kirkkoherran työkausi jatkuu parhaillaan (1971).

Seurakunnan kanttorit

Mitäpä olisi seurakunnan jumalanpalvelus ilman veisuuta ja soittoa; ilman lukkaria, vaikka hänestä papin rinnalla vähempi puhutaankin.

Suomisen Pihlajaveden historiassa on jo luettelo seurakunnan kanttoreista Jaakko Perään saakka. Kansakouluikäisenä muistan vielä tämän kookkaan, harmaan miehen istumassa urkupenkillä. Hän veisasi suurella äänellä ja tuhisi välillä nenäänsä. Paljonhan Perästä puhuttiin juttuja: saituudesta tai oikeammin säästäväisyydestä. Säästäväisyys ulottui niin yksityiseen kuin kunnalliselämäänkin. Hän teki pitkän päivätyön niin kunnan kuin seurakunnankin työkentällä ja nautti aikanaan asioiden hoitajana arvonantoa. Rippikoululaiset vain tahtoivat vuosi toisensa jälkeen näyttää paremmuuttaan kanttorin kiusaamisessa. Muistan, kun seurakunnan edustajat lähtivät saattamaan kanttoriaan viimeiseen leposijaansa kotikuntaansa Alastaroon.

Perän jälkeen tuli virkaan ensin sijaisena ja sitten valittuna kanttorina Edmund Ylenius. Pihlajavedestä tuli hänenkin koko elämänsä työkenttä. Hän oli nuori tummatukkainen mies tullessaan, vanhennut harmaahapsi erotessaan. Nuorekas mieli ja nauru sekä hauskat jutut olivat säilyneet koko elämän ajan. Niinpä hän aina sanoikin, ettei hänellä ole vanhuuden ryppyjä, vaan naurun ryppyjä. Ei kanttorin elämäkään aina ollut vain pelkkää naurua. Siinä oli paljon taisteluja ja vaikeuksiakin. Palkka oli pieni. Perheelle oli aina hankittava lisätuloja. Sitä yritettiin maanviljelyksen kautta, puusepäntöillä ja arkkuja tekemällä, mutta myöskin Helmi-rouvan jatkuvalla uurastuksella. Taitavana ihmisenä hän ompeli, piirsi ja teki käsitöitä, hautaseppeleitä, kasvatti kukkia

jne. Lapsiparvi varttui kodissa ja aikanaan hakeutui muualle tehtäviin.

Ylenius oli hyvä urkuri. Hän pystyi soittamaan vaativiakin kappaleita. Veisuuääni oli niin kuuluva, että pienessä huoneessa seinät tärisivät. Hän kertoi kerran olleensa Turun tuomiokirkossa, jossa oli ollut jokin juhla menossa. Ossi Elokas lauloi kirkon lehterillä. Ylenius meni vastapäätä toiselle puolelle ja ajatteli, että kyllä minä sinut yli huudan. -Ja huusi kanssa. Kun hän seuraavana kesänä poikkesi kirkkoon jälleen, osoitti suntio kanttorille istumapaikan. Ylenius tiedusteli, että mistä suntio tietää, että Ylenius on kanttori. ”Kyllähän minä sen viime kesäisen huutajan muistan” oli vastaus.

Uskollisesti ja säännöllisesti Ylenius hoiti tehtäväänsä. Kirkkokuorokin oli ja lauloi useita vuosia. Pihlajavesi hyväksyi kanttorin omakseen. Esim. jonain vuosipäivänä koko pitäjä osallistui runsaasti hänen lahjaansa onnitteluineen. Pitkän työn ja sitkeän säästämisen tuloksena Pihlajaveden rannalle kohosi oma, kaunis koti. Siellä Edmund ja Helmi-rouva monet vuodet saivat katsella kaunista auringonlaskua. Helmi-rouva saatettiin sittemmin Koipikankaan hautausmaahan. Jonkun ajan kuluttua nuorekkaalle 70-vuotiaalle Edmundille aukeni uusi elämänkausi. Vuodet kuitenkin vanhentavat. Eräs paikkakunnalta poissa ollut nuori sanoi takaisin tultuaan, ettei täällä muuta uutta ole tapahtunut kuin että ihmiset surevat, ettei Yleniuksen naurua enää kuulu. Kirkossa vielä usein seurakuntalaiset mielihyvin sunnuntaisin kuulivat tutun kanttorinsa äänen voimissaan.

Kanttori Ylä-Soini oli seuraava viranhaltija. Hän oli hiljattain valmistunut, erittäin hyväntahtoinen ja hieno mies, joka paneutui työhönsä sydämen vavistuksella ja pelolla. Hän vaati itseltään paljon ja vaati paljon

myös kirkkokuorolta, joka nyt erittäin virkeänä ja suurella jäsenmäärällä toimi. Kuoroharjoitukset olivat viikottaiset ja säännölliset. Kuoro otti kuitenkin siinä muodossa ensiaskeleitaan, ja siksi harjoitukset olivat työläät ja rankat. Koko talven ankaran työn tuloksena keväällä voitiin pitää kirkkokonsertti, joka oli samalla Ylä-Soinin läksiäinen. Kanttorilla oli ohjelmassaan urkusoolojakin, ja mies näytti ottavan itsestään kaiken irti. Haikein mielin jätettiin yhteisen talven jälkeen hyvästit kanttorille. Joku arveli, että olikohan nuorelle miehelle kuitenkaan onnellisempaa muuttaa suuremmalle paikkakunnalle. Täällä olisivat pihlajavetiset kuin käsillään kantaneet ja tukeneet nuorta miestä. Ylä-Soinin aikana kirkkokuoro rekisteröitiin, ja siten taattiin sen jatkuvuus.

Kuitenkin saatiin jälleen nauttia muutama kuukausi hyvän musiikkimiehen annista. Tointa hoiti kanttori Arvi Lemponen. Kuorolaiset ihmettelivät, kun mies alkoi johtaa vaikeimpia laulujamme ilman pienintäkään hämminkiä. Kuorokin sai varmuutta johtajansa varmuudesta ja rauhallisuudesta. Seurakunnassa miettittiin, että kunpa saataisiin nyt tämä pitää. Kuten tavallista, useimmin nuoret ja hyvät hakeutuvat muualle. Lemponen kutsuttiin Raudaskylän kansanopiston musiikin opettajaksi, ja Pihlajavesi jäi.

Kanttorin tointa hoiti jonkin aikaa Ville Jaskari jostain Pohjanmaalta. Hän oli hauska mies ja maanviljelijäksi hyvä musiikkimies. Kirkossa ja uruissa hän oli kuitenkin epävarma. Kaikki kunnia hyvälle yritykselle ja hyvälle miehelle, mutta tunsin helpotusta, kun virkaan saatiin hänen jälkeensä pätevä, koulutettu mies.

Näin monen väliaikaisen virantoimittajan jälkeen sai seurakunta vaalin kautta vakinaisen kanttorin, Johan Hermasvuo-

ren. Hän oli tehnyt jo mittavan päivätyön Suomen kirkon palveluksessa saapuessaan Pihlajavedelle. Hän oli harras, uskollinen mies, joka teki tehtävänsä nöyrästi, itsestään numeroa pitämättä. Hyväntahtoisuus kuvastui kaikesta toiminnasta. Kirkkokuoro jatkoi säännöllisesti työtään. Ohjelma oli laaja, ja kuoro luullakseni näissä oloissa melko hioutunut. Kuorossa ei voinut kuin ihailla johtajan johtokykyä, rauhallisuutta ja taitoa. Jäin vain miettimään, millaiset musikaaliset lahjat hän onkaan nuorena mahtanut omata. Lahjakkuutta osoittivat jo hänen useat kuorosovituksensa. Kanttori Hermasvuori ajeli autollaan ja hoiti heikentyvää terveyttään kylmäuinnilla. Hurskas seurakuntapalvelija.

Suntiot

Suntioistakin on luettelo seurakunnan historiassa Anselm Niemiseen saakka. Nie-

minen oli pieni mies, joka eleli Kaakkomäessä tupakestinä. Hän paastosi aina ennen kinkereitä ja söi sitten niin kovasti, että koko seurakunta puhui. Naisväki kyllä supisi, ettei suntio osaa siivota kirkkoa kunnolla, vaan siellä nurkissa ja penkkien alla on kaiken maailman nuuskan purut. Olikohan syy sitten enempi suntion vai sen aikaisten kirkossakävijöiden? Joskus on vanhalla hautausmaalla osoitettu maatunut kumpu ja tiedusteltu, eikö seurakunta voisi laittaa siihen jotakin muistomerkkiä.

Luullakseni seuraava suntio oli Eevertti Mäkinen (Niittylä). En muista hänestä paljon. Hän oli pienen tilan asuja ja metsätyöntekijä. Kuvittelisin jotain kömpelöjen käsien nauhan kiinnitystä papin saarnakaavussa, mutta samalla jotain yksinkertaista, sydämellistä suhdetta saarnamieheen.

Suntio Einari Mäkinen hoiti pitkän työkauden tehtävää. Hän oli hiljainen puheissaan, vaatimaton olemukseltaan, mutta varmaan tunnollisista tunnollisin. Hän oli elämänsä elänyt kirkon juurella naapurina leipätyönään vaatturin taito. Vuodet lisääntyivät. Terveys petti. Selkä kävi huonoksi. Ei olisi jaksanut ja kärsinyt nousta kirkon rappuja lehterille ja tapuliin, mutta työ oli hänelle niin rakas, ettei olisi hennonut pois heittää. Sairauden vuoksi hänen oli kuitenkin myöhemmin luovuttava tehtävästään. Tyyne-emäntä ja tytär miehineen olivat myöskin mukana kirkon vaalimisessa. Vielä monia vuosia, kun selkä jo petti ja muistikin heikkeni, suuntautuivat Mäkisen askeleet sunnuntaisin kirkkoon.

Eino Syrjälä (Heinäaho) hoiti suntion tehtäviä sittemmin. Jos kirkon palvelijalta vaaditaan nöyrää, kristillistä mieltä, niin sen suntio ainakin omasi. Hän teki työnsä niin tunnollisesti, ettei koskaan uskaltanut pyytää

minkäänlaista sijaista edes perheenjäsenistään. Lisäksi suntio oli sahalla töissä ja siten usein työviikko tuli hyvin pitkäksi. Kun hän sitten jätti eronpyyntönsä tiedusteltiin siihen syytä. Suntio vastasi, että kun on kovana pakkas- ja lumiaamuna tehnyt paljon työtä saadakseen tiet auki ja kirkon lämpimäksi, ja sitten kun kirkkoon ei tule kuin muutama henkilö, niin se masentaa niin, ettei enää jaksa.

Suntioiden tehtäviin kuului osittain urkujen polkeminenkin. Joskus kai oli urkujen polkija erikseenkin. En osaa oikein selittää. Tiedän vain, että usein istui lehterin pikkupenkeissä kylän nuoria miehiä, jotka avustivat urkujen polkemisessa. Sitten,

kun urut sähköistettiin, jäi tämäkin työ pois.

Veikko Kaijanmäki aloitti suntion tehtävät monien muiden töidensä keskellä. Hän viljeli pappilan maatilaa. Miehellä oli voimaa ja tarmoa käydä parikin kertaa sunnuntaiaamuna pappilan ja kirkon väliä. Matkaa tehtiin moottoripyörällä, ja teitä avattiin myöhemmin traktorin avulla. Työ kävi tutuksi, mies tutuksi liikkumaan kirkkokansan silmissä. Kaikki kävi tottuneesti. Uudet järjestelyt toivat helpotusta mm. lämmitykseen. Vaatimuksetkin kaikessa ovat kiristyneet. Seurakunta oli tyytyväinen suntioonsa ja hänen avuliaisuuteensa eri tehtävissä. Samoin olivat luullakseni toiset seurakunnan virkailijatkin ollessaan kiinteässä kosketuksessa suntion kanssa.

Muistelmien kertoja ei pysty - eikä haluakaan - olla kenenkään työn arvostelija. Olen vain halunnut merkitä muistiin piirteitä menneistä vuosista ja työntekijöistä sellaisina kuin ne välittömästi mieleen kohoavat.

Aino Korja

18. luku
Pihlajaveden seurakuntatalo

Pihlajaveden seurakuntatalo

Pihlajavedellä ei ollut vielä 1960-luvulla seurakuntataloa. Asia askarrutti mieliä. Toisaalta koko ajan puhuttiin mahdollisesta Pihlajaveden kunnan liittymisestä Keuruun kuntaan. Tiedossa oli, että seurakunta menee yleensä kunnan mukana. Pihlajaveden seurakunnan varsinaisista kirkkoherroista seitsemäs oli Veikko Ilmari Veikkola. Hän saapui Jyväskylän maaseurakunnasta, oli syntyisin Lapualta ja otti virkansa vastaan 1.5.1960. Veikkola toimi kirkkoherrana seitsemän vuoden ajan ja muutti sen jälkeen 31.5.1967 perheineen Lammin seurakuntaan. Aino Korja kirjoittaa: ”Ennen seitsemännen kirkkoherran lähtöä oli Pihlajavedelle jo löydetty uusi viranhoitaja, pastori Esko Töyli, nuori ja valoisa, juuri valmistu-

nut pappi. Voidaan sanoa, että seurakunta mielistyi häneen ja toivottavasti hän seurakuntaan. Nuori pastori paneutui työhön koko sydämellään. Seurakuntalaiset totesivat vain jälleen saaneensa hyvän papin; sellaisen jota ei kesken pois anneta.”

Nuorella uudella papilla ei ollut ennakkoasenteita, hän oli saapunut muualta ja siksi ajatus oli kirkas. Esko Töyli varsin pian havaitsi, että Pihlajaveden liittämistä Keuruuseen puuhattiin verhojen takana salaa. Jotain oli tehtävä ja pian.

Pihlajaveden seurakunnan omaisuus ei ollut ihan mitätön. Vuoden 1970 alussa Pihlajaveden seurakunta omisti Koipimäen 478,52 ha:n ja Sillantauksen 30,16 ha:n tilat. Tämän lisäksi seurakunnan omistuksessa oli tontteja ja hautausmaat mukaan lukien 36,54 ha eli yhteensä 545 ha. Seurakunnan omistamien rakennusten ja metsien yhteinen palovakuutusarvo oli tuolloin 1 092 300 mk ja kassassakin oli varoja 125 715 mk. Edellä kuvatut lukemat osoittavat Pihlajaveden seurakun-

Uusi seurakuntatalo rakennettiin Koipikankaalle, vain 100 metrin päähän Koipikankaan hautausmaasta. Rakentamisen toteuttivat Tuure ja Tapio Lapiolahti. Kerrotaan, että Keuruulla oltiin varsin näreissään, kun Pihlajavesi oli onnistunut siinä, missä Keuruu ei, eli Keuruun srk-talo valmistui vasta pari vuotta myöhemmin. Samoihin aikoihin Keuruulla oli jo uusi päämäärä vireillä. Päätös Pihlajaveden seurakunnan päättämisestä on saatava pian aikaan. Kerrotaan, että kirkkoherra Esko Töyli pani kaiken arvovaltansa likoon ja esti Pihlajaveden seurakunnan kuoppaamisen.

Esko Töyli oli saanut pastoraalinsa suoritettua ja Pihlajaveden kahdeksas kirkkoherra asetettiin virkaansa juhlallisin menoin juhannuksena 1971 Uuden kirkon 100-vuotisjuhlien yhteydessä. Piispa Eero Lehtinen ei vain osallistunut Uuden kirkon 100-vuotisjuhlaan ja Esko Töylin kirkkoherraksi asettamiseen, vaan samana päivänä vihki Pihlajaveden suuren ylpeyden, vankkumattoman yhteistyön osoituksen, Pihlajaveden seurakunta-

talon. Kaunis tunnelmallinen juhla kirkossa ja myöhemmin seurakuntatalolla pyhitti koko täydellisen Pihlajaveden päivän. Sinä päivänä pihlajavetisten silmät kirkastuivat huomatessaan, miten arvokkaan perinnön, oman seurakunnan, omat kirkot ja nyt vielä seurakuntatalon ovat saaneet hoitaakseen. Samoin, että tämä hiljainen kaunis Pihlajavesi on kuin puhdas helmi vaalittavaksi ja säilytettäväksi harvinaisuutena nykyisessä yhteiskunnassa. Piispa Eero Lehtisen sanonnan mukaan ”tämä on niitä harvinaisia seutuja, jossa voi sanoa, että seurakuntalaiset rakastavat kirkkoaan.”

19. luku
Pihlajaveden Koipikankaan hautausmaan kappeli

Pihlajaveden Koipikankaan hautausmaan kappeli

Ennen oman hautausmaan rakentamista Pihlajaveden vainajat kuljetettiin Keuruulle 1600- ja 1700-luvuilla, tätäkin aiemmin jopa Ruovedelle asti. Vanhimmat hautapaikat ovat Pimeäsaaren kaakkoispäässä sekä keskellä. Näiden hautojen alkuperäaikaa ei tarkkaan tiedetä. Vainajia on haudattu jonkin verran myös Pihlajaveden vanhan kirkon lattian alle, kuten on tehty esimerkiksi Keuruun vanhassa kirkossa. Erämaakirkon ympärillä oli hautausmaa, joka kuitenkaan ei ollut paras mahdollinen hautapaikka vetisen maaperänsä vuoksi. Vaikka paikka ei ollutkaan kovin hyvä, on viimeisimmät hautaukset sinne tehty 1900-luvun alussa.

Vanha (Rekolan) hautausmaa sijaitsee Könttärin (Kolehman) alueella. Vanhan hautausmaan alue saatiin lahjoituksena vuonna 1871 Rekolan isännältä, Herman Rekolalta.

KAUKO LAPPI
S.14.12.1920
†30.7.1941
RAUTJÄRVI
TOIVO SIMONEN
S.7.5.1905
†10.12.1939
TAIPALE

VÄINÖ LAHTI
S.3.11.1902
†5.8.1941
LUMIVAARA

Kymmenen vuotta myöhemmin maa-alue huomattiin liian kiviseksi ja niinpä sinne lisättiin maata vuosina 1883 ja 1889 ja saatiin senaatilta lupa jatkaa hautausmaan käyttöä.

Koska hautausmaan maaperä oli hankala kaivaa, on hautapaikkoja sijoiteltu hajanaisesti. Hautapaikkojen löytämistä vaikeuttaa myös se, että useimmat puiset ja rautaiset

ristit eivät ole säilyneet tunnistettavina.

Tyypillistä vanhassa hautausmaassa on sen metsänläheisyys. Hautojen päälle annetaan kasvaa ruohoa ja luonnon omia niittykukkia ei hävitetä, vaan paikasta halutaan antaa mahdollisimman luonnonmukainen kuva. Tässä on onnituttu hyvin, sillä hautausmaata ympäröi kuusikko ja niittykukat antavat rehevän vaikutelman. Hautausmaalle tullaan kiviaidan lautaportista sisään.

Ensimmäiset vainajat haudattiin uudelle hautausmaalle vuonna 1930, vaikka kuvernööri oli

määränyt Koipikankaan kolerahautausmaaksi jo 1830-luvulla. Hautausmaan keskeisellä paikalla on 132 sankarivainajan haudat ja muistomerkki, jolle itsenäisyyspäivänä viedään seppele vainajien muistoksi. Jouluaattoisin pihlajavetiset miehet seisovat kunniavartiossa muistomerkin luona iltapäivästä iltamyöhään. Pieni paikkakunta antoi raskaan uhrin maamme vapauden hintana.

Hautausmaalla sijaitsee myös pieni kappeli, jossa toimitetaan mm. vainajien siunaaminen ja jouluaattoisin hartaus. Koskettavan kauniiseen siunauskappeliin mahtuu satakunta vierasta.

20. luku
Lehtomäki – Pihlajaveden uusi kunnantaloko?

Lehtomäki – Pihlajaveden uusi kunnantaloko?

Pihlajavesi-järven pohjoispuolella, n. 3 km Sällinlahdelta on Isokorpijärvi ja sen itäpuolitse kohti pohjoista kulkee Hongikkoahontie. Tämän pienen tien varrella on sitäkin merkittävämpi osa Pihlajaveden historiaa. On Lehtokallio ja on yksi Keuruun mahtavimmista kallion pystyseinistä Lehtovuoren länsiseinustalla. Mutta on Lehtomäen tila, jonka tarina on uskomaton.

Lehtomäen tila on mitä todennäköisimmin erotettu Sällinlahden kruununtilasta itsenäiseksi perintötilaksi v. 1795 sen silloiselle asukkaalle, vuonna 1755 syntyneelle Antti Antinpojalle. Tilan silloisesta koosta ei löydy tietoa. Erottaminen tuli mahdolliseksi, kun v. 1723 asetuksella sallittiin kruununtilojen asukkaiden ostaa asumansa tila perintötilaksi.

Lehtomäen itsenäistyttyä tilan omistajaksi on merkitty Lehtomäki eli Antti Antinpo-

jasta oli tullut Antti Antinpoika Lehtomäki eli aivan niin kuin yleisesti jo tällöin Länsi-Suomessa oli tapana.

Antti Antinpoika Lehtomäen isännyyttä jatkui vuoteen 1812. Antti ja Brita Lehtomäellä oli viisi tytärtä, joista vanhin Sofia avioitui Henrik Henrikinpojan kanssa. Kun Antilla ja Britalla ei ollut omia poikia, niin isännyys ja samalla sukunimi siirtyi vävylle.

Henrik Henrikinpoika Lehtomäki isännöi tilaa vuosina 1812-15. Häntä seurasi isäntänä Matti Pettersson Lehtomäki, joka oli Lehto-

mäen isäntä vuosina 1815-49, naituaan Sofian sisaren Stina Antintyttären.

Matin isännyyden aikana Lehtomäen tilan pinta-ala kasvoi 1500 ha:ksi, kun v. 1828 suoritettiin Suomessa isojako. Matilla ja Stinalla oli v. 1810 syntynyt Josef (Jooseppi) Matinpoika, josta tuli Lehtomäen isäntä v. 1849. Joosepin vaimo oli v. 1816 Pihlajavedellä syntynyt Heta-Stina Raiskinmäki. Heille syntyi kolme lasta: Abraham (Aapo) Joosepinpoika, Johan Joosepinpoika ja Maria Joosepintytär.

Heta-Stinan kuoltua v. 1855 laaditun pesäluettelon mukaan Lehtomäki oli pihlajavetisen mittapuun mukaan vauras talo. Talossa oli kolme hevosta, kolme lehmää, kahdeksan vuohta, viisi lammasta ja yksi sika. Pesäluettelon mukaan oli myös kolme tynnyriä ruista, 13 tynnyriä tervaa, kaksi venettä ja 21 kalaverkkoa. Joosepin kuoltua tilan karja oli kasvanut ja pesäluetteloon oli liitetty mainita viinapannusta, joka oli arvioitu lehmän arvoiseksi.

Aapo Joosepinpoika Lehtomäki oli syntynyt v. 1842 ja tuli Lehtomäen isännäksi v. 1861. Samana vuonna hänet vihittiin Ähtärissä v. 1843 syntyneen Maria Juhontyttären kanssa.

Abraham Lehtomäen aikana Lehto-

mäki nousi kukoistukseen. Maria synnytti perheeseen 11 lasta ja talossa 30 palkollista. Näiden mittapuiden mukaan elämä oli tällöin mitä suurellisinta. Peltoa Lehtomäessä arvioidaan olleen lähes 50 ha ja Lehtomäellä oli myös muutamia torppia. Abraham Lehtomäen vauhti oli luja ja hän osti tilaan uusia tiluksia mm. Iisak Walkeajärveltä suurehkon perintötilan v. 1870.

Abraham Lehtomäki oli mitä pihlajavetisin. Hän lahjoitti mm. Pihlajaveden kirkonkylällä Kolehmanmäellä sijaitsevaan Uuteen kirkkoon pääkäytävän yläpuolella yhä valai-

sevan varsin massiivisen kynttelikön. Kun rautatieyhteys Tampereelta Pihlajaveden, Ähtärin ja Seinäjoen kautta Vaasaan avautui, niin suunnitelmissa oli rakentaa maantie Pihlajavedeltä Ähtäriin. Samoin oli suunnitelmissa rakentaa maantie Pihlajavedeltä Virroille.

Abraham Lehtomäki arvioi, että ainakin Pihlajaveden ja Virtain välinen tie tultaisiin rakentamaan Pihlaisselän pohjoispuolelta, suunnilleen Lehtomäen paikkeilta. Tähän Abraham uskoi ja käynnisti suur-urakan rakentaen suuren 2-kerroksisen pohjalaistyylisen päärakennuksen. Abraham arveli, että

talosta tulisi Pihlajaveden toiminnallinen keskus, kunnantalo, jonka toiseen kerrokseen tehtiin suuri käräjätupa, vanginhuone ja myös vanginvartijan huone.

Lehtomäen uuden päärakennuksen erikoinen tyyli, ulkoiset mitat sekä rakenteiden viimeistelyt aiheuttivat ihmetystä sekä myös kateutta Pihlajaveden isäntien joukossa. Tämä ei ollut ihme, koska viimeistelyssä mentiin sellaiselle tasolle, mm. alakerran kamarin kattomaalaukset, mihin ei oltu Pihlajavedellä totuttu.

Lehtomäen uuden massiivisen talon rakentamisvuotta ei tiedetä, mutta se sijoittunee 1880-luvun alkupuolelle. Rakennuksen yläkerran seinissä on nähtävissä käytetyn osittain vanhoja hirsiä, joten on mahdollista, että pihapiiristä on purettu muita rakennuksia. Kun itse päärakennuksesta tuli koko

seutukunnan mahtavin, niin ei aivan pihapiirissä yhä seisovasta navetastakaan voinut tulla sen vaatimattomampaa. Kivinavetta on yhä kuosissaan ja antaa kuvan elämästä 150 vuotta sitten. Navetan päätykiveen on hakattu rakentamisvuodeksi 1882. Pihapiirissä oli myös pienempi asuinrakennus, mikä esiintyy vielä oheisessa valokuvassa sivulla 307 (Matti Saarisen kokoelma). Suuressa riihessä oli kaksi kiuasta. Puintipäivänä mentiin riihelle jo aamu 5:n aikaan ja ensimmäinen riihi oli puitu aamiaiseen klo 8 mennessä ja toinen riihi ruokailuun klo 1:een mennessä. Tämän jälkeen loppupäivä käytettiin siihen, että riihet ajettiin taas täyteen (ahdettiin) uutta lämmitystä ja puintipäivää varten. Suurikokoinen riihi purettiin vasta hirvenjahtiaikakauden jo alettua. Riihestä on vielä jäljellä suurikokoinen kiuas. ”Mäellä” on ollut myös tuulimylly, joka on purettu jo 1900-luvun alussa. Myllynkivet koristavat pihaa yhä.

Kuten yllä oli mainittu, kaikki eivät pitäneet Abrahamin vauhdista ja elämistyylistä ja näin Pihlajaveden kuntakokous päätti

v. 1887, ettei Pihlajavesi-Virrat –maantietä rakennetakaan Pihlaisselän pohjoispuolitse Lehtomäen kautta. Abraham Lehtomäki ymmärsi pihlajavetisten päättäjien sanoman ja päätti myydä koko tilansa. Hänen tiedetään sanoneen aikovansa asua tien varressa aiemmin kuin pihlajavetiset. Lehtomäkeen ei siihen aikaan ollut lainkaan minkäänlaista tieyhteyttä. Kesäisin kuljettiin ensin hevosella Lahden talon pihapiirin läpi Pihlaisselän rantaan. Rannassa oli yhteinen kirkkovene, jonne tuli kirkkoon menijöitä Rajalanperältä asti. Rantala, Ranssula ja Lehtomäki olivat tuon reitin varrella. Samaa reittiä kulki myös asiointi järveä myöten Pihlajaveden asemalle.

Pihlajaveden rannassa oli Lehtomäen maista erottettu yhteinen koppelialue, jossa oli kirkkovenekoppeli. Samassa koppelissa säilytettiin myös Lahden talon venettä. Alueen toisessa laidassa oli Lehtomäen talon venekoppeli, jossa säilytettiin myös Ranssulan venettä. Rosenlewin aikana koppelissa oli yhtiön keluvene, jolla vietiin tukkilautat

Lapinlahdesta, Kotalahdesta ja Sammakkolahdesta Karansalmelle, josta tukinuitto alkoi. Näille lahdille pääsääntöisesti koottiin suurimmat määrät tukkipuita uittoa varten. Jos oli painavampaa kuljetettavaa, voitiin käyttää kirkkovenettä kuljettamiseen. Rannasta sitten kuorma kuljetettiin hevoselle Lehtomäkeen.

Jossain määrin tukkeja tuotiin myös Isokorpijärven rantaan, siitä järveä pitkin Pahalammalle ja sieltä keväisin uittaen pientä Varispuroa pitkin Sällinlahdelle. Pääsääntöinen kulkureitti Lehtomäestä meni Lahden talon kautta Pihlaisselän koppelille. Jos matka suuntautui Sälliin tai Karhulankylälle, niin ensin ylitettiin Isokorpijärvi ja sitten matka jatkui hevosella eteenpäin.

Sen mitä Abraham sanoi, hänen oli tapana toteuttaa. Näin kävi nytkin. Abraham Lehtomäki myi koko suuren tilansa v. 1891 Rosenlew-yhtiölle, muutti perheineen ostamalleen Salmi-nimiselle tilalle neljän tien risteykseen Alavudelle ja toteutti näin uhkauksensa. Pihlajavetiset saivat tiensä vasta vuotta myöhemmin.

Lehtomäen myynti ei ollut sitten millään onnistua. Kaupanteko venyi, mutta lopulta 8. elokuuta 1891 allekirjoitetulla kauppakirjalla W. Rosenlew & Co osti Abraham Lehtomäeltä tämän omistaman ¼ manttaalin verotilan nro 18, jonka pinta-ala oli silloin 2 766,66 hehtaaria, ja jonka kauppahinta oli 164 500 markkaa.

Lehtomäen omistajanvaihdos aloitti uuden ajan tilan historiassa. Pian metsää alettiin hakata. Vuonna 1902 Lehtomäen metsät inventoitiin, aivan niin kuin tilaa ostettaessa. Vuosina 1909–13 Lehtomäen metsää hakattiin voimallisesti. Tukit menivät yhtiön omille sahoille. Pääasiallisena reittinä oli ensin 1–6 km:n matka Isokorpijärven rantaan, sieltä 3 km Isokorpijärveä uittaen ja Varispuroa pitkin Pihlaisselkään. Sieltä uitto tapahtui Pihlaiskoskien kautta Tarjanteeseen ja sieltä edelleen Näsijärven ja Pyhäjärven kautta Kokemäenjokeen ja Poriin yhtiön sahoille.

Tämä mökki on siirretty Lehtomäsestä, tämä on Lehtomäen tuulimyllyn alaosa, ihan totta! Mökki sijaitsee Pihlajaveden Mustaniemessä ja voi hyvin.

Nykyään Lehtomäen omistaa UPM, joka on maamme suurin yksityinen maanomistaja 900 000 hehtaarin metsineen. Abraham nosti Lehtomäen kukoistukseen, mutta suivaantui pihlajavetiseen pikkupolitikointiin, myi massiivisen tilansa Rosenlewille ja muutti perheineen ostamalleen Salmi –nimiselle tilalle Alavudelle. Rosenlewin aikana Lehtomäestä tuli metsäkämppä ja ensi kerran Rosenlewin asiakirjoissa on vuodelta 1952 maininta riistan määrän kasvusta pohjoisessa Hämeessä. Erityisesti korostetaan hirvikannan kasvaneen Keuruun ja Pihlajaveden alueella. Vuodelta 1954 on ensimmäinen maininta hirvijahdeista, jolloin Lehtomäen tilalla oli ammuttu kolme hirveä.

Vuosikymmenien kuluessa Lehtomäen tarinaan liittyy värikkäitä tapahtumia. Puun hakkuu on koneellistunut, uitot ovat päättyneet ja Lehtomäen metsäkämpän rooli on muuttunut. Nykyisin Lehtomäki on kunnostettu ja siellä joka syksyisissä jahdeissa saattaa majoittua yhdellä kertaa 25 metsästäjääkin. Mahtavasta maatilasta tuli metsäkämppä, mikä vähitellen muuttui metsästyskämpäksi. Joka tapauksessa Lehtomäen tarina on ainutlaatuinen, on tärkeä Lehtomäen ystäville ja muillekin. Lehtomäki on kulttuuria, toteaa UPM:n metsäpäällikkö Hannu Vainio Stuart Köhlerin kirjoittaman Lehtomäki-kirjasen avauspuheessa.

Tässä kirjoituksessa on käytetty hyväksi Lehtomäki-kirjasen ja Lehtomäen naapurin Lahden talon isännän Matti Saarisen tietoja ja arkistoja valokuvineen

21. luku
Ainutlaatuiset Pihlajaveden tunnukset, maamerkit

Virransilta
Pihlaiskosket
Leirisaari
Lehtovuori
Heiluva kivi
Lintutornit
Sahanranta

I Virransilta

kuvat Matti Saarinen

Virransilta on pihlajavetistä luonnon romantiikkaa, kauneudessaan ainutlaatuinen. Jos aikoinaan kesäisin pidettiin eri puolilla Suomea latotansseja, tanssahdeltiin laitureilla ja rantakallioilla, niin Virransilta on vuosikymmenien ajan tanssittanut sillalla, siis Virransillalla, kosken kuohujen yllä. Paikalla on pidetty häitäkin. Nyt Virransalmi palvelee paikkakuntalasia ja myös lomailijoita sekä

matkailijoita itsepalvelumenetelmällä.

Virransilta sijaitsee lähellä Pihlajaveden erämaakirkkoa, vain kilometrin Erämaakirkon ”takana”, joten sinne on mukava mennä käymään samalla kertaa, kun vierailee Erämaakirkossa. Virransillalla voi nauttia virtaavasta vedestä ja luonnon rauhasta. Virransilta tarjoaa matkailijalle myös mahdollisuuden nauttia eväitä, paistaa esim. makkaraa ja yöpyä luonnon helmassa paikalle rakennetussa laavussa tai varsin eksoottisessa kammissa.

Virransilta jo nimensäkin puolesta edustaa erilaista kulttuuria kovin järvellisissä Pihlajaveden toiminnoissa. Kun sanotaan, että ihmiset jakautuvat joko kissa- tai koiraihmisiin. Samaa voi sanoa myös järvien ja jokien suhteen.

Virransillan toiminnoista antaa lisätietoja ***Pertti Jartti, puh. 040-593 9443.***

II Pihlaiskosket

On tapana, että oman kylän koskea kehutaan, jos ei maan parhaaksi, niin ainakin koko seutukunnan mahtavimmaksi. Niinikään moni markkinoja mainostaa tuotettaan todeten, jos et ole tyytyväinen, voi palauttaa rahat. Sen verran merkittävästä asiasta on kyse, kun puhumme Pihlaiskoskista Keuruun Pihlajavedellä. Kosket ovat osa hyvin pitkälti Natura-suojeltua Pihlajaveden reittiä. Pihlajavesi laskee Karansalmen kohdalla alittaen kantatie 6215:n Vähälampeen, mitä paikkakunnan ihmiset kutsuvat Pihlaislammeksi.

Tälle koko Etelä- ja Keski-Suomen yhdelle merkittävimmälle koskireitille pääsee helposti useampaa kautta, mutta jos jollakin on halu vain katsella erämaisemaa, virkistyä patikoiden, niin mielekkäintä on jättää auto Ähtärintien (Kantatie 6215) varrella olevalle Karansalmen kylätalon parkkialueelle. Parkkialueelta 80 m kävellen Ähtärintietä pohjoiseen päin ja käännös vasemmalle Pihlaiskos-

kentielle. Tätä pientä tietä suoraan kahden maalaistalon välistä n. yksi kilometri ja sitten alkaa ennennäkemätön vaellus aivan Lapin maisemissa.

Ensimmäinen etappi on heti alussa ja se on tasokas 80 metriä pitkä pukkisilta, miltä on näkymä vasemmalle Pihlaislammelle (Vähälammelle) ja oikealle Pihlaislammen luusuaa kohden. Ylitettyäsi pukkisillan lähdet kulkemaan polkua ja vain 100 metrin päässä pukkisillasta olet todellisessa useamman

hehtaarin kokoisessa satumetsässä, ikimetsässä, minkä maanomistaja omaehtoisesti on suojellut. Ihailtavaa toimintaa!

Hyväkuntoista polkua pitkin kuljet ohi kilpikaarnamäntyjen, massiivisten kelojen. Silmiin pistävää on puissa esiintyvän naavan määrä eli ilma on puhdasta. Kun katselet elämää suurten puiden siimeksessä, varmaan tiedostat, miksi tällainen metsä on arvokas, juuri oikea suojelukohde. Polku jatkuu ja pian palaat kosken partaalle ja sitten vain nauttimaan kosken kuohuista ja silloista yli koskien. Patikoida voi molemmin puolin koskia. Nuotiopaikkoja ja kota on välillä kaikkien käytettävissä. Kuuskoskella vähän ennen Kuusijärveä joki haarautuu ja on muodostanut luontaisesti saaren, mihin Kalastuskunta on rakentanut laavun ja nuotiopaikan. Tämän lisäksi paikan länsipuolen uoman takana on myös Wc. Ko. laavupaikka on erinomainen levähdyspaikka koko perheelle. Nuotiolla voi laittaa ruokaa, paistaa makkaraa ja nauttia kahvit. Paikka on tasainen ja hyvin siisti.

Seuraavassa Pihlajaveden Kalastuskunnan puheenjohtaja, todellinen kalastuksen ammattilainen iktyonomi Pasi Perämäki arvioi Pihlaiskoskia kalastuksen kannalta. Jos ette tiedä, niin iktyonomi on kalastuksen asiantuntijan ammattinimeke. Suomessa ik-

KUUSIKOSKI-08

1972
EUROOPAN
KAUKOVAELLUSREITTI
E6
EUROPEAN LONG
DISTANCE PATH

tyonomeja valmistuu ainoastaan Turun ammattikorkeakoulusta. Jos haluat Pihlaiskoskien kalastuksesta jotain erityistietoa, niin pirautapa Pasille, niin taatusti saat asiantuntevan vastauksen. Iktyonomi ***Pasi Perämäki, puh. 040-822 7140.***

Ammattimainen kuvaus Pihlaiskoskista

Pihlaiskosket ovat 2,1 km pitkä jokireitti Pihlajaveden alapuolisen Vähälammen ja Kuusijärven välissä, pudotuskorkeutta välillä on 11m ja keskivirtaama 3,7 m^2/s vaihtelun ollessa melko suurta (karkeasti noin 0,5–25 m^2/s). Vesi on ruskeaa humusvettä soisesta ja metsäisestä valuma-alueesta johtuen sekä lievästi hapanta. Koskissa on runsaasti vesisammalta ja suvannoissa myös muita vesikasveja.

Alue alkaa kanavakoskella (150m) joka on rauhallisesti soliseva ja pui-

den holvaama aikanaan uittajan kaivama oikaisuuoma. (luonnonuomahan kiertää vähälammen päästä ja osa vedestä kiertää korkeamman veden aikaan sitä kautta). Luonnonuoma yhtyy virtaavan veden alueeseen kanavakosken alapäässä, josta alkaa 350m pitkä suvanto. Suvannon puolivälissä on saari jonka kohdalla virtaus hieman kiihtyy. Suvannon jälkeen tulee Pihlaiskoski (250m) joka alkaa kaksihaaraisena, mutta muuttuu pian yhdeksi uomaksi jossa kuitenkin on pienempiä sivu-uomia lähinnä taimenen poikasille. Pääuoma on kuohuvana alueena taimenten suosiossa. Pihlaiskosken jälkeen on 150m pitkä suvanto joka lopussa kääntyy 90 astetta ja alkaa vääräkoski (450m). Vääräkoski on koskista monipuolisin ja erämaisin vailla nuotiopaikkoja, täältä löytyy enemmän myös erittäin rauhallista nivamaista koskialuetta. Vääräkosken jälkeen tulee pitkäsuvanto (600m) joka tekee puolivälissä 90° mutkan ja josta löytyy hieman syvempiäkin alueita. Lopuksi on vielä Kuuskoski (150m), jonka jälkeen tuleekin Kuusijärvi. Kuuskoski on koko matkalta kaksihaarainen ja pääuoman kovemman virtauksen katkaisee puolivälissä oleva peilialue.

Kaikkien koskien yli on rakennettu kevyet kävelysillat, joten joen ylitys onnistuu monesta kohtaa. Alueelle istutetaan noin 1000 kg taimenta ja kirjolohta vuosittain, myös harjuksen poikasten istutuksia on jatkettu pidemmän tauon jälkeen, joten pian on lupa odottaa parempia saaliita myös niiltä osin. Säyne, hauki ja ahven ovat yleisiä tuttavuuksia Pihlaiskoskilla sekä särki ja salakka (ainakin perhostelijoille). Muita koskireitillä tavattuja lajeja ovat kivisimppu (runsaana),

made, kiiski, pikkunahkiainen, lahna ja jokirapu. Ei ole myöskään mahdottomuus että joku olisi tavannut alueella kuoreen, siian, ankeriaan, järvilohen tai puronieriän. Koskella asuu myös majava.

Alueella tapahtuu jonkin verran taimenen luontaista lisääntymistä ja ehjäeväisiä luonnontaimenia tavataan jonkin verran, myös isompia jopa useampikiloisia sekä luonnonettä istutettuja taimenia saadaan vuosittain. Istutettavat taimenet merkataan leikkaamalla rasvaevä pois, jolloin ne erotetaan luonnontaimenesta. Kalastuskunta suositteleekin ”ehjäeväisen” luonnontaimenen vapauttamista hellävaraisesti jotta koskeen leimautuneet ja hyvin sopeutuneet kalat voisivat vielä jatkaa sukuaan ja parantaa alueen luontaista taimenkantaa myöskin kalastajien iloksi. Erityisen upeaa olisi jos saamamiehellä riittäisi sydäntä use-

ampikiloisen sukukypsän luonnontaimenen vapauttamiseen, kyseiset kalat ovat niitä kaikkein arvokkaimpia joita on vaikea edes rahassa mitata ja jotka ovat vielä aivan liian harvinaisia.

Pihlaiskoskien virtavesikunnostus on toteutettu 2001. Pihlaiskosken niskalla on kota, nuotiopaikka ja wc. Kuuskoskella on hienolla paikalla saaressa laavu ja nuotiopaikka sekä vasemmalla rannalla wc. Myös toisella puolen Pihlaiskosken niskaa ja kanavakosken niskalla on vanhat nuotiopaikat. Polut kiertävät koko koskialueen ja joissakin kosteammissa / ojapaikoissa on pitkospuita, silti tulva-aikaan alueella on paikoin hankala liikkua ilman kahluusaappaita.

Alue on erityislupakohde, lupia myydään Karansalmen kylätalolla sekä Pihlajavedellä kyläkaupassa, ja täysin omatoimisesti luvan voi lunastaa Kokinmäen lupakopilta. 11.9.–15.11.-välisenä aikana kalastus on kielletty (syyskutuisten lohikalojen rauhoitus) ja kahlaamista taimenen kutupaikkoina olevien sorikoiden päällä tänä aikana ja siitä edelleen talven yli toukokuun lopulle asti kehotetaan välttämään.

Ajo-ohje: Valtatieltä 23 Keuruulta Virroille päin mentäessä 9 km Haapamäen jälkeen kääntyy Ähtäriin päin tie no.6215, tätä mennään 10 km kunnes tullaan Karansalmelle, tästä vielä 800m ja käännytään vasemmalle risteyksestä jossa jo lukeekin puukyltissä Pihlaiskosket. Ähtäristä päin tultaessa (tie no.6215) on kyseiseen Pihlaiskoskille viitoitettuun risteykseen matkaa 25 km.

Kannattaa käydä tutustumassa, vaikka et kalastaisikaan, on paikka pelkkänä retkeilykohteenakin mukava. Tiesithän että matoongen käyttö tällä jokialueella on kielletty.

Laatija: Pasi Perämäki heinäkuu 2008

III Leirisaari

Leirisaari on ollut Pihlajaveden seurakunnan omaisuutta, joka siirtyi seurakuntien yhdistyessä Keuruun seurakunnalle. Leirisaari on ennen kaikkea lasten ja nuorten paratiisi. Se on ollut vuosikymmenet pihlajavetisten hyvänolontunne, kauniimpi kuin yksikään toinen saari koko Keuruulla.

Tällä hetkellä Pihlajaveden vanhemman väestön on vaikeahkoa tulla viettämään päivää nuoruuden maisemissa, rippikoulu- ja muiden leirien pitopaikalla. Esteenä ovat ennen kaikkea puuceet. Nyt on kuitenkin näköpiirissä parannusta asiaan. Pihlajaveden asemanseutu on saamassa kunnallisen viemärin ja vesijohdon lähiaikoina. Toivoa sopii, että putket vedetään myös Leirisaareen, jolloin vanhemman väestön on turvallisempaa tulla vierailulle ja tapaamisiin.

Pihlajaveden Leirisaari sijaitsee Erämaakirkon seudulla, vain kilometrin päässä. Paikka on noin hehtaarin kokoinen Pihlajaveden saari, joka on yhdistetty mantereeseen sillalla. Leirisaaresta löytyvät lähinnä kesäkäyttöön soveltuvat tilat. Petipaikkoja 30-35 hengelle.

Rakennukset:

Ruokala/luokkarakennus
Majoitusrakennus
Rantasauna ja grillikatos
Puuliiteri ja ulkokäymälät

Leirisaaressa onnistuvat leirit, juhlat ja tapahtumat. Erämaakirkon läheisyys (n.1 km) avaa omat mahdollisuutensa.

Tilat

Päärakennus

Ruokasali/luokka 40 hengelle. Laitoskeittiö.

Majoitusrakennus

kolme kahden hengen huonetta, 14 ja 16 hengen majoitushuoneet, joissa loosheilla erotetut tilat ja kerrosvuoteet.

Sauna

Puulämmitteinen sauna, pesuhuoneessa kaksi suihkua. Takkahuone.

Puucee

lähes perinteinen: naisten ja miesten puoli, käsienpesualtaat, alapesusuihku, lämmin ja kylmä vesi. Koneellinen tuuletus.

Ilmoittautuminen julkisille leireille

Muut palveluominaisuudet:
Lähellä Pihlajaveden erämaakirkko, hyvät patikointi mahdollisuudet, Kotiseutuyhdistyksen kirkkovene

Leirikeskuksen osoite:
Leirisaari
Leirisaarentie 15 (Erämaakirkontie)
42700 Keuruu

Ajo-ohjeet:
Koipikankaalta Erämaakirkontietä n. 3 km.

Yhteyshenkilö:
Unto Mikkonen 044 7949729
unto.mikkonen@evl.fi

Leirikeskuksen omistaja:
Keuruun seurakunta

IV Lehtovuori –ainutlaatuinen korkea pystyseinä

Minä en pelkää…

Näinhän ainakin me miehet vakuuttelemme, aina silloin kun on kyse elämällemme kielletystä, miehekkyydelle vieraasta, pelosta. Ei ole kovinkaan pitkää aikaa, kun naispastori Pihlajavedellä huokaa, ettei mene metsään marjaan. Ei mene, kun avoimesti sanoo pelkäävänsä. Kysymykseen, mitä nyt pastori oikein pelkää, saa kuulijat vastauksen, että karhuja. Pääsen itse vastaamaan pelokkaan papin keskustelua herättäneeseen toteamukseen. Mitä sinä oikein pelkäät, sitäkö pelkäät, että karhu söisi, kun marjassa olet? Ei sinne ole menemistä, en mene enää yksin marjaan, vastaa huolestunut pappi. Vakuuttelen keskustelussa varsin ylimielisesti, ettei papilla ole mitään pelättävää, ei karhu nyt ainakaan pastoria söisi. Et sinä karhua pelkää, sinä pelkäät itseäsi.

Pelko on usein verhoiltu, pelko ilmentää sisäistä kuvaamme, on mitä useammin alitajuntamme peili. Tapaan myös miehisen miehen, joka vakuuttelee, ettei metsään mene ilman pyssyä, laillista sellaista. Mies ei ole marjamiehiä, mutta kertoo kyllä mielellään istuvansa kannon nokassa, pyssyn kanssa, kun vaimo marjastaa, vahtimassa, ettei otso pääse yllättämään.

Elämme siis Pihlajavedellä, missä monen laskuopin mielestä on karhuja tätä nykyä enemmän kuin lypsäviä lehmiä. Moni haikailee näkevänsä mesikämmenen, moni karttaa edes ajatustakin. Joka tapauksessa lähes jokapäiväinen on keskustelu karhuista, nykyään myös kahdesta alueella liikkuvasta sudesta. Saan yllättäen syyskuisena kauniina iltapäivänä ystäväni Vasaman Erkin Jämsästä vieraakseni. Aikaa onkin kulunut edellisestä vierailusta. Siinä me Isokorpijärven terassilla maailmanmenoa pohdimme ja tietysti puhumme elukoista, näistä metsän kulkijoista. Muistelemme myös edellistä Erkin käyntiä muutaman vuoden takaa ja keskikesän keskiön souturetkeä usvaiselle Isokorpijärvelle. Muistan tällöin halunneeni näyttää ystävälleni jotain ihmeellistä. Menemme järven eteläpäähän ja Isokorpijärven lasku-uomaa pitkin pari sataa metriä Pahalammelle. Hetki on sininen, tuntuu, että usva liikkuu vauhdilla, vaikka on täysin tyyni. ”Mikä se on”, kysyy Erkki kuultuaan valtaisan loiskauksen. Olen tietämätön ja vastaan, että onhan täällä niitä isoja haukia. Taas loiskahtaa, jo lähempänä

venettä. Vieraani pää kääntyy ja ihmettely lisääntyy. Loiskauksia seuraa toinen ja yhä vain lähempänä. ”Ei kai täällä vain ole majavia”? Niitähän. Olemme majavan vesillä ja otus tekee kaikkensa pelottaakseen, harhauttaakseen meidät pesänsä lähettyviltä. Emme mene pesän lähelle, ihailemme vain sitä pyrstön voimaa, usean metrin korkeuteen nousevaa vesipatsasta. Mitäpä jos tuo otus tulisi ihan veneen viereen ja nostaisi päänsä ja näyttäisi talttahampaansa, vitsailemme.

Nyt siis Vasaman Erkki on käynnillä korvessa ja taas haluan miehelle jotain näyttää. Emme nyt souda, vaan ajamme perätysten Isokorpijärven taakse, Lehtomäen pihaan, suuren ja mahtavan hirsirakennuksen eteen. Sen rakennuksen, mistä oli tarkoitus tulla mahtipitäjän Pihlajaveden kunnantalo. On siellä käräjäsalikin, putkakin löytyy. Siinä me ihastelemme mennyttä maailmaa, elämää edellisillä vuosisadoilla. Kerron Lehtomäen tarinan ja jatkamme matkaa runsaan kilometrin Ranssulaa kohden. Ajan edellä ja pysäytän suoralle, keskelle suota. Katso, on se, se on ihan oikea, se on lämminkin. Siinä kaverukset ihmettelevät ja pääsen oikein kuvaamaankin. Kävelemme 50 metriä tien sivuun, metsän sisään, ihan oikeaan satumetsään. Mahtavaa, onpa upeaa! Näemme edessämme kymmenien metrien pystykallioseinän ja lähes koskemattoman aarniometsän tuoksuineen. Sitä siinä ihailemme ja minä tietysti kuvaan.

Kesken kaiken, kuin varkain kallion sisästä kuuluu Mrrr, Mrrrrrrrrrrr…. Puheemme keskeytyy, kasvomme kalpenevat, hengitys pysähtyy. Molemmat vakuuttavat, ettei hätää, ei paniikkia. Kaverukset siirtyvät hiljaa äänekkäästi puhuen takaisin sieltä, mistä tulivat, takaisin tielle, aivan paskakasan vie-

reen, sille paikalle, mihin metsien kuningas oli jättänyt käyntikorttinsa ja nyt sitten ilmoittaa, että menkää täältä, tämä on minun maitani. Pääsemme autolle, me selviämme. Eihän me yhtään pelätty ja sitten nauramme.

Paluumatkalla Virrankosken kautta tapaamme Jartin Pertin grillaamassa koiransa kanssa. Mies kertoo, että siellähän ne, Ranssulan kaurapellossa käyvät aterioimassa, ihan koko perhe, emo, isä ja kolme pentua! Emme nähneet, olimme lähellä, aivan muutaman kymmenen metrin päässä. Olemme taas yhtä kokemusta rikkaampia.

Lehtovuori on säilynyt koskemattomana, on yksi merkittävin ihmetys koko Pihlajaveden alueella, ei vain karhujen olinpaikkana, vaan todellisena luonnon ihmeenä. Jos kaipaat rauhaa, jotain rentouttavaa, niin Lehtovuoren pystyseinän juurelta sitä löydät, voit imeä keuhkoihisi raikkautta ja samalla ihmetellä pystyseinäkallion syntyä, eikä se maksa mitään.

Tämä kirjoitus on kuuden vuoden takaa. Nyt vuonna 2013 Isokorpijärvi on taas majavien temmellyskenttänä. Vedenpinta on noussut metrin ja Pahalammesta alkavan Varsipuron vesi on pysähtynyt. Lehtipuita on kaadettu ristiin, rastiin. Mitä noille otuksille oikein tekisi, jos puramme padon, niin mitäpä siitä sitten seuraa? No, sitä, että kahden viikon kuluttua ne veitikat ovat tehneet uuden padon.

V Heiluva kivi

Ihmeiden ihme – 20 kuution heiluva kivi!

”Harva meistä on rautaa, moni taipua saa. Moni omillaan oppinut ei ole toimeen tulemaan. Minä taivu en koskaan, tahdon vain yrittää …” Näinhän se soi, kulkee vuodesta toiseen ikivihreänä. Näinhän se syntyi säveltäjänä, sanoittajana ja muusikkona itseoppineen Kari Kuuvan kynästä ja tuli tunnetuksi ennen kaikkea Frederikin esittämänä.

Olemme ihmettelemässä Keuruun seitsemää ihmettä. Haapamäen rautatieläismiljöökokonaisuus aloitti sarjan. Nyt tämä jatkuu Kari Kuuvan sävelin. Kuinkapa yllä oleva riimi aloittaisi Keurusseudulla itsetutkistelun, antaisi voimaa katsoa, kukas se minä oikein olen, mitä täällä Keuruulla on hyvää, parempaa kuin muualla maailmassa. Riisukaamme ennakkoluulomme, tummat lasit silmiltämme. Tässä seuraava ihkaelävä ihme.

Kuka on maassa kaunein, sisältää naisvoi-

maa. Kuka on seudun voimamies, on vastaveto naisellisille pehmeille arvoille. Senhän tiedämme, että pihlajavetinen Saarisen Matti on kartantekijä, tuntee postireitit, lähes päivittäin kohtaa aivan kotikonnuillaan aidon mesikämmenen käpälän jäljet. Eli jos Matti heiluttaa 13 metriä ympärysmitaltaan olevaa kiveä, niin voisi sitä vielä jotenkin neuvokkaalta mieheltä odottaa. Mutta kun Turun yliopistossa kirjallisuutta tutkiva hentovartinen Minna Leppäaho-Kotimäki saa lähes 50 kuution ja toista sataa tonnia painavan kiven yksikseen heilumaan, niin eipä sitä uskota.

Näin se vain tapahtui. Näin se on tapahtunut useasti erityisesti, kun Heiluva kivi valittiin yhdeksi Keuruun 7 ihmeestä.

Pihlajaveden Koivunmäelle tielle on syntynyt suoranainen kansainvaellus, kun moni haluaa tietää, onko totta tai paremminkin ei voi uskoa Keuruun toista ihmettä, heiluvaa kiveä, todeksi.

Vain parin sadan metrin päässä asuva Pekka Ollikainen on saanut olla oppaana, kun Heiluvaa kiveä on käyty katsomassa. On sitä tultu oikein linja-autolasteittain ihmettelemään. Siinä kiven edessä on pohdittu, miten tuo voi liikkua, miten tuo tekee tuon vuodesta toiseen, täytyy olla kovaa kiveä,. kun ei murru, rapaudu kiinnityskohdastaan kallioon.

Kivi on ollut Pekka Ollikaisen lapsuuden mansikkapaikka. Silloin kun oli hätä, tuonne ylös kiivettiin viereistä kuusen runkoa pitkin. Sinne mentiin etenkin, kun oli aihetta iloon. Kivi on elänyt vuosikaudet, vuosisadat samanlaisena. Pekka on vuosien varrella tehnyt havaintoja. Kosketuskohta kallioon ei ole suuri, jotta kiveä voi hento nainenkin yksin heiluttaa. Pekka tietää, että kivi liikahtaa kymmenkunta senttimetriä. Sen huomaa sivusta ja sen tuntee heiluttaja. Voitte kuvitella sitä tunnetta, kun tuollainen kivenmohkare heilahtaa. Kyllä siinä hetken kokee yliluonnollista voimantunnetta. Muuten kiven historiaan ei kuulu mitään suurempaa mystiikkaa, ei tarinoita. Se ei ääntele ja näin sen kuminaa ei ole voitu käyttää sanansaattajana.

Pekka Ollikainen on tehnyt vuodesta toiseen toistuvan havainnon. Kivi vaihtaa kesän ja talven välillä kylkeä. Eli kesällä on vasemmalla kyljellään ja itsestään vaihtaa talveksi toiselle kyljelle. Pekka on pohtinut ja on vakuuttunut, että lämmön vaikutuksesta ilmiö toistuu. Fyysikot, mitä tämä on? Kertokaa se, antakaa kansalle tietoa, miten kivi voi itsestään liikahtaa ja palata taas takaisin. Tuokaan keskusteluun tieteellinen näkemys.

Näin elämä jatkuu Heiluvan kiven kulmilla. Pekka Ollikainen ei ole pannut pa-

Hurjinta Pekan lapsuudessa oli kiivetä kiven päälle ja kokea, ettei mikään pysy paikallaan. Nyt Minna Leppäaho-Kotimäki työnnettiin kivelle ja Matti Saarinen ja Pekka Ollikainen heiluttivat. Minna huusi kuin Linnanmäen vuoristoradalla!

hakseen Heiluvan kiven kyselijöitä. Pekka on opastanut, miten kivi toimii. Heiluva kivi on noteerattu myös kartoissa. Kivi sijaitsee nimensä mukaisesti Heiluvankivenmäellä. Nimensä mäki on saanut vasta runsas 50 vuotta, kun Rosenlewilla piiriesimiehenä toiminut Emil Bruno eli E-B Rajala piti luonnonoikkua niin merkittävänä, että ajoi asiaa ja sai mäelle arvoisensa nimen.

Heiluvalle kivelle löytää, kun ensin ajaa Pihlajaveden rautatieasemalle, jatkaa aseman ohi Valkeajärventietä kohti Valkeajärveä kutakuinkin tarkalleen 4 km ja kääntyy oikealle Koivumäentielle. Kartantekijä Matti Saarinen opastaa, ettei suunnistustaidotonkaan voi eksyä. Katsoo auton mittarista tarkalleen 3,8 km ja huomaa kyltin näyttävän oikealle. Siitä sitten 50 metrin kävely ja siinä se on, on muuten aivan jotain muuta kuin se Suomen kuuluisin kivi Impivaarassa.

Totta on, yli sadan tonnin kivi heiluu, kun Minna työntää.

VI Pihlajaveden lintutornit

Matti ja Ari Aalto (päivitys 19.3.2011)

Heinävalkeinen, lintutorni

Pinta-ala 20ha. Heinävalkeinen on kapea, suorantainen ja karuhko järvi. Järvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan. Järvellä pesii mm. kymmeniä naurulokkeja, 1-2 paria kurkia ja laulujoutsenia, tukkasotkia, pikkulokkeja, valkovikloja, liroja ja kuoveja. Lisäksi viime vuosina alueella on havaittu mm. metsähanhi, uivelo, merikotka, nuoli-, ampu- ja punajalkahaukka, mustaviklo, pikkukuovi sekä sinirinta.

Sijainti: Heinävalkeinen sijaitsee Pihlajaveden Valkeajärvellä. Pihlajaveden asemalta ajetaan kohti pohjoista (tietä nro 6212). Noin 5 km:n päästä ylitetään joki, jonka jälkeen kuljetaan vielä n.700m. Tien vasemmalla puolella olevaan taimikkoon lähtee n. 400m pitkä polku tornille.

Isorimppi, lintutorni

Isorimppi on soistunut laajentuma joessa Virrankosken ja Kirkkokanavan välillä. Paikka sulaa aikaisin keväällä ja on silloin

lintumielessä parhaimmillaan. Huhtikuussa Isollarimpillä voi havaita runsaasti joutsenia ja muita vesilintuja.

Sijainti: Haapamäki-Pihlajavesi tieltä, Koipikankaan risteyksestä, ajetaan 700m kohti Pihlajaveden asemaa, jonka jälkeen käännytään vasemmalle (kyltti Lintutorni). Tästä ajetaan reilu 2km ja käännytään oikealle Virransillan tielle. Ajetaan noin 1,4km Virransillalle. Heti sillan jälkeen lähtee polku vasemmalle lintutornille.

VII Sahanranta – sirkkelit vaihtuneet lasten iloiseen pilpatukseen

Aino Korja kirjoitti: ”13.12.1963 Pihlajaveden Saha Oy jätti konkurssihakemuksen ja 60 vuotta toimineen sahan toiminta lakkasi lopullisesti. Saamamiehet joutuivat kärsimään, monet yksityisetkin ja samoin Pihlajaveden kunta ja seurakunta. Saha jäi Kansallis-Osake-Pankin haltuun, joka sitten myi ja purki kaiken pois. Sahayhtiön laitokset ja kiinteistöt olisivat kyllä vastanneet velkojen arvoa, jos niillä olisi ollut vastaavaa käyttöä. Konkurssipesässä ne menettivät käyvän arvonsa.

Ulkopuolisille jäi selvittämättömäksi, mikä oli lopettamisen lopullinen syy. Olihan saha hyvässä kunnossa, hyvien liikenneyhteyksien ja raaka-aineen keskellä. Oliko todella taloudelliset kannattavuusvaikeudet kuten monilla piensahoilla. Oliko yhtiö joutunut liiaksi velkakierteeseen ja ajoivatko suurpankit sen ahdinkoon vai puuttuiko johdolta suunnitelmallisuutta ja halua jatkaa?

Sahan alue on sileänä. Kaunis Pihlajaveden ranta on vapaana näkyvissä. Monet katsovat tätä aikanaan valoisaa teollisuusaluetta haikein mielin.”

Näin on. Sellainen joka ei tietäisi paikalla olleen sahaa, ei voisi mitenkään tätä nyt v. 2013 edes arvailla. Sahanranta on ollut hyvin monen pihlajavetisen perheen leipäpuu. Kuten Aino Korja totesi, saha loppui ennen aikojaan ja ihmisille jäi päättymisestä paha mieli. Tämä sahan loppuminen oli suuri syy Pihlajaveden alasajoon ja myös kunnallisen itsenäisyyden menettämiseen v. 1969, jolloin Pihlajaveden kunta lakkasi olemasta ja liittyi Keuruun kuntaan.

Maailma muuttuu ja kesäisin Sahanrannan valtaavat lapset. Ranta on hitaasti syvenevä ja näin erinomainen paikka lapsille, vielä uimataitoa opettelevillekin.

22. luku
Kun kuulet sanan Pihlajavesi, mitä se tuo mieleesi?

Ennen vastauksien erittelyä, on hyvä katsoa, mitä Pihlajavesi –sana tarkoittaa, mistä se on tullut ja miten sitä käytetään. Tässä Keski-Suomen historian (1–3, Mauno Jokipii) näkemys asiasta.

Pihlajavesi

Pihlajavesi on mainittu ensi kerran v. 1552 (Pihlaiawesi Siöö) lempääläisen Aimalan kylästä kotoisin olleen Erkki Sepän eräsijana. Myöhemmin nimestä on seuraavia merkintöjä:

Pichlawesi 1622, Pihlaiawesi boer 1623, Pihlawesi 1624, Pihlawesij 1627, Pillawässij 1628, Pilawessi 1629, Pillalawässij 1631, Pihlawesi eller Könttäri 1635, Pihla jawesi 1643, Pihlavesi 1645, Pilawessi 1650, Pilawesi 1656, Pihlaawessj 1662, Pihlawesi 1665, Pihla vesi 1675, 1685, Pihlawesi 1681, 1695, 1709, 1722, Pihlavesi 1740, 1750, 1751, 1760, 1770, Pihlajawesi 1762, 1764, 1766, 1768, Pihlawesi 1791, Pihlavesi 1801, 1828, Pihla javesi Kapell 1834, Pihla javesi 1838,49 jne. Nimestä esiintyy myös muoto Pihlainen (Pihlajainen), esim. Per Pichlais 1613 Syvinginniemessä, Per i Pihlaiais 1616, Lasse Larsson i Pihlaseld 1624, Pihlais 1798, joka siis ei ole sukunimi (vrt. muuten Peer Hachkalainen 1622), vaan ilmeisesti kylän asukasta tarkoittanut nimitys. Muodosta pihlainen 'Pihlajaveden asukas' on myöhemmin kehittynyt kansanomainen kylän- ja kappelin nimitys Pihlainen.

Ainakin 1600-luvun alusta on esiintynyt murteellista pihlaa -asua: Pichlawesi 1622, Pihlawesi 1624 sekä Pillawässj 1628, Pilawessi 1629, Pilawesi 1656, jotka viimeksi mainitut muodot ovat – kuten edellä olevasta luettelosta voi havaita – vain ruotsinkielisten kirjurien merkintöjä, samaan tapaan kuin Ladenloppi 1541 (Lahdenloppi) Tyrväässä, Ladenlampi 1567 (Lahdenlampi) Hämeenkyrössä, Jädyss påhia 1627 (Jäähdyspohja) Ruovedellä sekä Lojo (Lohja) , Pojo (Pohja), ym.

Nimen määre on puun nimitys pihlaja, murteen pihlaa, joka on savolaisen asutuksen mukana tunkeutunut itäinen murremuoto. Joskin pihlaja – paikallisten tietojen mukaan – on alueella harvinainen, on silti siihen liittyviä paikannimiä sekä Pihlajavedellä että yleensä Vanhan Ruoveden alueella, esim. Pihlasulku 1838, pih(i)laiskoski, pih(i)laissel(e)kä, pih(i)laasal(a)mi (vanhoilla), pih(i)laalampi, Pihlan Lambi 1822, Pihlajavedellä; Pihlajalahti, -järvi,-mäki, Pichlaialaxi 1569, Ruovedellä; Pihlajamäki, -lampi, Pihla ja lambi 1820, Multialla; Pihlajavuori Pohjaslahdella; Pihlajamäki, Pihlaspellonniemi, Pihlaistenmäki Keuruulla, ym. Samalla tavoin syntyneitä nimiä ovat mm. Haapavesi, Honkavesi ja Petäjävesi.

Pihlajaveden alueesta muodostui v. 1782 Keuruun rukoushuonekunta, v. 1831 kappeli ja v. 1895 se itsenäistyi. Nimen kirjakielinen taivutus on Pihla javeden, Pihla javedellä jne., murteen pih(i)la javeellä, pih(i)laaveellä, pih(i)laisilla, asukkaiden nimitys on pih(i)la javeteläiset, pih(i)la javetiset (harv.), vanhoilla myös pihlaiset, vieläpä monikon genetiivimuotoon perustuva pih(i) laistelaiset.

Mitä ihmiset ajattelevat, on hyvä pohja kehittämiselle. Vastaukset eivät yllättäneet, tai tekivät sitä kyllä henkilöiden kohdalla.

Tämän kysymyksen kirjoittaja esitti 420:lle Pihlajaveden naapurissa, joko Keuruulla, Multialla, Ähtärissä, Virroilla tai Mänttä-Vilpulassa ja 80:lle joko ympärivuotiselle tai lomailija-pihlajavetiselle. Ei tarvinnut olla mikään ennustaja, jos etukäteen arvaili, että kyllähän se Erämaakirkko mieleen tulee.

Näinhän se oli. Reilusti yli puolet vastasi, että Erämaakirkko. Lisäksi vastauksissa esiintyi kalastus, erämaat, marjametsät, Kotiseutumuseo, Karhulankylän työväentalo, Karansalmen kylätalo, marjanviljely, mökkeily, Korpikirjasto, Rekolan hautausmaa, Pihlajaveden asema sekä lisäksi mm. Valkeajärven pysäkki. Myös Aseman seudun monitoimitalo Kauppala tuli monelle mieleen sen syntymisen jälkeen. Eli kysely ei tehnyt oikeutta innovatiiviselle Kauppalalle, joka avasi ovensa vasta vapun aikaan 2013.

Kun vain muutamalla Pihlajavesi-sana toi mieleen henkilön, niin jatkokysymys olikin, kuka tai ketkä Pihlajavedestä tulevat mieleen?

Jos me pihlajavetiset arvioisimme vastauksia, niin voisimme sanoa, ettei ole edes vaihtoehtoa, mutta toisin vain käsi. Koop Arponen pärjäsi, muttei ollut ykkönen sijoittuen kyllä toiseksi. Kuka oli selkeä ykkönen, kenet Pihlajavesi tuo mieleen? Meille pihlajavetiselle asia ei ollut selvä, mutta kyselyn varsinainen pääpaino oli juuri siinä, miten muut, siis Pihlajaveden ulkopuolella kokevat Pihlajaveden.

Hyvät lukijat, lähes 32 % vastanneista nimesi Andy McCoyn, ihan totta ja todella. Tämän kirjan toteuttajalle ihmisten valinta oli äärimmäisen suuri yllätys. Koop Arposen

nimesi lähes 28 %. Minua ihmetytti tämä ja tai se, ettei Koopin prosentti ollut ylivoimainen. Tähänkin löytyy selitys, ikävä kyllä. Tämä tarkoittaa, ettei meidän pihlajavetisten markkinointi ole ihan aina osunut nappiin. Ihmisten vastattua, keskustelu jatkui. Ja löytyihän se sieltä. Arviolta saman verran kuin Koopin nimesi pihlajavetiseksi, nimesi Koopin keuruulaiseksi. Tämä nostatti tunteita. Koop oli ylivoimainen, mutta jäi kakkoseksi

median antaman virheellisen paikkakuntakuvan vuoksi.

Kirjoittaja oli kovin vihreä toteuttaessaan kyselyn. Ei voinut ymmärtää Andy McCoy:n tunnettavuutta pihlajavetisenä. Kirjoittaja oli kuullut Andy McCoyn Pihlajaveden seikkailuista mitä hurjempia versioita, mutta sitä ei tiennyt, että Andystä oli tehty TV:ssäkin esitetty elokuva, missä Andy seikkaili ainakin varttitunnin Pihlajaveden ympyröissä. Toisaalta kerrotaan, että Andyn äidillä on ollut talo Pihlajavedellä Erämaakirkontien alkupuolella.

Ihmiset tuntevat Pihlajaveden Andy McCoyn kautta, mutta todellisuudessa Koop ei ole koskaan kieltänyt Pihlajavettä, eikä siis ole keuruulainen, vaan on todella Pihlajaveden ylpeydenaihe, ei vain saavutuksiensa ansioista, vaan ennen kaikkea korkean arvopohjan omaavana ihmisenä.

Oheiset valokuvat ovat Matti Saarisen ottamia. Matti postimiehenä tapasi Andyn

yhdessä Angelansa kanssa harvasa päivä silloin kun pariskunta viihtyi Pihlajavedellä. Matti myös tietää, että tarinat mm. käärmeiden keräämisestä pulloon ovat totta. Matti vakuuttaa, että kylällä kiertävät muutkin tarinat ovat pääosin totta. Ne kuukaudet, kun Andy McCoy puuhasteli Pihlajavedellä, synnytti Pihlajaveden Asemanseudulle tarinan kävelevästä, milloin maantiellä makaavasta pohtivasta legendasta.

Idols-voitosta maailmanmaineeseen nousseen Koop Arposen elämä on monen nuoren haave. Missään vaiheessa tämä menestys ei ole kihahtanut nuppiin. Ihailtava piirre nuoresta miehestä, joka ammentaa voimansa piskuisesta Pihlajavedestä. Koko Pihlajavesi on ylpeä Koopistaan, eikä voi sanoa, että tällöin varsin vastakohtainen Andy McCoy olisi hylätty. Andy McCoy on milloin vain tervetullut muistelemaan menneitä Pihlajavedelle ja pitämään halutessaan konsertin NS-talolla, niin kuin kymmenkunta vuotta sitten.

Kyselyssä annettiin Pihlajavesi –symboleina yli 30 eri nimeä. Listalla ovat molemmat mestarihiihtäjät Matti Raivio ja Anton Collin. Monet muistavat Pihlajaveden seurakunnan kirkkoherran Esko Töylin, jonka ansioksi voitaneen lukea Pihlajaveden seurakuntatalon rakentamisen sujuneen vauhdikkaasti sellaisella tarmolla, mihin kylällä ei oltu totuttu. Monet kiittelevät Töyliä myös muutenkin Pihlajaveden seurakunnan puolustamiseksta ulkoisia uhkia vastaan. Esko Töyli siirtyi Pihlajavedeltä Alahärmän kirkkoherraksi ja viettää nyt eläkepäiviään Seinäjoella. Esko Töylin olo Pihlajavedellä sijoittuu 1960-luvun lopulle ja 1970-luvun alkupuolelle.

Toinenkin kirkonmies on jäänyt pihlajavetisten mieleen. Vanhemmat ihmiset kyllä toteavat, että Pihlajavettä on onnistanut pappien valinnassa, mutta kappeliseurakunnan

pappina Pihlajavedellä 1990-luvun lopulla ollutta Jarmo Paanasta yhä kaivataan. Moni olisi mielellään nähnyt Jarmo Paanasen koko Keuruun seurakunnankin kirkkoherrana. Joka tapauksessa tällä hetkellä Jarmo Paananen on Savossa Vesannon kirkkoherrana.

Listalle nimensä saivat myös mm. Pertti Jartti, Matti Rajala, Oiva Hanhiniemi, Leila Lepikko, Marja-Leena Naarala, Samuli Kallio, Valto Lamminmäki, Matti Kankaanpää, Väinö Niemi, Kaija Asunmaa, Jorma Rantakömi. Saipa tämän kirjan kirjoittajakin 2 ääntä.

Pihlajavedellä on ollut ja on monta yhteisten menestyksekästä asioiden puurtajaa

On varmaan varsin subjektiivista ajatella ja arvioida eri vuosikymmenien satoja ihmisiä, varsin eri lähtökohdista lähteneitä ja erilaisissa ympyröissä toimineita. Kun kirjoittaja on, paikkakunnan sanonnan mukaan junasta pudonnut, pudonnut 12 vuotta sitten, niin jonkinasteinen objektiivinen lähestyminen lienee mahdollista. Tässä kirjassa on satojen eri ihmisten ajatuksia eri muodoissaan. Seuraava on syntynyt vain ja ainoastaan keskustelemalla yli 500 ihmisen kanssa, lukemalla yli sadan eri ihmisen kirjoituksia sekä jossain määrin myös Pihlajavedestä kirjoitettuja kirjoja ja artikkeleita eri aikakausilta. Tämän kautta on syntynyt selkeä kuva Pihlajaveden pystyvistä miehistä ja naisista.

Tältä pohjalta kirjoittaja löytää viisi henkilöä, joita ei edes kaikkia ole tavannutkaan, joiden toiminta on ollut erityisen arvokasta, tämän kirjan päämäärien mukaista. Kirjoittaja on vakuuttunut, että kukin näistä viidestä edustaa eri yhteiskunnallista näkemystä, mutta kaikilla on yhteinen nimittäjä, Pihlajaveden ja pihlajavetisten, pihlajavetisyyden puolustaminen. Nuo viisi voisi valita toisin eri kriteerein, mutta tämän viiden kautta Pihlajavesi on juuri Pihlajavesi, puolustamisen arvoinen paikka kaikkine puutteineenkin.

Pihlajavedellä on katkeruutta, niin kuin

on muuallakin, on kateutta siinä missä muuallakin, sisäänpäinlämpiävyyttä ei sen vähempää kuin muualla. Ihmiset osaavat puhua pahaa tarvittaessa, sitä halutessaan. Pihlajavedellä on sisäistä ylpeyttä, kunnioitusta on seutua kohtaan. Juuri tätä yhteenkuuluvaisuudentunnetta nämä viisi henkilöä ovat voimia kaihtamatta tavoitelleet, ovat

panneet itsensä likoon ja tämän vuoksi joutuneet myös kärsimään.

Nämä viisi henkilöä ovat Pihlajaveden ilonaiheita, nämä ovat käsityönopettaja, valokuvaaja Eenok Lahti, kunnallisneuvos Niilo Lamminmäki, kirkkoherra Esko Töyli, historioitsija, emäntä Aino Korja ja postimies, kartantekijä, suunnistaja, tiepäällikkö, hyvin monen yhdistyksen sihteeri ja puheenjohtaja Matti Saarinen. Siis aikamoinen viisikko!

Kaikille näille on tyypillistä vaatimattomuus. Ehkä tästä syystä näiden viiden henkilön ei ole laskettu kuuluvan Pihlajaveden tekijöihin, ei Pihlajaveden palkintoja hamuaviin nousukkaisiin.

Eenok Lahti oli käsityönopettaja. moni sanoisi, mitä sitten! Eenok ei vain opettanut Pihlajaveden nuorille välttämättömiä käytännön taitoja Pihlajaveden eri kouluilla, vaan Eenok Lahti oli korjausrakentamisen edeltäkävijä. Eenok Lahden panos surkeaan kuntoon käyttämättömänä vajonneen Erä-

maakirkon kunnostamiseksi oli merkittävä. Eenok Lahti ei vain suunnitellut Erämaakirkon uusia penkkejä ja muuta varustusta, vaan johti korjaustoimia. Erämaakirkko oli riisuttu Uuden kirkon valmistumisen jälkeen v. 1870 niin perusteellisesti, etteipä kukaan enää uskonut kirkon selviävän. Toisin kuitenkin kävi ja nyt Pihlajavedellä on oma ylpeytensä, oma ainutlaatuisuutensa, Erämaa-

Kunnan johtoa. Niilo Lamminmäki (yllä oik.)

kirkko, monen mielestä koko maan kaunein kirkko.

Eenok Lahden toiminta ei ollut vain puun käsittelyä ja suunnittelua. Eenok Lahtea Pihlajavesi saa kiittää sadoista arvokkaista valokuvista. Ilman niitä kuva Pihlajavedestä ei välittyisi tähän päivään yhtä kirkkaana ja moni-ilmeisenä. Kiitos Eenok, aikasi valokuvien ja Pihlajaveden kehittämisessä ei ole valunut hukkaan. Tästä me ponnistamme eteenpäin.

Kunnallisneuvos Niilo Lamminmäkeä voidaan syystäkin kutsua itsenäisen Pihlajaveden kunnalliselämän ikoniksi. Pitkä poliittinen toiminta Pihlajaveden hallinnossa synnytti aluksi vastustusta, mutta lopulta syvää kunnioitusta. Niilo Lamminmäen toiminta varsikin Karhulankylän (tai Karhun-

kylä) ympäristössä työväestön keskuudessa on vailla vertaa. Niilo Lamminmäki oli ennen kaikkea vähäosaisten puolustaja ja eri yhteiskunnallisten mielipiteiden yhteen sovittaja. Ei siis ollut mikään ihme, että Niilo Lamminmäelle myönnettiin kunnallisneuvoksen arvo.

”Ennen seitsemännen kirkkoherran lähtöä oli Pihlajavedelle jo löydetty uusi viranhoitaja, pastori Esko Töyli, nuori ja valoisa, juuri valmistunut pappi. Voidaan sanoa, että seurakunta mielistyi häneen ja toivottavasti hän seurakuntaan. Nuori pastori paneutui työhön koko sydämellään. Seurakuntalaiset totesivat vain jälleen saaneensa hyvän papin; sellaisen jota ei kesken pois anneta.”

(Aino Korja)

Pihlajaveden seurakunnan kirkkoherrojen valinnassa oli onnistuttu erinomaisesti. Vaikka seurakunta oli pieni, niin jostain syystä Pihlajavesi kiinnosti, valovoimaisia kirk-

koherroja entisellä itsenäisellä seurakunnalla oli vuosikymmenien varrella useita. Näistä ehkä voimakkaimmin Pihlajaveden puolustajaksi nousi seurakunnan 8. kirkkoherra Esko Töyli.

Monet muistavat Töylin erityisen myönteisenä kirkonmiehenä, joka antautui työhönsä, sitoutui seurakuntaansa ja koko seutuun sydämellään. Nuorella Esko Töylillä oli terävä ajatus ja näin kirkkoherra pääsikin kuin varkain haistamaan Pihlajaveden kunnan lopettamis- ja liittämissuunnitelmat Keuruun kuntaan. Kirkko seuraa kuntaa, oli jo silloin laki. Tämä tarkoitti sitä, että kun kunta menee, niin samalla menee seurakuntakin. Tämän vuoksi suhteellisen varakkaan Pihlajaveden seurakunnan tuli toimia nopeasti.

Oli ennustettavissa, että jos seurakunta liittyy Keuruun seurakuntaan, niin tällöin

40 v takaiset kunnan ja seurakunnan johdon kättely.

on vaikeaa saada ja on vaikeaa myös vaatia palveluita Pihlajavedelle. Kappeliseurakunnan rooli voisi jollain lailla turvata palveluja, mutta pian Esko Töyli pääsi konkreetisti huomaamaan, ettei Keuruun seurakunnalle tai ainakaan kaikille kirkkovaltuutetuille riittänyt Pihlajaveden seurakunnan liittäminen Keuruun seurakuntaan kappeliksi, siis kappeliseurakunnaksi. Monet olivat liittämässä pihlajavetiset pysyvästi Keuruun seurakuntaan, ilman kappeliseurakunnan statusta.

Tämä valloitushuuma todennäköisesti synnytti pihlajavetisissä viimeisillä hetkillä uskon kotiseutuun ja seurakuntaan. Näin kirkkoherra Esko Töylin rivakan toiminnan kautta Pihlajaveden seurakunta pystyi tekemään päätökset uuden seurakuntatalon rakentamiseksi Koipikankaalle.

Vaikka Pihlajavesi oli menettänyt kunnallisen itsenäisyytensä v. 1969, niin vuoden 1971 juhannuksena vanha pitäjä syttyi uuteen elämään. Pihlajaveden Uuden kirkon 100-vuotisjuhlaan osallistuneella piispa Eero

Lehtisellä oli iloinen tehtävä vihkiä samalla matkallaan Pihlajaveden upouusi seurakuntatalo.

Ja todella toimintaan! Heti alusta alkaen pihlajavetiset ottivat seurakuntatalonsa omakseen. Seurakuntatalosta ei tullut vain hengellisen ravinnon vaalimispaikkaa, vaan srk-talon alakerta jumppasaleineen ja saunoineen oli kovassa käytössä, kun sekä Pihlajaveden naiset että miehet alkoivat kuntoilla ennennäkemättömällä innolla.

Uusi seurakuntatalo toi pihlajavetisille kaivattua vireyttä Pihlajaveden sahan lopettamisen tuskalle, sen kautta työpaikkojen katoamiselle ja myös oman kunnan menettämiselle. Nuoresta kirkkoherra Esko Töylistä oli tullut koko Pihlajaveden eheyttäjä, joka oli aktiivisesti mukana pihlajavetisten kanssa mitä erilaisimmissa harrastuksissa, erityisesti syksyisin ja talvisin miesten jum-

passa srk-talon alakerrassa. Moni muisteleekin kaiholla niitä iltoja, jolloin oli ensin hikoiltu jumppasalissa ja sitten menty naisten jälkeen ukkoporulla saunomaan. Se oli sitä yhteisöllisyyttä, mitä tänä päivänä koko ajan peräänkuulutetaan.

Esko Töyli oli koko seurakunnan kirkkoherra. Erityisesti Leirisaari oli kirkkoherran mielessä. Leirisaareen oli vaikea kulkea ja siksi kirkkoherra Töyli saikin sovittua pioneerirykmentin kanssa siltayhteyden rakentamisesta saareen. Silta syntyikin sovitusti, mutta tästäpä eivät kaikki Keuruulla pitäneet. Monelle Leirisaari oli jo tuolloin 1970-luvun alussa myytävien kiinteistöjen listalla. Ja nyt uusi kirkkoherra oli heittäytynyt vaikeasti kiinnipidettäväksi.

Kirkkoherra Esko Töylin liikkeitä seurattiin Keuruulla suurennuslasin avulla. Keuruun seurakunta näki Esko Töylissä suuren uhkan, kun kirkkoherra uskalsi puhua aivan avoimesti pihlajavetisten omasta tahdosta ja siitä merkittävästä omaisuudesta, mitä Pihlajaveden seurakunnalla oli ollut. Töyli osasi aina tarvittaessa muistuttaa hyvin hoidetuista jykevistä seurakunnan metsistä. Tähän aikaan ja sen jälkeenkin monelle pihlajavetiselle tuli mieleen, että metsäomaisuudenko vuoksi Keuruun seurakunta niin kovasti Pihlajavettä halusi.

Kirkkoherra Esko Töyli on jäänyt pysyvästi pihlajavetisten mieleen. Jos Niilo Lamminmäki oli ollut palava Pihlajaveden poliittinen puolustaja, niin tätä ilmausta voidaan käyttää myös kirkkoherra Esko Töylistä, jonka siirtymistä myöhemmin Alahärmän kirkkoherraksi koko seurakunta kovasti murehti. Epäitsekkään toimintansa vuoksi Esko Töylin valinta Pihlajaveden viisikkoon oli lähes itsestään selvyys. Tällä hetkellä kirkkoherra Esko Töyli viettää ansaittuja eläkepäiviään Seinäjoella.

Emäntä Aino Korjasta tuli ennen kaikkea Pihlajaveden historioitsija suuren kiinnostuksen ja kotiseuturakkautensa kautta. Tässäkin kirjassa saamme lukea useita Aino

Korjan kirjoituksia, kirjoitelmia, tutkielmia, pohdintaa Pihlajaveden elämästä tulevaisuutta varten: Aino Korjan sanallinen testamentti on syvä ja tunteellinen:

Aino Inkeri Korja
o.s. Mäenpää 1911–2001

"Tahdon jättää nämä keräilyt nuoremmalle polvellekin joskus luettavaksi, todetakseen: Elettiinpä ennenkin. Mutta ennen kaikkea todetakseen, että Luoja on antanut meille asuttavaksi yhden luomistaan kauneimmista kolkista. Siellä kannattaa vieläkin tehdä työtä ja toimia."

Ilman Aino Korjan vuosikymmenien mittavaa työtä Pihlajaveden tulevaisuuden eteen, emme nyt ymmärtäisi Pihlajaveden menneisyyttä, emme syy-seuraussuhteita. Tämäkin kirja on pitkälti kulkenut Aino Korjan hengessä, Aino Korjan viitoittamaa tietä.

Ja viimeisimpänä viidentenä, muttei vähäisimpänä. Yllä kirjoittaja on käynyt Pihlajaveden ikonien työtä läpi. Näiden Pihlajaveden puurtajien työpanos on ollut rahassa

mittaamattoman arvokas. Tämän päivän Pihlajaveden tekijä on kiistatta postimies, kartantekijä, suunnistaja, tiepäällikkö, hyvin monen yhdistyksen sihteeri ja puheenjohtaja Matti Saarinen.

Matti Saarinen on Lahden talon isäntä. Vaikkei kukaan ole asiaa ääneen maininnut, niin Matti Saarinen jatkaa Eenok Lahden työtä. Matilla on kymmenien tuhansien omien valokuvien arkisto ja sen lisäksi hän ylläpitää Eenok Lahden varsin mittavaa valokuvakokoelmaa. Harvase viikonloppu Matti hoitaa ”velvollisuuttaan” ja on valokuvaajana niin häissä kuin hautajaisissa. On todennäköistä, että Matti Saarinen on ikuistanut näistä perhetapahtumista Pihlajaveden osalta runsaasti yli puolet. Aikamoinen saavutus!

Ihmetyttää, miten ihmeessä Matti ehtii kaikkeen. Matti oli postilla töissä yli 40 vuotta ja on nyt ollut runsaat viisi vuotta eläkkeellä. Matti toi aluksi postin taloihin kävellen, soutaen, pyörällä ja hiihtäen. Tästä kehittyi äärettömän kova kunto. Tämä kunto heijastuu Suur-Keuruun Sanomien vanhoista numeroista Sällin koulun hiihtokilpailujen voittoina, jatkossa myös aikuisten sarjoissa niin hiihdossa kuin myös suunnistuksessa.

Matti Saarinen on tämän päivän pihlajavetinen ihmeiden tekijä, satojen tukija ja auttaja. Matti Saarinen on paikkansa viisikossa ansainnut vaatimattomuudellaan.

23. luku
Ainon muistolle

Ainon muistolle

Lempeän harmaana tammikuun lauantaina, 20.01.2001, saattelimme haudan lepoon Koipi kankaalle ystävämme ja kyläläisemme, Aino Korjan, pihlajaveteläisille perin tutun ihmisen.

Pitkä, sanoin kuvaamattoman monivaiheinen ja rikas elämäntaival oli tullut päätökseensä. Runsaslukuinen läheisten omaisten, sukulaisten ja ystävien joukko oli jättämässä viimeisiä tervehdyksiään rakkaalle äidille, mummolle, siskolle, tädille ja ystävälle. Kaunis kukkakumpu kastui lukuisista kaipauksen ja kiitosten kyynelistä. Menetys tuntui vaikealta ja korvaamattomalta, mutta jokainen myös tiesi sydämessään, että Aino oli jo odottanut pääsevänsä Tai vaan kotiin; matka alkoi jo väsyttää.

Hän sai leposijansa juuri sen tutun, vanhan männyn alta, jolla paikalla 60- ja 70- luvuilla niin monesti olimme seisseet rinnakkain kirkkokuorolaisina laulaen Isänmaan rukousta san karihautojen äärellä. Juuri isänmaan asia oli Ainolle yksi tärkeimmistä johtotähdistä. Nyt meitä silloisia kuorolaisia oli vain pienoinen joukko enää, mutta ”Maa on niin kaunis” soi kyynelten läpi, hiljaisen männyn seisoessa siinä kuin kunniavartiossa. Lauluja, musiikki yleensä, oli aina ollut Ainolle hyvin tärkeä elämän sisällön rikastuttaja. Hän sekä soitti että lauloi, ja oli yksi Pihlajaveden Kirkkokuoron uskollisimpia, kantavia voimia vuosikymmenten ajan.

Aino oli tosi pihlajaveteläinen, sydämen syvimpiä sopukoita myöten. Kaikissa keskusteluissa, joita kävimme, kaikissa kirjoituksissa, mitä hän kirjoitti, huokui syvä kotiseudun ja isänmaan

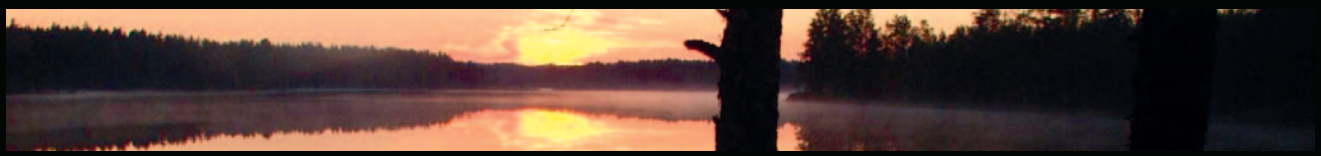
rakkaus. Ainon monipuolinen lahjakkuus ilmeni ehkä parhaiten juuri hänen kynänsä jäljissä. Hän oli yhdellä kertaa voimakas, kantaa ottava, rohkea ja terävä, toisaalta hyvin lyyrinen ja herkkä. Hänen lukuisat historiikkinsa kertovat myös melkoisesta tutkijan luonteesta. Hänestä ja hänelle on omistettu monia kirjoituksia, haastatteluja jne. Paikallislehdestä saimme lukea ansiokkaan muistokirjoituksen. Tunnemme hänen elämänvaiheensa; myöskin meillä monella on omat henkilökohtaiset muistomme hänestä.

Lyhyesti haluan todeta, että Aino oli harvinaislaatuinen ihminen, yhdellä sanalla sanottuna: suuri! Hän on nyt siirtynyt ajan rajan taakse, mutta hänen työnsä elää ja vaikuttaa vielä kauan Pihlajavedellä.

Viimeisen kerran tapasin Ainon Keuruun Terveyskeskuksessa, jolloin pienen lauluryhmän myötä vierailimme joulutervehdyksellä hänenkin luonaan. Hän ei osaansa valittanut, vaan vaikutti hyvin tyyneltä ja onnelliselta. Silmät loistaen, vielä niin tuttu puna poskilla hän kuun teli tuttuja joululauluja, jotka johdattivat hänet rakkaisiin kuoromuistoihin. Hän oli kaikesta ja kaikille hyvin kiitollinen, ikään kuin valmis lähtemään. Hänellä oli luja usko ja luottamus Korkeimman johtoon, armoon ja perille pääsyyn kaikissa elämän vaiheissa. Hänen esimerkkinsä jää kuin testamenttina monelle lähellä kulkeneelle.

Hyvästi, Aino, ja kiitos paljosta!

Kaivaten Leila Lepikko

24. luku
Kirkkovene Pihla

Kirkkovene Pihla

Pihlajavesi on vanha kirkkovenepitäjä. Pitkien matkojen ja huonojen tieolosuhteiden vuoksi säilyi kirkkoveneperinne siellä pitkään. Ennen Pihlaa tiedetään kirkkovenettä käytetyn viimeksi vuonna 1947. Aikojen kuluessa on selän rannoilla ollut ainakin 15 kirkkovenettä.

Joukko Pihlajaveden miehiä, Pihlajaveden Kotiseutuyhdistys ry:n toimiessa koordinaattorina, rakensi Keuruun kansalaisopistossa talven 1996-97 aikana kirkkoveneen. Kaste- ja vesillelaskutilaisuudessa 8.6.1997 seitsenhankainen vene sai nimekseen Pihla. Kasteen jälkeen soudettu neitsytmatka suuntautui Pihlajaveden Sahanrannasta Leirisaareen. Sen jälkeen veneellä on tehty muutaman kerran kesässä kirkkomatkoja eri puolilta Pihlaisselkää. Venettä on myös vuokrattu eri ryhmille ja yhdistyksille mm. eläkeläisille, sotaveteraaneille, rippileiriläisille ja partiolaisille virkistäytymis- ja retkisouteluun kauniilla Pihlaisselällä.

Pihlajaveden vanhan kirkon eli erämaakirkon luona katoksen alla on yli satavuotias lapinperästen ja riitaperästen entinen kirkkovene, kahdeksanhankainen Leimu. Pihlajaveden seurakuntatalon luona on aikanaan Kurslahdessa satamapaikkaa pitänyt yhdeksänhankainen Siirtola. (Keuruun museo)

25. luku
Matti Rajala

Matti Rajala kirjoitti alla olevan Aisapuun pääkirjoituksen vuonna 2000. Paljon Matti tietää, monessa on ollut mukana, mutta että miehestä on myös tulevaisuuden näkijäksi, on alla luettavissa. Tuo kirjoitus voisi olla myös v. 2014 Aisapuun pääkirjoituksena ja muutenkin käyttäytymisen ohjenuorana. Kirjoitus on näköjään iätön.

Sisältö naamaan, kuoret jorpakkoon

Kumpi on painavampi, tavara kuorineen, päällyksineen, (bruttopaino) vaiko kuoret, päällykset (taara). Netto tässä jutussa ei paina mitään. Olen monta kertaa miettinyt moista asiaa ja tullut johtopäätökseen, että kuoret ovat painavampia ja kaiken lisäksi tilaa vieviä.

Mietipä asiaa. Esim. kalamies (en syyllistä pelkästään kalamiehiä/naisia) pakkaa välineensä ja eväänsä reppuun. Eväinä on useimmiten useita pulloja ”keppanaa”, HK:n sininen lenkki, yms. Reppu olisi yhtä painava ilman eväitäkin.

Sitten tullaan asian ytimeen. Eväitä nautitaan ehkä pullo/tölkki siellä toinen täällä tai kaikki samalla kertaa, nautitaan rauhassa. Miten ollakaan kuoret, tyhjät hylsyt, taarat alkavat painaa, suorastaan polttaa sormia, niistä on päästävä eroon. Ne jää siihen missä ne on tyhjentyneet tai laitetaan johonkin koloon ettei vain kukaan niitä löytäisi. Joku heittelee metsään, järveen, jokeen tai kosken vietä väksi. Pahimmassa tapauksessa ne rikotaan järveen.

Matkamiehiltä lentelee pulloja/tölkkejä, tupakkiaskia, pitkin tien varsia. Sitten ”six-pakin” keksimisen jälkeen on pahvit teiden varsilla koristeina.

Grillillä tuotteet pakataan mukavasti mukaan matkalle. Niiden taarat yleensä löytyvät parkkipaikoilta, teiden liittymiltä ja tien varsilta.

Miksei näitä painavia kuoria, taaroja voida viedä joko kotiin tai asianmukaisiin keräyspisteisiin? Pysyisi Suomineito siistinä.

Pihlajavesi julistautui aikoinaan ydinaseettomaksi vyöhykkeeksi. Ehdotan julistautumista roskattomaksi AISAPUU-pitäjäksi.

Matti Rajala

Loistavaa sanomaa Matti. Noin lyhyt kirjoitus ja kaikki siinä täyttä asiaa. Mitä jos ottaisimme onkeemme ja todella julistautuisimme tai uusisimme julistuksen roskattomana AISAPUU-pitäjänä!

26. luku
Timo Kara Pihlajavetinen kuvanveistäjä

Timo Kara, pihlajavetinen kuvanveistäjä

Ville ja Jenny Karan lapsista toiseksi nuorin, 1945 syntynyt Timo, osoitti jo Sällin kansakoulua käydessään poikkeuksellisen suurta lahjakkuutta piirtäjänä. Koulun värikynillä jäljentyivät Ferdinand von Wrightin Taistelevat metsot ym. mestariteokset piirustuslehtiöön niin taitavasti, että kymppi todistukseen oli väistämätön. Korkeampaa taidealan koulutusta Timo on saanut Helsingissä Taideteollisen oppilaitoksen kuvanveistäjä- ja huonekalu puuseppäkurssilla 1962 -66 sekä Suomen taideakatemian koulussa 1966 -69.

”Opiskeluaikana Taideteollisen koulun opettaja Heikki Häiväoja tuli kerran ilmoittamaan, että pääset apulaiseksi kuvanveistäjä Aimo Tukiaiselle, joka silloin valmisteli Summan taistelujen muisto- merkkiä Hämeenlinnaan.”, Timo kertoo alkutaipaleestaan nimekkäiden mestareiden joukossa ja sanoo oman mielipiteensä olevan, että suomalaisista kuvanveistäjistä suurin ehdottomasti on Wäinö Aaltonen.

Tukiaisen alkuperäisestä mallista tehtiin suurennos suhteessa 1:5. Teoksesta tuli 6 m korkea. Timon kanssa muistomerkkiä oli rakentamassa kellokoskelainen kuvanveistäjä Antti Neuvonen. Apulaiset tekivät veistoksen tarkasti mittojen mukaan niin valmiiksi, että Tukiaisen ei itse tarvinnut tehdä kuin parin sentin kipsikerros pintaan.

Vuonna 1967 Timo oli taas apumiehenä Aimo Tukiaisella, tämän raken-

taessa ensimmäistä kesänäyttelyä Oriveden Purnuun. Näyttely koottiin viiden vuonna 1917 syntyneen taiteilijan töistä Suomen itsenäisyyden juhlavuoden kunniaksi. Apumiehen töihin Purnussa kuului rakennustöiden ja yleisen paikkojen kunnostamisen lisäksi patsaiden valua. Vanhoilla pronssiveistosten muoteilla vaiettiin näyttelyä varten patsaita betonista. Kaikkiaan kolmena kesänä Timo oli Aimo Tukiaisen apulaisena Purnussa.

Enemmän kuin piirustaminen Timoa kiinnosti jo nuorena kuvanveisto, hahmojen teko puusta. Niiltä ajoilta ovat kotona tallessa leppäpuusta vuonna 1961 veistety Grammarinsoittaja ja vuotta myöhemmin valmistunut Kylväjä, noin 30 sentin korkuinen kylvömies, jonka esikuvasta ei ole pienintäkään epäilystä sillä, joka Karan vanhan isä-Villen muistaa. Tämä on ns. näköispatsas! Alun perin leppäpölkystä on veistetty myös kahden suuren valtiomiehen ja vaikuttajan hahmot, Nikita Hrustsev ja John F Kennedy, herrojen kohdatessa Wienissä vuonna 1961. Samat mahtimiehet lisättynä Otto von Bis-

markilla, aikalaiset Hrustsev ja Kennedy yhdessä ja Bismark hieman erossa toisista, on valettu pronssiin talvella 2001.

Valamisen taidon Timo oppi Suomen Taiteilijaseuran valimolla Herttoniemessä ollessaan siellä töissä 1963 puolisen vuotta. Mestarillisia valutöitä Timo tekee kotona Karan talon pellonlaidalla avoimen taivaan alla. Välineet ja taito ovat ammattimiehen, vain katto ja seinät puuttuvat. Tulevaisuuden suunnitelmiin kyllä kuuluu ateljeepajan rakentaminen. Timo Karan töitä on lähdössä tämän kesän näyttelyihin Jämsän Kivipankkiin ja Sysmän Suvi-pinxiin, jossa on esillä 50 taiteilijan tuotantoa. Kivipankissa 18. toukokuuta avatussa näyttelyssä keuruulaisista taiteilijoista Timo Karan lisäksi töitään esittelevät Raili Lappi, Ulla Tulonen ja Veikko Koskinen.

Vuonna 2000 Timo Karalla oli näyttely Kuusankoskella, Virroilla ja Jämsän Kivipankissa. Varhaisimmat näyttelyt ovat vuosilta 1970 Galleria Pintorassa ja 1973 Galleria

Artekissa, molemmat Helsingissä. 1980-luvulla Timo Kara on esiintynyt muutamissa yhteisnäyttelyissä mm. 1985 Mitalitaiteen killan 20-vuotisnäyttelyssä Helsingissä ja näyttelyssä Tukholmassa. Samana vuonna hän sai Mitali 20-vuotta -kilpailussa Helsingissä 3. palkinnon. 1990-luvulla Timo Karalla on ollut melkein joka vuosi sekä yksi tyis- että yhteisnäyttelyitä aina jossakin päin Suomea, edellä mainittujen paikkakuntien lisäksi Keuruulla, Jyväskylässä, Keravalla ja Pietarsaaressa. Vuonna 1994 hän sai Keuruun kaupungin kulttuuripalkinnon.

Timo Karan huomattavimmat julkiset teokset ovat Lintufantasia, Kivelän ala-asteen pihassa Keuruulla, 1989, Ilmavalvojat -muistomerkki Haapamäellä, 1994 ja Virrat-palkinto, Virrat 1997. Teoksia on myös Keuruun kaupungin taidekokoelmissa, Keuruun Osuuspankin kokoelmissa ja yksityiskokoelmissa.

Timo Kara on tehnyt kaksi opintomatkaa Firenzeen, vuosina 1983 ja 1990. Matkoilta on kertynyt paljon hienoja kokemuksia. Suuren vaikutuksen ensimmäisellä kerralla teki jo kaupunkiin saapuminen. Oli upeaa katsella, kun tie kulki korkealla vuoristossa ja kaupungin punaiset katot näkyivät kaukana laaksossa paljon tulioiden alapuolella. Ihastusta herätti myös vanha Firenze, kaupungin museaalinen osa, ja 6-kerroksinen, 1400-luvulla rakennettu hotelli, jossa taidekillan matkalaiset asuivat, 2,5 metriä leveät kapeat kavinkkelimutkineen ja 108 m korkea kirkko.

Artikkelin Aisapuuhun
haastattelivat ja kirjoittivat
Lauri Lappi ja Matti Saarinen

27. luku
Karhunkylän Havukka

Karhunkylän Havukka

Lapsena pojan kerrotaan olleen ilkikurinen ja hulluja tarinoita kertova, mutta pohjimmiltaan kunnollinen. Kotona luettiin paljon ja poikakin kahlasi lapsena läpi kaikki Tarzanit ja Robinson Crusoet. Näinhän sitä koko kansan ajattelijaa luonnehditaan, näin kerrotaan Veikko Huovisen lapsuudesta. Kuvattu sopisi monen pojan taustaksi, mutta harvan itsenäisen ajattelijan synnyksi. Kerrottu sopii prikulleen Karhunkylän Havukan, Lasse Asunmaan, lapsuuden kuvaukseksi.

Kyllähän se aikamoinen veitikka oli, on se semmoinen menijä, vallaton vintiö. Näin naapurit kuvaavat Karimon koulun Lassea. Kertomukset ja totuudet jatkuvat, mutta kukapa oikein tietää, kuka Havukka-Lasse oikein on, mitä meinaa, missä kulkee. Eipä taida kukaan, mutta hyvin pitkälle Lasse itse.

Kaikilla meillä on traditioita, on tapoja, mistä emme luovu. Asunmaan Lasse käy

joka viikko, kesät talvet kirjastossa, oman kylän Korpikirjastossa, valitsee kirjan hyvin omaperäisesti, mutta ei ehkä sittenkään. Lasse miettii tätä aikaa, pohtii mennyttä, ottaa kirjahyllystä kirjan, joka on menneisyyttä, joka antaa perustelut tälle hetkelle, tulevaisuudelle. Keskustelee kirjastonhoitajan kanssa ja saa kumppanin ajatukselleen, saa Turun yliopistossa juuri aikaa tutkivan, väitöskirjaa laativan Minnan miettimään. Selvää on, että kun Lasse pohtii, niin puhuu itselleen, löytää jälleen uusia ulottuvuuksia.

Mikäs mies tämä Asunmaan Lasse sitten oikein on? No, 1950-luvulla koulunsa Karimon koulussa aloittanut, elämää laajemmalti nähnyt, mutta kotikonnuilleen palannut. Miehellä on tuuhea parta, mutta kelläpäs

ei sitten olisi. Mutta mitä parran taakse piiloutuu, uskallan väittää harvan tietävän. Niemelän Tauno, niinikään paluumuuttaja, on pystynyt kaivautumaan kansan filosofin ajatuksiin, mutta ei kerro. Kyllä Lassen pohdinnan kiemurat tuntee Karhunkylän teräsvaari Aution Kauko, kun itsekin on ollut ja on aikamoinen ajatuksen luikertelija. Lassen tuntee ilokseen tutkija Minna Leppäaho-Kotimäki ja minäkin voin ylpeänä sanoa, että tunnen, uskon tietäväni, mitä Lasse on löytänyt, kyllä, kyllä sen tiedän, voin vakuuttaa.

Lasse Asunmaa katselee maailmaa omista sfääreistään, ihan omista korkeuksistaan, kun valtakunnallinen kävynkerääjä on. Metsä ja puu yhdistää Havukka-Lassen koko kansan ajattelijaan. Lasse voisi sanoa, että mitäpä tuolla ylhäällä tekisi, mitä ajattelisi, kun koko päivän käpyjä napsii. Siihen en pysty, että käpyä pohtisin, kyllä siellä on ajatuksella vapaus. Sitä ei pysäytä kuin hetkeksi Ilmavoimien matalalla joskus lentävä Hawk.

Tänään Lasse pohtii vapautta, miettii vah-

tikoiria, kahleita, hallitsemista, heittää välillä kysymyksiä, usein vastaa itse, mutta odottaa kommenttia. Lasse miettii, mitä tästä elämästä tulisi, jos nuo ja tarkoittaa vallankäyttäjiä, jos nuo pystyisivät pureutumaan mielen syövereihin , ajatukseen tuolla puiden latvoissa, jos ne pystyisivät kuuntelemaan ajatusta. Mitä tästä elämästä tulisi, mitä käpyjen keräämisestä, vai, joko ne sitäkin kuuntelee??!!

28. luku
Matti Raivio

Lauri Lappi Aisapuussa 1/2007

Matti Raivio, mestarihiihtäjä Pihlajaveden Pyörkkilänperältä

Matti Raivio (1893-1957)

Muistikuvia

Tietä pitkin hiihtää vanha mies verkkaisin mutta vetävin potkuin. Hän on jo häviämässä näkyvistä, kun saavun tien varren puutavaralaanille, missä isäni purkaa tukkikuormaa. ”Näitkö tuon hiihtäjän, joka tästä äsken lähti?” isäni kysyy ja vastaa itse: ”Hän oli Matti Raivio.” Isän äänessä on tiettyä ylpeyttä, hän tunsi maailmanmestarin. Minulla mielikuvitus lähtee villiin laukkaan. Oli tarjolla mitä kiehtovin kilpailutilanne, olinhan aivan hiihtokuninkaan kintereillä. En kuitenkaan rohkene iskeytyä kantaan, ja vanha mestari saa mennä menojaan.

Mieleeni on syöpynyt vahva muistikuva liukkaasti liikkuvasta suksimiehestä, joka pian katosi mäenharjan taa. Tämä oli ainoa kerta, kun omin silmin näin tuon kylämme kuuluisuuden. Viisikymmentäluvulla oli vielä ihan tavallista, että liikuttiin suksilla. Kauppareissut ja asiointimatkat kylille tehtiin suksipelissä. Syrjäkylällä ei oikeastaan muuta keinoa talvella ollut, kun teitä ei aurattu ja tienä oli vain hevosen ja reen jälki tai suksen latu.

Seuraava Matti Raivioon liittyvä muistikuva minulla on hänen hautajaisistaan Pihlajaveden vanhalla hautausmaalla ja muistotilaisuudesta Isolla-aholla kesällä 1957. Kesäaikaan pääsi joten kuten kulkemaan autollakin. Niinpä hautajaisiin oli järjestetty joukkokyyti kuorma-auton lavalla. Mutta mutkia tuli matkaan, kun Sammaliston kämpän mäessä auto rupesi keittämään. Onneksi Vähämäen Arvilla sattui olemaan kämpän oveen sopiva avain taskussaan,

hän haki sisältä ämpärin ja kaivosta vettä, ja matka jatkui. Hautajaisista ei nuoren pojan mieleen jäänyt sen enempää, kuin että oli aurinkoinen kesäpäivä ja väkeä kovasti liikkeellä; vanhoja hiihtoveikkoja ja hiihtoliiton edustajia ynnä muita herroja sanottiin olevan paikalla ja tunnelma hyvin juhlallinen.

Raivion sisaruksissa oli muitakin hiihtäjiä

Oli mielenkiintoista kuunnella kun vanhat miehet kertasivat Matti Raivion ja hänen veljiensä ja sisartensa hiihtosaavutuksia. Henkilökohtaisia suomenmestaruuksia Ma-

tille oli kertynyt uran aikana ainakin kuusi, lisäksi kultaa oli tullut 5 x 10 km:n viestinhiihdossa vuonna 1921 Ähtärin Urheilijain joukkueessa, jossa olivat silloin hiihtäneet myös Matin Urho-veli ja naapurista Töyryn Matti. Samana vuonna mestaruus oli voitettu myös piirikuntien välisessä 30 km:n joukkuekilpailussa Keski-Suomen piirin joukkueella: Matti Raivio, Urho Raivio ja Anton Collin. Raivion sisaruksista myös Aino oli saavuttanut suomenmestarin tittelin vuosina 1924 ja –25 naisten 5 kilometrin hiihdossa. Impi siskoa pitivät monet Ainoa parempana hiihtäjänä, olihan hän usein voittanut sisarensa kotiseudun pienemmissä kilpailuissa, mutta SM-tasolta Impin parhaaksi saavutukseksi jäi hopea naisten 5 km:ltä v.1925.

Matti oli Raivion 9-päisen sisarussarjan seitsemäs ja pojista nuorin. Veljet olivat jo menestyksekkäästi osallistuneet lähiseutujen hiihtokilpailuihin, kun Matti 16-vuotiaana ilmoittautui Ähtärin Korsunkylän hiihtojen miesten sarjaan kolmen veljensä kanssa. Kisasta kehkeytyi täysin Raivioiden

”jäsentenvälinen”. Kilpailun voitti Heikki, Matti oli toinen, Urho kolmas ja Kalle neljäs. Tätä pidetään Matti Raivion uran ensimmäisenä kilpailuna. Samalta ajalta kerrotaan tarinaa Pihlajavedellä järjestetyistä hiihtokilpailuista, joihin oli ilmoittautunut joukko naapuripitäjien nimekkäitä hiihtäjiä ”paulapieksuissaan ja tupsulakeissaan”. Lähtöviivalle asettui myös muuan karvalakkipäinen poika, joka sitkeästi sinnitteli kärkijoukon mukana ja loppukirissä ”nuo naapurin uljaat hiihtäjät” saivat tunnustaa tuon pörröisen pojan paremmakseen. Matti Raivion urheiluura oli alkanut ja sitä kesti yli 30 vuotta.

Latu huipulle oli pitkä

Mestaruuksien lisäksi Matti Raivio saavutti useita toisia ja kolmansia palkintoja SM-kilpailuista ja lukuisia voittoja ja hyviä sijoituksia muissa arvokisoissa mm. Puijolla ja Salpausselällä sekä osallistui kaksiin olympialaisiin. Vuonna 1924 Chamonix´ssa hän oli seitsemäs sekä 18 km:n että 50 km:n matkoilla. Alppien jäiset rinteet ja huimaavat rotkot eivät äkkiseltään soveltuneet tasaisempiin maastoihin tottuneille suomalaisille. Mitään korkeanpaikan harjoitusleirejä ei siihen aikaan järjestetty. Vuonna 1928 St. Moritzin ”monen kelin säässä” Matti katsoi turhaksi taistella luistamattomin suksin ja keskeytti. Niin pettynyt hän oli suoritukseensa, ettei puhunut moneen päivään kenellekään mitään.

Matti Raivion tie huipulle oli ollut pitkä eikä aina ihan tasainen. Kun 1920-luvun puoliväliin tultaessa Matti oli jo yli 30-vuotias, monet olivat sitä mieltä, että hän oli parhaat hiihtonsa hiihtänyt. Siltä tosiaan alkoi näyttää, kun vuonna 1925 Matti ei menestynyt edellisvuosien tapaan, vaikka 10 kilometrin Suomen mestaruuden oli Jyväskylässä voittanutkin.

Lahden kongressikisoista 1926 jymymenestys

Vuonna 1926 Salpausselän kisojen yhteydessä järjestettiin kansainvälisen hiihtolii-

ton, FIS:n kokous. Näitä ns. kongressikisoja pidetään ensimmäisinä hiihdon MM-kilpailuina. Hiihtojoukkueen nimeämiseksi järjestettiin kahdet karsinnat. Ensimmäisiin Matti Raiviokin osallistui, ollen niissä neljäs. Toisiin hän ei lähtenyt vaan luotti vanhoihin näyttöihin ja jäi kotiin valmistautumaan talven koitoksiin. Vuoden alusta hän oli kantanut postia Pihlajaveden asemalta Sällinkylälle, kolme kertaa viikossa. Päivittäistä hiihtomatkaa kertyi viisi peninkulmaa. Aamukuudelta kun lähti, niin puolelta päivin postilenkki oli heitetty. Oliko tämä harjoitusmuoto tulevan menestyksen salaisuus, vai oliko sitä esikoistyttären syntymä viikkoa ennen kongressikisoja. Joka tapauksessa Lahden MM-hiihdoista tuli Matti Raiviolle jymymenestys ja lopullinen vahvistus suurhiihtäjien joukkoon kuulumisesta.

Matin kunnosta ei oltu ennen kisoja täysin vakuuttuneita. Siitä syystä häntä ei nimetty Suomen edustajaksi ns. pokaalihiihtoon, jota kisaa käytiin Suomen ja Ruotsin kesken ruotsalaisen paroni R. F. von Willebrandin lahjoittamasta pokaalista. Matti kuitenkin voitti tämän kilvan ja MM-tittelin ylivoimaisesti, yli kuuden minuutin erolla toiseksi tulleeseen Tauno Lappalaiseen. Pokaalihiihdon Suomi voitti ilman parhaan hiihtäjänsä panostakin.

Sunnuntaina kun vuorossa oli 50 km:n hiihto, oli aamulla pakkasta 30 astetta. Lähtöpaikalle ilmestyi kaksi naamioitunutta suksimiestä. Yleisö ei heitä ensin tuntenut, mutta pian ilmeni että suomalaiset Tapani Niku ja Matti Raivio olivat virittäneet kasvojensa suojaksi valkoisen naamarin. Matilta hiihto sujui taas erinomaisesti. Hän voitti jälleen toiseksi tullutta T. Lappalaista 8½ minuuttia, joka puolestaan voitti kolmanneksi jäänyttä Norjan Kjelbotnia vain kahdella sekunnilla.

”Raivion laskiessa maaliin kohotti kymmentuhantinen yleisö huudon, jonka veroista Salpausselän rinteet eivät aikaisemmin olleet kuulleet.” kirjoittaa Jussi Kirjavainen kirjassaan Suomalaiset Suurhiihtäjät II

Jäähdyttelyä ikämieshiihdoissa

Menestys jatkui vielä seuraavana vuonna. Suomen mestaruudet tulivat Tampereen kisoissa sekä 10 km:n että 30 km:n matkoilta. Tosin kymmenen kilometrin mestaruus tällä kertaa tasatuloksella M. Lappalaisen kanssa. Salpausselältä oli tuomisina myös kaksi voittoa; 50 km:n hiihdossa vieläpä ennätysajalla 3.30,51, joka kesti lyömättömänä kymmenen vuotta.

St. Moritzin kisojen jälkeen Matti Raivion ura jatkui ikämieshiihtäjänä. Hän oli myös erinomainen ampuja ja osallistunut jo parhaina hiihtovuosinaan menestyksekkäästi suojeluskuntajärjestön ampumahiihtokilpailuihin. Vielä ikämiesvuosinaan Matti

saavutti järjestön mestaruuksia ja kärkisijoja useissa kilpailuissa. Kotipaikkakunnan hiihtoihin hän osallistui vielä sotien jälkeen, toimien kannustajana ja esimerkkinä nuoremmille. Monen sunnuntaihiihtäjän itsetunto kohosi kovasti, kun pääsi sanomaan, että on osallistunut samaan kilpailuun Matti Raivion kanssa. Viimeinen kirjoittajan käsiin osunut tulosluettelo, josta löytyy Matti Raivion nimi, on Jyväskylän Suurhiihtojen yhteydessä tammikuussa 1946 järjestetystä ”vanhojen mestareiden kohtaamisesta” seitsemän kilometrin hiihdossa seuraavin tuloksin: 1. Adiel Paananen, 2. Väinö Väänänen, 3. Tapani Niku, 4. Matti Raivio…..8. Anton Collin.

Isoahon isäntä

Matti Raivio oli syntynyt Pihlajavedellä vuonna 1893. Ammatiltaan hän oli maanviljelijä. Yhdessä vaimonsa, Lempin, kanssa he hoitivat Isoahon tilaa Pihlajaveden Pyörkkilänperällä. Loistavan urheilu-uran taustatekijänä oli vaimolla varmasti tärkeä osansa. Myönteistä asennetta hiihtourheiluun sekä voimaa ja sitkeyttä vaadittiin myös häneltä yhtä lailla kuin hiihtäjältä, sillä emännän vastuu kotitöistä kasvoi tavallista suuremmaksi. Lapsia heillä oli kolme: Liisa, s.1926, Simo, s. 1928 ja Veli-Matti, s. 1933, k. 2004. Lahden kongressikisojen aattopäivinä syntyneellä Liisa Alakolehmalla on vielä jonkin verran muistikuvia isänsä hiihtoreissuista. Luonteeltaan Matti Raivio oli rauhallinen ja hupaisa mies. Kylällä hänet muistetaan ahkerana asujana ja rehtinä naapurina. Pihlajaveden kunnanvaltuuston jäsenenä hän toimi kaksi vaalikautta.

29. luku
Anton Collin

Anton Collin, Holmenkollenin kukistaja,

"HolmenCollen"

Pihlajavedellä vuonna 1891 syntyneen, Ähtärin Urheilijoita aikanaan edustaneen Anton Collinin vaikuttava urheilu-ura on päässyt mukaan YLE Urheilun tuottamaan Kiveen Hakatut -sarjaan, missä Arto Teronen ja Jouko Vuolle pohtivat suomalaisten urheilijoiden ja urheiluvaikuttajien hauta-kivien äärellä heidän elämäänsä ja uraansa. Ammatiltaan maanviljelijänä ja metsänvartijana toiminut Collin on haudattu Ähtäriin.

Tarina suurhiihtäjänä ja pyöräilijänä, kaksissa olympiakisoissa kilpailleesta Collinista on ainutlaatuinen. Collinin (12.10.1891-31.5.1973) meriittilistalle lukeutuu muun muassa se, että hän oli ensimmäinen ei-norjalainen hiihtäjä, joka voitti Holmenkollenin hiihtokilpailun. Tästä 50 kilometrin murtomaahiihdon saavutuksesta hänet muistetaan HolmenCollenina, joka aiheutti maansurun Norjassa voitollaan vuonna 1922. Suomelle

kaksoisvoiton kisassa varmisti Tapani Niku. Tarina kertoo, että Norjassa vedettiin liput puolitankoon tämän muserruttavan hiihtotappion johdosta.

Vaikka Collin ei savuttanut huomattavaa menestystä olympia- tai maailmanmestaruuskisoista, hän oli yksi harvoista historian kirjoihin jääneistä Suomea sekä talvi- että kesäolympialaissa edustaneista suomalaisista, vieläpä samana vuonna. Vuonna 1924 Collin keskeytti Chamonix'n talviolympialaisissa 50 kilometrillä ja sijoittui 18 kilometrin hiihdossa sijalle 16. Saman vuoden kesänä hän osallistui Pariisin olympialaissa 188 kilometrin pyöräilyn maantieajoon, mutta jou-

tui keskeyttämään kisan reisilihaksen revähdykseen.

Holmenkollenin kaksoisvoitolla oli myönteinen vaikutus Suomen hiihtourheilun kehittymiseen. Lauri ”Tahko” Pihkalan ideoimana Suomeen syntyivät Holmenkollenia vastaavat jokavuotiset talviurheilukisat Salpausselän kisat. Lahden Hiihtoseura perustettiin ja Anton Collin houkuteltiin liittymään siihen tarjoamalla hänelle Lahdesta töitä. Ensimmäiset Salpausselän Kisat järjestettiin jo Anton Collinin Holmenkollenin voittoa seuraavana talvena 1923. Näissä ensimmäisissä Salpausselän kisoissa Collin voitti 10 kilometrin hiihtomatkan ”satumaisena” pidetyllä ajalla 35–29, millä hän voitti toiseksi tulleen niin ikään pihlajavetisen Matti Raivion yli kahdeksalla minuutilla. Järjestyksessään toiset olympialaisista erilliset hiihdon maailmanmestaruuskilpailut saatiin Salpausselälle jo vuonna 1926.

Anton Collin syntyi Pihlajavedellä, mutta perhe muutti jo 1893 Keuruun Liesjärvelle Hirvikylään Aittolampi-nimiselle metsänvartijatilalle, mikä myöhemmin rajamuutoksen seurauksena siirtyi Ähtärin kunnan puolelle. Metsänvartijaisänsä Kaarle Collinin apuna Anton tottui jo nuorena pitkiin ja raskaisiin hiihtomatkoihin. Anton Collin edusti hiihtourallaan ähtäriläisiä Myllymäen Voimistelu- ja Urheiluseuraa, Myllymäen Työntöä, Keuruun Kisailijoita 1916–1920, Ähtärin Urheilijoita 1921–1922 ja vuosina 1923–1929 Lahden Hiihtoseuraa.

Suomen-mestaruudet:

v. 1917	***30 km***
v. 1919	***10 km ja 60 km***
v. 1921	***60 km***
v. 1922	***10 km***
v. 1924	***Joukkuekilpailu (LHS)***

30. luku
Aisapuu

Aisapuu, Pihlajavesi ja historia

Kevät 2008 on monessa mielessä ollut erikoinen. Talvi oli leuto ja Vapun seutu on hemmotellut suomalaisia varsin poikkeavasti aurinkoisena ja lämpimänä. Suomea on puhuttanut media ja sen rooli yhteiskunnassa. Perinteistä on verrattu sähköiseen mediaan. On kyselty, mikä on median tehtävä, onko tavoitteena pyörittää kansaa juorujen ympärillä, lisätä myyntiä vihjailuilla, onko mediasta tullut tirkistelijä, tiedonvälittäjä, missä absoluuttinen totuus on kaukana todellisuudesta, painetusta. Vaikka Aisapuu on varsin pieni palanen mediakenttää, on Pihlajaveden lehdelläkin selkeä oma roolinsa.

Vapun vapaapäivien putkessa lauantaiksi 3.5. osui kansainvälinen lehdistönvapauden päivä. Näissä merkeissä eri puolilla Suomea media on heittäytynyt nöyräksi ja kysellyt lukijoilta, onko tullut tehtyä jotain väärin, onko jotain konkreettia jätetty julkaisematta. Vapaus on kuin kaksiteräinen miekka. Elämme vapaassa markkinataloudessa ja äärettömän suuressa vapaudessa muutenkin, jos emme ota huomioon EU-säädösten kahlitsevuutta. Sanomalehtien liiton johtaja Jukka Holmberg hillitsee äärettömän vapauden perään haikailevia ja toteaa, että ”sananvapauteen liittyy aina myös vastuuta ja eettistä harkintaa”.

Holmbergin huoli on varmasti aiheellinen. Tänä päivänä kilpailu eri medioiden välillä on äärettömän kovaa. Tiedonvälityksessä kilpaillaan nopeudessa, kenen lehdessä aihe on ensimmäisenä. Aina ei sisällöllä ole väliä, kunhan vain asia tulee lehteen ennen muita. Media siis

myy nopeudella ja tällöin valitettavan usein Hombergin peräänkuuluttama median vastuu ja eettinen harkinta hämärtyy. Taistelu on elämästä ja kuolemasta, tässä selviytymispelissä taloudellinen tulos on tärkeämpi kuin lehden objektiivisuus tiedonvälityksen suhteen. Koko ajan taustalla vaanii pelko, että omistajat eivät ole tyytyväisiä median myyntiin, tulokseen ja päätoimittajan pää on aina vadilla.

Lehtien roolit vaihtelevat. On valtakunnallinen ns. iltapäivälehdistö, jonka päämäärä on muokata tai ainakin käyttää lööpeissään hyväkseen kansan syvimpiä ajatuksia, ainakin heikkouksia. Lööpit kiinnostavat, juuri kukaan ei voi välttyä näkemästä niitä ja tätä kautta myyvät. Iltapäivälehtiä johdetaan, niin kuin valtakunnallisia suurempia sanomalehtiäkin pääkaupunkiseudulta käsin. Oman ryhmänsä muodostavat maakunnalliset sanomalehdet. Seuraavana hierarkiassa ovat alueelliset ja seudulliset sanomalehdet ja vielä pienempänä kylien ja paikkakuntien julkaisut. Tähän ryhmään Aisapuu eittämät-

tä kuuluu. Tietysti aikakauslehdistö on vielä oma lukunsa.

Valtakunnallisen lehdistön sanoma valitettavasti tukee voimallisesti ennen kaikkea pääkaupunkiseudun päämääriä. Maakuntalehdistön tehtävä on puolustaa omaa aluetta, maakuntaa, kovassa yhteiskunnallisessa kilpailussa, ei niinkään kilpailussa muita medioita vastaan, vaan maakuntalehden onnistumisen arvosana syntyy maakunnan hyvin- tai pahoinvoinnin kautta. Alue- ja seutulehtien päämäärä ei poikkea tästä linjasta. Seutukunnan etu on, tai pitäisi olla ykkösmotiivi pyörittää mediaa. Kylälehtien tehtävä on erilainen, on moninainen. Tästä hyvänä esimerkkinä on Aisapuu. Tuskin kukaan voi rajata Aisapuuta tiettyyn muottiin. Jos kellä, niin Aisapuulla, on sitä Holmbergin peräänkuuluttamaa vastuuta ja eettistä harkintaa. Aisapuulla ei ole poliittista väriä. Lehden ainoa päämäärä on Pihlajaveden joko ympärivuotisten tai kesäasujien hyvinvointi ja kylän arvostuksen kunnioittaminen.

Aisapuun merkitys on paljon suurempi kuin edes osataan kuvitella. Pihlajavesi on osa Keuruun kaupunkia. Keuruu muodostuu useammasta ”valtapiiristä”. Ei liene mikään salaisuus, että koko Keuruun hyvinvointia halvaannuttaa kahden keskuksen Haapamäen ja kaupunkikeskuksen aivan eri suuntiin kulkevat ajatukset. Tämä vie uskottavuutta Keuruun kiinnostavuudelta. Kolmas, mutta ei ainoa, Keuruun sisäinen kunta on Pihlajavesi. Pihlajavesi kokee olevansa entisenä itsenäisenä kuntana samassa asemassa Haapamäen kanssa. Se mikä onnistuu kaupunkikeskuksessa, on itsestäänselvyys, niin se ei olekaan selvää Pihlajavedellä. Pihlajavetinen joutuu maksamaan pitkän

euron matkoistaan palveluiden äärelle ja jos jotain uutta ja erilaista Pihlajavedellä koettaa synnyttää, niin usein törmätään edellisen kiinteistöjohtajan Raimo Perälän jo legendaariseksi nousseeseen lausahdukseen Pihlajavedellä: ”Ei kuulu Keuruun kaupungin intresseihin.”

Yllä varsin pelkistetyn kuvauksen ympyröissä medialla olisi mahdollisuus. Valitettavasti Keuruulla ei ole valtamediaa, ei, niin kuin on Pihlajavedellä Aisapuu. Suurin taantuma Keuruulla syntyy sijainnista ja median taustojen synnyttämästä realiteetista. Kun Suur-Keuruu voisi olla koko Keuruun äänenkannattaja, niin lehdellä on vain puolen Keuruun lukijaimisto takanaan. Keskisuomalainenkin painiskelee samoissa lukijapeitoissa. Seudulla on sen sijaan joka kotiin jaettavia ilmaisjakelulehtiä, on Ykköset ja Paikallissanomat, on joitain muitakin. Tämä on kestämätön tilanne. Jos yrittäjä tai tapahtuman järjestäjä aikoo tiedottaa tapahtumistaan, niin on valittava ainakin kolme mediaa, ennen kuin tieto leviää ja tämä on

hyvin kallista.

Paikallismedian rooli on puolustaa omaa aluettaan. Valitettavasti edellä esitetyn kautta tämä ei onnistu, yksikään media ei ole Keuruun ehdoton puolustaja. Suur-Keuruu kumartaa Tampereen suuntaan, tekee sen, mitä omistaja haluaa ja tällä tavalla rajoittaa omaa vapaata sanaansa. Toisaalta Keskisuomalainen on Keski-Suomen maakuntalehti ja näin Tampereen suuntaan on oltava varovaisia. Lieneekin näin, että aluetta köyhdyttää kirjoittamaton sopimus, minkä mukaan niin Suur-Keuruu kuin Keskisuomalainen ovat

kyllä kilpailijoita, mutta eivät kyseenalaista toistensa olemassaoloa, kunnioittavat toista ja näin ovat sopineet ”rauhasta”, valtapiirijaosta.

Hyvin hajanaisen mediakentän vuoksi Keuruu on vajonnut alas. Ei ole mediaa, ei ole alueen ehdotonta puolustajaa, ei ole voimatekijää, mikä on mm. tehnyt Jyväskylästä maan tämän hetken valovoimaisimman kasvukeskuksen. Tämä median valta, oman alueen pyyteetön puolustaminen puuttuu Keuruulta.

Kun mediasta ei ole vahtikoiraksi, niin on ikävää nähdä lehtien kuitenkin osoittavan tiettyä poliittista sitoutumista, osin lehden taustan, osin henkilökohtaisten ystävyyssuhteiden kautta. Kaikki yllä oleva median yhteiskuntaa tukevan panoksen puuttuminen Keurusseudulla ei koske Aisapuuta. Moni ei taida tietääkään, että Pihlajaveden historiasta on kirjoitettu vain alkuosa. Taustoista on luettavissa hajanaisesti Ruoveden historiasta ja tietoa on saatavilla hyvin hankalasti monesta muusta historian julkaisusta. Kokonaisuuden muodostaminen on kuitenkin äärimmäisen vaikeaa. Tallessa on varsin merkittävät Aino Korian tekemät historian selvitykset, mutta Pihlajaveden historiaa 1900-luvulla ja sen jälkeen ei ole koottu kirjaksi. Tämän vuoksi Aisapuu on kyläseudun

merkittävin historiankirjoitus, seudun puolustaja, ilman valtapiirejä, ilman politiikkaa. Lehti elää hyvin voimallisesti menneessä ja on tärkein Pihlajavettä koossa pitävä voima, lehdellä on koko seudun 100 prosenttinen tuki takanaan.

Aisapuun ansiokkaan työn ja tuloksen kautta onkin hyvä herätellä ajatusta, millä on kiire. Pihlajaveden historia kansalaissodasta tähän päivään on saatettava pian työn alle. Eipä ole kylällä enää montaa, jolta muistitiedon kautta materiaalia, tarinoita, on saatavilla. Aisapuu ja sen lukijakunta on sen sijaan sellainen voimavara, mitä tulisi hyödyntää. Kun tiedämme, että Pihlajaveden hovivalokuvaajalla Matti Saarisella, ei ole vain omat, vaan myös Eenok Lahden varsin mittavat valokuva-arkistot, nyt moderneine negatiiviskannereineen, niin historian kirjan työstäminen ei ole mahdottomuus. Nyt asiaa miettimään ja tutkailemaan kirjan rahoittajia.

Suur-Keuruun Sanomat syntyi pihlajavetisin voimin

Suur-Keuruun Sanomien perustaja oli Pihlajaveden lukkarin poika Aarre Ylhävaara. Ensimmäinen numero julkaistiin 5.2.1949. Toimitus oli Keuruulla, jossain vaiheessa lehteä painettiin Haapamäellä.

Vuonna 1986 Suur-Keuruun Sanomat muutti nimensä Suur-Keuruuksi.

Ensimmäinen päätoimittaja oli Arvo Aarikka, hänen jälkeen Aarre Ylhävaara.

Aarre Ylhävaara myi lehden 1966 Sulo Sorsalle ja samalla Sulo Sorsasta tuli päätoimittaja.

Sulo Sorsa myi Suur-Keuruun Sanomat v.1979 Tampereen Kirjapaino-Osakeyhtiö:lle, jolloin päätoimittajaksi tuli Pekka Suorsa.

Pekka Suorsaa päätoimittajana seurasi v. 1986 Erkki Ihanainen ja häntä v. 1999 Antero Karppinen.

Jukka Ignatius tuli päätoimittajaksi Kuusamosta. Vuonna 2008 Ignatius siirtyi Valkeakosken Sanomiin ja Valkeakosken Sanomien päätoimittajasta Pekka Waldenista tuli Suur-Keuruun ja KMV-lehden päätoimittaja.

Pekka Waldenin jälkeen Alma Media teki taas muutoksia ja Eija Ruohosta tuli päätoimittaja ja Ruoho jatkaa edelleen päätoimittajana.

Heti perustamisensa jälkeen Pihlajaveden tapahtumien osuus Suur-Keuruun Sanomien artikkeleista oli pitkään korostettu, edellä kerrotun syyn vuoksi.

Kun Suur-Keuruu siirtyi Alma Media – konserniin, niin tämä tarkoitti valtataistelun käynnistymistä Keskisuomalaisen kanssa. Yllättäen Keskisuomalainen myi 2000-luvun alussa KMV-lehden Alma Medialle. Samalla mediatalot sopivat näennäisestä ”rauhasta” niin ettei kumpikaan puutu toisensa liiketoimintaan ja uutisointiin.

Tätä varsin keinotekoista ”yhteiseloa” jatkui 2010-luvulle saakka. Nyt eletään taas uutta aikaa, kun kuntien on neuvoteltava kuntajakolain edellyttämällä tavalla naapureiden kanssa päämääränä kuntaliitos.

Keuruun kaupunginvaltuusto on tehnyt marraskuun 18. päivänä 2013 päätöksen ensisijaisesti käydä yhdistysneuvottelut Mänttä-Vilppulan kanssa. Mitä tämä tarkoittaa Suur-Keuruulle ja mitä KMV-lehdelle, ei ole tiedossa. Jos tulee kuntaliitos ja Keurusselän kaupunki syntyy, niin mitä tapahtuu sen jälkeen. Maallikon mielestä samaan kaupunkiin ei mahdu kahta saman kustantajan lehteä. Tiedä häntä. Jäämme odottelemaan.

(Suur-Keuruu -lehden historiatiedot: Minun lehteni – Suur-Keuruu, 1949–1999, Helena Kukkamo, 1999)

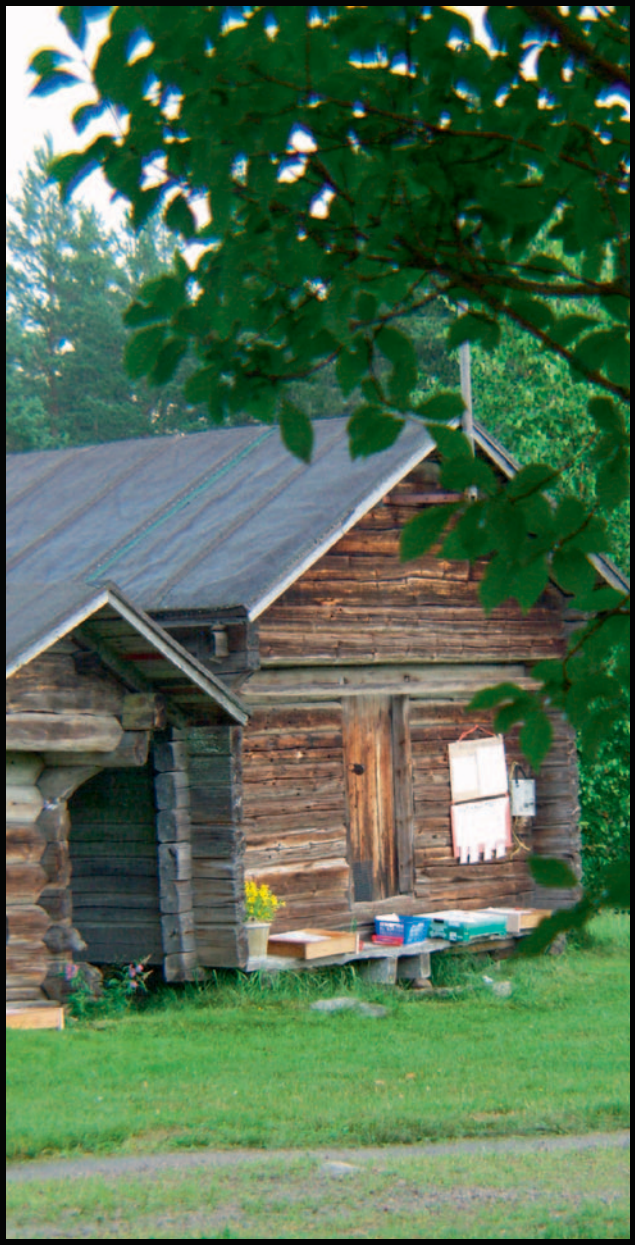

31. luku
Pihlajaveden tapahtumia

I Iltarastit Lehtomäen maastossa

Lähes puoli vuosisataa ja yhä vain makeammalle maistuu

On ne hulluja nuo gallialaiset, mutta mitäpä sanotte yhä vain kasvavasta joukosta, joka viikosta toiseen vapaaehtoisesti painuu metsään, satoi tai paistoi, kohtaa mäet ja kumpareet, rämpii ojan pohjia, on väillä tajunnan rajoilla, eksyksissä, jos ei muuten, niin ainakin hetken itsensä kanssa. Meno on rajua, jok'ikinen kehon solu on liikkeellä, on mukana, pulssi nousee lähelle 200:ta Ja voi sitä onnen tunnetta, voi sitä voitonriemua, tuolla se on, on se, se on pieni kolmio kuusen alla. Siihen vain kosketus ja sitten taas matkaan.

Näin se sujui myös kesällä 2005 Matti Saarisen kauniin perinteikkään pihapiirin ympäröivissä metsissä, jo perätysten 35. kerran, Pihlajaveden iltarasteilla. Piha oli

täynnä autoja, ne olivat jopa järjestyksessä. Kaikki hymyilivät. puheensorina oli kovin erikoista muuten niin jäyhille Keuruun asujille. Siinä sitä vaihdettiin mielipiteitä ja ei kun matkaan.

Isokorpijärven ja Lehtomäen väliset metsät kuhisi muitakin kuin muurahaisia. Välillä aurinko paistoi heleästi, välillä vettä tuli taivaan täydeltä. Ilma oli mitä hapekkain. Kyllä sitä etukäteen on hyvä hymyillä, mutta kyllä se hymy tuolla Matti Saarisen, kartantekijän, ratamestarin merkitsemillä rasteilla hyytyy, näin ajattelin, näin olin varma, kun ensimmäistä kertaa olin itse paikalla.

Pian kaikki olivat metsässä ja ei mennyt aikaakaan, kun yksi toisensa jälkeen ilmestyi, löi läpyskänsä viimeiselle pisteelle, maaliin. Mutta hulluja olivat ne gallialaiset, mutta nämä hymyilivät, mansikkaiset posket olivat raikkaat, puuskutus oli voimakasta, hymy oli leveää kuin itse Paul Newmanilla. Mikä noita otuksia vaivaa, mikä on tuon suunnistuksen salaisuus?

Löytämisen halu, sanoo toinen toisensa perään. Alan jo uskoa joukkomanipulaatioon. Ai, ihan niin kuin aarteen etsintää? Kyllä, kyllä sitä se on, on ilo löytää, kun ensin on etsinyt ja etsinyt. Itsensävoittamisen halu, halu löytää, jos ei muuta niin mustikoita ja lakkoja.

On se kumma joukko, tuo suunnistusperhe. Siinä ei ryppyotsaisesti kilpailla, haetaan , oikein hamutaan kokemuksia. Ja pummikin on arvokasta, maistuu makealta sen jälkeen kun on löytänyt. Päivi Sorrille tämä kesä oli jo 45. pihkaniskana ja aina vain maistuu paremmalta: tähän jää kiikkiin. Paita oli märkä, pääsinkin kysymään, kävitkö oikein uimassa. Ei, ei, uiminen suunnistuskilpailussa ei ole sallittua, muutenkin kisa perustuu herrasmiesmäisyyteen. Turha on tulla oikomismielessä, se ei ole hengen mukaista. Kilpailun johtaja Matti Saarisen suunnistustausta on Päivin mittainen. Mutta Mattipa on sen ihmeen nähnyt, koki 1970-luvulla Orimattilassa kolmen naisen uivan lahden yli suunnistuskilpailussa, hyi hyi naiset ja kaikki nauroivat, kaikilla oli niin mukavaa.

Iltarastitulokset 27.07 2005
Pihlajavesi/ Sällinkylä

Rastireitti

1. Satu Mörsky	9.52
2. Aleksi Lepistö	15.01
3. Kia Periviita	17.00
4. Riku Pekkala	17.14
5. Matias Kangasniemi	17.17
6. Matti Mörsky	17.39
7. Rosa Maskonen	22.17
8. Eetu Maskonen	28.55

Rata 1,5 km

1. Satu Mörsky	13.55
2. Mikael Niemelä	15.21
3. Aimo Saarela	17.06
4. Ville Mörsky	20.20
5. Rosa Maskonen	25.50
6. Pirkko Vikman	33.00

Rata 3,0 km

1.	Sonja Mörsky	29.27
2.	Janne Mörsky	30.18
3.	Päivi Sorri	38.31
4.	Erkki Linna	41.00
5.	Ismo Sillanpää	42.27
6.	Juha Niemelä	42.41
7.	Minna Virkki	44.19
8.	Heli Sillanpää	44.54
9.	Veikko Kulmala	49.13
10.	Aku Viitanen	1.03.36
11.	Lauri Nivala	1.07.54
12.	Riina Nieminen	1.11.31
13.	Heimo Hokkanen	1.25.21
	Pari Ketola / Lehikoinen	ilman aikaa

Rata 5,0 km

1.	Pauli Laurila	47.31
2.	Ismo Rajala	57.16
3.	Petri Hirvonen	59.44
4.	Janne Laitinen	1.09.55
5.	Pentti Haanpää	1.15.17
6.	Kalevi Meriluoto	1.29.59
7.	Katri Vikman	1.44.46
	Keskeytti 1	

Rata 6,0 km

1.	Janne Virkki	43.29
2.	Antti Lehtinen	50.48
3.	Lasse Myllyaho	57.22
4.	Helena Sunila	1.26.45
5.	Aulis Aaalto	1.40.43

II Pihlajavesi Syttyi Tahmapää-juhlassa

On jo totuttu, että Koop Arponen tuo Pihlajaveden maakunnan ja myös valtakunnalliseen tietoisuuteen. Näin on tapahtunut useamman kerran, mutta Koopin esimerkin kautta Pihlajaveden koulu teki jotain sellaista, mitä monikaan pieni koulu ei edes uskalla uneksia.

Voisi sanoa, että mitä siitä sitten tulee, kun pieni kyläkoulu katselee tähtiä ja haaveilee? Mitäs siitä sitten tulisi, jos sana ja sävel, lausunta ja laulu, musiikki ja luovuus löytäisivät toisensa? No, siitäpä tulee kokonainen syyskuinen viikko vapaata luovuutta, niin lorua kuin runoa, musisointia ja rytmiä ja kaikki tämä yhdessä luoden, synnyttäen iloiten ja nauraen.

Pihlajaveden kyläkoulun opettajat Anu Vesterlin ja Varpu Rantamoijanen ovat syystäkin onnellisen iloisia. Nyt se on takana, viikko aivan uutta meininkiä, aivan uskomatonta toimintaa. Tämä mahdollistui Suomen Kulttuurirahaston Keski-Suomen rahaston ”Minä osaan” –hankkeen kautta, kun kirjailija Hannele Huovi ja musiikkipedagogi Soili Perkiö saivat Pihlajaveden koulun elämään uutta aikaa, luovaa tulevaisuutta.

Kaikki sai alkunsa, kun Hannele Huovi vieraili Pihlajaveden koululla. Koulun ilmapiiri, lasten aktiivisuus ja vilpitön ilo tekivät

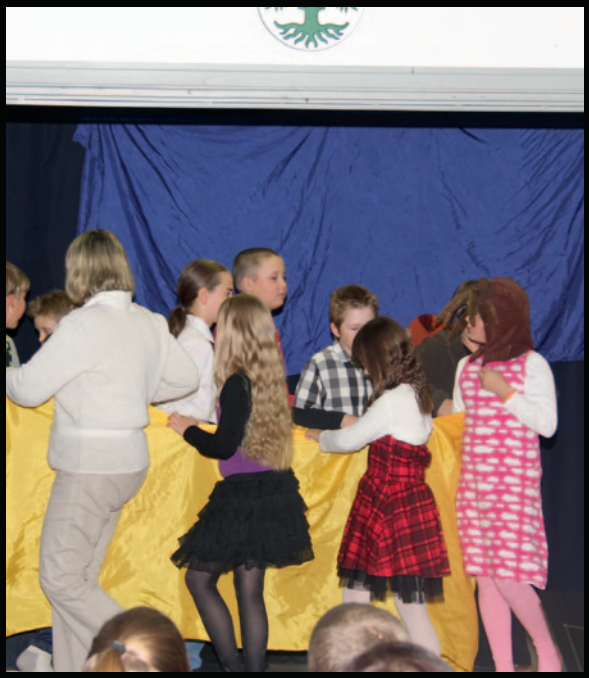
niin suuren vaikutuksen kirjailijaan, että Pihlajaveden koulu päätti osallistua ”Minä osaan”–hankkeeseen esittämällä kahden taiteilijan Hannele Huovin ja Soili Perkiön työviikkoa koululla.

Keski-Suomen rahasto valitsi lukuvuodeksi 2012–2013 hakijoiden joukosta muun muassa Pihlajaveden koulun ja näin kokonainen taideviikko Suurkontio Tahmapään kirjojen kautta muotoutui syyskuussa 2012. Muu koulutyö jäi sivummalle, kun Hannele Huovi ja Soili Perkiö ohjasivat lapsia.

Viikon menoa ja aikaansaannoksia katsellessa ei voi välttyä ajatukselta, että Pihlajaveden ala-aste löysi runouden, laulun, koko koulu tanssi ja soi, ihan samaan tapaan kuin Sound of Music –elokuvaklassikossa.

Sound of Music –elokuvahan on Robert Wisen ohjaama musikaalielokuva vuodelta 1965. Se perustuu Richard Rodgersin ja Oscar Hammersteinin samannimiseen Broadway-musikaaliin, joka puolestaan perustuu tositarinaan itävaltalaisesta von Trappin perheestä. Perheen äidin kuoltua vaimonsa me-

nettänyt kapteeni Trapp koetti pärjätä seitsemän lapsensa kanssa kovan kurin avulla. Perheeseen luostarista kotiopettajattareksi tullut Maria kohtasi elämän vaikeuden. Pystyi kääntämään surun iloksi laulun ja musiikin kautta. Pian koko perhe lauloi ja tanssi. Tällainen ihme tapahtui myös Pihlajaveden koulussa. Hannele Huovi ja Soili Perkiö pystyivät ammattitaitonsa avulla loihtimaan yhdessä lasten kanssa täydellisen Tapaus Tahmapää –juhlaesityksen, minkä koulun salin täyteinen yleisö sai nähdä.

Taideviikko alkoi eläytymisellä Tahmapää hahmoihin ja niiden näkemiin uniin. Välillä aivojumpattiin. Jatkettiin ohjelmaa soittimien, rumpujen ja ravistimien sekä sadeputken, valmistuksella. Käsiteltiin eläinten uni-tarinoita, opeteltiin lauluja ”Oli neljä kaverusta, liiolii”, jatkettiin irottelulla ”Tampin vuosi –räppi”, välillä lauleltiin ”Veikon viikko-laulu” ja tanssittiin ”Iiron keppitanssi”. Rummut soivat ja koko koulu oli mukana ja kaikilla oli niin mukavaa. Tämän kaiken juhlayleisö pääsi näkemään to-illan 27.9.

Tahmapää-näytöksessä.

Tahmapää-viikko päättyi kuinkas muuten kuin Tahmapää-täytekakun syöntiin, samalla kun illan tähdet jakelivat nimikirjoituksiaan aivan suuren maailman tapaan.

Hannele Huovi ja Soili Perkiö palkittiin v. 2009 Lastenkulttuurin valtionpalkinnolla uraauurtavasta ja innostavasta työstään lapsiperheiden loru-, laulu- ja leikkiperinteen uudistamisessa ja vaalimisessa sekä kirjallisuus- ja musiikkikasvatuksen kehittämisestä aiempaa lapsilähtöisempään suuntaan. Juuri tästä työstään taiteilijat antoivat Pihlajaveden ala-asteella vahvan näytön. ja jatkoa seuraa, lupailivat koulun opettajat Anu Vesterlin ja Varpu Rantamoijanen.

Pihlajavetiset viettävät itsenäissyyspäivän iltaa soihtukulkueen ja kunnianosoituksen merkeissä Koipikankaan sankarihaudoilla. Vuoden 2011 itsenäisyysillan puheen sankarihaudalla piti Ilari Kotimäki.

III Hyvää itsenäisyyspäivän iltaa

Uskoisin, että tämä paikka on juuri oikea, kun puhumme itsenäisyydestä, mitä se on ja mitä se on maksanut. Tällä paikalla tuskalla on paljon suurempi merkitys kuin muualla. Kansalliskirjailijamme Eeva Kilpi kirjoitti:

Tervetuloa tuska!

Sano heti jos minä häiritsen,
hän sanoi astuessaan ovesta sisään,
niin minä lähden saman tien pois.
Sinä et ainoastaan häiritse,
minä vastasin,
sinä järkytät koko minun olemustani.
Tervetuloa.

Näin siis Eeva Kilpi ja tarkoitti, että tuska on osa elämäämme, että meidän tulee hallita tuskaamme. Se ei ole niin helppoa. Tässä vieressä 132 pihlajavetisen sankarivainajan kivi kertoo sanomattakin vaimojen ja lasten, isovanhempien ja sukulaisten, tuttavien suunnattomasta tuskasta.

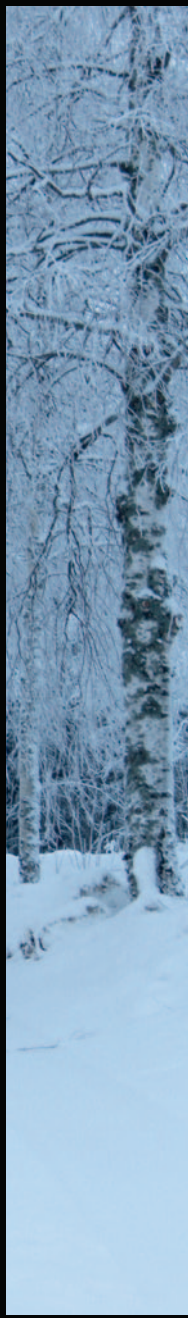
Kysymyksen miksi, varmaan jokainen tähän kivirivin viereen asteleva kohtaa. Miksi Pihlajaveden oli uhrattava 132 miestään?

Klassinen vastaus ei lämmitä, jotta Suomi saattoi elää itsenäisenä.

Tätä voisi jatkaa, jotta Pihlajavesi menettäisi jatkossa itsenäisyytensä. Katsoi asiaa miltä kantilta tahansa, vaikeaa on sitä ymmärtää.

Tuskan asiaa lienee hyvä katsoa sodan syistä, päämääristä käsin. Valta on aina kiehtonut maailman miehiä, naisiakin. Jotta minä voisin olla suuri, niin sinun tulee olla pieni tai ainakin paljon pienempi kuin minun. Minulla tulee olla paksumpi lompakko, minulla tulee olla enemmän vaurautta, maata ja metsää, minun tulee olla komeampi, minun tulee olla tavoitellumpi. Naisten kohdallakaan paremmuuden tavoittelu ei ole vierasta. Minun tulee olla kaunis, kauniimpi kuin naapurin tyttö, minun tulee olla parempi. Naisen vihollinen ei ole mies, tai hyvin harvoin. Naisen taistelun kohde on toinen nainen. Kysymys on vallasta. Todella kysymystä vallasta ei voi sivuuttaa, kun puhumme itsenäisyydestä. Kysymys on siitä, riittääkö minulle se, mitä minulla on vai pitäisikö minulla olla enemmän, vieläkin enemmän kuin naapurilla? Tietysti heti sanotaan, etteihän ihminen voi luonnolleen mitään. Totta, ehkä osittain. Suunnaton vapauden ylistys johtaa siihen, että kaikki mikä ei ole kiellettyä, on sallittua.

Jos koulussa kiusaamiseen ei puututa, niin tällä alistamisella on suun-

nattoman suuret seuraamukset. Alistamista tapahtuu, sitä on tapahtunut Suomen historiassa. Sota on juuri ennen kaikkea tätä. Pyrkimys lyödä toinen ja voida itse paremmin. Pihlajaveden miehet rintamalla ja naiset kotona olivat aivan mahdottoman tehtävän edessä. Puolustaa kotia maailman suurvaltaa vastaan, on aivan mahdoton tehtävä. Pihlajaveden miehillä ja naisilla ei ollut muuta vaihtoehtoa.

Tältä pohjalta Pihlajaveden sankarivainajien työ ei ollut turha. Suomi sai pitää itsenäisyytensä. Tästä meidän on aivan kiistattomasti kiittäminen, teitä Manut ja Matit, Villet ja Pekat, mahdottoman tehtävän suorittaneita. Te olitte kuitenkin uhreja, kuin myös oli Pihlajavesi suurimmassa määrin. Pihlajavesi antoi suuremman panoksen itsenäisyyden säilyttämiselle kuin muut kunnat. Tätä ei kuitenkaan mitenkään huomioitu sodan jälkeen. Suomi oli itsenäinen. Tämä oli päämäärä ja se saavutettiin. Kysymys ei ollut varmastikaan vierasta, miten kotiväki voi, miten vaimo ja lapset voivat, kun isä tai veli joutui sodan uhriksi.

Pihlajaveden 132 miestä symbolisoivat sodan tuskaa. Näiden miesten perheiden kokemukset ovat jotain niin suurta, ettei sitä toinen voi käsittää. Sodalla lyötiin näihin

perheisiin ikuinen tuskan leima. Tämä merkki kulkee isältä pojalle, äidiltä tyttärelle. Tästä Pihlajavesi kuntana sai kohtuullisen pian maksaa suuren hinnan. Itsenäisyys meni ja sen mukana itseluottamus.

Itsenäisyyspäivä on äärettömän tärkeä. Se ei ole sivullinen, ei todella mennyttä ja kadonnutta kansanperinnettä. Itsenäisyyden merkitys on koko elämämme perusoikeus. Jotta voimme olla itsenäisiä, meidän tulee olla vapaita. Jotta voisimme olla vapaita,

meidän tulee olla sinut itsemme kanssa. Emme voi saavuttaa sisäistä itsenäisyyttämme ilman, että olemme harmoniassa itsemme kanssa. Tätä keskustelua meidän on vaikea käydä, mutta kun ainakin kerran vuodessa käymme tässä sankarivainajien kivien vierellä, niin tällöin emme voi välttyä kohtaamasta tätä elämän perusasiaa.

Aina itsenäisyysajatus on erilainen. Tämän ajatuksen voi ulkoistaa ja miettiä, onko Pihlajavesi nyt itsenäinen? Tai ajatuksen voi siirtää kauemmaksi ja kysyä, onko Keuruu itsenäinen, mitä tarkoittaa todennäköinen tammikuun 2012 päätös lopettaa Keuruun varuskunta. Näin me toimimme, kun haluamme miettiä itsenäisyyttä. Me kierrämme todellista kysymystä, olenko minä itse itsenäinen. Haemme usein itsenäisyyttä muiden kautta, ulkoistamme kysymyksen.

Nämä miehet samoin kuin muut rintamalla ja kotijoukoissa olleet puolustivat Suomen itsenäisyyttä, antoivat elämänsä, tekivät kaikkensa, jotta meillä olisi asiat paremmin nyt kuin silloin ennen, jotta meidän ei tarvitsisi enää koskaan kohdata sotaa.

Onko sota välttämätöntä? On, jos emme käy tätä keskustelua itsemme kanssa. Jos emme käy, niin pyrkimyksemme on voittaa ja alistaa toinen, jotta voisimme itse paremmin. Tässä sankarivainajien vieressä on varmaan hyvä ja perusteltua todeta, että eikö jo kaikki sota riitä, eikö sovinto ja rauha ole parempi vaihtoehto? Miksi kannamme kaunaa vuodesta toiseen, kun voisimme tulla tähän sankarivainajien viereen ja miettiä, miksi he kuolivat meidän puolestamme. Siksikö, että voisimme jatkaa sotaa vuodesta toiseen ja olla kahlittuja, sellaisissa kahleissa, mistä ei ole ulospääsyä. Kun sota jatkuu, niin näiden miesten työ on ollut turhaa. Sodan päättäminen, sovussa eläminen, on meistä itse kustakin kiinni. Tämä on todella helppoa todeta tässä 132 sankarivainajan vieressä. Heillä ei ollut vaihtoehtoa, meillä tänä päivänä on. Meille tarjotaan itsenäistä vaihtoehtoa, ottakaamme se vastaan. Ottakaamme rauha, jonka nämä miehet meille antoivat.

Antakaamme todellisille itsenäisyyden symboleille se asema, mikä kuuluu. Hyväksykäämme naisten äidillisyys, miesten perheen puolustaminen suurimpana yhteiskunnan turvallisuuden ja itsenäisyyden takeena. Kun tämän teemme, niin voimme ymmärtää, miten suuren pohjatyön nämä sankarivainajat tekivät omalla työllään. Eeva Kilpi toivotti tuskan tervetulleeksi. Uskon, että Pihlajavesi on jo tuskansa kohdannut. Tuska on mahdollisuus ja tuskan kautta nousee uusi elämä. Tätä odotamme ja toivomme, tähän uskomme.

Hyvää ja arvokasta itsenäisyyspäivää pihlajavetiset, uudet ja vanhat sekä ennen kaikkea tulevat.

IV Koivenkollenin laskiaisriemua

Mikä ihmeen Koivenkollen? Tätä kyseltiin ja vastauksen antoi hymyhuulin pihlajavetinen Samuli Kallio. Aleksi Ilmoniemi puolestaan kertoili, mitä oli laskiainen Pihlajavedellä 50 vuotta sitten. Samuli Kallio päivitti tietoa todeten, että Pihlajaveden pitäjän maastoliikuntakeskuksessa, Koivenkollenilla, koittaa uusi kevät, kun lapsiperheet valtaavat entisen itsenäisen Pihlajaveden.

Näin saattoi todella sanoa, kun katsoi sitä laskiaissunnuntain riemua siinä Samuli Kallion Koivenkolleniksi ristimässä mäessä. Keuruun seurakunta yhdessä Pihlajaveden kyläyhdistyksen kanssa loi puitteet ja muutahan ei sitten tarvittukaan. Luovuus kukki lumisella Koivenkollenilla, joka sijaitsee aivan Pihlajaveden Koipikankaan hautausmaan vieressä. Kun nyt vähäväkisellä Pihlajavedellä runsaat 80 leikkimielistä vanhaa ja nuorta, tyttöä ja poikaa, äitiä ja isää, mummoista ja papoista puhumattakaan sai

aikaan sellaisen talvisen ilottelun, missä lumi pöllysi, puheensorina villitsi ja kiljunta kuului pitkälle Pihlaisselälle, niin ei ole mikään ihme, että laskiainen on saanut jäyhät suomalaiset vuosisatojen ajan sallimaan itselleen vapauden olla laskiaisena juuri sellaisia kuin ovat ja vielä selvin päin.

Jos mikään, niin ainakin Pihlajavesi synnyttää tulevaisuuttaan perinteisiin nojaten. Laskiaissunnuntai on 7 viikkoa ennen pääsiäistä ja juuri pääsiäinen toimii kevään kirkollisten pyhien ajankohdan määrittäjänä. On totuttu kansankielessä toteamaan, että pääsiäinen on kevätpäivän tasausta seuraavan täydenkuun jälkeinen sunnuntai. Kun tänä talvena 2012 kevätpäiväntasaus on 20.3. ja sen jälkeisen täyden kuun löytää 27.3., niin pääsiäissunnuntai on 31.3. Kevätpäiväntasaus puolestaan on se hetki, jolloin auringon keskipiste siirtyy eteläiseltä tähtitaivaalta pohjoiselle tähtitaivaalle.

Samuli Kallio uskoo Pihlajaveteen ja

jatkoi filosofointiaan lasten laskiessa pulkkineen, liukureineen ja ahkioineen mäkeä. Laskiaissunnuntain jälkeisestä tiistaista alkoi katolisella ajalla paastonaika, mitä edelsi riehakas juhliminen. Nimitys ”laskiainen” ei kuitenkaan tule mäenlaskusta, vaan laskeutumisesta paastoon, josta puolestaan päästiin pääsiäisenä. Uskonpuhdistuksen jälkeen laskiainen menetti merkityksensä paastoa edeltävänä karnevaalina, mutta on kuitenkin säilyttänyt muista merkkipäivistä poikkeavan iloisen luonteensa.

Kymmeniä kertoja alas ja ylös. Tätä se oli. Ja kaikki tapahtui yhdessä nauraen, iloiten. Jos mikään, niin laskiainen yhdistää ja sitä laskiaissunnuntai teki Pihlajavedellä. Ja eihän siitä mäenlaskusta millään tahtonut tulla loppua. Vielä yks kerta! Ja näitä viimeisiä kertoja tuntui vain jatkuvan. Suomalaisen talonpoikaisen laskiaisen ilonpito keskittyi Pihlajaveden tapaan mäenlaskuun. Seuraavan kesän pellavan- ja hampunkasvua ennustettiin siitä, miten pitkälle kelkka liukui mäessä. Ja kun tuota kelkan liukua katsoi Koivenkollenin mäessä, niin yhä pitemmälle ja pitemmällehän se liuku jatkui. Tästä on hyvä jatkaa Pihlajavesi!

Voi sitä yhteistä iloa ja riemua Koivenkollenin mäessä.

Samuli Kallio (vas.) uskoo yhdessä Aleksi Ilmoniemen kanssa perinteeseen ja Pihlajaveteen. (vier.sivu)

32. luku
Tarinoita Pihlajavedeltä

Risto Ahonen kirjoittaa onnesta

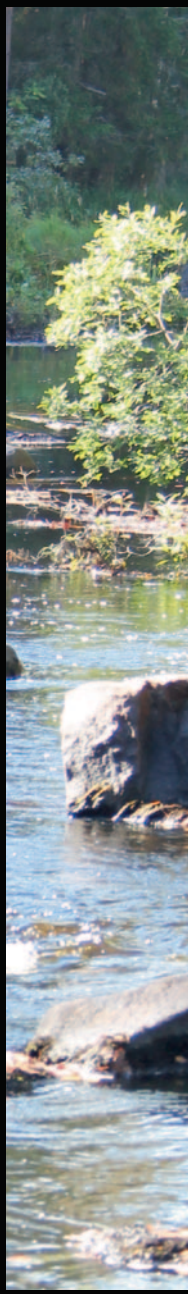
Luin joulun alla kirjaa joka kertoo surusta. Itkin tuntemattomien tunteita tulkitessani. Itken usein myös ilosta. Onnellisuuteni kumpuaa itkusta, naurusta ja kaikesta siltä väliltä. Ai että itkustakin tulisi onnelliseksi? Niinpä juuri. Itku jos mikä puhdistaa mieltä ja petaa sijaa onnellisuudelle.

Toivon, kunpa jokainen osaisi itkeä. Itku auttaa nöyrtymään elämän vaikeuksien edessä. Rukoilen usein, vaikka en tiedä Jumalasta. Rukoukseni ei vaadi, että toiveen olisi toteuduttava, silti joskus se toteutuu. En ymmärrä miksi me ihmiset yleensäkään kiistelemme uskonasioista, voisimme kylläkin keskustella niistä enemmän. Meidän pitäisi oppia luomaan uutta myös uskonerilaisuudesta.

Ihminen on oppinut pitämään yhdessä lähinnä hauskaa. Onnellisuuden tavoittelulla onkin ollut jo pitkään harhaan johtava brändi, sillä joskus on tosiaan perin suotavaa olla surullinen. Enkä tosiaan haluaisi käpristyä yksin kuoreeni vastoinkäymisien kohdatessa, mutta kokemuksesta tiedän, että surevaa tai masentunutta ihmistä on pelottavaa lähestyä. On helpompi ottaa sellaiseen etäisyyttä ja tehdä jotakin tavanomaista.

Minulle ovat itku ja nauru olleet aina lähellä toisiaan. Neljävuotias poikani Onni katsoo minua ja tuo vessapaperia kun itken, silloin itku saattaa vaihtua hetkessä nauruksi. Vaihtelevien tunteideni taustalla koen olevani kuitenkin melko onnellinen. Olen onnellinen rauhasta mielessäni, rauhasta Suomessa ja Euroopassa. Onnellisuudessani on kuitenkin sisällä suru sodista, väkivallasta, nälästä ja onnettomuudesta jossakin muualla.

Nauran iltamyöhäisellä vedet silmissä vitseille, joita tyttäreni lähettää sähköpostilla. Minulla on sellaiset silmät, että ne itkevät naurusta. Mietin

samanaikaisesti niitä, joilla on vitsit vähissä ja epätoivo tai suru vallannut mielen. Käkikello kukahtaa kaksitoista yöllä ja palaan ajatuksissani kotiin, jossa juuri olenkin. Muistan läheisteni nukkuvan. Olen onnellinen, että saan olla ihanan perheen isä. Kun kaksivuotias Helmi käpertyy syyliini ja sanoo olevansa pieni linnunpoikanen, tunnen itseni paljon vartijaksi. Onko suurempaa syytä onneen kuin lapsi?

Jos ei kolota, pelota, nälätä eikä palele, niin mitä muuta toivoisin? Olen kiitollinen, että saan kirjoittaa. Voi taivas! Minähän saan vapaasti ajatella ja vielä kertoa ajatukseni julkisesti. Vapaus, se on onnellisuuden peruspilareista vahvin.

Vangittunakin voi silti olla onnellinen. Uskallan jopa väittää, että surullisena, vihaisena sekä pettyneenä ja epätoivoisenakin voi olla onnellinen.

Onnellisuuden tunteen löytää lähes aina, jos osaa aistia elämän kokonaisuutta. Silloin kun suru täyttää lähes kokonaan mielen, on syytä muistaa, että elämään liittyy aina aiheita myös onneen. Aiheita onneen löytyy vielä silloinkin kun pelkää tai luulee elämän loppuvan.

Toivon uuden vuoden toivomuksessani oppivani aistimaan tunne-elämäni kirjon entistä herkemmin. Ottakaamme tunteet käyttöön etenkin tulevaisuutta koskevassa suunnittelussa.

Johtajat, virkamiehet ja poliitikot, itkekää päätöksiä tehdessänne. Niin vältytte myös stressiltä. Olkaa vähempiosaisten puolesta estoitta surullisia. Silloin kun aihetta on onneen, niin kiitollisuudesta mielenne täyttyköön.

Risto Ahonen

Kauan tavoiteltua hirvenlihaa

On su-aamu 21.4. ja ajan Keuruuntietä kohti Pihlajavettä. Ilma on kaunis, kevätluonto on heräämässä. Järvet loistavat valkoisina ja kertovat keskisuomalaisen luonnon ainutlaatuisuudesta, kertovat puhtaudesta, silmä hymyilee ja kokee värien täydellistä sympatiaa. Lähes jokaisella järvellä ja lammella on mustia pisteitä, pisteitä jotka pysyvät paikallaan, ökköttävät, eivät pidä ääntä, joskus kuitenkin siirtyvät jonkun metrin. Nämä pisteet hakevat jäältä aurinkoa, pisteet haluavat rauhoittua, haluavat ajatella tai olla vain yksin ja hiljaa. Pilkkijä on onnensa lähteillä, on jäällä yksin, arvostaa luonnonpuhtautta eikä ole häiriöksi kellekään.

Näin tekee tämäkin jätkä vaikka ei osaa pilkkiä, mutta ajaa samaista Keuruuntietä huhtikuun puolivälissä kohti omaa onnelaansa Iso-Korpijärveä, kohti hiljaista korpea Keuruun ja Ähtärin välisissä syvissä metsissä. Mies on tekemässä jotain suurta, on yhdessä Rautpohjan Metsämiesten kanssa

sorvannut paksusta haapatukista kolme telkänpönttöä, on saanut ohjeet rakentamiselle ja asentamiselle.

Koko aamupäivä menee pönttöjä tehdessä. Mies on hyvin tyytyväinen. Vaikka peukalo on keskellä kämmentä, syntyy kolme kotia telkille, syntyy sellaisia pönttöjä, mitkä eivät riko koskemattoman luonnon harmoniaa. Ohjeiden mukaan pönttöjen väli toisistaan pitää olla vähintään 200 metriä ettei synny kansalaissotia kesken pesimäpuuhien.

Mies kuljettaa pöntöt omalle rannalleen, sijoittaa rantamäntyihin ohjeiden mukaan. Päällikkönä ja tienäyttäjänä toimii koko ajan Lyyli –kääpiömäyräkoira, joka on kevätilman hajuista ihan sekaisin. Kaksi pönttöä on paikoillaan. Mutta vielä on yksi pönttö ja se pitäisi viedä järven toiselle rannalla parin sadan metrin päähän mökistä. Lyyli kulkee edellä ja mies kantaa tuoretta yli 20 kiloa painavaa pönttöä kohti vastarantaa. Aurinko poistaa ja elämä hymyilee. Mutta! Yht´äkkiä Lyylin alta jää murtuu ja koira putoaa jäihin. Mies miettii, ajatus kulkee salaman vauhtia. Ohje sanoo, että samaa reittiä takaisin ja pian. Mutta koira vikisee eikä pääse avannosta ylös. On kulunut jo pari minuuttia. Mies tekee ratkaisun, mikä ei ole järkevä, mies ryömii kohti avantoa pelastaakseen oman muusansa, oman rakkaan Lyylinsä. Järkeähän tässä ei ole, kun on selvää, että ison miehen alla jää särkyy ja niin avannossa on koira, on mies ja telkänpönttö.

Matkaa vastarannalle on kolmisenkymmentä metriä, takaisin melkein kaksisataa. Mies särkee kyynärpäillään jäätä, Lyyli toisessa ja telkänpönttö toisessa kainalossaan ja pääsee vastarannalle. Vilu värisyttää, Lyyli tärisee, jotta verenkierto lämmittäisi. Niin tekee mieskin ja alkaa hypellä. Mies on suomalainen juntti. On hädän hetkellä kuljettanut pönttöään mukana jäissä, vaikka se olisi voinut johtaa kuolemaan. Mies on pönttönsä rakentanut ja aikoo itse sen myöskin asentaa puuhun, itsepäisyyden järjettömyyttä! Näin mies tekeekin, saa kohmeisilla käsillään pöntön kiinnitettyä puuhun. Järven kierto on

vähintään 6 km. Hypotermia on kangistanut nivelet ja mies alkaa olla jo sininen. Ei auta huutaminen, kun lähimpään ihmiseloon on matkaa kilometrejä.

Mies ottaa Lyylin kainaloonsa ja lähtee jään yli yrittämään. No, tietysti siinä käy juuri niin: mies ja Lyyli putoavat taas jäihin. Nyt miehellä ei ole enää telkänpönttöä vastuksena. Mies saa heitettyä Lyylin jäälle. Lyyli älykkäänä koirana heti kipittää kohti mökkiä. Mieskin viimeisillä voimillaan saa itsensä jäälle ja sitten vain mökille.

Märät vaatteet pois ja sitten viltin alle. Lyyli lämmittää isäntäänsä ja päin vastoin. Parin tunnin kuluttua olo on jo parempi. Mies ei ole koskaan syönyt hirvenpaistia, mutta tietää sitä nyt olevan pakastinlokerossa, kun kuopiolainen ystävä Pekka Eno on lähettänyt. Pakastuspurkki mikroon ja sitten syömään. Jo pelkästään ruoan tuoksu on ainutlaatuinen ja ennen kokematon. Lyyli tanssii jo etukäteen, kun tietää myöskin saavansa. Avantouimarit syövät purkin kristillisesti puoliksi. Mieskin totesi Lyylilleen, että on se sitten hyvää tämä hirvenliha. Huurteisen pakastuspurkin kyljestä ilmestyy näkyviin teksti: KOIRANRUOKAA! Mies on syönyt koiranruokaa, kokee pari seuraavaa päivää vatsakipuja, mutta Lyyli puolestaan on kylläisen onnellinen. Kevätjää on kaunis, mutta petollinen. Tämä tarina päättyi onnellisesti, vaikka paljon todennäköisempää olisi ollut katastrofi. Pilkkijä, vaikka olet asiantuntija, älä mene enää jäille, etteivät kalat pääsisi sinua haistelemaan.

Härkää sarvista

On ne amerikkalaiset kummia, ovat kuin maansa myyneet, kun jääkiekko ei ole tänä talvena edes pudonnut jäälle. Ne engelsmannit vasta otuksia ovat, kun ovat omaksuneet brasilialaisen kulttuurin, eivätkä voi elää lauantaita ilman kuningasjalkapalloa. Ne kengurumaan ihmiset ovat aivan mahdottomia, kun elämästä ei tule mitään ilman rugbya. Mitäpä olisi elämä Suomessa ilman hiihtokilpailuja tai ainakin ilman TV:n kautta pursuavaa vuodatusta, keinotekoista itsetunnon kohotusta. Mutta ajatelkaapa, mitä ihmettä ne espanjalaiset tekevät, uskovat, että ilman härkätaistelua tai syksyistä härkäjuoksua elämästä ei selviä hengissä, jos sitten härän kanssa temmeltäessäkään.

Mutta on niitä härkiä ollut Pihlajavedelläkin. 2000-luvun alussa lehdet kertoivat ihmeestä, että Lapin Matti selvisi hengissä metrien lennosta, kun härkä oli oikein pukkaamalla antanut vauhtia. Lapin Matin taistelu härän kanssa ei todella ole ainutlaatuista Pihlajavedellä. Senhän tiedämme, että kylällä voi tapahtua, sattua melkein mitä tahansa ja jos ei tapahdu, niin pannaan tapahtumaan. Raivion Laurin kaikki tunsivat, mutta Laurin härkätaistelusta moni ei tiedä. Lauri oli jo päässyt miehen ikään oli keräämässä illalla lehmiä ja härkää navettaan laitumelta. Niin vain kävi, niin ei saisi käydä, mutta kun on tapahtuakseen, niin likimmälti 300- kiloinen nuori sonni pukkasi Laurin pusikkoon ja jatkoi päällään tönimistä. Siinä se Lauri oli maassa rähmällään ja härkä kimpussa. Kyllähän me kaikki tiedämme Laurin neuvokkaaksi mieheksi. Mutta monipa olisi uskaltanut tehdä sen, mitä Lauri? Musiikkimies kutitti härkää kaulasta ja härkä alkoi tykätä rapsutuksesta. Lauri pääsi nousemaan ylös ja jatkoi rapsutusta aitauksen reunaan saakka, jotta pääsi aidan taakse.

Mutta Pihlajavetiset, oletteko kuulleet, että Saarisen Matti, Ilmoniemen Reino, Väkiparran Toivo ja Lauri olivat todella härkäjahdissa. Ette usko, uskotteko sitten Aleksis Kiven Seitsemän Veljeksen taistelun Impivaa-

rassa vihaisia sonneja ympäröivän suuren kiven päällä. Niin kyllä, Pihlajaveden miehet joutuivat lähtemään härkäjahtiin, kun Pihlajaveden Vuorilahdessa nuoret sonnit olivat karanneet laitumelta ja elivät villeinä. No, mitä miehet eivät osaisi, mihin eivät pystyisi. Siinä nämä pelkäämättömät miehet hiipivät synkässä metsässä ja kuulevat ääniä. ”nehän ovat menneet hirsiseen latoon”, tuumailivat miehet ja arvelivat, että kylläpäs ovat tyhmiä nuo elukat, kun noin itsensä ansaan jättävät. Miehet panivat puomin oveen ja siinä hyvillä mielin ajattelivat, että nyt se homma on sitten hoidettu.

Meni muutama minuutti, kun tämä nuori sonnilauma tuli ovesta läpi. Siinä eivät jykevät pönkät auttaneet, vaan vapauteen halusivat ja sinne pääsivät. Nyt se vasta sitten alkoi, se härkäjahti. talvi oli tulossa ja härät oli saatava teuraaksi ennen kylmien tuloa. Jos nykyinen metsästys on teurastusta, niin mitä sanotte 70-luvun meiningistä. Nyt oli tosi kysymyksessä. Ilmoniemen Reino oli varustautunut oikein pumppuhaulikolla, kaikilla

muillakin oli aseet mukana. Laki ei sallinut ladata pumppuhaulikkoon kuin kolme patruunaa, mutta nyt ei ollut kysymyksessä metsästys, vaan joka syksyinen teurastus. Ilmoniemen Reino latasi koko arsenaalin täyteen ja viidellä patruunalla oli käyttöä. Maan mainiot miehet hoitivat homman, mihin vellihousujen on turha ryhtyä. Ja mihin ei pihlajavetinen mies pysty!

Itsepetoksen kautta keskittämiseen

KSML:n pääkijoituksessa 1. 2.2011 Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Pekka Hallberg peräänkuuluttaa alkaneissa eduskuntavaalikampanjoissa todellisia ongelmia. Hallberg toteaa nykyistä sosiaalisemman ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan tavoitteen ainakin tähän saakka jääneen vaalikeskustelussa taka-alalle, mainiten mm. alueellisen eriarvoistumisen. Hallbergin ajatukset ovat perusteltuja ja eikö smal talkin voisi todella lopettaa. Viime vuosina olemme saaneet nähdä, miten varsinkin Suomessa keskittämisestä on tullut vallan strateginen työväline. Pihlajavesi oli aikoinaan itsenäinen kunta, mutta toisen maailmansodan traumat jättivät jälkensä, 132 pienen kunnan miestä kaatui, ja kunta liitettiin vuonna 1969 Keuruun silloiseen kuntaan, nykyiseen kaupunkiin. Pihlajaveden tarina traagisuudessaan etsii vertaistaan. Niin Pihlajavedellä kuin monilla muillakin itsenäisyytensä menettäneillä alueilla kehitys on kulkenut tai kehitystä on ohjattu kuntataajamien suuntaan. Kaikki on tapahtunut kuin varkain, kuin muuta vaihtoehtoa ei olisi ollut. Ensin menee koulu, sitten posti, pian kaupatkin. Näin palvelut ajetaan alas.

Keuruu ei ole mitenkään suuri poikkeus Suomessa. Keski-Suomen kirkkaus on elänyt siinä uskossa, siinä valtauskonnossa, kuin muutkin pienet kaupungit ja noudattanut yleistä trendiä. Laaja Keuruu on todistanut, että jos ihmiset asutetaan keskustaajamaan, niin kaupungin palveluiden kulut ovat vähäisemmät. Valitettavasti näin se kyllä on. Tietysti herää kysymys, mitä sitten esim. Haapamäellä ja Pihlajavedellä tehdään? Vastaus on kovin yksinkertainen: Annetaan markkinatalouden hoitaa. Tätä hoitamista on sitten ihmetelty ja ainakin Pihlajavedellä ajatus on toiminut ihailtavalla tavalla. Palvelut ovat menneet, sen mukana väestö on vanhentunut ja pudonnut jo 400:n korville. Tässä kehityksessä on tapahtunut kuitenkin uskomatonta. Tämä kehitys on tuonut Pihlajavedelle uuden mahdollisuuden. Tuskin-

pa Keski-Suomesta löytyy toista luonnoltaan yhtä monimuotoista entistä kuntaa. Pihlajaveden luonto ja eläimistö on runsas, on karhua, ilvestä, sutta, ahmaakin ja mitä moninaisimpia kasveja. Haapamäki on pistänyt vastaan keskittämisen mahtikäskylle ja onnistunut vastarinnassaan. Haapamäki kiinnostaa nyt, Pihlajavesikin nyt luontonsa puolesta.

Näin siis ruohonjuuritasolla. Keski-Suomen yksi merkittävä keskustaajama Keuruukin on joutunut samaisen uskonnon kohteeksi kuin Pihlajavesikin. Keuruun selviytymisen mahdollisuudet ovat olleet Keski-Suomen tasolla keskimääräistä paremmat. Seutu on kiinnostanut yrityselämää ja sen kautta uusia asukkaita. Kuitenkaan Keuruu ei ole ottanut tosissaan koko maan valtauskonnon ideologiaa, ei ole tätä tehnyt varoitteluista huolimatta. Liian monella on ollut ajatus, ettei kukaan tai mikään Keuruuta syö tai edes uhkaa. Keuruu on Keski-Suomen perinteikkäin kunta, eikä sitä kukaan tai mikään muuksi voi muuttaa. Tämä on totta, mutta tämäkään ei ole riittävä puolustuksen lukko. Näin se vain on mennyt, että ensin Keuruu menetti, ”kun muuta vaihtoehtoa ei ollut”, verotoimiston, sitten poliisin, oman työvoimatoimiston, ammatillisen koulutuskeskuksen, vuoden 2011 alusta oman terveyskeskuksensa ja sama tahti jatkuu, pian menee sosiaalitoimikin. Jos joku uskossa oleva väittää tuon olleen välttämätöntä, niin tulkoon esiin todisteluineen.

Keuruu, niin kuin muutkin Keski-Suomen kunnat menettävät elinvoimaansa peruspalveluiden siirron vuoksi. Taas kehdataan vakuutella, ettei ole muuta vaihtoehtoa. Tämä maan valtauskonto ei päätä ruokahaluaan Keuruuseen, Saarijärveen, Jämsään tai Äänekoskeen. Olemme saaneet lukea, että Jyväskylä menetti aluehallintoviraston Vaasaan. Sinne ”ruotsalaiselle omalle maalle” meni aluehälytyskeskuskin. Maanantain 11.1.2011 uutinen kertoo, että nyt maanmittaustoimistoja ollaan siirtämässä kokonaisuudessaan aluehallintovirastojen osaksi.

Jyväskylä on koettanut saada korvaushoitona menetyksilleen hajasijoittamisen murus-

ta, mm. Maaseutuviraston, Opetushallitusta, Taiteen Keskustoimikuntaa onnistumatta päämäärässään. Näinhän se on, Pihlajavesi on saanut niellä Keuruun karvasta kalkkia. Jyväskylä on puolestaan syöttänyt Keuruulle pihlajanköyttä. Tässä prosessissa isännän roolista kiinni pitävälle Jyväskylälle on jäämässä luu käteen. Keskittämisopin mukaan elämä sijoittuu Helsinginniemelle ja sen lähituntumaan. Koko maan on tätä mahtikäskyä noudatettava ja hyväksyttävä maan alasajo metropolin ehdoilla. Tässä on työsarkaa tuleville uusille Keski-Suomen kansanedustajille. Tässä työssä hyvä tahto ei enää riitä, on pystyttävä käyttämään kyynärpäitä, sanan voimakasta säilää ja terävää kynää, neuvottelutaitoa.

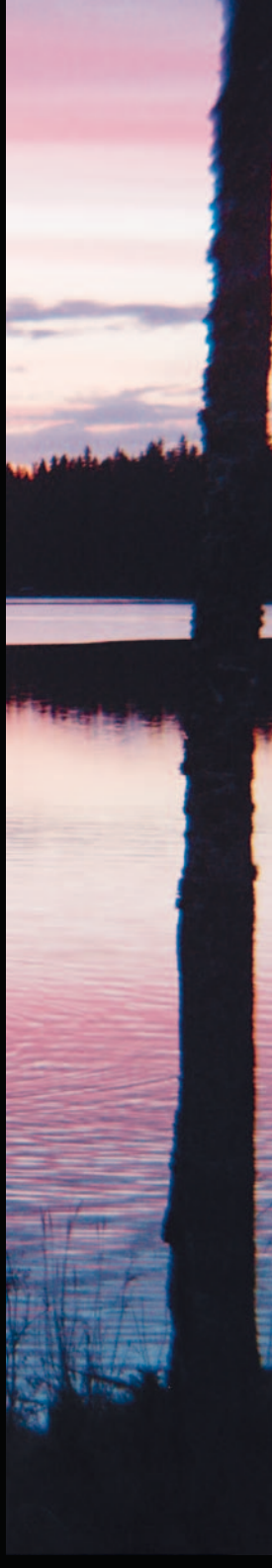

Kaunis olet, rakkaani Pihlajavesi

Kaunis olet, rakkaani, kaunis olet, niin puhtoinen ja raikas. Tuoksuasi en unohda, en kadota, en päästä karkuun. Tänään olet punainen, huomenna raidallinen, olet usvainen ja hiljainen. Kun sinua katson, niin mikään ei liiku, ei edes tuulen väre kosketa poskipäitä. Sinun sylisi kiehtoo, kiiltävä mosaiikkinen pintasi houkuttelee seikkailuun. Kaunis olet, armaani, kaunis olet, mutta kuoresi alla kiehuu, kangistava on se kylmyys, minkä peität. Kaunis olet onneni, kaunis olet, voimani, mutta oletko elämäni eliksiiri, oletko selitys ja korvike omalle totuudelleni? Olet viikonlopun virkistäjä, tien näyttäjä ja sinä odotat, kun tulen väsyneenä perheeni kanssa tai yksin. Sinä höyryät sateessa, loistat kuutamolla, sinä kerrot elämän monimutkaisuudesta, elämänkerroksista. Sisimmässäsi olet nytkin lämpöinen, mutta pintasi on jäätävä, mutta kuitenkin niin kiehtovan kaunis. Odota minua, älä jätä, minä tulen, minä pulahdan syleilyysi.

Ylistys Pihlajavedelle on ikkuna luontoon, puhtauteen, mahdollisuus itse kullekin ja tätä ennen kaikkea perheelle. Pihlajaveden luonto kutsuu kokemaan elämyksiä, tuntemaan myös perheen merkityksen, erilaisen perheen mahdollisuuden. Ilman ystävää ja toveria emme voi elää, emme voi löytää elämän värejä ja luonnon tuoksuja täysipainoisesti. Eli tervetuloa elämysmatkalle Pihlajaveden luontoon, tervetuloa tutkimusmatkalle omaan itseemme, sille elämämme tärkeimmälle matkalle. Viikonlopun matkalla et ole yksin, siitä vain haistelemaan ja kokemaan elämän mahdollisuuksia, erilaisuuden rikkautta.

Kun katsomme ympärille, emme voi huomata sitä kauneutta, mikä tekee koko Keuruusta ainutlaatuisen. Ei ole ihme, että Einari Vuorela löysi kauneuden sanansa kirkkaan Keuruun maisemissa. Luonto on aina esteettisesti erehtymätön. Etsimmepä mitä tahansa väriyhdistelmää, emme tarvitse värioppaita, katsokaamme vain ympärillemme. Kun kuljemme luonnossa, risteilemme kiemurtelevia polkuja, virkistäydymme järvien rannoilla, koskien kuohuissa, niin voimme kohdata hyvin laajan tunneskaalan, olemme lähellä itseämme, jos sen vain sallimme. Kun ihmettelemme yhdessä, mikä tuo ötökkä on, oliko tuo ihan oikea pupujussi, ovatko nuo karhun jälkiä, teeren jätöksiä, niin teemme sitä työtä, mikä synnyttää hyvänolontunteen, tulevaisuuden halun. Meillä on menneisyys, ilman taustoja emme voi elää, mutta menneisyys on tulevaisuutemme. Jos se on risainen, niin meillä on avaimet löytää jotain suurta, löytää oma itsemme. Jos taas olemme voineet elää turvallisuuden ja harmonian ympäristössä, niin meillä on kapasiteettia kohdata vaikeuksia ja lähteä proses-

soimaan elämän vaikeutta.

Yhteiskuntamme on murroksessa. Elämme suuren vapaudenihanteen siivittämää markkinataloutta ja hyvin helposti hoidamme tuskan rahalla ja näin petämme, emme vain itseämme, vaan lähimmäistämme. Keuruukaan ei ole voinut olla sivussa siitä kehityksestä, mikä on tuonut päihteet käden ulottuville, huumeet lähes joka nurkan taakse. Meillä kullakin on taipumus sysätä vastuuta aina silloin kun on vaikeaa, kun syntyy ongelmia, jollekin muulle, mitä useimmin julkisorganisaatioiden, kaupungin tai seurakunnan vastuulle. Kun epäonnistumme kotona lasten kanssa, niin onhan meillä pakotie. Voimme osoitella koulua ja päivitellä näitä tämän päivän opettajia, miten nämä eivät osaa lukea lapsia, eivät kohdata erilaisuutta. Siirrämme vastuun jonnekin epämääräiseen ja levittelemme käsiämme, ja toteamme, mitäpä minä itse voisin tehdä!

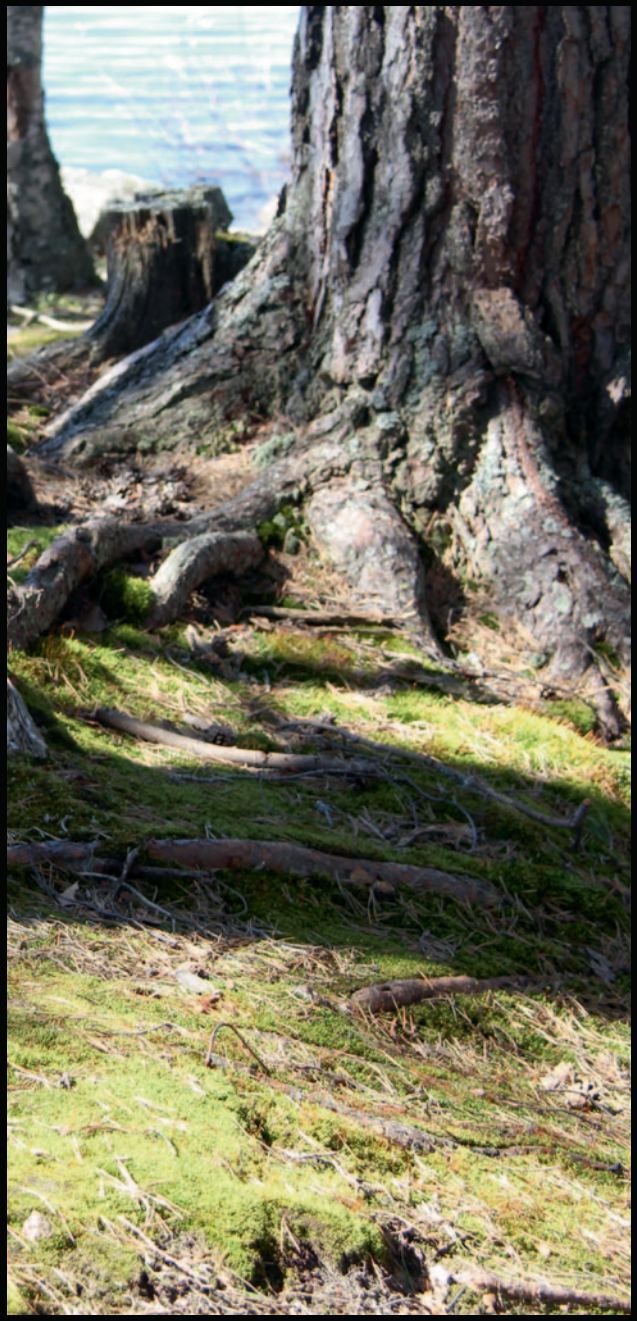
Itsekkyys on yhteiskuntamme kehityksen silmiinpistävin ilmentymä. Korkeakoulu-

maailma on jo niin syvällä, ettei ulospääsyä ole. Meille kerrotaan, että kaikkien on otettava itselleen aikaa. Näin on, mutta tätä kasvattajien ja ammattiauttajien hokemaa käytetään hyväksi ja todetaan ettemme voi elää ilman viikonlopun rientoja raskaan työviikon jälkeen. Ravintolakulttuuri on noussut arvomaailmamme kärkipaikoille. Sitten ihmettelemme, miksi ihmeessä lapsistamme tulee tuollaisia, että ovat aina bileissä ja kyttäämässä 18-vuoden ikää, kyttäämässä, jotta baarin ovi aukeaa.

Pihlajaveden kierros ei opasta, ei käske, vaan antaa mahdollisuuden erilaiseen elämään, sellaiseen, missä kullakin on perusturva taattu, antaa elämyksiä ja voi vakaasti perustellen vakuutella, että ilo ilman päihteitä on kestävää, on pääoma, joka kasvaa korkoa.

Tervetuloa etelän ihminen, taajamien asukki, tervetuloa koko perhe, juuri sinunlaisesi perhe, useampihenkinen tai vain yksin etsimään itseäsi, nauttimaan toisten seurasta, haistelemaan luonnon tuoksuja ja kokemaan

jotain uutta Pihlajaveden erämaissa.

Leirisaari, Kauppala ja Karansalmi keskuspaikkoina

Pihlajaveden voit löytää monella tavalla, voit aloittaa ihmettelyn Leirisaaresta, Kauppalasta tai vaikkapa Karansalmen kylätalolta. Kukin voi kulkea luonnossa pitkän kaavan mukaan Pihlajaveden ympäri tai lyhemmällä tavalla, lyhyemmällä reitillä, haistella luonnon mausteita Karansalmen ympäristössä, Korpikirjaston/Lehtomäen maisemissa tai Leirisaaren ja vanhan kirkon seutuvilla. Leirisaaressa on tarvittaessa myös yöpyminen mahdollista.

Nuotiolla istutaan, rupatellaan, kahvitellaan, syödä voi myös omia eväitään. Saunominen on mahdollista päivittäin ainakin Karansalmella ja Korpikirjastolla sekä sopimalla myös Leirisaaressa ja Virransillan savusaunassa. Jos omat eväät loppuvat, niin kahvitella voi päivittäin Karansalmen ja Korpikirjaston lisäksi myös ainakin Kauppalassa.

Kirkkovene käytössä

Kirkkovene-elämyksen voi kokea Pihlaisselällä Pihlajaveden Kotiseutuyhdistyksen Pihla-nimisellä kirkkoveneellä. Soitto vain Kotiseutumuseolle ja kirkkoveneen laina sekä perämies järjestyy. Kippari on välttämätön, koska Pihlaisselällä on mahdollisuus kierrellä kauniita selkiä ja varsin kivisiä lahtia.

Reippailun lomassa on mahdollisuus levätä vaikkapa Korpikirjastolla, missä isäntä kertoo mielellään lapsille ja lapsenmielisille tarinoita majavista, ketuista, karhuista ja muista eläimistä tai pitää huolta lapsista yhdessä kirjastonhoitajan kanssa tarvittaessa sen ajan, kun vanhemmat kiertävät Korpikirjaston kuuden kilometrin lenkin.

Huruakat laitumella

Kaikki me muistamme suomalaisen elokuvan klassikon, missä huru-ukot olivat vauhdissa ja hääräsivät vanhainkodilla. Enpä olisi uskonut, enpä olisi voinut arvata, että kohtaan Pihlajaveden metsissä joukon naisia, ryhmän huru-akkoja ilottelemassa. Voi sitä nuoruuden riemua, voi sitä naisenergiaa, mikä jylläsi, kun Keuruun vanhainkodin Lehtiniemen henkilökunta jätti työpaikkansa, suuntasi autonsa nokan kohti Pihlajavettä ja aloitti ennakkoluulottoman vaelluksen kuvan kauniilta Karansalmen levähdyspaikalta kohti Lapinrantaa.

Kaija Asunmaa johdatti villit naarat poluille, jotka kulkivat läpi Pihlajakoskien, välillä romanttisia siltoja, välillä pitkospuita pitkin metsien siimekseen. Kun oli tiedossa, että alueella vaelteli myöskin metsien kuninkaita, mesikämmeniä, niin Kuusimäen Kalle uhrautui ainoana uroksena turvaamaan kipusiskojen taipaleen.

Kaikki tuntevat Kallen erämiestaidot, eikä tässä vanhainkodin likatkaan pettyneet. Ei näkynyt otsoa, ei ilveskään pelotellut karavaania, mikä kulki nauhamaisesti läpi erilaisten luontotyyppinen, kävi välillä harjuilla, laskeutui alas Kuusijärven rantaan, kierteli soita ja näytti Pihlajaveden ympäristön kauneimmat kasvot.

Ei siinä Kallen muija Erja hätääntynyt, vaikka ukko toi tirskuvan akkalauman omaan pihaansa, kertoili elämänmenosta tantereilla ja huvikummuissa, tarjosi Leena Jousmäelle ja kullekin Eevalle omenan puusta ja hymyili. No mikäs siinä oli porskutella, kun 9 ruusua pörräsi koko ajan herkeämättä ympärillä!

Puolen matkan krouvissa Oksasen lomamökeillä ihmeteltiin syksyisen luonnon värikkyyttä ja paikan monipuolisuutta. Kyllä siinä olisi monen ukon naama venähtänyt, kun olisi ollut näkemässä sitä meteliä. Ei todellakaan ollut kyse pikkujunnujoukkueen matsista Jypiä vastaan, vaan kalastuksesta.

Tuolla meiningillä tunturipurosta olisi turha kuvitella löytävänsä aarretta, mutta Oksasen lammilla eivät erämetsien lainalaisuudet päde ja niin vain Kemppisen Eila veti lammesta 3,5 –kiloisen lohen vonkaleen. Siinä sitä mitattiin ja punnittiin, kuvaa otettiin edestä ja takaa, milloin vesistöjen arvokala oli Raili Leppäkankaan käsissä, milloin Jaana

Sulkavan salaperäinen hymy kertoi pedon saalistamisesta, ihan niin kuin ei ennen kalaa olisi nähty.

Mies osaa perkoa kalan, se on kunkin uroksen luontainen ominaisuus. Mies hoitaa homman eikä siinä nokka tuhise. Perkaaminen voi olla myöskin ryhmätyötä, sen vanhainkodin naiset osoittivat. Se voi olla taiteen laji vai mitä sanotte, kun yhden kalan kimpussa häärää kolme naista: Ojasen Elina pitää kiinni pyrstöstä, Salkinojan Leenan kädessä heiluu puukko ja Salmikosken Sadun tehtävänä on sisälmyksien poistaminen. Kun Perälän Pirkko hoitaa loppupuhdistuksen, niin toimitukseen ei kulu viittä minuuttia. Tämä on sitä yhteishengen kohotusta, yhteen hiileen puhaltamista!

Kuusimäen Kalle yllätti akat keskellä synkintä metsää, kun kertoi kuusikon salaisuuksista, kertoi tarinoita menninkäisistä ja niin vain kävi, että kuusikosta ilmestyi akkojen ihmeteltäväksi ihka elävä poikamies, Kallen veli, Lauri ja sehän sai naisväen silmät sä-

dehtimään. Jos joku sanoo, ettei nainen pysty erittämään seksihormoonia, sitä hajuvesienkin sisältämää miehen pään pyörittäjää, niin ei tiedä elämästä mitään. Kallen veli toi makoisat kahvit ja Karimon kylätoimikunnan leipoman välipalan juuri sillä hetkellä, kun jalka ei enää tahtonut nousta ja kahvihermoakin pakotti. Naistuntija tuo Kalle on ja vielä täydellinen ajoittajakin, yhteisesti todettiin! Kalle hyvästeli haikeana ryhmänsä ja palasi Erjansa luo.

Viimeisestä etapista naiset selvisivät vaikeuksitta. Posket punoittivat ja puolukat olivat jo kypsiä, metsän tuoksuja ei voinut vastustaa. Hirviä ei näkynyt, mutta lähes sumuna pörränneet hirvikärpäset kertoivat sarvipäiden asustavan runsaslukuisena seudulla.

Vihdoin matkan päällikkö Asunmaan Kaija saattoi ilmoittaa, että tuolla se on, tuolla on koko Keuruun paras ruokapaikka, kun Lapinrannan perinteikäs pihapiiri häämötti silmien edessä. Talon isäntä Lapin Matti toivotti pitkän puolen päivän vaelluksen päätteeksi onnellisen porukan tervetulleeksi Lapinrantaan, kertoi paikan historiallisesta taustoista ja johdatti hikisen, mutta liikunnan ilosta nauttineen ryhmän saunaan. Naiset olisivat välttämättä halunneet Matin vielä selänpesijäksi, mutta tällä kertaa Matti joutui kieltäytymään imartelevasta tarjouksesta, kun illallinen oli juuri valmistumassa ja pöydän kattaminen on vielä hiukan kesken.

Kaikki me ollaan kuultu Kanadasta syntyneestä naurulähetyksestä, naurun parantavasta voimasta. Naisia ei tarvinnut pyytää, ei tarvinnut kehitellä vitsejä, kun suupielet olivat alinomaa virneessä, naurun pulina kuului kauas järvelle. Naisilla oli hauskaa, vaikka miestä ei ollut lähimaillakaan. Naiset nauttivat yhdessä olosta. Voi sitä merenneitojen suloisuutta, voi sitä Pihlajaveden herk-

kyyttä, kun naiset tanssivat oman performanssinsa Lapinrannan punoittavia marjoja pursuavan vanhan pihlajan alla.

Todellinen kruunu päivälle tarjoutui Lapinrannan illallispöydässä. Monipuolinen kasvisvoittoinen menu tarjosi väsyneelle vaeltajalle makuelämyksiä. Ruokailun lomassa kesken hilpeän tunnelman sain mahdollisuuden kysellä vanhainkodin arkipäivän työstä. Porukka uskoi Keuruun vanhustenhoidon koko ajan vain kohentuvan, yhteisesti oltiin varmoja, että tasoltaan toiminta ei häpeä vastaavien muiden kuntien toimintojen kanssa.

Hoitajat myönsivät työn olevan hyvin raskasta, myös antoisaa. Päivän monesti vaikeista rutiineista ryhmä kertoi selviävänsä korkean työmoraalin avulla. Nauru ja hilpeä asenne auttaa kestämään, antaa vanhuksille elämäniloa.

Koko porukka oli samaa mieltä siitä, että vanhusten hoidolliset välttämättömät rutiinit

tulevat hoidetuksi tasokkaasti, mutta mummojen ja pappojen kanssa keskusteluun, höpöttelyyn ei juurikaan liikene aikaa. Samoin lehtien lukeminen vanhuksille ei joka päivä ole mahdollista, kun rutiinit vievät tiiviisti koko päivän. Tämän vuoksi vanhainkodin kipusiskot heittävätkin pallon omaisille ja keuruulaisille yleensä: ” Tulkaa juttelemaan, tulkaa vaikka vain lukemaan lehtiä mummoille ja papoille, niin tulette huomaamaan, miten onnellisiksi Keuruun eteen vuosikymmeniä tehneet, nyt jo elämän ehtoopuolelle siirtyneet vaeltajat tulevat.”

Ilta päättyi herkulliseen marjavanukkaaseen. Kaija Asunmaa kiitteli Lapinrannan isäntää ja emäntää täydellisestä illasta. Matti pahoitteli vähän liikkumistaan. ”Sonni pökkäsi minua takamukselle ja jouduin Keski-Suomen keskussairaalaan paikkailtavaksi ja nyt liikkuminen on vielä vähän kankeaa”. Todellakin, Matti ei ollut vierailulla Espanjassa, vaan herätteli nukkuvaa sonnia poikansa Jussin navetassa, kun toinen 800 –kiloinen härkä pääsi pukkaamaan takamukselle sillä seurauksella, että Matti lensi vauhdikkaasti aitauksen nurkkaan. Onnistui kuitenkin itse kömpimään turvaan ja lääkärinhoitoon. Matti selvisi uhkaavasta tilanteesta säikähdyksellä, ei menettänyt yöuniaan. ”Eiköhän tämä elämä ole jo opettanut, että ei nyt ihan pienestä kannata mielenrauhaansa menettää,” Matti virnisti.

Vanhainkodin huru-akat painuivat pimeyteen, lähtivät kotimatkalle onnellisina, virikkeitä saaneena ja taas elinvoimaisina kohtaamaan uuden päivän aherruksen voimia vaativat työtilanteet.

Maalle mun mieleni tekevi, sanoo ranskalainen

Markkinatalouden huumassa tehokkuusajattelu on saavuttanut lakipisteensä. Tuottavuusajattelu toteaa, että kun kaikki pannaan samaan pussiin, niin tarvitaan vain yksi pussi. Näinhän se on. Onko kuitenkaan niin, että kaiken pitäisi olla samanlaista, samasta puusta veistettyä, kuin muurahaiset konsanaan? Näin vielä Suomessa vakuutellaan ja perustellaan globaaleilla kliseillä. Vielä 2000-luvun alussa hoettiin maailmalla, ettei ole vaihtoehtoa, ei siitä päästä mihinkään, ettei meillä ole varaa kuin keskittää toimintoja, jotta saatamme pysyä hengissä.

Tämän markkinaopin mukainen sanoma on tavoittanut Suomen kunnat, seurakunnat ja niiden luottamushenkilöt, vaikka kansa on vikissyt vastaan. Päättäjä on valtion ohjauksessa kokenut olevansa maan petturi, ellei toteuta sitä oppia, mitä esivalta edellyttää. Näin on tapahtunut koko Suomessa, Keuruullakin. Tästä Keuruu-Multian terveys-

keskuksen ympärillä ilmenevä kuohunta on hyvä esimerkki. Kas kun yksikään päättäjä ei pistä vastaan!

Lienee jo kulunut sanonta, että Suomi on markkinatalouden ja sitä kautta keskittämisen mallioppilas. Samoin EU:sta ei löydy sellaista lainkuuliaisuutta, mitä me koti-Suomessa osoitamme. Meille on iskostunut päähän, että EU määrää. Tämän hokeman, kun sanoo, niin kansa on hiljaa, sille ei voi mitään, kun olemme niin uskollisia EU-idean toteuttajia. Nyt Suomeen pesiytynyt EU-rakkaus on saavuttanut jo sellaiset mittasuhteet, että Suomi vie eurooppalaista keskittämisideaa paljon pitemmälle kuin EU:ssa on edes ollut puhettakaan.

Suomi on hitaudessaan vailla vertaa. Olemme kuuliaisia ja me heräämme myö-

hään. Kun naapuri-Ruotsi on toteuttanut uudistusta jo vuosia tai löytänyt puutteita toiminnassaan ja korjaa virheet, niin me jatkamme Suomessa jääräpäisesti Ruotsista saamiamme malleja vielä pitkään, vaikka käytännössä ne on todettu harhahypyiksi. Jos emme katso Ruotsia, vaan vaikka Ranskaa, joka lienee kiistattomasti eurooppalaisen demokratian synnyinmaa, niin nyt Euroopassa puhaltavat uudet tuulet. Yli puolet nizzalaisista haluaisi muuttaa pysyvästi maalle ja kunnostaa jonkun vanhan rakennuksen kodikseen. Samoin eteläisen Ranskan Aix-en-Provencen aamun ja työpäivien jälkeiset alkuillan autoruuhkat kaupungin ulosmenoteillä ovat käsittämättömät. Viimeisen 5 vuoden aikana kymmenettuhannet ovat hankkineet maalta vanhan ”röttelön” ja kunnostaneet kodin, missä on perusvarustus, mutta ei enää mitään sellaista ylellisyyttä, mitä kaupungissa pidetään itsestäänselvyytenä. Nyt vaatimattomuus on suuri hyve, ylellisyys koetaan kerskakulutuksena, elämän hukkaamisena.

Ranskalaiset muuttavat maalle, sitä tekevät saksalaisetkin. Kas, kun Suomessa ei uutisoida, että näin tapahtuu suuressa määrin myös naapurissa Ruotsissa. Markkinatalouden keskittämisopit on Euroopassa unohdettu, nyt halutaan elää perheen ehdoilla ja turvata lapsille turvallinen nuoruus. Koskakohan tämä trendi, palata juurille, löytää Suomen, milloin Keuruun? On syytä varautua ajattelun muutokseen, jottei kaikkia palveluja Keuruulla keskittämisopin nimissä enää ajeta alas.

Matti Saarinen - Postin rooli muuttunut

Näin maailma muuttuu eskoseni, on totuttu sanomaan. Ja jatketaan, että kehityksessä on pystyttävä kulkemaan mukana. Lähes kuukausittain maaseudulle ”myydään” uusia kehittämiskuvioita, väestöä harhautetaan. Kun virkavalta toteaa, että toimintaa kehitetään, niin mitäpä muuta tämä on kuin palvelun alasajoa. Toimintojen ”tehostaminen” koskettaa maaseutua läpi valtakunnan. Ainoastaan Uudenmaan ja ns. kasvukeskusten ympäröivän maaseudun katsotaan hyötyvän toimintalinjasta.

Maaseudun alasajoa tapahtuu läpi valtakunnan. Palvelut minimoidaan, käytännössä lopetetaan. Pian sitten ministeriön tutkija tilastotieteilijä pääsee toteamaan, että nyt on syntynyt selkeitä säästöjä, palvelut eivät enää maksa maaseudulla entiseen tapaan. Voi tuota julkisen vallan ajatuksenkulkua! Palvelut eivät maksa kuin murto-osan enti-

seen verrattuna. Mitenkäs voisivatkaan maksaa, kun niitä ei enää juurikaan ole.

Pihlajavesi on tästä hyvä esimerkki. Palvelut ovat mennyttä. Julkisista toiminnoista selkeästi ainoastaan Keuruun srk on koettanut ylläpitää palvelutarjontaa. Jossain määrin Keuruun kaupunki tekee sen, mikä on välttämätöntä. Pihlajavesi ei enää ole entisensä. Monet muistelevat täällä olleen kymmenkunta kauppaa, nyt yksi, posti, asema, kyläkouluja. Kun ”kehitys” johtaa Pihlajaveden alasajoon, niin mitäpä muuta voisikaan tapahtua. Virkavallan ohjaus on johtanut Pihlajavedellä juuri siihen päämäärään mitä on tavoiteltu. Suunnattoman ikävää.

Mutta yksi palvelu on ja pysyy, tosin muuttuneena. Postin kannon taustoja voisi katsoa yhden pioneerin kautta. Lahden tilalla Lienperäntien varrella asuva Matti Saarinen on konkreetisti päässyt näkemään Pihlajaveden muutoksen. Joskus on irvailtu, että keskus-Sandra on se, joka tietää, mitä paikkakunnalla tapahtuu, mistä kenkä puristaa.

Kaikki tämä ”tieto” syntyi salakuuntelun kautta. Siihen aikaan kun Matti Saarinen aloitti postin jakajana, postin työn kuva oli mitä moninaisin. Tietysti nyt tuota aikaa katsellaan ja kuunnellaan kaihomielin. Kun Matti Saarinen vuonna 1957 aloitti reittinsä, niin mikään ei ollut varmaa. Jokainen jakelupäivä oli erilainen. Aluksi postia jaettiin neljänä päivänä viikossa, mutta pian jakelu muuttui 5-päiväiseksi ja 1960-luvulla myös lauantainakin jaettiin.

Kuvitelkaapa Matin päivää. Ensin polkupyörällä postin jakelupisteen Pihlajaveden asemalle (12 km). Sitten suuri repullinen pyörän tarakalle ja matkaan. Harvoin tuona aikana taloissa oli postilaatikoita, ainoastaan kahdessa kolmessa. Postin oli vietävä saapunut tavara suoraan tupaan. Tällöin postia odoteltiin. Useimmiten kahvikuppi oli kuumana. Tässä kahvipöydässä käytiin läpi maailmanmenoa ja tapahtumia seutukunnalla. Milloin oli iloa ja surua. Posti oli ilon tuoja, postin kantaja, mutta oli mitä suurimmassa määrin sosiaalityöntekijä, terapeutti-

kin. Ihan jokaisessa talossa posti ei voinut ainakaan joka päivä pysähtyä kahville, eihän sitä kenenkään maha olisi kestänyt.

Postireitti kulki Pihlajaveden asemalta Erämaakirkontien tietämillä, tosin tällöin paljon lähempänä Pihlajaveden rantaa. Posti toi päivän postin, otti mukaansa myös lähtevän postin. Posti oli todellinen monitoimipalvelija. Milloin oli käytävä apteekissa, pankista rahannosto oli lähes päivittäistä. Näin hoitui reseptilääkkeiden kuljetus, kuin myös rahan nosto ilman mitään valtakirjoja. Tupakantuonti kuului niin ikään säännöllisiin toimintoihin. Aina välillä kahvikin loppui, mutta onneksi oli posti. Kuinka monta kertaa Matti Saarinen muistakaan, kun hän sai pikakäskyn. Nyt on tuotava hiivaa, muuten perhe jää leivättä ja pullatta. Toiko posti myös hiivaa ”kuusen alla” –toiminnoille, Matti ei muista tai ei tiedä.

Matti Saarinen pääsi puolen päivän aikaan kotitilalleen, söi siinä lounaan ja jatkoi vielä syönnin jälkeen pohjoisen lenkin. Lehtomäen kämpälle oli aina postia ja muuta tuomista. Reitti jatkui vielä Ranssulan kautta Rantalaan saakka ja sitten takaisin. Takana oli 38 km ja aikaa siihen oli kulunut 5-7 tuntia. Näin siis tapahtui sulan maan aikaan. Lumen tultua polkupyörä vaihtui suksiin. Posti piti itse latua avoinna ja reitti oli sama. Aikaa tosin kului hiukan enemmän. Kyllä se oli työn ja elämisen makua, mistä Matti Saarinen pystyi ammentamaan todella kovan fyysisen kunnon.

Viikot olivat postin jakoa päivästä toiseen. Kesällä postinjakajan oli itse hankittava kuukauden kesälomalleen sijainen. Matin tuuraajana toimi lähes 10 vuoden ajan siskotyttö Marjatta. Jatta teki täsmälleen saman lenkin kuin Mattikin. Joku sanoisi, että on siinä työrupeamaa naiselle. Suur-Keuruun

Sanomia 1950-luvulla lukissa törmää taatusti erilaisiin Pihlajavedellä järjestettyihin kilpailuihin. Tulosluetteloiden kestopalkituin esiintyivät säännöllisesti Saarisen sisarukset Marjatta ja Matti. Jatta oli koko seutukunnan ylivoimainen hiihtäjä, Matti kunnostautui myös hiihdossa ja mitä moninaisimmissa muissa kilpaluissa.

Matti Saarinen, kuin myös sisko Jatta pystyivät työssään toteuttamaan omia ihanteitaan. Kun liikunta oli muutenkin jokapäiväistä, niin raskaasta työpäivästä postinjakelusta selviytyi asenteella tiedostaen jokaisen päivän olevan ennen kaikkea hyötyliikuntaa.

Tuo Saaristen postinjakelu synnyttää ajatuksen. Voisiko vanhaa toimintatapaa hyödyntää vielä tänäänkin. Voisiko postin jakelija yhä toimia kylän ja seudun keskushenkilönä, monien toimintojen mahdollistajana. Tuskin mahdotonta olisi ajatus, että posti toimisi yhä lähtevien kirjeiden toimittajana (nykyään tapahtuu vielä), lääkkeiden ja rahan, myös vaikkapa kauppakassin tuojana mummoille ja papoille, joilla ei ole autoa. Tämä vaatisi luovaa ennakkoluulottomuutta. Jos näin halutaan, niin Itellan ja muiden toimijoiden olisi varmasti mahdollista yhdistellä toimintojaan yhteystyön merkeissä ja tällä tavalla tarjota alasajettuja palveluita takaisin maaseudulle, Pihlajavedellekin. Ja mikä parasta tämä toisi elämän mielekkyyttä, turvallisuutta ja kovasti kaivattuja kustannussäästöjä!

Matti Saarisen vuonna 1957 alkanut postin taival päättyi vuonna 2005. Upea 48 vuoden työrupeama oli takana. Tällöin mies teki ensimmäisen ja ansaitun Euroopan matkansa Englantiin, Espanjaan ja Ranskaan. Kuin tilauksesta mies pääsi testaamaan Kokinmäen englannin piirissä oppimaansa kielitaitoa keskustelussa Skotlannin Skyesaaren postin päällikön kanssa.

Ministeri Jari Koskiselle kysymys

Istun vantaalaisen omakotitalon keittiössä aamuvarhain. Huomaan ikkunasta pihalla liikkuvan suuren koiran, sehän on susi! Haen kameran ja koetan ottaa kuvan. Aamun hämäryys vie kuitenkin voiton. Valokuva ei onnistu vähäisen valon vuoksi, on vain katsottava, mitä hukka oikein pihamaalla tekee. Susi liikkuu nenä maassa, haistelee koiran merkkaamia tien reunustoja, katselee jätekatosta kadotakseen lopulta naapuritalon taakse.

Kello on hiukan yli 5 aamulla ja soitan 112:een. Pyydän yhdistämään poliisille. Kerron, että susi liikkuu pihassa Vantaalla ja siirtyi juuri viereisen talon pihamaalle. Sellaista ripeyttä en ole ennen havainnut soitettuani aikaisemmin hätänumeroon. Pian langan päässä on poliisi, joka kuuntelee ja kesken puheeni on jo hälyttämässä kaikki mahdolliset saatavilla olevat partiot suden perään. Nyt on kuulemma todellinen hätätila,

nyt on kiire, jotta sudesta päästään eroon ennen kuin lasten koulumatkat alkavat.

Näin siis Vantaalla keskellä talvea, asutuksen lähettyvillä aamuvarhain. Kotipuolessa Keuruun Pihlajavedellä tapahtuu tammikuun viimeisellä viikolla, että ihan keskellä päivää susi jolkuttelee lähellä Karansalmea, juuri sillä paikalla, mistä koulutaksi hakee aamulla lapset tuodakseen iltapäivällä takaisin koulusta. Susi ei epäröi. Hukka ilmaantuu ensin Kokinmäen talon pihamaalle jatkaakseen matkaa seuraavaan taloon ja ilmestyen Kankimäkien ja Kanervojen pihoihin, jopa ihan talon seinustalle. Sisällä molemmissa taloissa koirat pelkäävät, painuvat pöydän alle ja vinkuvat.

Poliisille voisi soittaa, mutta matkaa lähimmän poliisin luo on 40 km eli liikaa. Kun poliisit tulisivat puolen tunnin kuluttua, niin susi olisi jo kaukana. Miehet voisivat kaivaa metsästysaseensa kaapistaan, muttei tämä ole mahdollista, kun laki sen kieltää.

Seuraavina päivinä lasten vanhemmat saattavat lapsensa koulukyydille ja järjestävät jonkun hakemaan koulun päätyttyä. Pelko elää ja on kohtuuton elämän rajoittaja pienelle koululaiselle.

Asukkaat pitävät palavereja, eivätkä näe muuta keinoa kuin susien hätistämisen talojen pihoilta, jos ei muuten, niin ampumalla. Valitettavasti asukkaat eivät voi mitään. Laki estää, kun susia on suojeltava. Ne on hätistettävä asumusten läheltä virkavallan avulla Vantaan esimerkin tavoin. Susi on Vantaalla vaarallinen ja se on lopetettava, jottei hukka vain pääse tottumaan ihmisiin.

Vantaalla poliisijoukot pitävät huolen suden lähentelyn päättämisestä. Jos susi tulee kerran Vantaalla pihaan, niin asia kyllä hoituu. Kun sudet tulevat viikoittain pihoihin esim. Pihlajavedellä, niin virkavalta ei ole mikään ratkaisu. Siksi on hyvä esittää julkinen kysymys maa- ja metsätalousministeri Jari Koskiselle. Miksi susi tulee pihaan, mitä sieltä hakee? Edelleen ministeri vastatkoon. Kun pikkutyttö tai –poika on ulkoiluttamassa koiraansa omassa pihassaan ja vastaan tulee susi. Kumman susi ottaa, lapsen vai koiran? Nämä ovat todellisia kysymyksiä ja Vantaan poliisi ei kysele, vaan tietää, mitä tekee.

Minä olen Alvari

Ilkkuvat minulle, sanovat minua mustanaamaksi, eivätkä käsitä syyllistyvänsä rasismiin, vaikka olen ihan tavallinen suomalainen koira. En tunnustaudu maahanmuuttajaksi, vaikka sukujuureni baijerinvuoristovihikoirana ovat Alpeilla. Minä olen syntynyt Leppävirralla ja minulla on ”isoveli” Roni, joka on lähtöisin Kärsämäeltä.

Ihmiset eivät ymmärrä, miksen minä ole niin kuin muut, minä olen vastakohta veljelleni Ronille. Minä en pysty kiipeämään puuhun, en katolle niin kuin Roni, mutta minä olen nopeampi. Isäntäni on sanonut, että juoksen 60 km/h auton mittarilla mitattuna, mutta minä en tuohon usko. Minä olen nopeampi.

Minä en voi mitään sille, että minua kiinnostaa muoviset esineet. Intohimoni ovat sähköjohdot ja –rasiat. Isäntäni mukaan olen muka syönyt yli 30 pistotulppaa, katkonut kymmeniä sähköjohtoja. Kerran isäntäni

suuttui oikein kunnolla, kun olin kaivanut syvän montun. Minä haistoin, että siellä sitä on, minä haistoin muovin tuoksua. Lopulta löysin mustan pitkän madon. Tietysti puraisin sen poikki. Kyllä isäntä huusi: etkö tajua, ettei meillä ole nyt sähköä. Olin kuulemma katkaissut taloon tulevan runkokaapelin. Kyllähän se vähän sähähti, mutta kun haukuin, niin tokenihan se.

Tämä maailma on täynnä muovisia purkkeja ja pulloja. Isäntä ei kyllä ymmärrä, että minä olen luonnonsuojelija ja teen kaikkeni, että täällä olisi muovia vähemmän.Kerran isäntäni sai oikean raivarin. Olimme laiturin päässä ja isäntäni meni aamu-uinnille. Näin laiturilla muovipullon. Siinä se ökötti. En voinut vastustaa kiusausta. Nappasin avoimen pullon ja ette arvaa, miten teki terää. Isäntäni kertoi naapurillemme, että olin juossut puolen litran shampoopullon kanssa ja juonut pesuaineen kuin vauva tutipullosta. Kyllä se shampoo aina koirajuomat voittaa.

Ette arvaa, miltä tuntuu, jos joskus törmää suolapurkkiin. Kerran sellaisen löysin kirjaston keittiön ylimmältä hyllyltä. Sain sen alas ja kyllä Roni katsoi minua ja sanoi, että oot sää ihan hullu. Nuo isot veljet ovat kalkkeutuneita, eivätkä ymmärrä mitään hyvän päälle. Isäntä pauhasi vierailleen, että tänään se otus söi koko puolen kilon Aromat-suolapurkin ja oli kovin tyytyväinen keltaisine nokkineen. Kyllä suola tekee oikein eeverttiä.

Viime viikolla isäntä oli ostanut ihan uuden erilaisen muovipurkin. Se tuoksui vastustamattomalta. Isäntä aikoi öljytä keittiön pöytälevyt ja oli jättänyt purkin katokseen ja minä löysin sen. En koskaan ollut juonut niin mahtavaa juomaa. Litra pellavaöljyä päivässä panee kyllä koiran liikeelle, suosittelen.

Meillä kirjastolla käy paljon vieraita. Ihmiset kyllä ymmärtävät, että olemme kirjastokoiria, vartijoita, mutteivat käsitä, että jos jättävät oven auki, niin mehän lähdetään. Eräänä päivänä kirjastolla oli taas ryhmä. Kyllä ne kehuivat meitä ja unohtivat sulkea oven. Sanoin Ronille, että nyt mennään ja niinhän menimme. Isokorpijärven takaa kuului koiran haukuntaa. Oli kai alkanut joku metsästys. Emme antaneet sen häritä. Sanoin tuolloin jo 9-vuotiaalle Ronille, että odotahan vähän. Olin nimittäin juuri haistanut jänöjussin menneen. Pinkaisin jälkien perään ja siellähän se, oikein iso rusakko

koetti minua harhautella. Tyhmiä nuo pitkäkorvat. Olin sanonut Ronille, että odotahan vähän. Pian vedin perässäni päivän pastia. Ette arvaa, miten helposti se katkeaa, kun sitä vetää kuin Sidostesukkaa. Näin meillä molemmilla oli suu mesingillä ja palasimme kirjaston pihaan. Vieraat olivat juuri tutustuneet kirjastoon ja tulleet ulos. Katsokaa, nyt niillä molemmilla on jänikset! Isäntäni oikaisi, että näköjään kirjaston ovi oli jäänyt äsken auki. Alvari on pinkaissut ja tuonut jäniksen, jonka ovat nyt veljellisesti jakaneet.

Tällaistahan tämä elämä täällä korvessa on. Se on välillä muovin tuoksua, mutta maistuu joskus jänispaistille. Mikäpä ettei, onhan nyt metsästyskausi alkanut.

Onnellinen mies kylän raitilla

Onnelan isäntä on tehnyt pitkän työpäivän, kulkee nyt vapaana ja riippumattomana, kulkee kylän raittia, tapaa tuttujaan, höpöttelee ja nauraa, uskaltaa olla oma itsensä, lähes jokaisen kanssa keskustelu alkaa tämän kesän ilmoista, mies nauttii, on nyt vapaaherra, on nyt itse ansaitsemillaan eläkepäivillä. Mies iloitsee näkemästään, ei pelkästään kirkonkylän kauniista likoista, vaan siitä, että on ollut rakentamassa tätä paratiisia, tätä yhteisöä, missä vielä voi olla ihminen koneistuneen, aineellistuneen, keskittyneen yhteiskunnan vastapainona, mies kokee hyvänolon tunnetta aikaansaannoksistaan, siitä, että on voinut olla yhdessä kyläläisten kanssa rakentamassa tulevaisuutta lapsilleen.

Isäntä istahtaa vanhan kirkon portaille, niille kiville, mitä pitkin kymmenettuhannet eri puolilta Suomea lähteneet, niin kaupunki- kuin maalaisetkin, vuodesta toiseen kulkevat ja antavat mielikuvitukselleen luvan sukeltaa kyläyhteisön salaisuuksiin, niin menneeseen kuin tämän päivänkin todellisuuteen. Isäntä katselee kirkkoon vaeltajia, niin naisia kuin miehiä, niin tyttöjä kuin poikia, niin vanhoja kuin nuoriakin ja näkee uteliaita katseita, kyläyhteisön elämästä kiinnostuneita.

Mies käy läpi omaa elämäänsä. On hyvillään, että on pystynyt kasvattamaan kolme lastaan aikuisikään, on pystynyt kouluttamaan jokaisen ammattiin. On kiitollinen omalle kylälle, kunnalle, siitä työstä, mikä on mahdollistanut lapsen ja nuoren kasvun ympäristössä, missä voi huomata toisen, nähdä linnun laulavan, kokea puhtautta ja talvellakin valkoisia hankia. Mies on ylpeä yhteisöstä, minkä jäseneksi kokee kuuluvansa. Mies tietää kunnan panostuksen hänenkin lapsiensa kasvatuksessa. Tietää, mitä

neuvola tarjoaa, miten päiväkoti hoitaa, terveyskeskus palvelee, tietää, mitä peruskoulu antaa, lukio mahdollistaa, tuntee urheilukentän ja palloilusalin, ymmärtää kirjaston kylän keskuksena.

Mies ei ole matemaatikko, mutta osaa kuitenkin laskea, kun on sitä jo 50 vuotta joutunut tekemään. Mies tietää, ettei hänen lastensa koulutus ole ollut ilmaista kunnalle, tietää, mitä opetusvuosi peruskoulussa maksaa, tietää lukio-opetuksen arvon ja kunnan ulkopuolella tapahtuvan ammatillisen koulutuksen kalleuden. Mies ei koe olevansa kitupiikki tai saita, ehkä kuitenkin penninvenyttäjä, kun laskee, että kunkin hänen lapsensa koulutus on tullut maksamaan kunnalle lähes puolimiljoonaa vanhaa markkaa. Mies ymmärtää, että tästä kuluerästä valtio on maksanut merkittävän osan, mutta on hyvin tietoinen, että kunnan – siis kuntalaisten - nettopanostus hänen kolmeen lapseensa on kutakuinkin 600 000 markkaa. Mies puhuu markoista, kun ei osaa ajatella keskittyneesti.

Mies voi mietiskellä, kun on vapaa-ajattelija, tätä elämänmenoa, ihmetellä sitä kujanjuoksua, mihin yhteiskunta ohjaa. Näkee kunnan kouluttamien nuorten aikuisten vaeltavan sinne missä puissakin kasvaa seteleitä, näkee ihmisten ruuhkautuvan pääkaupunkiseudulle ohjatusti muurahaisyhteisöihin, missä heidän valvontansa ja mielipiteenmuokkauksensa on helpommin mahdollista. Näkee sopuliväen kaipuun juurilleen, havaitsee kirkon portailla monen haluavan ja kaipaavan ruuhka-Suomen ulkopuolelle.

Mutta mies osaa laskea. Tietää, mitä ruuhka-Suomen kesä kylillä maksaa palveluiden muodossa kunnalle. Mies huomaa menevän miehen ja naisen jostain syystä tulevan yhä vain useammin kylälle, näkee farmariauton perän täynnä supermarketista hankittua muonaa, niin kuin aikanaan saksalaisen kotikuorman konsanaan. Mies on kuitenkin hyvillään näkemästään, siitä, että kylä kiinnostaa. Välillä miehen ilme vakavoituu. Mies tietää, että kunta on aina koti myös tuhlaajapojalle. Mies laskee yhteen kunnan ja kuntalaisen panostukseen nuoreen, joka siirtyy keskittämiskeskukseen veromarkkoja maksamaan, laskee ja on pyörtyä. Eihän tämä yhtälö voi näin toimia. Mies tietää, että sosialistinen talousjärjestelmä ajatuksena on mitä ihanteellisin, mutta käytännössä mahdoton, tuhoon tuomittu keskusjohtoisen ohjailun vuoksi. Nyt suomalainen yhteiskunta on siinä, missä itänaapurin järjestelmää arvosteli, on totuuden tiellä.

Miehen askel on vakaa kirkolta poistuessaan. Hänellä on tietoisuus, mihin juna kulkee, jos veturinkuljettaja ei näe metsää puilta. Mies tietää oman halunsa, tuntee oman rauhansa, tunnustaa uskonsa, on onnellinen mies.

Pihlajavettä viedään kuin pässiä narussa

Silloin kun kosketaan perusjalkaan, niin koko talo heilahtaa. Nyt se sitten tapahtui. Keskiviikkona 19.9.2012 minulle ilmoitettiin, että nyt Pihlajaveden koulu on lakkautusuhan alla tai hienostuneesti sanottuna ”tarkkailussa”.

Kun Pihlajaveden itsenäinen taival päättyi v. 1969 ja kunta liittyi Keuruuseen, niin tässä kirjoitettiin Pihlajaveden tulevaisuus. Tämän jälkeen Keuruun läntistä osaa on ajettu alas pienin askelin päämääränä totaali reservaatin asema. Pihlajavetiset voivat laskea, mitä on viety. Samalla on hyvä katsoa, mitä on tuotu. Jälkimmäiseen on helppo vastata, etteipä juuri mitään.

Tuota Pihlajaveden koulun siirtoa ”tarkkailtavien joukkoon” on hyvä katsoa tarkemmin. Viitteitä siitä, mitä tuleman pitää, saatiin lukea, kun Keuruun kaupungin oli välttämättä lyötävä lukkoon Keuruun kau-

pungin kunta- ja palvelustrategia vuoteen 2017. Tämä asiakirja hyväksyttiin lopulta yksimielisesti 26.6.2012 kaupunginvaltuuston kokouksessa. Tässä (suora lainaus) ”kuntastrategiassa määritellään Keuruun asema Suomen kuntien joukossa. Palvelustrategiassa määritellään pääperiaatteet palvelujen järjestämiselle ja tuottamiselle. Strategiassa kuvataan Keuruun kehittämistyön painopisteet vuoteen 2017 saakka.”

Tässä Keuruun kaupungin virallisessa tavoiteohjelmassa ei ole lainkaan edes Pihlajavesi-sanaa!

Ja mitä tässä oli välttämättä hyväksyttävä? No, tämä asiakirja oli saatava hyväksytyksi vanhan valtuuston aikana, kun uusi valtuusto uusine valtuutettuineen ei sitä tulisi hyväksymään. Tähän asiakirjaan nojaten Keuruun kaupungin sivistystoimenjohtaja sai käskyn, minkä mukaan Pihlajaveden koulu on asetettava ”tarkkailtavien” joukkoon. Tämä tarkkailussa tarkoittaa todella lakkautusuhan alle saattamista.

Ei se näin mene,
sen ei anneta näin mennä!

Kun katsomme Pihlajaveden ainoaa julkista foorumia, ns. aseman ala-astetta, niin miten ihmeessä näin on päässyt käymään? Tämä on kuin keskittämisen ohjekirjasta. Karimon koulu lopetettiin runsas 5 vuotta sitten. Mitäpä sen jälkeen tapahtuikaan?

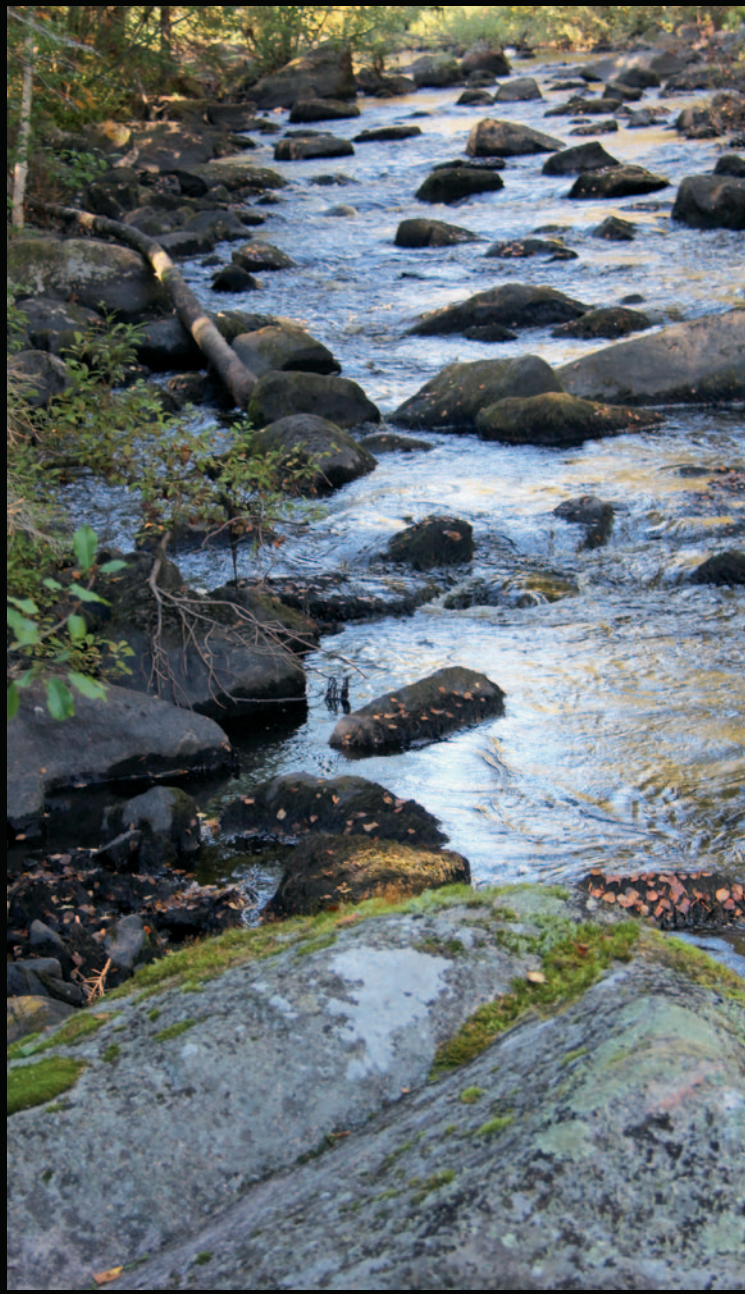
Karimon koulupiirille ja kyläyhdistykselle nimensä antanutta Karimon taloa ei ole enää olemassa. Alueen keskuksena toimii Karhulankylä, ympärillään Karhunkyläksi nimitetty haja-asutusalue. Karansalmen seutua kutsutaan Salmenkyläksi ja Sällintien varren asutusta Sällinkyläksi. Tyypillistä paikkakunnalle on nimittää muutaman talon muodostamaa pikkukylää peräksi. Mäkelään menevän tien varressa on Mäkelänperä ja tien päässä Riitaperä. On Piilinperä ja Lapinperä, Pyörkkilänperä ja Rajalanperä.

Eli kun Karimon koulu lopetettiin, niin tällöin luotiin tarkoituksella ensi askeleet sille, mitä nyt sivistystoimenjohtaja Kerttu Ruhanen pääsee latelemaan eli Pihlajaveden koulu on kyllä laitettu tarkkailtavien joukkoon. Karimon koulupiirin oppilaaksiottoaluetta ei yhdistetty ns. Pihlajaveden aseman koulun oppilaaksiottoalueeseen, vaan Karimon oppilaat siirrettiin kuulumaan Haapamäen piiriin. Tämä on väkivaltaa ja miksi ihmeessä näin annettiin tapahtua? Tällä päätöksellä valmisteltiin sitä, että pianhan siitä Pihlajaveden koulustakin päästään!

Tammikuussa 2013 aloittavan uuden kaupunginvaltuuston ns. Pihlajaveden valtuutettujen ensi töikseen on hoidettava asia, niin kuin Karimon kyläyhdistys on jo esittänyt, että entisen Karimon koulupiirin alue siirretään pois Haapamäeltä osaksi Pihlajaveden koulun oppilaaksiottoaluetta.

Muutenkin koko Pihlajaveden on herättävä puolustamaan omaa kouluaan. Vanhat varsin epämääräiset Pihlajaveden sisäiset ”rajat” on unohdettava ja koko Pihlajaveden on tehtävä työtä sen eteen, ettei viimeistä ol-

jenkortta, viimeistä opinahjoa viedä täältä. Karimon kyläyhdistys on jo pannut itsensä likoon yhteisen Pihlajaveden puolesta. Pihlajaveden aseman seudulla ollaan synnyttämässä uutta kulttuuria ”Palvelutuuli-hankkeen” kautta. Kun Karimon kyläyhdistys on tehnyt tahdon-ratkaisun ja haluaa olla tukemassa aseman seudun koulua ja koko Pihlajaveden alueen kehittämistä, niin näin tapahtukoon myös toiseen suuntaan. Pihlajaveden nuorisoseura, VPK ja asemanseudulla perustettu Pihlajaveden kyläyhdistys ovat tervetulleita yhteistyöhön jo pitkän perinteen omaavan Karimon kyläyhdistyksen ja koko läntisen Pihlajaveden kanssa.

Sisukkuudella pärjää, mutta ahneella on surkea loppu

Sällintien päässä Isokorpijärven rannalle on syntynyt pienimuotoinen lammasyhdyskunta. Aluksi oli musta pässi, oli neljä mustaa uuhea ja mitä siitä sitten tulee kun aikuiseksi varttunut pässi pääsee vauhtiin. No, talvella oli jo nähtävissä, että kaikilla uuhilla oli masu pyöreämpi kuin normaalisti. Kevättä odoteltiin, jokainen aamu alkoi lampolasta. Jokohan sitä jälkikasvua olisi tullut. Sitten aamu-5:n aikaan lampolasta kuului pieni vieno ääni. Isäntä oikein juoksi ja sieltä löytyi pienenpieni musta karitsa onnellisen emonsa kanssa. Jostain syytä muut pukkivat pientä tulokasta. Eli oli tehtävä erillinen karsina pienokaiselle ja emolle. Pari päivää myöhemmin lauman johtaja Täplä synnytti kaksi mustaa karitsaa ja sai oman pilttuunsa.

Tähän asti kaikki oli hyvin. Seuraavalla viikolla alkoi sitten lampolasta aamu-5:n aikaan kuulua oikein konsertti, monta uutta pientä ääntä. Taas isäntä juoksi ja näki kolmannen emon synnyttäneen kolmoset, kaksi mustaa ja yhden pienenpienen ruskean. Mutta mitä ihmettä tuo emo tekee, sehän pukkii omaa pienokaistaan. Isäntä menee väliin, mutta emo senkun vain yltyy. Nyt se koettaa työntää, siis rusertaa pienimmän seinää vasten. Isäntä nostaa turkista emolampaan sivuun ja nuhtelee tätä. Mutta pian emo on taas pienen kimpussa. Nuori vihreä lammasfarmari ei voi ymmärtää, miksi emo haluaa satuttaa omaa lastaan.

Päivi ja Kalevi erottavat uuden perheen omaan karsinaansa. Ja sitten keskellä päivää kuuluu lampolasta Päivin huuto: ”S-tana, älä pöki sitä, sehän on sun kersas!” Tuli viikonloppu ja lampaanhoitajat olivat viikonloppuvapaalla. Isäntä hoiti ruokinnan ja vedenannin. Varhain la-aamuna Lampolasta kuuluu surkea valitus. Taas isäntä juoksee ja pientä ruskeaa karitsaa ei löydy mistään. Ääni

kuuluu heinäkasan alta nurkasta. Emo on koko ajan ärtyinen. Isäntä kiipeää karsinaan ja emo häärii vihaisena koko ajan ympärillä, koettaa pökkiä isäntääkin. Onneksi on kännykkä keksitty. Isäntä herättää emännän apuun. Sieltähän se viimeisillään oleva nainen vihdoin köpsiikin. Emännän on vaikeaa päästä viimeisillään karsinaan, onhan laskettu aika viikon päästä. Isäntä pitää kiinni vauhkoa emoa ja emäntä kaivaa heinäkasaa. Sieltä aivan pohjalta löytyykin pieni luukasa, joka sätkii refleksinomaisesti, päästää välillä pienen piippauksen. Karitsa saadaan vaivoin ylös, se ei pysy enää jaloillaan, on lauha ja nälkiintynyt.

Isäntä soittaa kasvattajakotiin Eero Nännimäiselle Multialle. Eero antaa ohjeet, rupeatte itse antamaan maidon pullosta. Punaista maitoa ja vähän siihen sokeria ja suolaa. Pikkukaritsa ei jaksa juoda, ei edes väkisin. Lääkekaapista kaivetaan ruisku, millä väkisin annetaan matoa suoraan kurkkuun ja onnistuuhan se. Kahdessa päivässä pikkuinen on jo jaloillaan. Nyt sen on opitta-

va juomaan oman emän tisseistä. Eli taas karsinaan. Isäntä pitää emoa kiinni ja emäntä vie karitsan tissille. Ja onnistuuhan se, vihdoinkin. Suuri henkäys ja vihdoin emäntä pääsee keskittymään omaan synnytykseensä.

Ei mene kuin vuorokausi, kun taas lampolasta kuuluu surkea vieno valitus. Ei kai taas! Emäntäkin joutuu nousemaan aamu-5:lta, laskettuun aikaan on kolme päivää. Nyt pikkuinen karitsa on lähes hengetöntä ja emo koko ajan työntää sitä seinää vasten listiäkseen. Isäntä hyppää karsinaan ja nappaa emon siitä sivuun. Emäntäkin vielä pääsee vaivoin karsinaan, nostaa pienokaisen syliinsä. On se vielä hengissä, mutta onkohan sen kylkiluissa murtumia, emäntä pohtii. Nyt tämä saa loppua. Varaston perukoilta haetaan vanha pesuamme, siihen rakennetaan pesä pienokaiselle. Isäntä ei saa kiinni Nännimäisen Eeroa, mutta tietää Asunmaan Eilan kasvattaneen lampaita vuosikymmenet. Eila pohtii puhelimessa lampaiden elämää. Toteaa, että tuksin löytyy toista yhtä julmaa kotieläintä omaa lastaan kohtaan. Eila uskoo, että emä hylkäsi synnytettyään kolmoset pienimmän ja tiesin, ettei tisseistä heru maitoa kolmelle, maitoa ei yksinkertaisesti riitä kolmelle ja tekee valinnan. Pienimmästä on päästävä eroon, jotta kaksi selviytyisi. Eila antaa ohjeen, että koettakaa antaa karitsalle ihan oikeaa juuri lypsettyä lehmän maitoa. Mutta eihän Pihlajavedellä ole enää lypsäviä lehmiä. Mistä ihmeestä sitä maitoa saisi? Joku sanoo, että on sitä ainakin Kukkamossa Keuruulla. Näin sitä emäntä viimeisimmillään ja isäntä ajavat Kukkamoon. Sieltä löytyy ihan oikeaa lehmänmaitoa. Pihassa on häkissä tyttökoira ja näin maidonhakijat laskevat poikakoiransa tutustumaan. Kyllä siinä sitten keimaillaan. Sitten yht'äkkiä nuorempi nostaa nokkansa ja ampaisee pellolle, lähtee ketun perään tuhatta ja sataa. Vanhempi Roni seuraa tilannetta

Shampoota, shampoota ….

Mitä me tekisimmekään kesällä, jos meillä ei olisi vettä. Millainen olisi kesämme ilman järviä, minne pulahtaa. Ihmeesti sitä raskaan päivän ohessa saa voimia, kun käy uimassa, vaikkapa lyhyestikin. Joskus sitä voimaa tarvitsee aamullakin, kun on selviytynyt uuvuttavan kuumasta yöstä, hikoilusta, lähes 30 asteen nukkumalämpötilasta. Onneksi meillä on vettä! Näinhän minä olen voinut ajatella ja niin jok'ikinen päivä juhannuksen

jälkeen on alkanut aamu-uinnilla. Nyt olen jo luvannut itselleni, että näin se jatkuu pakkasiin asti. Onko miehestä sanojensa syöjäksi, saas nähdä.

Iso-Korpijärvi on tänä maanantaiaamuna usvainen, aurinko on juuri noussut. Voi sitä onnen tunnetta, kun tuonne järveen pääsee. Aamu-uinti on samalla suihkun korvike. Peseydyn järvessä, kun Keuruulle pitäisi lähteä, teen tietoisesti sellaista, mitä en tekisi, jos olisi kysymyksessä pieni järvi. Nyt siis pesen tukkani shampoolla. Mäntysuopaa en hipiääni suostu panemaan.

Missäs se shampoo on? Etsin ajatuksella ja myös katseellani laiturilta shampoopulloa. Onko lokki vienyt vai onko harakka käynyt? Samaan aikaan uusi perheemme jäsen, toissapäivänä vuoden täyttänyt, Alvari, baijerinvuoristovihikoira, tulee laiturille perässä, käy ensin järvessä ottamassa aamuhörpyn ja tulee sitten katsomaan, mitä se isäntä nyt taas. Mitä ihmettä tuo koira hikottelee, siltähän tulee vaahtoa suusta, mitä ihmettä se nyt taas on syönyt, missä oikein on käynyt? Nythän se puhaltaa oikeita saippuapalloja, oikein suuria, jotka loistavat, näyttävät, auringossa monivärisiltä vappupalloilta. Se jätkä on juonut pullon shampoota ja ihmettelee nyt otsakurtussa, mikä isännän on, miksei pese tukkaansa. Siinä se laiturilla viattomasti katsoo, haluaisi varmaan lisää shampoota, haluaisi vielä enemmän tuoksua oikein mieheltä, kun naapurin Niemen Sepon ajokoira Tessakin on juuri juoksullaan.

En voi mitään, että nauru pääsee ja tätä koiruus ei ymmärrä. Mitä tuo isäntä nyt oikein hymyilee, mikä minussa niin huvittavaa on, että minulle noin pitää nauraa? En nuhtele koiraani, mitä tästä elämästä tulisikaan, mitä ilman shampoota!

Voi hyvänen aika sentään!

Ei ole aikaakaan, kun Saksassa oli karhu liikkeellä. Koko Eurooppa päivitteli, Italia pelkäsi, Itävalta kauhisteli, huusi lopulta karhumiehet apuun Suomesta, jotta mesikämmenestä päästäisiin ja sen viikon Eurooppaa kohdannut suurin uhka saataisiin eliminoitua. Runsas viisi vuotta sitten tapahtunut episodi päättyi lopulta Bruno-karhun kuolemaan ja taas oli rauha maan päällä. Eurooppa säikähti ja pelkäsi, hoki, etteivät karhut kuulu Eurooppaan. Pohjola on sitä vastoin oma erillinen alueensa ja sinne se karhu kuuluu, ei meille eurooppalaisille, Suomen metsäläisille kyllä!

Suomen Turussa kerrottiin muutama vuosi sitten nähdyn suden jouluviikonloppuna. Poliisin mukaan poikkeavasti käyttäytyvä susi havaittiin sunnuntaina iltapäivällä kello kolmen ja neljän välillä. Poliisi suositteli välttämään kulkemista ulkoilualueilla.

Kesällä karhun olemassaolo Pihlajavedellä on päivittäistä. Entisen itsenäisen kunnan alueella hääri syksyllä 2012 reilut kolmekymmentä karhua ja vielä pennut päälle. Tosin tällainen karhumäärä ei yhdellä kertaa ole ollut Pihlajavedellä, kun otso on liikkuvaa lajia ja käy välillä myös Multian, Ähtärin ja Virtainkin puolella. Karhukantaa on valvottava ja näin tehdäänkin. Mutta 30 mesikämmenen määrä pienehköllä alueella on jo liikaa. Täällä ei kuitenkaan huudeta poliisia apuun, ei hysterisoida, annetaan Brysselin ja Euroopan elää omaa karhufobiaansa. Karhut kuuluvat luontoon, tietyin määrällisin rajoituksin. Kaikella on rajansa ja nyt se raja on ylitetty.

Sudet eivät tosin ole ihan sama kuin karhut. Pihlajavedellä pyörii yksi susilauma, joka aina välillä pistelee poskiinsa hirven. Tietysti ihmetyttää, mikä tekee Turun sudesta sen vaarallisemman kuin Pihlajavedellä pihapiiriä seuraavasta hukasta? Jos tuota Turun suden uutisointia soveltaisi esim. Pih-

lajavedelle, niin kyllä raportointia riittäisi, eivätkä poliisit muuta ehtisikään tehdä kuin paimentaa susia ja karhuja sekä varoitella ihmisiä karhu- ja susivaarasta.

Hyvä etelän media, voisin kuvitella, että suden Turussa kohtaama pikkutyttö tai –poika on ihan saman uhkan edessä samassa tilanteessa Pihlajavedellä. Tietysti ei voi vältyä ajatukselta, ettei Suomen maa ole alueellisesti tasa-arvoinen. Onko niin, että Etelä-Suomi on Eurooppaa pelkoineen ja muu maa Eurooppaa palvelevaa sitä metsäläisten aluetta, missä karhujen ja susien oikeudet ovat etusijalla, ohittavat ihmisyyden rajat?

Nyt se löytyi

Vapaa olemme ainoastaan ja vain, jos tiedostamme olemassaolomme. Vapaa olemme, jos tiedämme, mitä teemme, miten ja miksi teemme, sanoi unkarilainen keskitysleiriltä elämänsä filosofian ammentanut 2000-luvun Nobel-kirjailija Imre Kertesz. Onneahan me kaikki etsimme, päämääräämme tavoittelemme. Elämä on maraton, tutkimusmatka itseemme. Markkinamies yrittää auttaa meitä totuuden löytymisessä luomalla mitä ihmeellisimpiä tarpeita, sellaisia tuotteita, mitä ilman emme voi elää. Olemme uskomattomia. Leipäkoneen ostamisella meille uskotellaan syntyvän terveellistä leipää ja säästöjä. Emmehän voi olla hyvässä kunnossa, jos meillä ei ole kuntopyörää. Emme voi selvitä elämästä hengissä ilman elämysmatkoja, ilman uutta autoa joka toinen vuosi. Meille kerrotaan, miten meidän tulee elää ja jos poikkeamme tieltä, meille sanotaan, että emme voi noin elää, emme ole onnellisia. Olemme uskomattomia, me uskomme, mitä meille uskotellaan ja petämme itseämme. Kun yritämme juosta elintasokilpailussa, väsymme. Julkaistu tutkimus herättelee ja kertoo joka viidennen olevan stressaantunut meille asetettujen tavoitteiden ja päämäärien viidakossa.

Uni on meille kaikille välttämätöntä. Häiriintymättömän unen lähteille johdatti minuakin illalliskutsu. Jos nyt ilmaiseksi saa tietoa, makoista iltapalaa kahvin kera, niin mikä ettei. Olen keskiviikkoillan Valkeajärven Valopilkussa. Saan kuulla aidon villan vaikutuksesta eheään uneen ja pääsen aterialle. Sanon itselleni, että kylläpäs maistuu ja nyt en petä itseäni. Valopilkun ruoka on maineensa veroista. Mutta mitä minä näen? Sali on täynnä väkeä. Tuo nainenhan hiplaa miestä, koskettaa aivan julkisesti. Välillä mies nostaa kätensä naisen harteille. Pari on keski-ikäinen. Nainen hymyilee, mies nauraa. Näenkö harhaa vai onko tämä pehmeän luonnontuotteen villan tuomaa unta? Edessäni on pepsodent-mainos. Voi tuota naisen hymyä, puhtoisia hampaita! Ja mieshän on vapaa, on vähintään Frank Sinatra tai Robert

Redford. Voiko tämä olla totta, voiko olla aitoa? Tätä katson ja kummastelen. Näkemäni ei ole vain hetken huumaa, on kestoluonteista. Kohta kaksi tuntia on mennyt ja ilo tarttuu minuunkin.

En voi olla paikoillani. Menen onnen luo, menen kysymään. Mitä ihmeen otuksia te oikeen ootte, ette kai te ole pihkassa, ette kai te rakasta, ole juuri rakastuneita? Nainen rutistaa miestä ja vastaa: Arvaapa, kuinka kauan ollaan oltu yhdessä? Nainen luulee hämääväsä, kun kysyy. Luulee etten elämästä mitään tiedä. Kun katson edessäni istuvaa kukkivaa ruusua ja nuorta urheaa prinssiä, niin vastaan: Puoli vuotta, korkeintaan vuoden. Koko sali puhkeaa nauruun. Sali nauraa minulle. Mitä ne nyt, sanoinko jotain

aivan mahdotonta? En ehdi korjata, että kuukauden, kun nainen jo paukauttaa: 27 vuotta, kolme aikuista lasta ja lapsenlapsia!!??

Sanovat olevansa Pihlajaveden ja Liesjärven rajoilta, ovat Raili ja Eero Hanhiniemi. Ovat maalaisia, pariskunta perinteikkäältä maatilalta, ovat kummajaisia, joita ei enää ole, ovat vapaita, ovat löytäneet onnen, onnen toisistaan, ihmeellistä!

Me näimme sen

Aurinko paistaa huhtikuisena torstaina pilvettömältä taivaalta. Olen palaamassa Pihlajavedelle valtatie 23:sta pitkin ja pistän vilkun oikealle kääntyäkseni Ähtärintielle. Onpas kauhean suuri lintu, itsekseni totean. Lintu on aivan puiden latvojen yläpuolella, aivan gsm-maston vieressä ja kiertää ympyrää. Olen kääntymässä ja mietin, miten pysäytän autoni. Takana tulee useampi auto. Ei auta kuin kääntyä Ähtärintien bussipysäkille.

Näin teen ja samalla takanani ollut auto pyyhältää ohi. Sehän on Saarisen Matti! Olen astumassa autosta, kun samalla jo soitan Matille. Matti, näitkö? ”Miten tuota olisi voinut olla näkemättä?” Siinä kävelen Virtaintielle katsomaan lentävää otusta. Matti, oliko se kalasääksi? ”Ei, ei se voi olla. Ei ne näin aikaisin täällä voi olla, kun järvet ja vesistöt ovat vielä paksussa jäässä.” Senhän täytyy olla sitten kotka. Näin siinä pähkäillään.

Se on jo hävinnyt, sen on täytynyt laskeutua. ”No, siellä voi olla joku hirvenraato tai joku muu elukka”, Matti opastaa. Ilmojen kuningasta ei enää näy. Soitan Pihlaisen Joukolle tai Sulkavan Ristolle kertoakseni ja kysyäkseni näkemästämme. Näin päätämme puhelumme.

Joukoa ei saa kiinni. Missä se mies nyt on, kun tilanne on päällä! Puhelimeen ei saa yhteyttä ja minä olen ihan maston juurella. Soitan Sulkavan Ristolle, puhelin soi ja kiireinen mies Risto vastaa. Kerron näkemästäni. Ristolla on aikaa keskustella. Kerron havainnostamme Matin kanssa ja kysyn saman, minkä Matiltakin. Oisko se kalasääksi? ”Ei se oikein voi olla, kalasääkset tulevat vasta huhtikuun puolen välin jälkeen ja kun nyt vedetkin ovat vielä jäässä.”

Se oli kauhean suuri, ainakin kolme-neljä kertaa suurempi kuin kanahaukka. Sen täytyy olla kotka, kysyn Ristolta. ”Kyllä, kyllä se on todennäköisesti ollut merikotka” Merikotka täällä sisämaassa? ”Ohikulkumatkalla ehkä Kuolan niemimaalle, Vienanmerelle.”

Sillä oli valkoista siivissä ja pyrstössä. ”Valkoista, ei se ole ollut merikotka. Kyllä te olette päässeet näkemään maakotkan.” Ootko ihan varma? ”Kyllä, varsinkin nuorilla maakotkilla on selkeästi siivissä ja pyrstössäkin nähtävissä valkoista. Kyllä te olette päässeet näkemään maakotkan.”

Voi sitä ylpeydentunnetta! Kiitän Ristoa informaatiosta. Minä hymyilen ja tietysti soitan heti Matille. Se oli maakotka, soitin Sulkavan Ristolle. ”No, eihän se voinut olla kalasääksi, nälkäänhän se olisi kuollut, kun järvet ovat jäässä”, Matti viisastelee.

Saarisen Matti on oikea metsien mies, on luonnontarkkailija, suunnistaja, kartantekijä, joka on katsonut karhuakin silmästä silmään, nähnyt ilveksiä ja näkee susien jälkiä harva se päivä, mutta listaan on lisättävä maakotka. Hienoa.

Soitan vielä Pihlaisen Joukolle. En kysy, vaan sanon, että nähtiin tuossa maakotka. Kerron näkemämme uudelleen. Jouko uskoo yksilön olevan sama kuin edellisellä viikolla Keurusseudulla nähdyn.

Tuo maakotka oli nyt niin lähellä, että se olisi ollut helposti kuvattavissa kameralla, joka ei tietenkään ollut mukana. Ja kännykällä taas on aivan turha luontokuvaa yrittää ottaa. Voi tätä pihlajavetistä luontoa, eipä ole sen voittanutta!

Voi kun ihana napa!

Mää rakastan sua, toteaa nuori nainen silmät loistaen. Määkin sua, vastaa nuorukainen. Jokunen vuosi sitten kävelin Virtain pääkatua kuumana kesäpäivänä. Ihmisiä oli liikkeellä. Jostain syystä silmäni seurasivat naisten pukeutumista. Noin sadan metrin matkalla laskin vastaan tulleeni 14 nuorehkoa naista, joista 11:lla oli napapaita. Mietin, onko nyt jotkut napapaitamarkkinat vai mitä tämä oikein on. Sitten taas, nurkan takaa pääladulle kaarsi noin 20-inen nainen ja kuinkas muutenkaan kuin napapaidassa. Mikä minuun meni, en tiedä, mutta naisen tultua minua vastaan, katsoin naista ja totesin, voi kun ihana napa!

Mitä minä oikein tein? Nainen alkaa kirkua, huutaa ja lähtee juoksemaan. En juurikaan punastu, mutta nyt tunsin poskipäissä kuumotusta. En tiennyt, mitä tehdä, mihin piiloutua. Mitä minä olin tehnyt, olin vain todennut, että on tämä Suomi oikea sopulikansa. Toinen seuraa toista, emme uskalla olla

omana itsenämme. On turvallista olla niin kuin muutkin, kukaan ei huomaa ja voimme kulkea ihan rauhassa. Suomi juostiin maailmankartalle, mutta nyt Suomea juostaan ulos, firmat muuttavat tuotantoaan Kaukoitään, luovuus on Intiassa, tuotanto Kiinassa ja Thaimaassa. Kun vielä suomalainen ikoni Marimekkokin pukeutuu toistamiseen napapaitaan, niin mihin täällä enää uskoo. Nyt ihmetellään, miksei täällä enää ole itsenäistä osaamista, mihin työpaikat katoavat.

Kukapa sen hännän nostaa, jos emme sitä itse tee. Keuruunkin on ihan turha kuvitella autuuden löytyvän suuresta ja mahtavasta idästä, Jyväskylästä. Ei se onni tule Tampereelta, eikä Seinäjoeltakaan. Ilmaisia lounaita ei todella ole. Nyt liikkeellä olevat kasvukes-

kusten maita ja mannuja lupaavat lähettiläät eivät vain koeta piirtää Keuruun tulevaisuutta, vaan kehtaavat kertoa, ettei teillä ole muuta mahdollisuutta. Ja me olemme hiljaa, otamme vastaan, mitä meille työnnetään. Missä on se keuruulainen voimakastahtoinen nainen, missä mies, joka näyttää ovea noille ketun häntä kainalossa matkaaville profeetoille?

Tässä sunnuntaiaamussa katson, mitä meidän oikein pitää hävetä. Katson kesän Suur-Keuruita, KMV:ta, Suomenselän Sanomia ja Uutisnuottoja. On mitä moninaisinta tapahtumaa, erilaista menemistä niin vanhoille kuin nuorille, on naisille ja miehillekin, on tekemistä ja harrastamista itse kullekin. Ihmiset ovat tuhatmäärin liikkeellä.

Mitä ihmettä me valitamme, mitä häpeämme? Täällä seutukunnalla on uutta elämää, on innovatiivista osaamista, tekemisen meininkiä. Miksi meidän pitää pukea päällemme napapaitoja ja vielä katsella niitä. Yksin emme selviä, mutta onhan meillä toisemme. Täällä kolmen kasvukeskuksen kainalossa on riittävästi potentiaalia löytää mielekäs tulevaisuus, säilyttää asioista päättäminen täällä, eikä juoksupojaksi joutuminen ole edessä, jos vain uskomme itseemme, karistamme päällystakkimme. Keuruun kaupunki on 2/3 enemmistöllä tehnyt 18.11.2013 päätöksen käynnistää kuntaliitokseen tähtäävät kuntajakolain mukaiset neuvottelut. Pöytä on katettu neuvotteluille, joihin eivät puoluepoliittiset juonittelut kuulu. Antakaa palaa, antakaa, niin tekin saatte, kaupunkilaiset odottavat tuloksia.

Minä en pelkää mitään

Näinhän pikkupoika usein ylistää. Tätä pelottomuutta ruokkii moni elokuva. Noita kovia jätkiä ihaillaan. Monen pojan, nuoren miehen ja ihan oikeankin miehen alitajunnan päiväuni kertoo siitä, miten olisin pelkäämätön, todellinen macho-mies. Joskus 50 vuotta sitten Bat Masterson oli kaikkien idoli, herrasmies, joka riensi auttamaan varsinkin avuttomia naisia väkivaltaisia miehiä vastaan. Elokuvahistoria tuntee satoja pelkäämättömiä miehiä, jotka tarvittaessa rientävät apuun. Pelko ja voima, pelkäämättömyys myyvät yhä. Clint Eastwood on tämän kulttuurin ilmentymä. Kukapa ei muistaisi miestä, joka ei puhu eikä pukahda ”Vain muutaman dollarin tähden”, Hyvät pahat ja rumat” tai likainen Harry –elokuvista.

Pelkääminen on akkamaista. Naiselle pelko on hyvä, naisellisuuden ja herkkyyden ilmentymä. Ja tätä varsin monet naiset osaavat käyttää hyväkseen. Tietysti oman lukunsa muodostavat krokotiilin kyyneliä tuon tuos-

ta tarvittaessa tupruttelevat naiset. Miehelle pelko on häpeällistä, kertoo, ettei miehestä ole mihinkään. Muistakaapa aikoja, jolloin Pihlajavedellä, etenkin Kotalan metsissä ja paljon laajemminkin kuljeskeli mitään pelkäämätön mies. Martti Kitunen, historian kirjat tuntevat myös nimen Mårten Henrikinpoika eli 1700- ja 1800 –lukujen vaihteessa syntyen 14. marraskuuta 1747 Virroilla ja kuoli niin ikään Virroilla 7. lokakuuta 1833.

Kitusesta tuli kuuluisa metsästäjä ja karhunampuja, joka tunnettiin myös nimellä Karhu-Martti. Topeliuksen Maamme-kirjassa kerrotaan: ”Kitusen tilalla Virroilla Pohjanmaan rajalla oli eräällä talonpojalla kuusi poikaa. Viisi oli rotevaa ja voimakasta, jonka vuoksi he kävivät isän kanssa työssä, mutta vanhin, jonka nimi oli Martti, oli lapsena pieni ja heikko. Hän sai olla omissa oloissaan, kulkea pyssy olalla metsässä ja ampua metsoja, teeriä ja pyitä, joita toiset mielellään söivät.”

Kitusen sanotaan saaneen ensimmäisen metsästysaseensa jo 12-vuotiaana. Ensimmäisen karhunsa hän ampui 16-vuotiaana ja viimeisen 74-vuotiaana Laukaassa. Yhteensä hän ampui lähteestä riippuen 192–198 täysikokoista karhua; poikasten lukumäärästä ei ole tietoja. Kitunen haavoittui kolmesti karhujahdissa. Hänelle myönnettiin metsästysansioista Suomen Talousseuran hopeamitali vuonna 1800. Kitusen uhrikuusi, lähes

200-vuotias 2-haarainen kuusi, jolle hänen oli tapana uhrata kaatamiensa karhujen veri, kaadettiin keväällä 2001 juhlavin menoin.

Pelko ja pelkäämättömyys ovat saaneet idolinsa elokuvien ja sarjakuvien kautta. Kitunen oli aikansa miesten mies. Mitäpä ei olisi ollut elokuvien Rambo, Robin Hood, Pecos Bill, Tex Willer, tämän päivän James Bond.

Elämme yhä ”Kitusen mailla”. Onko pelko yhä olemassa ja onko tänne maakuntien risteykseen syntynyt uusia pelkäämättömiä sankareita? Jossain määrin olemme palanneet Kitusen aikoihin, nimittäin karhujen määrä Pihlajavedellä runsas 200 vuotta sitten on voinut olla suurempi. Laskutavasta riippunen otsoja liikuskelee metsissämme 30-40 ja pennut vielä päälle. Mitä sitten voimme sanoa ja sen olen minäkin satoja kertoja todennut tulijoille, jotka kysyvät, onko karhuja näkynyt. Ei, ei me taideta nyt lähteä kävelylle ja tämähän tarkoittaa ennen muuta pelkoa.

Maailma on yhä täynnä miehiä, jotka jaksavat toistaa, etteivät pelkää mitään. Jokaiselle pelko on henkilökohtainen. Joku pelkää kuolemaa, toinen elämää, joku karhua, neljäs sutta. On niitä kyidenkin pelkääjiä.

Olen minäkin pelännyt. Jokaiselle pelko on jotain konkretiaa ja nousee pinnalle jonkun tapahtuneen kautta. 2000-luvulla Pihlajavedellä joka talossa on pelätty toistuvia myrskyjä, joille ei sitten voinut yhtikäs mitään. Itse muistan kuin juuri tapahtuneena vuoden 2002 talvisen yön. Mökkiläisenä olin ikionnellinen olemisestani Isokorpijärven rannalla. Oli tammikuinen 25 asteen pakkanen ja kuinka ollakaan minulle tuli puolen yön aikaan hätä, siis suurempi hätä ja oli mentävä puuceehen. Matkaa oli 30 metriä ja pianhan tuonne kipaisen, ajattelin. Niinpä sitten reippailemaan pikkukalsareissa ja T-paidassa. Olin asennuttanut puuceehen säteilylämmittimen ja se oli luxusta.

Siinä istuessani puuceen takaa kuuluu jotain rapinaa. Ensin ajattelen kuvittelevani. Pian olen varma, että oma pelkoni synnyttää

jopa kuviteltua ääntä. Pian rapina muuttuu tuhinaksi ja kun puucee tärähtää, niin pelko ei ollutkaan kuvittelua, vaan jotain todellista. Tuhina jatkuu, puucee heilahtelee, mikä ihme siellä on? Kaipaan kännykkääni, muttei sitä silloin ole mukana, kun todellinen hätä on. Mikä siellä on? Ei se kyllä karhu voi olla, kun mesikämmenet vetelevät sikeitä paksun lähes metrisen lumikerroksen alla. Mikä se voi olla? Paleltaa, eikä lämmönsäteilijästä ole enää lämmittäjäksi. Tuhina jatkuu. Joku on raivoissaan minulle. Mikä se on, voiko se olla ihminen, joku metsien mies? Näin menee vartti, ja lähes puoli tuntia. Jalat ovat siniset kylmästä. Mitä ihmettä minä teen? Huutaminen ei auta. Kuka yöllistä huutajaa kuulisi, kun ketään ei ole mailla halmeillakaan.

Rynnäkkö, kyllä, rynnäkkö on ainoa keino. Puuceen tärinä voimistuu, sehän kohta kaataa tämän hirsisen rakennuksen. Nousen seisomaan ja jalat ovat ihan kivikovat kylmästä. Sitten vain lämmittelyhyppelyä ja kyllähän veri alkaa hiukan kiertää. Sitten kaikki on valmista. Nyt se on tehtävä, vaikka

tämä olisi elämäni viimeinen tekoni.

Sitten ovi auki ja syöksyminen lumiseen pimeyteen. Juoksua mökin rappua kohden niin kovaa kuin vain mahdollista. Minä selvisin, eikä ketään edes näy. Mikä siellä oikein oli? Seuraavana aamuna päivän valjettua menen puuceehen ja katson sen taakse. En ollut kuvitellut. Siellähän oli ollut HIRVI!

Kyllä mietitytti, mutta metsästäjät totesivat, ettei ollut mitään ihan mahdotonta, että hirvi voisi olla aggressiivinen. Vastaus löytynee siitä, että uroshirvi koki minut kilpakosijaksi ja siksi hätisteli minua yöllä puhisemalla ja tökkimällä puuceeta. Kuulemma puhina on tyypillistä silloin kun hirvi on tosissaan, on vihainen.

Pihlajavedellä hirviä riittää, mutta hirvi ei taatusti ole niitä suurimpia pelon aiheita. Martti Kitunen ei pelännyt karhuja, paremminkin mies etsi niitä. Vuosikymmenet on meille suomalaisille sanottu, ettei nallekarhusta ole vaaraa, kunhan vain pitää huolen, ettei missään tilanteessa joudu emon ja pentujen väliin. Tämä tilanne olisi kohtalokas, niin kuin kesäkuussa 1998 Ruokolahdella, jolloin lenkkeilijän lenkkipolku kulki emon ja pentujen välistä. Mitäpä siinä on lenkkeilijällä tekemistä, kun mesikämmenen juoksuvauhtikin yltää 60 km/h:ssa.

Toinen varsin lohduttava pelastumisohje kertoo kohdatessasi karhun metsässä, heittäydy maahan, pane kädet niskaan ja teeskentele kuollutta. Tämäkään ohje ei tunne käytäntöä. Ensinnäkin, kenestä on heittäytyjäksi. Vastaan itse, harvasta. Tästä ei puhuta, siitä ei saa kertoa, mutta kokenut metsästäjä kohtasi 2000-luvun alussa suon reunalla suurikokoisen mesikämmenen. Mies pelkäsi, ei voinut lähteä karkuun, kun karhu oli niin lähellä. Mies heittäytyi maahan, aivan ohjeen mukaisesti. pisti kädet niskaan ja oli kuin kuollut.

Karhu tuli lähelle ja murahteli. Karhu haisteli miehen poskia, tutki korvia ja mies oli hiljaa, vaikka sydän löi kahtasataa. Sitten

karhu pyöritteli miestä kuonollaan ja lopulta otti niskasta kiinni, aivan käsien vierestä. Mies muistelee, miten pieni hyttynen hän olikaan 300 –kiloisen karhun käsittelyssä. Mutta mitä karhu aikoi? Otso nosti miehen ilmaan kuin höyhenen ja kantoi saaliinsa 30 metrin päähän kuusen juurelle. Pudotti siihen. Ei tilanne ollut vielä ohi. Nyt karhu kantoi risuja ja peitti miehen risukasan alle. Vasta tämän jälkeen otso häipyi omille teilleen. Mies odotti vielä kymmenkunta minuuttia ja sitten ylös ja niin nopeasti kuin vain mahdollista kilometrin päässä olevalle autolle. Mies selviytyi verinaarmuilla. Miksi karhu peitteli miehen risukasan alle? Maallikon mieleen tulee, että karhu jätti miehen muhimaan risukasan alle palatakseen myöhemmin haaskalle. Miten oli, tiedä häntä, mutta mies pelastui.

Samoin kävi syyskuun alussa miehelle, joka oli hölkkäämässä Alavudella metsätiellä. Mies kuuli takaa raskasta hengitystä ja huomasi karhun juoksevan. Hetkessä karhu kaatoi miehen, pyöritteli, välillä nostaen

ilmaan. Lopulta mies päätyi ojaan ja karhu häipyi menojaan. Mies pystyi henkihieverissä soittamaan apua ja selviytyi.

Nämä kolme miehen ja karhun kohtaamista ovat erilaisia. Varmaa on, että karhu osaa tappaa, niin kuin Ruokolahdella tapahtui. Varmaa on, että karhu olisi voinut tappaa metsästäjän suon reunalle tai alavutisen lenkkeilijän metsätielle, mutta näin ei tapahtunut. Mitä todennäköisemmin Alavudella karhu halusi säikäyttää metsässä kulkijaa kertoen että tämä on reviiriäni, älä tule tänne. Suon reunalla metsästäjän peittäminen risukasan alle on mysteeri.

Kuitenkin käsitys karhun suhteesta ihmiseen Alavuden tapauksen jälkeen muuttui.

Karhu kävi mieheen käsiksi, vaikka mies ei tehnyt mitään. Karhulla ei ollut pentuja mukaan ja siitä huolimatta karhu hyökkäsi. Karhuja on lisäännytetty Suomenselän alueella. Ajatus on ollut, että alue kyllästetään otsoilla, jolloin karhut siirtyvät muille alueille. Päämäärä on looginen, muttei hyväksyttävä. Tämä ohjattu karhun kasvatus ei ota huomioon ihmistä, eikä kunnioita elämää, ihmiseloa kasvatusalueella. Koko karhun lisääntymisoppi on pikimmiten päivitettävä vastaamaan todellisuutta.

Kuka nyt pahaa sutta pelkäisi? Niitäkin meillä on, on hukkaa joskus kaksikin laumaa. Joka vuosi sudet käyvät pihapiirissä hakemassa iltapalansa ja koira on voimaton. Alavuden tapaus, missä karhu lähti lenkkeilijän perään, toi uutta tietoa karhun toimintatavoista. Meitä ihmisiä on monenmoisia ja niin on karhujakin, yksilöitä kukin. Tapaus osoitti, että totena pidetyt väitteet, että karhu karttaa ihmistä, käy päälle vain hädässä ja puolustaessaan pentujaan, ei ole aukottomasti totta. Karhu on villieläin ja aina arvaamaton. Oikein huvittavalta tuntuu, jos otso nähdään liikkuvan ruuhka-Suomessa, niin miten mittavat turvatoimet käynnistyvät välittömästi. Jos Alavuden tapaus olisi sattunut Lahden eteläpuolella, niin asia ei olisi jäänyt siihen, niin kuin nyt tuntuu käyneen.

Todetaan, että karhu on tappanut Suomessa ainoastaan kerran ihmisen 100 vuoteen, 15 vuotta sitten lenkkeilijän Ruokolahdella. Näin on, mutta läheltä piti –tilanteita on ollut satoja. Suden kohdalla tilanne on toinen. Susi on levittäytynyt maapallolla hyvin laajalle alueelle ja joka vuosi raportoidaan suden tappaneen ihmisen jossain päin maailmaa. On naiivia ajatella, ettei susi nyt Suomessa ihmiselle mitään tekisi, ettei susi tappaisi myös täällä nälissään.

Vajaa 10 vuotta sitten Petäjäveden Miilussa pidetyssä kansalaisillassa RKTL:n tutkijat vastailivat täpötäyden 250 hengen Miilu-auditorion yleisökysymyksiin. Minäkin pääsin esittämään yhden kysymyksen. Kysyin: Ihan konkreetti esimerkki voisi tapahtua. Pikku

tyttö kävelee pienen koiransa kanssa metsäpolulla ja vastaan tulee kaksi sutta. Kummanko sudet ottavat pikkutytön tai koiran?

Tutkijat eivät häkeltyneet kysymyksestä. ”Kyllähän ne ottavat koiran. Mutta ei ole mahdotonta, että ottavat tytön tai molemmat.” Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tutkijat eivät lennelleet pilvissä, vaan olivat realisteja. Rehellisyydellä voimme kohdata suur-peto-ongelmamme. Kaikki on mahdollista ja kun kohtaamisia, niin karhun kuin sudenkin, on yhä enemmän, lähes päivittäin, niin onnettomuusriski kasvaa jyrkästi.

Hyvällä ystävälläni Rajalan Sepolla oli tapana aina elokuussa olla marjametsässä, vaikka hän ei itse marjastanut. Sepon tapana oli istua kannon nokassa, kun intohimoinen marjastaja vaimo Marjatta keräsi marjat. Kuten Seppo aina totesikin, ettei hän laske vaimoaan yksin marjaan. Seppo oli turvamiehenä istuen luodikko kädessään ja nauttien metsän tuoksuista samalla kun Jatta nautti marjastamisesta.

Liikkumisen Pihlajaveden metsissä ei tarvitse olla Sepon kertomaa onnettomuusriskin minimointia, mutta joka tapauksessa meidän on suhtauduttava vakavuudella metsissämme riistan perässä vaeltaviin suurpetoihimme. Koskaan emme kuitenkaan ole liian varovaisia.

Pelko on osa jokaisen elämää ainakin jossain elämämme vaiheessa. Pelko on voimakas tunnetila, mikä voi hallita meitä tai me voimme kääntää sen voimavaraksemme. Joka tapauksessa paras keino pelon hallintaan on puhua siitä. Usein jo kertominen, että pelkään, auttaa.

33. luku Pihlajaveden yhdistykset esittäytyvät

Pihlajaveden kyläyhdistys
Korpikirjasto ry
Karimon kyläyhdistys ry
Pihlajaveden Nuorisoseura ry
Pihlajaveden VPK
Pihlajaveden Kotiseutuyhdistys
Pihlajaveden urheilijat
Karhulankylän työväenyhdistys
Pihlajaveden kalastuskunta

I Pihlajaveden Kyläyhdistys Toimipiste Kauppala

– monitoimipiste – kauppa – kahvila
– kirjasto – lukusali – kylän olohuone

Kesällä terassimme Kauppalan edessä on näköalapaikka Pihlajaveden asemanseudun elämään. Pyrimme tarjoamaan pihlajavetisille mahdollisuuden tavata toisiaan, kahvitella ja täydentää elintarvikkeitaan.

Kaupasta saatavissa niitä elintarvikkeita, mitä arkisessa elämässä tarvitaan!

Kirjasto: avoinna auki itsepalveluperiaatteella aina silloin kun kauppa on auki. Kirjasto on Haapamäen kirjaston satelliitti. Kirjoja on useampi tuhat ja mitkä tahansa maakunnallisessa Keskikirjastot organisaatiossa esiintyvät niteet ovat tilattavissa. Kauppalan kirjastossa on vaihtuva siirtokokoelma, mitä ylläpitää Haapamäen kirjasto.

Tässä ovat teesimme:

Hyvä lukija, tämä on ihan oikea kahvila, missä voit kahvitella, nauttia teestä, kaakaosta, limsasta ja mehusta sekä muista virvokkeista sekä jäätelöstä. Tiistaisin ja torstaisin tarjoamme keittolounaan. Suuri päämäärämme on toteuttaa jo alkuvuodesta 2014 alkaen pullan, piirakoiden ja leipien leipominen omassa upouudessa uunissamme.

Hyvä lukija, tämä on ihan oikea kauppa! Kauppa ei kerää voittoa, vaan jok'ikinen sentti palautuu Pihlajavesi-kylän hyödyksi, palveluiden parantamiseksi. Kahvittelun ohessa voit lukea sähköpostisi, hoitaa pankkiasiasi ja ottaa tarvittaessa kopiotkin.

I Pihlajaveden Kyläyhdistys

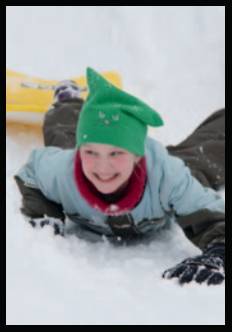

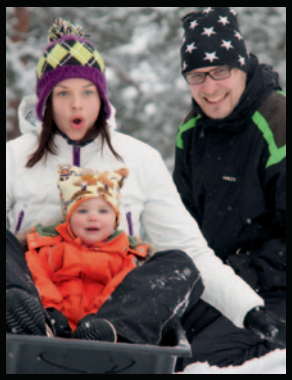

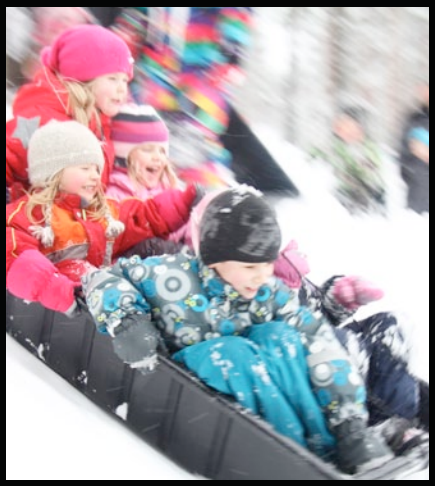

Tervetuloa!

Pihlajaveden kyläyhdistys ry
Toimipaikka Kauppala

Hollikankaantie 149,
42910 Pihlajavesi

puh. 0400 256 945

Avoinna ympärivuotisesti
joka päivä

Aukioloajat luettavissa
www.pihlajavesi.fi

II Korpikirjasto ry

Tule ihmettelemään, keskustelemaan, lukemaan, lainaamaan ja kahville

Korpikirjasto ry

Kala-aitankallio,
42910 Pihlajavesi
mileppa@utu.fi
puh. 040 5922746

www.korpikirjasto.fi

1.5.–15.8. klo 12–18

III Karimon kyläyhdistys ry

Tervetuloa!

Karimon kyläyhdistys ry

Oiva Hanhiniemi
Kaakkomäentie 97
42910 Pihlajavesi
puh. 0400 518 447

Toimipaikat:

Karansalmen kylätalo
Ähtärintie 999
puh. 045 310 2058

Kokinkota
Kokinmäentie

IV Pihlajaveden Nuorisoseura

Tervetuloa mukaan!

Pihlajaveden Nuorisoseura

Reena Laukkanen-Abbey
Projektipäällikkö
Palvelutuuli-hanke
Suomen Nuorisoseurat
Vapaudenkatu 43 A
40100 Jyväskylä

puh. 050-4080366
reena.laukkanen-abbey
@nuorisoseurat.fi

IV Pihlajaveden Nuorisoseura

Nuorisoseura on perustettu 8.11.1908, ja on edelleen toiminnassa. Periaatteet eivät ole muuttuneet, mutta toiminnan keskipiste on Nuorisoseuran talon toiminta ja tuttavallisimmin ”Nässän ”kesäbaari, joka toimii kohtauspaikkana ja alustana tapahtumille. Hattutemppu ja sen talvinen versio karvahattutemppu rytmittävät vuoden kiertoa. Aktiiviväkeä on ringissä noin kymmenen henkeä, lisäksi tapahtumia on järjestämässä muuta väkeä. Puheenjohtajana toimii tätä kirjoitettaessa Marko Kaakkomäki.

Lisää vauhtia saatiin keväällä 2012 kun Pihlajavesi päätti ottaa osaa Suomen Nuorisoseurojen Palvelutuuli-hankkeeseen, jonka tarkoituksena on maaseutujen palvelujen uudelleen järjestäminen yhteistyössä kylän, kunnan ja kaupungin sekä yritysten kanssa. Pihlajavedellä mukaan saatiin myös seurakunta. Toimien perimmäinen tarkoitus on kylän arjen sujuminen.

Nuorisoseura aloitti hankkeen toimijana ja heti alkuun teetettiin palvelukysely. Tärkeiksi asioiksi koettiin elintarvikekioskin tai kaupan saaminen kylälle, harrastukset ja kylätapahtumat sekä liikuntaryhmien perustaminen. Pikkuhiljaa asiat kiteytyivät hankkeen tavoitteenkin mukaiseksi monitoimipisteeksi. Aluksi pistettä kaavailtiin Nässälle, mutta koska talo ei ollut talvilämmin, oli etsittävä muita tiloja ja mieliin muistui vanha majatalon paikka jonka 1960-luvun rakennuksessa oli entisen pankin tila tyhjillään. Yli satavuotista Nuorisoseuraa haluttiin varjella, ja toiminnan pyörittäjäksi perustettiin kyläyhdistys. Perustamiskokous pidettiin 10.11.2012, ja rekisteriin kyläyhdistys saatiin jo 11.12.2012! Vahva linkki Nuorisoseuran ja kyläyhdistyksen välillä kuitenkin säilyi, sillä suuri osa toimijoista oli molempien yhdistyksien hallituksen väkeä tai muuten aktiivitoimijoita. Yhteistyössä remontoitiin Kauppala ja siihen majatalon pitäjien mukaan nimetyt Julian ja Eevertin huoneet. Juliassa toimii

elintarvikekioski ja kahvio, Eevertin puolella kylän yhteinen olohuone sekä sivukirjasto, joka nyt palvelee kyläläisiä aina kun Kauppalakin on auki entisen kaksi-tuntia-viikossa järjestelmän sijasta. Kylä voimaa –hankkeen kanssa tehtiin kyläsuunnitelma, jossa Nuorisoseurat olivat aktiivisesti mukana.

Keväällä 2012 Keuruun seurakunta ilmoitti että Pihlajaveden seurakuntatalon alakerta, jossa on pidetty liikuntaryhmiä, asetetaan homeongelmin vuoksi käyttökieltoon. Tilanne aiheutti närää ja mielipahaa kunnes Palvelutuuli pyysi kaikkia osapuolia – kylän seuroja, Keuruun koulu- ja vapa-aikatoimea sekä seurakuntaa - saman pöydän ääreen. Tuloksena syntyi suunnitelma Nässän sisäpeliareenasta. Nuorisoseura sitoutui lämmittämään talon ja seurakunta sekä vapaa-aika että koulutoimi sitoutuivat vuokraamaan tiloja eri toimintoihin. Asian tiimoilta pidettiin yhdessä Metsäkeskuksen ja Keski-Suomen Energiatoimiston kanssa energiaehtoo, jossa keskusteltiin niin pientalojen kuin yhteisten seurantalojenkin energiahuollosta ja Nässä sai lämmityssuunnitelman. Pellettitakkajärjestelmä oli kustannustehokkain ja nyt taloa lämmittää kokeeksi yksi takka – investointihanke tehdään seuraavalla ohjelmakaudella.

Yhteisvoimin Pihlajaveden Nuorisoseuran taloon syntyi sisäpeliareena : ensimmäinen yli 100-vuotiaan koulun sisäliikuntapaikka!

kirjasi 19.12.2013
Reena Laukkanen-Abbey

V Pihlajaveden palokunta (VPK)

Pihlajaveden VPK, on yksi K-S Pelastuslaitoksen Keuruun kolmesta sopimuspalokunnasta. Paloasema joka on rakennettu 1995, sijaitsee Pihlajaveden asemankylässä. Paloasemalla on kaksi autopaikkaa, luokkatila, pesuhuone, keittiö ja huoltotilat

Kalusto:

Sammutusautona on Jyry-Sisu (K-31) 'täysin varustein'. Säiliöautona on Scania (K-34) vettä autonsäiliössä on 13000 l. Moottoriruiskuja 3 kpl. Lisäksi palokunnan käytössä on vene

Miehistö:

Palokunnan hälytysosastoon kuuluu 15 miestä. Hälytys suoritetaan Keski-Suomen hätäkeskuksesta, sireenillä ja henkilöhakulaitteilla.

Hälytykset:

Palokuntaa työllistävät keväisin ruohikkopalot, kuivina kesinä maastopalot, lähistöllä olevat turvetyömaat, 'automaattilähdöt', jokunen rakennuspalo ja liikenneonnettomuudet. Virka-apua annetaan myös Ähtärin ja Multian alueelle. Hälytyksiä on vuodessa n. 15–20

Muu toiminta:

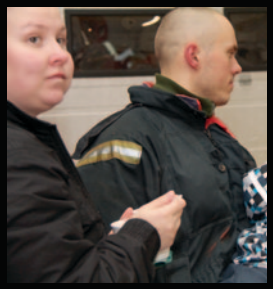
Palokunnassa toimii nuoriso-osasto, nuoria on tällä hetkellä neljätoista, iältään 8-15 vuotta,joista noin puolet on tyttöjä. Harjoituksia pidetään joka toinen maanantai. Nuoria osallistuu valtakunnallisille ja läänikohtaisille leireille.

Päivystävä pelastusviranomainen
0400 188 176

KITOKORI
RNO-270
SISU

PIHLAJAVEDEN VPK
SCANIA

VI Pihlajaveden Kotiseutuyhdistys

Tervetuloa!

Pihlajaveden Kotiseutuyhdistys ry

Pihlajaveden kotiseutumuseo
Koipikankaantie 1450
puh. 040 7628 134

Lisätietoja Pihlajaveden kotiseutuyhdistyksen toiminnasta sihteeri Raija Koskela-Drischenkolta

avoinna 3.7.–4.8.2013
ke–su klo 11–16.

VII Pihlajaveden urheilijat

Pihlajaveden Urheilijoiden peräsimessä hääri kokonaista 43 vuotta Matti Saarinen. Samalla tavalla kalustoon on kuulunut sihteeri Eeva-Leena Kallio, joka ilmoitti kevään 2013 vuosikokouksessa, että ensi vuonna hänenkin on syytä antaa tilaa nuoremmille. Nyt Pihlajaveden Urheilijat sai uudeksi puheenjohtajakseen Jussi Kallion. Matti Saarinen jatkaa vielä hallituksen jäsenenä. Muut hallituksen jäsenet ovat Jorma Rantakömi, Samuli Kallio, Matti Rajala ja uutena Jussi Jantunen.

Pihlajaveden urheilijat ry

Puh.joht. Jussi Kallio
Kalliomäentie 207,
42910 Pihlajavesi
puh. 040 566 8526

Siht.
Matti Saarinen
puh. 040 773 2296

VIII Karhulankylän työväenyhdistys

Tervetuloa!

Karhulankylän työväenyhdistys

Valto Lamminmäki
puh. 040 516 9196

IX Pihlajaveden kalastuskunta

Pihlajaveden kalastuskunnan perustava kokous on pidetty toukokuussa 1952, ensimmäiset säännöt kalastuskunnalle on hyväksytty seuraavana vuoden syyskuussa 1953. Aluksi kalastuskunnan alue kattoi koko Pihlajaveden silloisen pitäjän vesialueet, myöhemmin Pihlajaveden eteläosaan muodostettiin oma Yltiän kalastuskunta jonka suurin järvi on Yltiänjärvi ja lisäksi muutamia lähijärviä. Pihlajaveden kalastuskunnan vesialueitten yhteispinta-ala on n. 4000 ha josta Pihlajavesi (Pihlaisselkä) on lähes tarkalleen puolet eli n. 2000 ha. Toiseksi suurin järvi on Kuusijärvi 320 ha vesipinta-alalla.

Pihlaisselän alapuolinen Vähälammesta lähtevä laskujoki on Keski-Suomen eräamaisin koskireitti Pihlaiskosket, tällä 2 km pitkällä osuudella on neljä erillistä koskea, kalastaminen täällä vaatii erillisluvan. Hankajärvestä laskevalla jokireitillä on lyhyempi Reinikankoski ja kalastaminen siellä vaatii myös erillisluvan. Innonjärvi on Ähtärintien varressa oleva kirjolohen kalastuspaikka, myös siellä voi kalastaa vain erikoisluvalla.

Vuosituhannen alussa Eduskunnan lainmuutoksella kalastuskunnat ja silloiset jakokunnat yhdistettiin osakaskunniksi. Säännöt uudistettiin ja osakaskunnan nimeksi tuli Pihlajaveden kalastuskunta, mutta Pihlajaveden osakaskunta nimeä käytetään esimerkiksi vesijättöjen lunastamistoimituksissa. Jakokuntien ja kalastuskuntien yhdistymisessä kalastuskunnan omistukseen tuli yhteisalueita ja muodostuneita vesijättöjä. Tärkeimpiä yhteisalueita ovat Pihlaisselän saaret Kaunissaari, Kipralttari. Paatesaari ja Pöllösensaari, kaikki nämä todettiin v. 2010 pidetyssä selvittelykokouksessa yhteisalueiksi ja kalastuskunnan hallinnoimiksi saariksi. Kaunissaari on suosittu retkikohde sillä siellä on majoitusrakennus ja sauna, nämä ovat kaikkien halukkaitten vapaasti käytettävissä, myös Pöllösensaaressa on majoittumiseen tarvittavat tilat.

Koskireittien – Pihlaiskosket ja Reinikankoski – varsille on rakennettu kaksi laavua ja yksi kota kalastajien ja retkeilijöitten taukopaikoiksi. Kalastuskunnan alueella on lisäksi kaksi lintutornia, Valkeajärventien varrelta on opaste Heinä-Valkeisen lintutornille ja Iso-Rimpin lintutornin opastus löytyy Virransillantien varrelta.

Kalastusalueet

Pihlaiskosket, Reinikankoski, Innonjärvi sekä noin 4000 ha erikokoisia järviä ja lampia

GPS-koordinaatit
Kokinmäen lupakoppi (Pihlaiskoskien ja Innonjärven luvat) N 6920290 E 3355470

Innonjärvi lepotasanne N 6924310 E 3354450

Pihlaiskosket yläosa Kota N 6918320 E 3354320

Alaosa Laavu N 6917390 E 3353820

Reinikankoski Laavu N 6914040 E 3351095

Linkkejä

Kalapaikka.net

2012 Pihlajaveden kalastuskunta | Tili FI74 4762 1020 1258 01 | Mutkatie 2 A 5, 42700 Keuruu

Pihlaiskosket

Pihlaiskosket ovat 2,1 km pitkä jokireitti Pihlajaveden alapuolisen Vähälammen ja Kuusijärven välissä, pudotuskorkeutta välillä on 11m ja keskivirtaama 3,7 m^2/s vaihtelun ollessa melko suurta (karkeasti noin 0,5 – 25 m^2/s). Vesi on ruskeaa humusvettä soisesta ja metsäisestä valuma-alueesta johtuen sekä lievästi hapanta. Koskissa on runsaasti vesisammalta ja suvannoissa myös muita vesikasveja. Katso lisää www.kalapaikka.net/pihlaiskosket. (*Katso lisää tämän kirjan luvussa 20)*

Reinikankoski

Lyhyehkö koskialue Sammalistontien varrella

Helppo pääsy, koska yleinen tie ylittää kosken

Laavu ja nuotiopaikka

Saaliskalat ja istutukset kuten Pihlaiskoskilla

Luvat omatoimisesti pysäköintialueen kopilta

www.kalapaikka.net/reinikankoski

Reinikankoski on kaikenkaikkiaan 700 metriä pitkä virtavesialue Hankajärven ja Luomuksen välissä, pudotuskorkeutta on 2,4 m joka tulee lähes kokonaan 200 metrin matkalla joen keski- ja alaosalla. Keskivirtaama on noin 5 m^3/s ja vesi ojituksista ja turpeennostosta johtuen humuksen värittämää sekä lievästi hapanta.

Reinikankosken alku on tyypiltään matalaa harjusnivaa (ensimmäinen 150 m) jossa kylläkin mm. hauet isännöivät. Seuraava 150 metriä on hieman syvempää suvantoaluetta, jossa todennäköisimmin kohtaa haukia, kirjolohia, säyneitä ja ahvenia. Suvannon jälkeen saaret alkavat rikkomaan uomaa ja virtaus kiihtyy pikkuhiljaa, olemme saapuneet taimenten, kirjolohien ja harjusten valtakuntaan, tosin koko kosken matkalla voi hyvinkin tavata monia muitakin lajeja. Koski alittaa tien kahtena haarana ja tällä kohtaa virtaus on voimakkaimmillaan, kuitenkin näillä nopeasti virtaavilla alueilla on juuri tien alavirran puolella hyvät ottimontut.

Kosken alaosa on kivikkoista ja saarien pilkkomaa virtaa, kunnes hiljenee piha-alueiden välissä pieneksi ja hieman heinettyneeksi suvantolampareeksi. Tämän jälkeen virtaus vielä hieman kiihtyy oikealle kääntyessään ja kaventuessaan, kunnes rauhoittuu Luomuksen suvantoon.

Kosken yli ei ole muita siltoja kuin autotie, mutta tämä sijaitsee hyvin alueen puolivälissä. Parkkipaikka on oikealla rannalla kosken välittömässä läheisyydessä ja tien vieressä koskisaaressa on nuotiopaikka ja laavu. Koskeen istutetaan vuosittain noin 300 kg ”onkikokoista” taimenta ja kirjolohta, sekä harjuksen ja taimenen 1-kesäisiä poikasia. Taimenen luonnollinen lisääntyminen on vähäistä. Kosken kunnostus on toteutettu K-S Ympäristökeskuksen toimesta vuonna 2000.

Ajo-ohje: Valtatieltä No:23 käännytään Sammalistoon vievälle hiekkatielle pohjoiseen. Kyseinen risteys on maantietä pitkin vajaa 6 km Kotalasta itään ja vastaavasti 18,5 km Haapamäeltä länteen. Sammaliston hiekkatietä ajetaan 5,5 km ja ollaan perillä.

Innonjärvi

Kirjolohen kalastuspaikka Ähtärintien varrella

Pinta-ala 7 ha

Kaikki ongintamuodot sallittuja (virveli, pilkki, syöttionki)

Nuotiopaikka

Luvat omatoimisesti Kokinmäentien lupakopilta

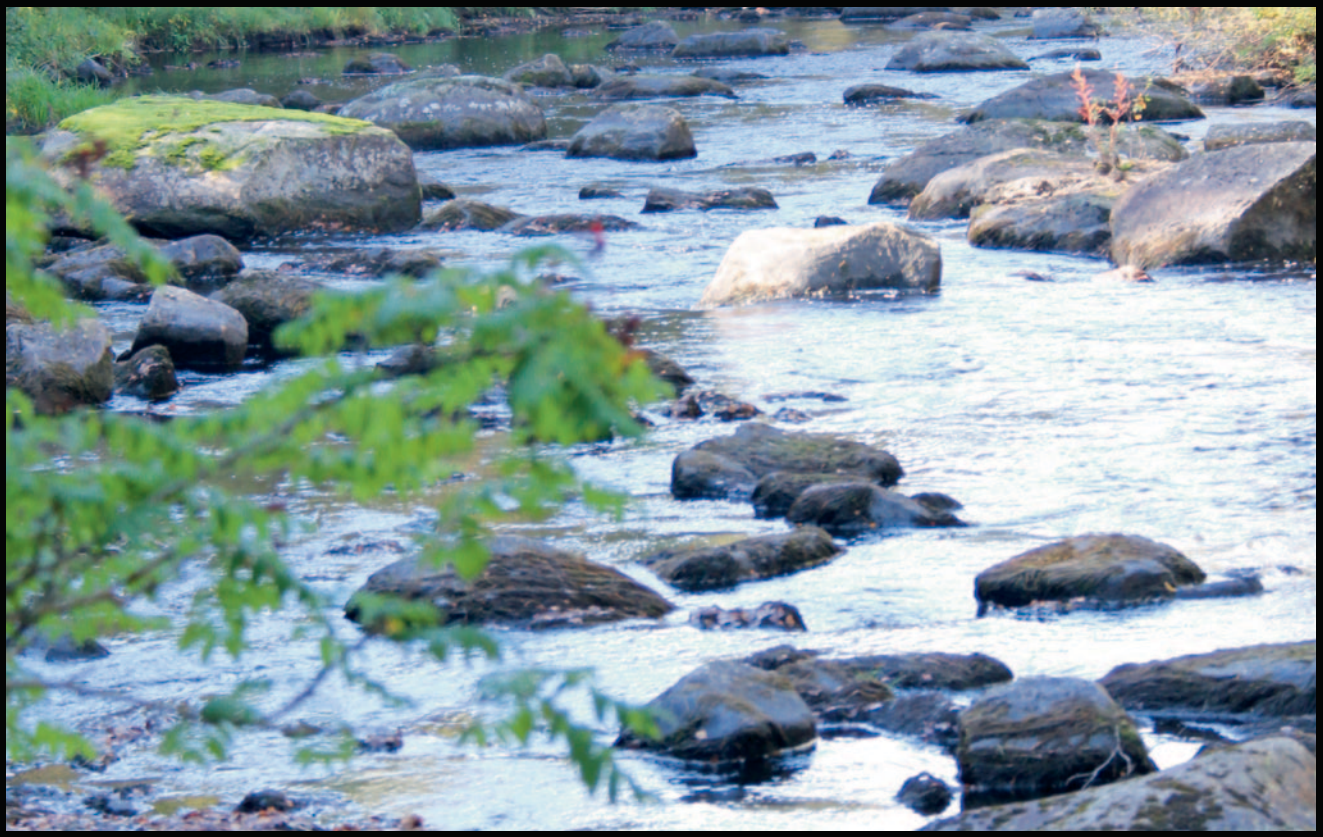
4000 ha Järviä ja lampia

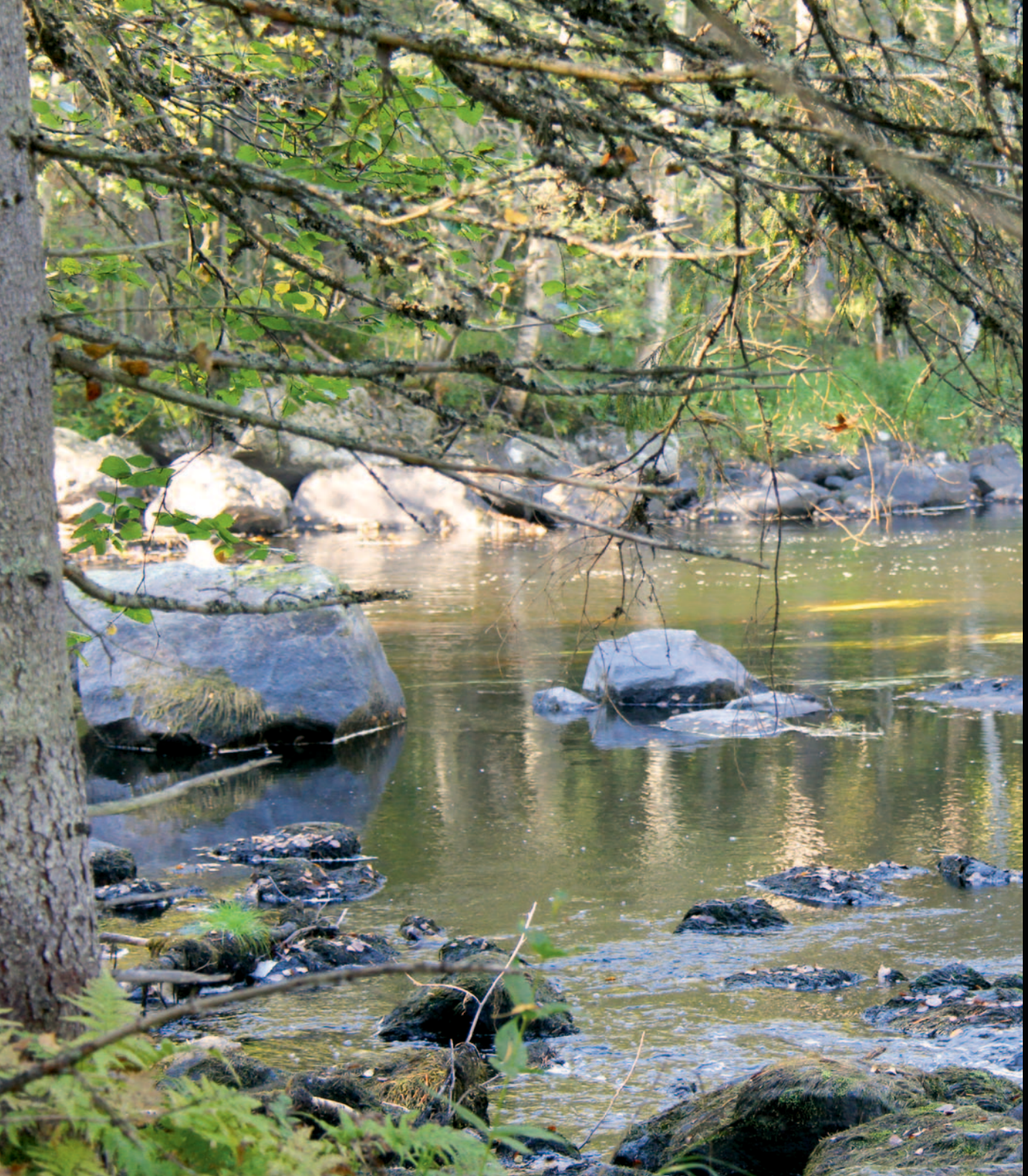
Lisäksi alueellamme n. 4000 ha erikokoisia järviä ja lampia, joille mahdollista hankkia edullinen virveli/uistelulupa. Veneenlaskupaikat: Karansalmi ja Sahanranta. Alueen opaskartta löytyy Ähtärintien (6215) varrelta Karansalmen Kylätalolta. Kylätalo tarjoaa myös kahviopalvelut.

Yhteyshenkilöt

Puheenjohtaja Pasi Perämäki,
Konkelotie 16, 42700 Keuruu,
puh. 040 822 7140

Varapuheenjohtaja Matti Saarinen,
Lienperäntie 465, 42910 Pihlajavesi,
puh. 040 773 2296

34. luku
Mistäs se Pihlajavesi on tehty?

Mistäs se Pihlajavesi on tehty?

Katsaus tiivistelmänluonteisesti Pihlajaveden kunnan 100-vuotiseen historiaan

Vuosilukuja Pihlajaveden historiassa

Aino Korja sekä Vanhan Ruoveden historia

1540–1542 osa Keuruuta ja Ruovesi kuuluivat Oriveden kappeliin Längelmäveteen.

1542 julisti kuningas Kustaa Vaasa Pirkkalan emäseurakunnan Kangasalan erämaat kruunun omaksi ja kehotti asuttamaan ne.

1567 Pihlajaveden kylästä ensimmäinen maininta Ruoveden verokirjoissa: Simsiön kylä käsittäen neljä taloa. Ensimmäiset talonkirjat saatiin 1587–1590.

1560 alue, johon kuuluivat Ruovesi, Kuru, Virrat, Ähtäri, Keuruu, Multia, Pihlajavesi, Vilppula ja Mänttä muodostavat oman Ruoveden seurakunnan ja hankkivat papin.

1571 Ruoveden seurakunta erosi Orivedestä. Keuruu oli kappeliseurakunta. (Katolinen uskonto. Augsburgin uskontunnustus hyväksyttiin 1593. Kansankieli pääsee jumalanpalveluksiin. Nuijasota 1596.)

1628–30 Keuruun seurakunta eroaa Ruovedestä. Keuruun kunta.

1780–82 Pihlajaveden kylä rakensi itselleen kirkon. Rakentajina kymmenen taloa ja neljä torppaa. Alueella oli tuolloin 292 henkilöä. Rakennusmestarina Matti Åkerblom-Pärnä. Rakennuslupaa ei ollut.

1787 Kirkko vihitty. Pyydetty pappia tai saarnavuoroja.

1825 tienoilla ei jumalanpalveluksia pidetty juuri ollenkaan.

1822 sanotaan julkaisuissa Pihlajaveden saaneen kappeliseurakunnan oikeudet. (Suomisen mukaan vuosiluvussa virhe.)

1829 Pihlajaveden kappalaiseksi Pehr. Ad. Hällfors. Muistona Raamattu. Muitakin pappeja vähän aikaa.

1833 Ensimmäinen virallinen kappalainen Johan Mikael Bergroth.

1844 tohtori Bergenheim suorittaa Turun tuomiokapitulin tarkastuksen. Hän tuomitsi kappeliseurakunnan kirkon pieneksi, mitättömäksi ja määräsi rakennettavaksi uuden kirkon. Seurakuntalaiset saivat nuhteita ns. körttiläisyydestä ym. Aikaisemmin pihlajavetiset olivat saaneet ankarat nuhteet ja rankaisu-uhkaukset kurittomasta rakentamisesta. Kruunun maista oli aiemmin varattu alueet seurakunnan virkataloiksi.

1865 Annettu asetus kunnanhallituksista. Pihlajavedellä ei ole tähän saakka olemassa mitään omaa kirjanpitoa, koska kuuluttiin

Keuruuseen. Kirkon rakentamiseen ei emäseurakunnalta avustuksia pyydetty, joten siitäkään ei ole merkintöjä.

1866 kesäkuun 25. päivänä Keuruulla pidetyssä kokouksessa valittiin Pihlajavedelle kunnanhallitus reklementin tekoa varten.

Seuraavat tapahtumat ja tiedot on noukittu kirjasta Ruoveden historia: Keuruun ja Pihlajaveden historia 1860-1917

1866 kesäkuun lopulla Keuruun pitäjänkokous, missä olivat mukana myös Multia ja Pihlajavesi Pitäjänkokous valitsi toimikunnan, jonka tehtävänä oli tutustua vaikeaselkoiseen kunnallisasetukseen. Komiteaan valittiin Keuruun kunnan ”emäkirkosta” pitäjänapulainen F.H. Bergroth, kappalainen Topias Pettersson sekä talolliset Juho Riihimäki, Abraham Hoskari ja Heikki Häkkinen; Multian kappelista kappalainen I.J. Groundstroem ja talollinen David Karala sekä Pihlajavedeltä kappalainen K. Nauklér ja talollinen Abraham Mäenpää.

1868 keväällä Pihlajavedellä perustettiin kunnallishallinto, kuntakokoukset

1868 Pihlajavedellä kuntakokouksen pitopaikka vaihteli, pitopaikkoina olivat mm. lukkarin puustelli Sillantauksessa ja Kolehman talo lähellä uutta kirkkoa

1888-1916 Kuntakokouksen pitopaikaksi vuokrattiin ompelijalta ja mäkitupalaiselta Kalle Mäkiseltä osuus tämän mökkiin

1916 Pihlajaveden kunnantalo valmistui lähelle Könttärin talon mailla sijannutta Mäkisen tupaa

1868 Vaikka kuntakokous pitopaikkansa puolesta erosikin selvästi vanhasta pitäjänkokouksesta, asiallinen ero ei ollut yhtä selvä Pihlajavedellä uuden kirkon rakentaminen ja lukkarilan kunnostaminen olivat kuntakokouskautena kunnan eikä seurakunnan asioita Näin Pihlajavesi on yksi harvoista kunnista, joka on rakentanut seurakunnalleen v. 1870 kirkkorakennuksen.

1868 Pihlajavedellä oli kunnallisasetuksen mukaisesti luovuttava köyhäinhoitohallituksesta ja niin köyhäinhoito kuului kunnallislautakunnan tehtäviin koko kuntakokouskauden

1868 Pihlajavedellä ei perustettu kunnallisasetuksen mukaista verotuslautakuntaa, vaan verotus hoidettiin kunnallishallinnon alkuvuosina kuntakokouksessa. Pihlajavedeltä ei ole löytynyt tietoja, perustettiinko kuntaan taksoituslautakunta vai hoidettiinko verot kunnallislautakunnan tai kuntakokouksen kautta Ei ole tietoa myöskään siitä, perustettiinko Pihlajavedelle tutkijalautakuntaa, jonka tehtävä olisi ollut tutkia verotuksessa esille nousseita taksoitusvalituksia

Vuodesta 1910 Pihlajavedelläkin toimi todennäköisesti vuokralautakunta ja myös asutuslautakunta

1865 kunnallisasetus määräsi terveydenhoitoa koskevat kysymykset kuntakokoukselle.

1883 säädettiin rokotuspakko kaikille Suomen kansalaisille, koska kulkutaudit riehuivat ja vapaaehtoinen rokottaminen ei saanut kansalaisia riittävästi liikkeelle

1890 Pihlajavedelle saapunut lukkari Jaakko Perä harjoitti myös rokottajan tointa Rokotustoiminnasta ennen vuotta 1890 Pihlajavedeltä ei ole säilynyt tietoja

Vuosisadan vaihteessa Pihlajavedelläkin alettiin kiinnittää suurempaa huomiota kunnalliseen terveydenhoitoon Tässä tarkoituksessa kuntakokous päätti hankkia kuntaan ”koneellisen lapsenpäästötaidon omaavan kätilön” Kunta päätti maksaa kätilölle palkkaa 30 markkaa vuodessa, minkä lisäksi hän sai kantaa palveluksistaan korvausta talollisilta 5 mk sekä torppareilta ja itsellisiltä 3 mk Lääkintöhallitus asettui puoltamaan pihlajavetisten hanketta ja esitti senaatille, että kunnalle myönnettäisiin kätilön palkkaamiseksi 200 mk:n vuotuinen valtionavustus viiden vuoden ajaksi samalla lääkintöhallitus esitti, että kätilö voisi toimia myös rokottajan

alueellaan Hanke eteni suotuisasti ja kätilön virkaan saatiin hoitaja v. 1903 alusta.

Vuoden 1865 kunnallislain mukaan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen kuului kunnan tehtäviin. Toimialan keskeisimmiksi kysymyksiksi kunnallishallinnon ensimmäisinä vuosikymmeninä muodostuivat paloviina- ja olutkauppa sekä salaviinanpoltto. Vuoteen 1866 saakka talollisilla oli ollut polttaa kotitarpeekseen viinaa tiettynä aikana vuodesta Kotipoltto-oikeus oli määräytynyt talon manttaaliluvun mukaan, ja oikeuden käyttöä valvottiin keräämällä viinapannut erilliseen pannuhuoneeseen niiksi ajoiksi, jolloin viinaa ei saanut keittää

Viinankeitosta tuli kuitenkin ongelma, sillä väkiluvun kasvaessa maan viljaomavaraisuus supistui merkittävästi. Huonompina satovuosina viljasta tuli kova pula, sillä talolliset eivät jättäneet tällöinkään oikeuttaan käyttämättä; viina oli arvokas vaihdon väline käytäessä esimerkiksi markkinoilla tai kaupoissa kaupungeissa Nälkä ja 1800-lu-

vun herätysliikkeistä lähtenyt paheksunta alkoivat vaikuttaa viinan polttoon Vihdoin vuonna 1866 kotitarvepoltto kiellettiin Keurusseudullakin nimismies tuhosi viinapannut erityisissä tilaisuuksissa Pihlajavedellä tuhoamisen kerrotaan tapahtuneen Kolehman talon pihalla, jonne kaikki pitäjän viinapannut oli koottu yhteen läjään.

Viinakeittokielto ei kuitenkaan toiminut, vaan viinan käyttö lisääntyi jo 1860-luvun lopulla Pihlajavedellä asia tuli esiin suurien nälkävuosien aikaan pian kunnallishallinnon alkamisen jälkeen Kirjallisesti erittäin lahjakas lukkari Konstantin Sebastian Ahlman kuvasi asiaa seuraavasti kuntakokouksen pöytäkirjassa:

….."jos sen kauhean ja julman salaviinan keittämisen hävittämiseksi olisi tarpeellista, että asetettaisiin joku rahamäärä seurakunnasta palkinnoksi sille ihmiselle, joka salaviinan keittäjän ja keitoksen niin ilmi antaisi, että se varmaan tulisi lailliseen edesvastaukseen, tähän esittelöön ei nyt kulunut,

vastausta keltään, moniin aikoihin, vaan näytti että tämä esitys teki kunnan jäsenistä semmosen vaikutuksen, että se koski aina ytimiin asti. Noh, sitte viho viimeinni ukot tästä toinnuttuaan , alkoi kuulua lauseita nyt yhtä nyt toista; joku ehkä varmaanni viinan rakastaja, esitteli, että olis kaikkein paras, että anottaisiin Armolliselta esivallalta joka miehelle avonainen viinan keittämisen lupa, ja siinä sivu mennnen ihmeeksi ihmeteltiin että mikä sen viinan keiton oikein semmoselle kannalle saattanut, ettei sitä nyt niin kuin ennen, saa joka mies mielensä mukaan keittää ja laskee; joku taas joukosta sirahti, että antaa tämän asian olla entisellään kruunun niskoilla; joku taas jälleen lisäsi tähän jonkun muinaisaikana tapahtuneen tosi tapauksen, joka olikin kuulioille varsin ihmeellistä ….”

Esitys salaviinan keittämisen vaikeuttamiseksi oli Ahlmanin itsensä tekemä. Hänen kuvauksestaan käy ilmi tavallisten kuntalaisten ja etenkin miesten mielipide asiasta. Talonpojat tunsivat perinteisiä oikeuksiaan loukatun ja tahtoivat takaisin viinanketto-oikeutensa.

Asian jättäminen yksinomaan kruununmiesten niskoille olisi käytännössä merkinnyt samaa kuin vapaa viinankeitto-oikeus, sillä nimismiesten piirit olivat tavattoman laajoja eivätkä heidän voimansa ilman kansan apua olisi millään riittäneet rannattomien korpien haravoimiseen. Ahlmanin kuvaus esittää myös oivasti tunnelman kunnallishallinnon alkuajan kuntakokouksessa; puhe rönsyili vapaasti ja väki viihtyi, koska muunlaisia maallisia joukkotilaisuuksia ei juuri ollut, ellei häitä ja hautajaisia oteta lukuun.

Keskinäinen paloapu kunnallisen toiminnan osana

Maalaisväestö oli alkanut maksaa keskinäistä paloapua jo 1600-luvulla. Aluksi paloavun maksualueena oli kihlakunta, mutta jo 1700-luvun lopulla alkoi kehitys, joka johti seurakunnittaisiin ja kunnittaisiin paloapuyhtiöihin. Kun 1850-luvulla perustettiin Suomen maalaisten paloapuyhdistys, kunnittaisia paloapuyhtiöitä alettiin tiheämmin

asutuilla seuduilla purkaa. Harvaanasutuilla erämaaseuduilla nämä kuitenkin pysyivät elinvoimaisina pitkään.

Keurusseudullakin oli jo 1770-luvulla alettu hoitaa paloapukysymyksiä pitäjittäin, vaikka oikeus edelleen vahvisti pitäjänkokousten päätökset avun jaossa. Näin löyhä paloapuyhtiö syntyi ikään kuin varkain ilman todellista päätöstä. Monet keuruulaiset liittyivät 1860-luvun alussa Maalaisten paloapuyhtiöön, mihin kuitenkin pian pettyivät. Tämä johti kehitykseen, jossa yleisen yhtiön jäsenet alkoivat erota siitä ja liittyä takaisin vanhakantaiseen pitäjän paloapujärjestelmään.

Keuruu ja sen kappelit Multia ja Pihlajavesi muodostivat pitäjän paloapuyksikön. Pienet kappelit eivät kuitenkaan olleet tyytyväisiä yhtiöön, koska maksutapaukset olivat suurella alueella melko tavallisia ja pienissä kappeleissa tunnuttiin tarvittavan yhteistä yhtiötä tuiki harvoin. Niinpä Pihlajavesi suunnitteli eroavansa koko emäpitäjän

yhteisestä yhtiöstä ja perustavansa uuden ainoastaan omaa kappeliaan koskevan yhtiön. Yhteinen kuntakokous ei suostunut tähän, koska Pihlajavesi ei ollut liittynyt suuriin liikeyrityksinä toimiviin vakuutusyhtiöihin.

Vuonna 1890 alettiin modernisoida entistä Keuruun pitäjän paloapuyhtiötä. Modernisoiminen kesti puolivuosikymmentä ja työn loppuvaiheessa yhtiö kohtasi takaiskun, kun Multian itsenäistynyt seurakunta erosi koko hankkeesta. Pihlajavesikin suhtautui hyvin vastahakoisesti yhteiseen tuumaan ja se esitti yhä uusia korjauksia sääntöluonnokseen. Tästä kimpaantuneina keuruulaiset päättivät viimein erottaa pihlajavetiset koko hankkeesta ja perustaa yksin oman yhtiönsä. Näin alueen seurakunnat tulivat kukin yksin muodostamaan oman paloapuyhtiönsä.

Huhtikuussa 1910 Vaasan lääninhallitus hyväksyi sekä Pihlajaveden että Keuruun pa-

lovakuutusyhdistysten uudet säännöt, ja yhtiöt jatkoivat vanhakantaista toimintaansa.

Vaivaishoito – köyhäinhoito

Vaivaishoito oli kuntakokouskauden alussa yksi keskeisimmistä kunnallisen toiminnan aloista. Jo vuoden 1686 kirkkolaki oli määrännyt vaivaishoidon seurakuntien tehtäväksi, mutta ensimmäinen erillinen vaivaishoitolaki annettiin vasta 1852, jonka päämäärä oli tehostaa köyhäinhoitoa. Tehtävän täyttämiseksi jokaiseen seurakuntaan oli valittava kirkkoherran johdolla toimiva vaivaistoimikunta. Kunnallisuudistuksessa tämä tehtävä siirrettiin maalliselle kunnallishallitukselle, jossa se tuli kuulumaan kunnallislautakunnan toimialaan.

Käytännössä vaivaishoito toimi siten, että Keurusseudun seurakunnat oli jaettu

ruotuihin, joita Keuruulla oli 30, Multialla 15 ja Pihlajavedellä 7. Nämä maantieteelliset ruodut vastasivat oman alueensa vaivaisten auttamisesta. Esim. v. 1871 Pihlajavedellä oli 11 hoitolaista ruoduissa.

Ruoduissaan vaivaiset elivät kylänkierroksella eli kulkivat talosta taloon viipyen kussakin talossa sen manttaaliluvun edellyttämän ajan. Tämä oli ehkä vaivaishoidon kärjistetyin ja epäinhimillisin muoto, koska suhtautuminen kylänkiertolaisiin vaihteli eri taloissa. Joissakin taloissa heitä pidettiin hyvin, mutta useimmiten heitä halveksittiin ja kohdeltiin erittäin huonosti. Tästä syystä ruotuhoitoa alettiin jo varhain arvostella, ja siitä pyrittiin pääsemään pois. Ensimmäiseksi siitä alettiin luopua lasten osalta, sillä kiertolaisena elämisen katsottiin vievän lapselta loputkin mahdollisuudet selvitä edes joskus elämässään omin voimin.

Kylänkierrosta luopumisen jälkeen lapsia alettiin myydä huutokaupalla vähiten vaativalle elätettäväksi aina

kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Esimerkiksi vuonna 1874 Pihlajavedellä myytiin seuraavat lapset holhoojilleen:

Anna Tiltantytär	*Eerikki Pohjolalle*
Taavetti Tiinanpoika	*Yrjö Niemelle*
Henriikka Johannantytär	*Matti Pitkäjärvelle*
Aapo Tiinanpoika	*Juha Niinilammelle*
Aapo Jokikangas	*Matti Kalliomäelle*
Josefiina Maijantytär	*Manu Koivumäelle*
Kalle Kaakkola	*Juha Niinilammelle*

Hoitomaksu maksettiin holhoojalle rukiina, ja maksut vaihtelivat 5 kapasta 2 tynnyriin. Isommista lapsista pyydettiin vähemmän, koska heitä voitiin käyttää apuna talon tai torpan töissä. Pienemmistä ja vaivaisista lapsista pyydettiin korkeampaa hoitomaksua. Useimmat elätteelle huutolaisiksi myydyistä lapsista olivat aviottomia lapsia. Nämä joutuivat helposti turvattomiksi, kun ainoa holhooja joko kuoli tai muuten ei kyennyt pitämään huolta lapsestaan. Hoitajista joillekuille huutolaisten pito näyttäisi tuoneen elannonapua ja mahdollisesti työvoimaa

omaan pieneen talouteen. Näin edellisistä esimerkeistä Juha Niinilampi huusi samassa kaupassa peräti kaksi lasta ja sai heistä yhteensä 3 tynnyriä ja 5 kappaa viljaa.

Vuonna 1897 Vaasan läänin kuvernööri kielsi läänissään ruotuvaivaisten kierrättämisen ja vaati siirtymistä muihin hoitomuotoihin. Koska lapsien huutokauppaamisesta oli jo luovuttu, heidät sijoitettiin tässä vaiheessa sopimusten perusteella sopiviin perheisiin kasvatettavaksi. Osa vaivaisista hoidettiin myös vastikään perustetussa ”vaivaismajassa”. Pihlajavedellä vaivaiset hoidettiin muutamaa vuotta myöhemmin kokonaan sopimusten mukaisesti perheissä.

Hoitoonoton lisäksi Keuruseudulla kuten muuallakin maassa käytettiin myös satunnaisen avun antoa vaivaishoidon muotona. Apuna jaettiin esimerkiksi jyviä, jauhoja, vaatteita ja kenkiä. Pihlajavedellä jaettiin satunnaista köyhäinapua vuoden 1899 elokuulla seuraavasti:

Hilda Kalliolle	*Elatusapua*	*16 mk*
Hömppätiinalle	*paita*	*1 mk 75 p*
Kaisa Wäkkärälle	*kengän-korjaukseen*	*1 mk*
Juha Takalalle	*arkuntekopalkkaa*	*5 mk*
Retkun lapsen		

Näin Pihlajavedelläkin oli siirrytty avunannosta luontaistaloudesta rahatalouteen, mikä näkyy rahassa maksettuina avustuksina. Kengät olivat köyhillä tuohon aikaan tärkeät, koska ilman jalkineita olisi ollut vaikeaa kiertää kerjuulla.

Edellä kuvattu kertoo siis 100 vuotta sitten Pihlajavedellä toimintatavasta köyhäinhoidossa. Paljon on maailma muuttunut, mutta paljon on vieläkin tekemistä.

Pihlajaveden kunnan 100-vuotista historiaa Aino Korjan koostamana

Vuoden 1868 keväällä Pihlajavedellä perustettiin kunnallishallinto, kuntakokoukset. Kuntakokouksen pitopaikka vaihteli, pitopaikkoina olivat mm. lukkarin puustelli Sillantauksessa ja Kolehman talo lähellä uutta kirkkoa.

1888-1916 Kuntakokouksen pitopaikaksi vuokrattiin ompelijalta ja mäkitupalaiselta Kalle Mäkiseltä osuus tämän mökkiin. Vuonna 1916 Pihlajaveden kunnantalo valmistui lähelle Könttärin talon mailla sijannutta Mäkisen tupaa. Vaikka kuntakokous pitopaikkansa puolesta erosikin selvästi vanhasta pitäjänkokouksesta, asiallinen ero ei ollut yhtä selvä Pihlajavedellä uuden kirkon rakentaminen ja lukkarilan kunnostaminen olivat kuntakokouskautena kunnan eikä seurakunnan asioita Näin Pihlajavesi on yksi harvoista kunnista, joka on rakentanut seurakunnalleen v. 1870 kirkkorakennuksen.

Vuonna 1868 Pihlajavedellä oli kunnallisasetuksen mukaisesti luovuttava köyhäinhoitohallituksesta ja niin köyhäinhoito

kuului kunnallislautakunnan tehtäviin koko kuntakokouskauden. Vuonna 1868 Pihlajavedellä ei perustettu kunnallisasetuksen mukaista verotuslautakuntaa, vaan verotus hoidettiin kunnallishallinnon alkuvuosina kuntakokouksessa. Pihlajavedeltä ei ole löytynyt tietoja, perustettiinko kuntaan taksoituslautakunta vai hoidettiinko verot kunnallislautakunnan tai kuntakokouksen kautta Ei ole tietoa myöskään siitä, perustettiinko Pihlajavedelle tutkijalautakuntaa, jonka tehtävä olisi ollut tutkia verotuksessa esille nousseita taksoitusvalituksia. Vuonna 1910 Pihlajavedelläkin toimi todennäköisesti vuokralautakunta ja myös asutuslautakunta.

Vuoden 1865 kunnallisasetus määräsi terveydenhoitoa koskevat kysymykset kuntakokoukselle. Vuonna 1883 säädettiin rokotuspakko kaikille Suomen kansalaisille, koska kulkutaudit riehuivat ja vapaaehtoinen rokottaminen ei saanut kansalaisia riittävästi liikkeelle. Vuonna 1890 Pihlajavedelle saapunut lukkari Jaakko Perä harjoitti myös rokottajan tointa. Rokotustoiminnasta ennen

vuotta 1890 Pihlajavedeltä ei ole säilynyt tietoja.

Pihlajaveden kuntakokouksen esimiehiä on mahdoton tarkasti selvittää, koska kokousten pöytäkirjat ovat suurelta osaltaan hävinneet. Sen vuoksi seuraava lista on puutteellinen:

Samuel Matomäki	*1867–1870*
Johannes Lampila	*1871–1873*
B. Ebeling	*1874–1876*
Matti Kolehma	*1877–1879*
Julius Bergroth	*1880–1882*
Herman Vähäkömi	*1883–1886*
August Kakkomäki	
Kalle Vaajamäki	
Niklas Multamäki	
W Raiskinmäki	
W. Brusila	
A. Sammalisto	

Pihlajavedellä kunnallislautakunnan puheenjohtajina toimivat:

Konstantin Sebastian Ahlman	*1867–1870*
Herman Rekola	*1871–1882*
Matti Kolehma	*1883–1884*
Niklas Multamäki	*1885–1887*
Abraham Sammalisto	*1888–1894*
Esa Pajunen	*1895–1897*
Jaakko Perä	*1898–1906*
Edward Kallio	*1907*
Jaakko Perä	*1908–1918*

Kunnanhallituksen puheenjohtajina olivat 100 vuoden aikana toimineet seuraavat henkilöt: Konstantin Sebastian Ahlman 1860–70, Herman Rekola 1871–82, M. Kolehma 1883–85, W. Multamäki 1886–88, Abr. Sammalisto 1889–94, Esa Pajunan 1895–97, Jaakko Perä 1898–1905 ja 1908–1914, Edvard Kallio 1907, Nestori Raiski 1925–27, Niilo Lamminmäki 1928–30 ja 1943–54, P.J. Matomäki 1931–32, Vendi Mäenpää 1932–39, Uuno Somppi 1940–42 ja Ilmari Lappi 1955–68.

Kunnanvaltuusto oli toiminut 50 vuotta. Tänä aikana sen puheenjohtajina olivat olleet: A.E. Somppi 1919–20, Kalle Aho 1921–24,

Sulo Moksunen 1925, 1929–1930 ja 1946–47, V.I. Suominen 1931–33, Eero Lappi 1934–45 ja 1948–60, Martti Lappi 1961–64 ja 1966–68, Osmo Härkönen 1965 ja Ilmari Lappi 1968.

Kunnansihteerin virka perustettiin 1953, ja viranhaltijana oli koko ajan Maija Halmeoras. Hänet siirrettiin Keuruun kunnan tehtäviin.

Pihlajaveden kunnanvaltuuston viimeisessä kokouksessa 1968 Keuruun kunnanjohtaja Eino Nurmela lausui kiitokset sille merkittävälle kunnalliselle työlle, jota Pihlajavedellä on suoritettu, ja kertoi, että Pihlajaveden naisten ja miesten yhteistyötä asioiden hoitamisessa edelleenkin tarvitaan. Keuruun kunta pyrkii mahdollisimman hyvin hoitamaan myös Pihlajavettä koskevia erilliskysymyksiä. Samalla hän toivotti pihlajavetiset tervetulleiksi laajemman kuntakokonaisuuden piiriin.

Pihlajaveden kunnanvaltuustossa 47 vuotta toiminut Niilo Lamminmäki toivoi

Pihlajaveden nykyisen kunnan asukkaiden tulevan mukaan Keuruun kunnalliselämään tasavertaisina kuntalaisina - ei suinkaan lievealueen asukkaina. Keuruun kunnanvaltuuston puheenjohtaja Erkki Rantanen korosti, että yhteiset kunnan asiat on pyrittävä hoitamaan tasavertaisina.

Kun 1967–68 alettiin puhua kuntaliitoksesta oli yleinen vakuuttelu, että kunnalliset toimipisteet tulevat säilymään myöskin Pihlajavedellä ja että suurempi kunta voi auttaa niiden ja muiden toimintojen kehittämisessä.

Ensimmäisissä kokouksissa, joissa kuntaliitoksesta keskusteltiin, eräs epäilijä tiedusteli Pihlajaveden kaukaisimpien perukoiden kohtaloa silloin, jos Keuruu alkaisi haaveilla vaikka kauppalaoikeuksista. Vakuutettiin, että tämä mahdollisuus ei tule Keuruulla koskaan ajankohtaiseksi. Se tulee aina säilymään maalaiskuntana.

Vuonna 1970 olivat kunnanvirasto ja kaikki toimihenkilöt siirretty Keuruulle. Vuonna

1971 Keuruu päätti hakea kauppalaoikeuksia. Niitä ei kuitenkaan ehditty hakea ennen kuin kauppalat lopetettiin.

Pihlajaveden kunnanvaltuusto oli päättänyt liittyä vapaaehtoisesti Keuruun kuntaan. Mitään yleistä mielipidetutkimusta ei asiasta kuntalaisten keskuudessa suoritettu. Asia kehittyi kuin huomaamatta.

Tammikuun 1. päivänä 1969 oli lehdessä kaunis kuva, jossa mies ja nainen seisovat uudenvuoden yönä käsi kädessä tienviitat edessä. Teksti: Pihlajaveden ja Keuruun kunnan avioliitto on solmittu. Pihlajavesi palasi takaisin entisen rakastettunsa luo. Avioliittopäätös oli ollut täysin yksimielinen. Olihan jo niin paljon yhteistä toimintaa olemassa kuten kouluja, sairaala ym.

Suur-Keuruu: Kellon lyödessä kaksitoista uudenvuoden yönä poistettiin Keuruun ja Pihlajaveden pitäjien rajalta kilvet ja niin liitettiin nämä kaksi pitäjää toisiinsa. Hyvissä ajoin ennen puolta yötä suuntasi Keu-

ruulta pieni seurue matkansa Pihlajaveden tielle pitäjän kilpien poistoaikeissa. Ja hyvin niitten poistaminen onnistuikin. Lopullisen poistamisen toimittivat kunnanjohtaja Eino Nurmela ja Pihlajaveden kunnanhallituksen puheenjohtaja Ilmari Lappi. Kumpikin otti oman kilpensä talteen siltä varalta, jos sittenkin vielä olisivat tarpeen, ei tarvitsisi uusia ruveta tekemään. Rajalle jätettiin kuitenkin tolppa pystyyn osoittamaan ohi kulkeville, missä raja on sijainnut. Kunnanisien toimesta vaihdettiin vielä keskenään pitäjien vaakunakilvet muistoksi erillään olosta ja säilytettäväksi muistona ajasta, jolloin vielä oltiin itsenäisiä kuntia... Uudenvuoden päivänä Keuruun kunnan taholta vietiin pitäjän kilpi Virtain rajalle, joten Keuruun pitäjänaapurina nyt sillä suunnalla on Virrat. Ähtärin pitäjän kanssa yhteinen raja lisääntyi huomattavasti.

Keskisuomalainen 11.4.1969: Pihlajaveden kunnan tilinpäätös osoittaa säästöä... Tilinpäätös vahvistaa kunnan lopettamisen yhteydessä lausutut sanat, ettei Pihlajavesi

palannut Keuruun helmaan tuhlaajapoikana. Pihlajaveden kunnalliskertomus vain totesi, että Pihlajaveden itsenäisen kunnan toiminta lakkasi olemasta kestettyään yhtäjaksoisesti 100 vuotta.

Kunnassa oli lopettamisen aikaan 173 luottamuspaikkaa, joita hoiti toista sataa eri henkilöä.

Kunnallislautakunnan vanhin säilynyt pöytäkirja on vuodelta 1868. Se on kirjoitettu seurakunnan pöytäkirjan yhteyteen ja on säilytettävänä seurakunnan arkistossa.

1971 Keuruun kunnanhallituksessa ei ollut yhtään jäsentä entisen Pihlajaveden alueelta. Epäilijä ihmetteli, miten isomman kunnan toimihenkilöt voivat tietää toisen seudun tarpeet paremmin kuin ne 170 luottamustoimenhoitajaa, jotka olivat rakkaudella asioita hoitaneet.

1980 tienoilla olosuhteet ovat suuresti muuttuneet. Kaikenlaisten toimien Pihlajave-

dellä vähentyessä on ollut jatkuvaa muuttoa pääasiassa Keuruun kirkonkylälle. Entiset pihlajavetiset ovat sieltä hankkineet asuntoja ja vieneet sinne varoja, joskin työpaikkojakin saaneet. Jäljelle jäänyt väestö on jo tottunut asioimaan Keuruulla. Keuruun kunta on mahdollisuuksien puitteissa koettanut huomioida myöskin Pihlajaveden tarpeet sekä kunnallisen edustuksen. Väestöpohjan jatkuva kaventuminen on asettanut sille rajoituksensa. Koko maassa tapahtuneella yhteiskunnallisella muutoksella ja kehityksellä on ollut suuri vaikutus.

Aino Korja

Pihlajaveden kunnanvaltuusto 1954–1956

Ed. vas. Vilhelm Anttila, Bruuno Rajala, Vieno Kallio, Eero Lappi, Maija Halmeoras, Väinö Kanerva. Tak. vas. Aarne Heikkinen, Mikko Juusela, Matti Raivio, Sulo Kivimäki, Jorma Kuusimäki, Reino Niinimäki, Kaarlo Kauttu, Martti Virtanen, Tauno Varjamo, Eino Kanerva, Niilo Lamminmäki ja Akseli Kanerva

En ole historian enkä kirjallisuuden asiantuntija. En tiedä, missä kaikissa yhteyksissä Pihlajavesi on painetussa sanassa ollut esillä. Tässä kotiseutuaiheisessa keräilyssä olen

ottanut poimintoja niistä julkaisuista, jotka ovat olleet minulle tuttuja, ja joissa on jotain kosketuskohtaa Pihlajaveteen. Ne ovat kuin muistuttamassa olemassaolostaan ja estämässä kokonaan unohdukseen vaipumasta.

Samoin olen tahtonut kirjoittaa muistiin asioita ja tapahtumia vuosien saatosta. Kun meidän ikäpolvemme päät vaipuvat, moni asia ja tunnelma vaipuu muassamme.

Kaikessa edellä olevassa on läpi vuosisadan johtolankana ollut luonnonläheisyys ja kotiseuturakkaus. Pihlajavesi kaikissa ilmenemismuodoissa on nähty kauniina. Pihlajavetinen on aina omaksunut tarpeellisen itsetunnon, mutta myöskin tarpeellisen nöyryyden, sitkeyden ja rauhallisuuden.

Menneet polvet edustivat ihanteellista, koko Suomen itsenäisyyden luonutta ja säilyttänyttä aikakautta. Tiedän, ettemme enää voi palvoa menneisyyttä. Nyt on kiinnitettävä huomio tähän hetkeen ja tulevaisuuteen.

Pihlajavesi on kokenut niin suuren yhteiskunnallisen muutoksen ja ns. laskukauden, että vanhempi polvi joutuu kuin kaihoten muistelemaan kaikkea mennyttä.

Siksi tahdon jättää nämä keräilyt nuoremmalle polvellekin joskus luettavaksi, todetakseen: Elettiinpä ennenkin. Mutta ennen kaikkea todetakseen, että Luoja on antanut meille asuttavaksi yhden luomistaan kauneimmista kolkista. Siellä kannattaa vieläkin tehdä työtä ja toimia.

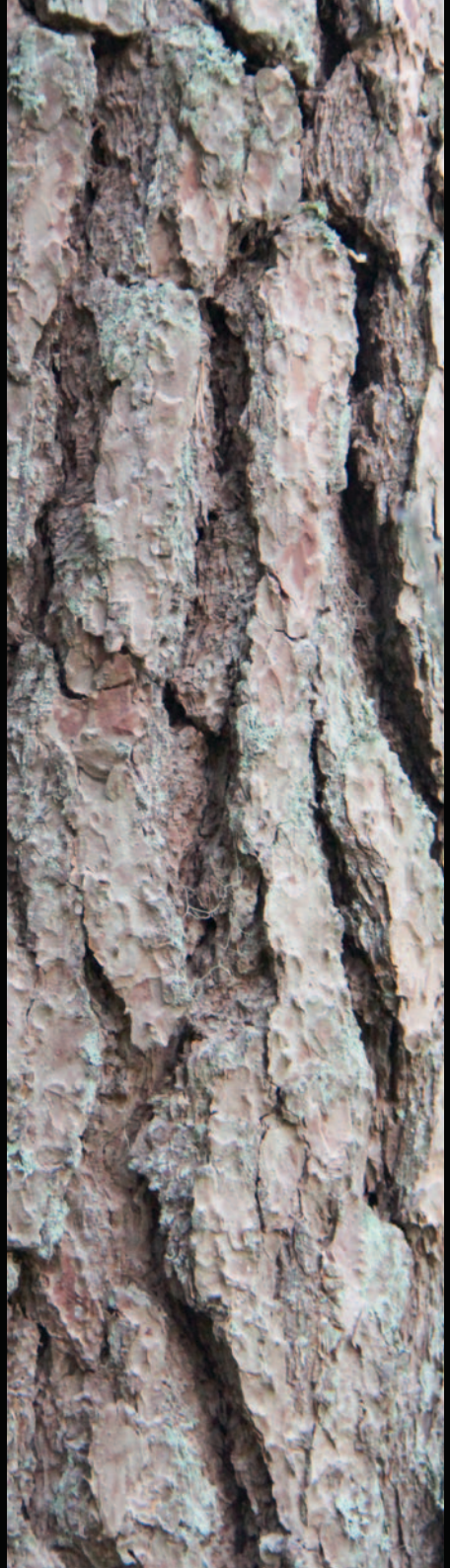
Näin siis Aino Korja. Tässä kirjassa voimme Ainon pohdintojen kautta eläytyä elämään ennen aikaan, siten, että voimme, Ainon sanoin, kiinnittää nyt huomion tähän hetkeen ja tulevaisuuteen.

Vallankumousajoista sotavuosien läpi

kirj. Aino Korja 1970-luvun alkupuolella

Kolmekymmentä vuotta olen aikonut laittaa joitain rivejä sotavuosien hengestä ja tapahtumista talteen - ennen kaikkea kaatuneistamme. Yhtä kykenemättömänä edelleen asian edessä seison. Nämä vuodet ovat sisältäneet niin paljon. Miesten panos on ollut niin valtavaa sankariutta ja uhrautumista, etteivät köyhät sanat pysty niitä ilmaisemaan. Koko aikakausi on ollut niin ihanteellista, ettei tämän päivän ihminen pysty sitä ottamaan vastaan. Mikä oli se voima kaiken takana? Kun lukee kirjeitä, toistuu niissä useimmin sana rakkaus: Rakas vaimoni, rakas pienokaiseni, rakkaat vanhempani, rakkaani, rakas kotiseutu, rakas isänmaani, rakas Jumalani, rakkaus teihin kaikkiin... Sana viha ei kertaakaan.

Aloitetaan kuitenkin aiemmasta ajasta. Kuusivuotias kurkisteli akkunasta, kun vieraat miehet pystyttivät kaikenlaisia puita

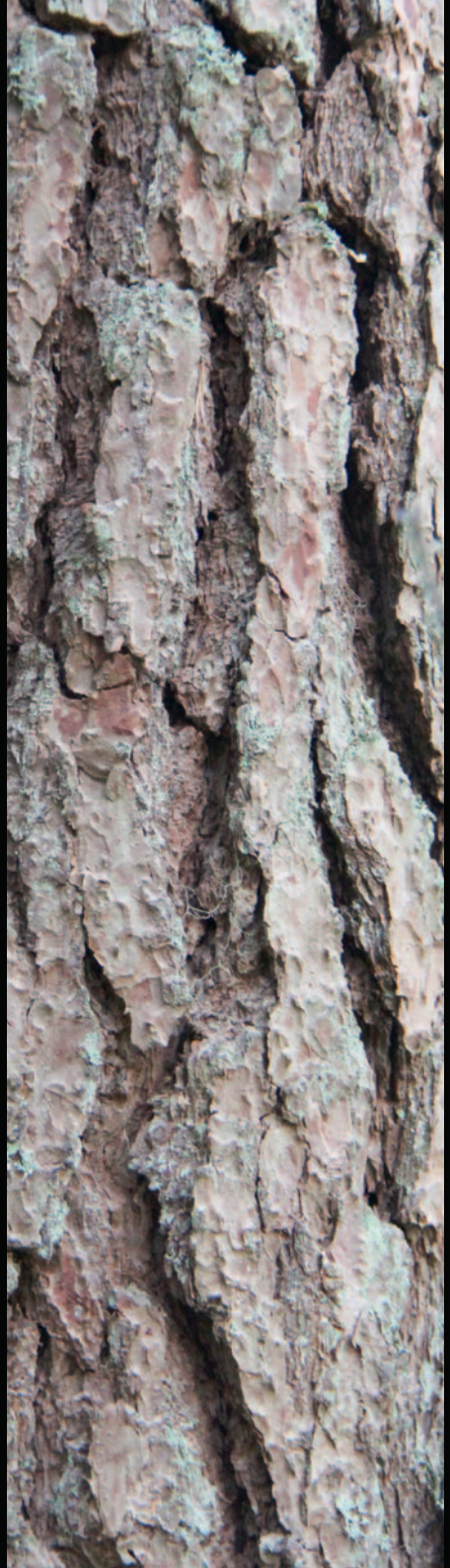
ja haarukoita kotipellolla. Mitä ne tekevät? ”Ne ovat venäläisiä, jotka kartoittavat Suomea. Tulkaa pois sieltä akkunasta, etteivät ne näe, että heitä kurkistellaan. Jos eivät vielä tykkää siitä.” Eivät millään malttaneet lapset akkunasta poissa olla. Vieraat miehet nauroivat heille ja heittelivät lumipalloja leikillään. Eivät ne mitään vihaisia olleet. Elettiin kai vuotta 1917.

Oli kevätkesä. Lähellä olevalla Nionmäellä oli ilmoitettu pidettäväksi kokkojuhla. Lapsetkin oli luvattu päästää sinne. Eräänä aamuna kuulimme, kun Sahalta joku mies tuli kertomaan, ettei kokkojuhlaa saakaan pitää, sillä kaikki puheet ja väenkokoukset oli kielletty. Viis me siitä välitimme, miksi oli kielletty, mutta se, ettei kokkovalkeaa saakaan pitää, oli suuri suru. Jotain isommat puhuivat, ettei tämä ole sellainen tilaisuus, joka voidaan kieltää, ja kävivät jossain asiaa selvittämässä. Kokkojuhla pidettiin. Aseman työväen torvisoittokunta ainakin siellä soitti, ja ravintola oli. Kummitäti, Männistön Iida, antoi meillekin ravintolasta pullaa ja

limonaatia. Juhlaa oli.

”Ähtärin vallityöt.” Sana syöpyi lastenkin tietoisuuteen. Se kuului venäläisten Suomen poikki tekeillä olevaan puolustuslinjaan. Sinne komennettiin miehiä joka talosta. Talot palkkasivat puolestaan edustajia. Työmaa herätti vastenmielisyyttä maalaisväestössä varsinkin, kun pitäjässä sattui olemaan venäläismielinen poliisi, santarmi Nummimaa, joka antoi innokkaasti työmääräyksiä ja pidättikin niskoittelijoita. Vastenmielisyys purkautui osittain pilkkalauluna, jota kaikilla raiteilla laulettiin. Laulu kulkeutui vallityömaallekin, jossa värssyt lisääntyivät satalukuisiksi. Sisältö oli karkeata ja hiomatonta. Laulua koetettiin kieltääkin laulamasta, mutta kerrotaan, että aina kun kyseinen poliisi tuli työmaalle, miehet ottivat ääntä lapionvarresta ja sitä laulua laulettiin.

Onko se sitten ollut vuoden 1918 alussa, kun joukko Pihlajaveden miehiä oli varhain aamulla kokoontuneet kyseisen poliisin asunnolle ja vaatineet tätä heti lähtemään

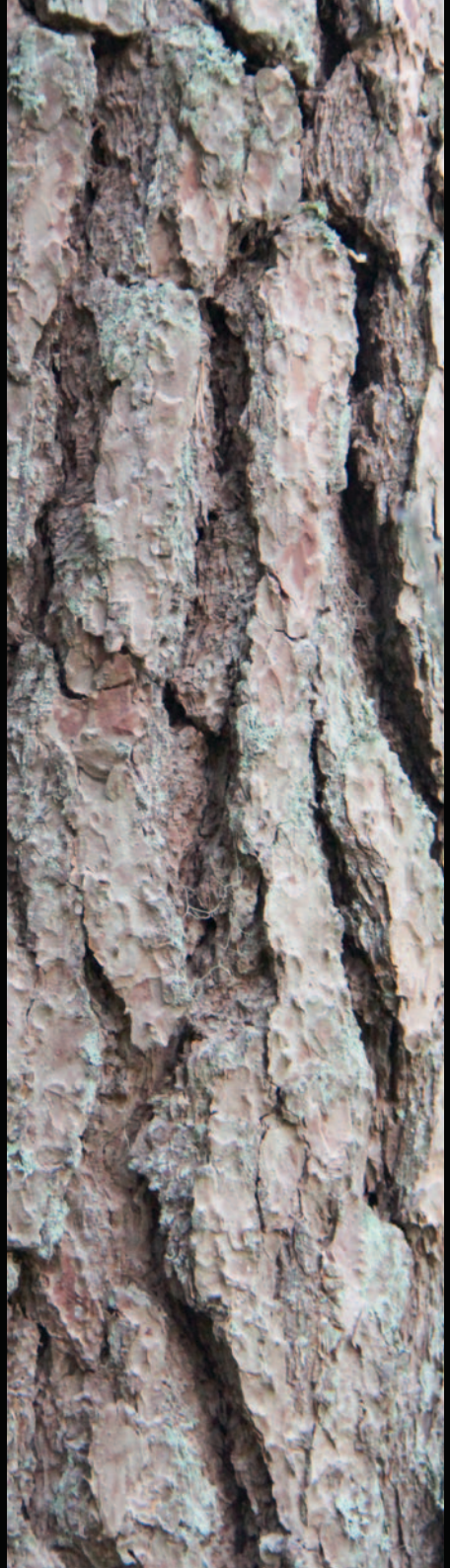

pois pitäjästä. He olivat riisuneet santarmin virkamerkit ja kyytineet ensimmäiseen lähtevään junaan. Sanottiin hänen menneen Tampereelle, eikä sen enempää miehestä kuin asiastakaan kuulunut koskaan mitään.

”Vallankumousjuhla.” Sellainenkin sana piirtyi lapsenkin tietoisuuteen. Eräänä aamuna isä lähti asemalle katsomaan ja kuulemaan, mitä on tapahtunut. Tuntui kuin vanhempani olisivat olleet jotenkin epätietoisia siitä, mitä pitäisi tehdä. Kotiin tullessaan isä kertoi, ettei asemalle uskalla mennä, ellei ole punaista rusettia rinnassa. Oliko lie sitten samana iltana, kun nuorisoseurantalolla oli sitten vallankumousjuhla. ”Pitäisikö sinne mennä? Kyllä kai, kun kirkkoherrakin siellä puhuu ja Pakkalan rouva kehotti tulemaan.” Sitten myöhemmin kotona oli isohko valokuva vallankumousjuhlasta. Siinä istuu venäläinen upseeri keskellä, ja kaikki muut ovat tuttua kylän väkeä. Se upseerikin oli puhunut juhlassa. Sanottiin, että hän oli oikein mukava ja hyvä mies. Oli kai joutunut myöhemmin ammuttavaksi.

Varsinaisista Suomen itsenäisyysjulistusvaiheista ja -kuukausista ei lapselle ole jäänyt mitään selvää kuvaa. Jännittyneet mielialavaikutelmat tulivat kaikkialla esille ja lapsenkin tietoisuuteen. Omassa pitäjässä oli aina rauhallista. Kuohuntaa ehkä jossain määrin oli, mutta ne koetettiin tutussa piirissä pitää kurissa ja rauhoittaa. Olihan pitäjässä vain muutamia taloja ja torppia, joiden väet kävivät yhdessä töissä. Lapset leikkivät ja kävivät yhdessä koulua. Suuria vastakohtia ei ollut. Kertoihan tosin R:n pappa, miten hän illan hämyssä ajeli hevosella kotiin päin, kun äkkiä eräs saman kylän mies tarttui hevosta suupielistä ja manasi, että kuinkahan kauan sinäkin lahtari siinä vielä ajelet. Tapaus oli kai ollut jotenkin niin luonnoton ja järkyttävä, että pappa vielä sitä vuosienkin kuluttua mainitsi ja sanoi, että tässä samassa talossa kiellettiin sitten Jumalakin. Katsokaa nyt mikä on seuraus: väki on kaikki hävinnyt ja tuuli puhaltaa talon nurkkien läpi.

Suojeluskunnat oli perustettu. Isä kertoi, että oli se hyvä, kun meillä oli silloin niin

hyvä suojeluskunnan paikallispäällikkö kuin Koskela. Kun Pohjanmaalta soitettiin ja kysyttiin, että onko siellä punakaartilaisia tai muuta rauhattomuutta, niin täältä vastattiin aina, ettei ole mitään. Niin Pihlajavesi säästyi kaikesta kärjistetystä.

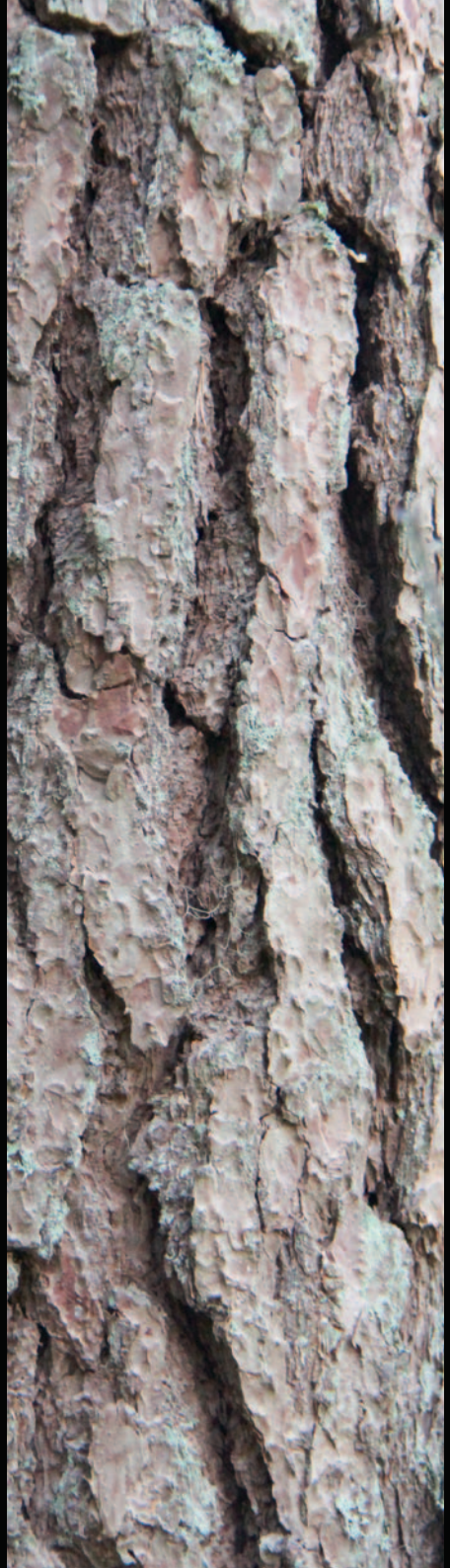
Vapaussodan rintamalinja vakiintui sitten Vilppulan tienoille. Rapun edessä oli jo maa sulana ja siinä isoja kiviä. Laitettiin aina korva kiinni kiveen ja kuunneltiin, että täriseekö maa? Jos maa tärisi, niin tiedettiin, että Vilppulassa ammuttiin. Eivät lapset oikein käsittäneet, mitä se ampuminen oikein sisälsi. Oli vain jännittävää kuunnella tärinää.

Joskus oli isä ja Lintulan setäkin määrätty hevosineen Vilppulaan. Hevosmiehillä oli jokin määrätty palvelusaika. Eräänä aamuna, ehkä jo ennen kuin varsinaiset taistelut siellä olivat alkaneetkaan, isä tuli jo kotiin. Lintulan täti oli nähnyt isän tulon, mutta heidän isäänsä ei ollut tullutkaan. Täti juoksi meille ja itki kauheasti. ”Kyllä kai sekin sieltä tulee. Emme me tiedä oikein mihin kukin jäi, eikä

siellä oikein tiennyt ketä missäkin metsässä oli.” Tulihan se setäkin jonkin ajan kuluttua.

Kevättalven valoisa ilta asemalla. Asemaaukio täynnä ihmisiä. Pidin äidin kädestä kiinni. Asemakirjuri Gummerus oli kaatunut Tampereella. Hänen arkkunsa laitettiin junaan vietäväksi hautaan kotiseudulleen. Asemarakennuksen portailla puhui läheisenä omaisena Martti Pihkala. Myöhemmin kerrottiin Pihkalan sanoneen, että siinä väkijoukossa oli mukana niin ivallisia kasvoja, että hänen olisi tehnyt mieli ottaa aseensa ja ampua. Olisi se ollut kauheaa, jos hän olisi ampunut siinä.

Oman kirkon pihaan haudattiin myöskin Tampereella kaatunut nuori Aarne Simsiö. Kun myöhemmin kuulin Narvan marssin, syntyi mielikuva, että asemalta päin on Kanervan kohdalla hevosella tuotu kyseistä kaatunutta ja neljä torvisoittajaa kävellyt rinnalla ja soittanut samaa marssia. Onko tuo soitto totta vaiko mielikuvituksen tuotetta? Aarne Simsiön isä oli ollut Suomen Kaartin

sotilas. Hän oli hiljainen, tasapuolinen maanviljelijä ja rauhallinen isänmaan ystävä, joka pitkät vuosikymmenet uskollisena kulki suojeluskuntapuku päällään ja seisoi kunniavartiossa sankarihaudoilla. Toisen poikansa sai hän myöhemmin saattaa Koipikankaan sankarihautaan.

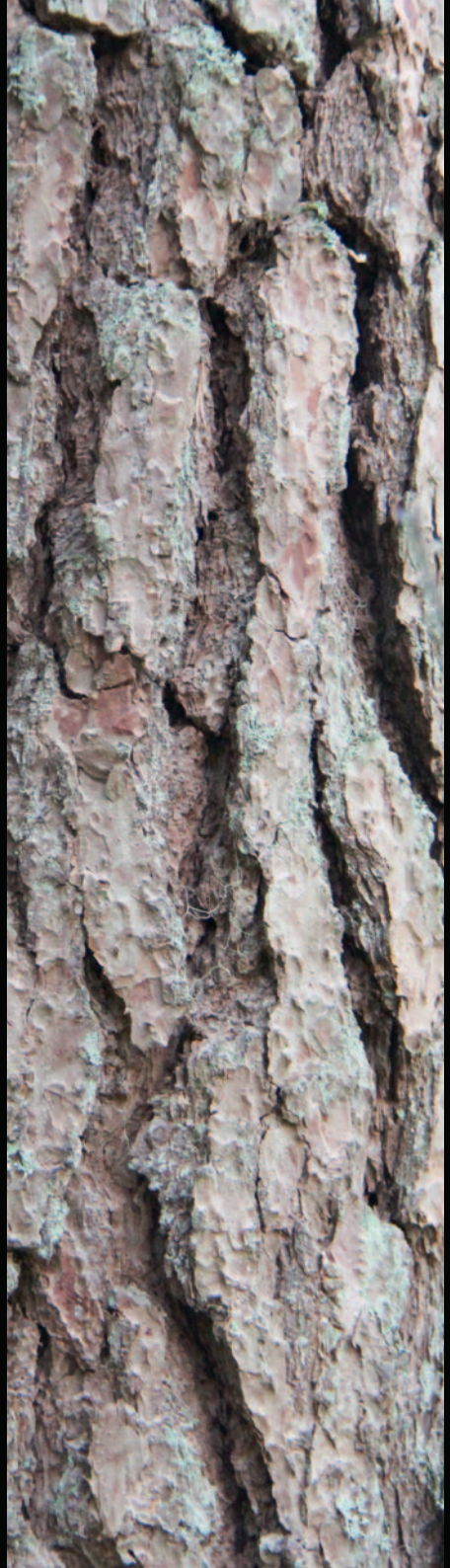
Vapaussodan jälkeinen kevät ja kesä. Nälänhätä oli paikkakunnalla kova. Pettua syötiin harva se asumuksessa, varsinkin työläiskodeissa. Männistönmäeltä ja Sahankylältä tuli joka aamu koululapsia kouluun mennessään. Heillä oli nälkä. Äiti antoi aina ruokaa, mitä oli antaa. Ihmettelin vieressä pikku-Kaisaa, joka söi keväiset kopsukuoriset perunatkin kuorineen. Pienelle Einopojalle äiti antoi ruisvelliä, ja poika tuli niin sairaaksi, että huusi ja pyöritti itseään nurmikolla. Selvisihän hän siitä kuitenkin. Heinätöissä Kulmalan Kalle ja Peltosen Heikki tulivat sairaiksi syötyään oikeaa leipää. Niin kauan he olivat pettua syöneet. Heidän jalkansa olivat ajetuksissa, ja niitä he pitivät vesihauteessa. Tilda tuli pyytämään, saako

hän laasta riihen hirrenraot leipätaikinaansa. Isä sanoi, ettei siellä ole kuin pölyä, mutta nurkassa on kasa herneen varsia ja herneitä, ota ne.

Äiti oli jakanut ruoka-aineet niin, että viimeisenä päivänä ennen uutista ei itselläkään enää ollut leipää. Kyllä me lapset leikimme silloinkin, ja muistiin on jäänyt vain kesän aurinkoa. Sahankylän lapsilta vaihdettiin joskus leipäpalalla pettuleipää maistiaiseksi. Halukkaita vaihtajia kyllä oli, mutta äiti ei kai antanut vapaasti kauppaa käydä. Pettuleipää maisteltiin, imelääkin siinä oli, mutta lopulta syljettiin se suusta pois.

Sittenhän seurasikin toistakymmentä rauhan vuotta. Pikkupitäjässä elettiin naapureina sovussa ja ymmärryksessä. Tavattiin useimmiten ihmiset ihmisinä, mutta poliittisissa ja yhteiskunnallisissa kysymyksissä oltiin vähintään kahdessa täysin eri leirissä.

Yhdistys- ja harrastustoimintakin oli täysin eristäytynyttä. Nuoristakin toiset kävivät

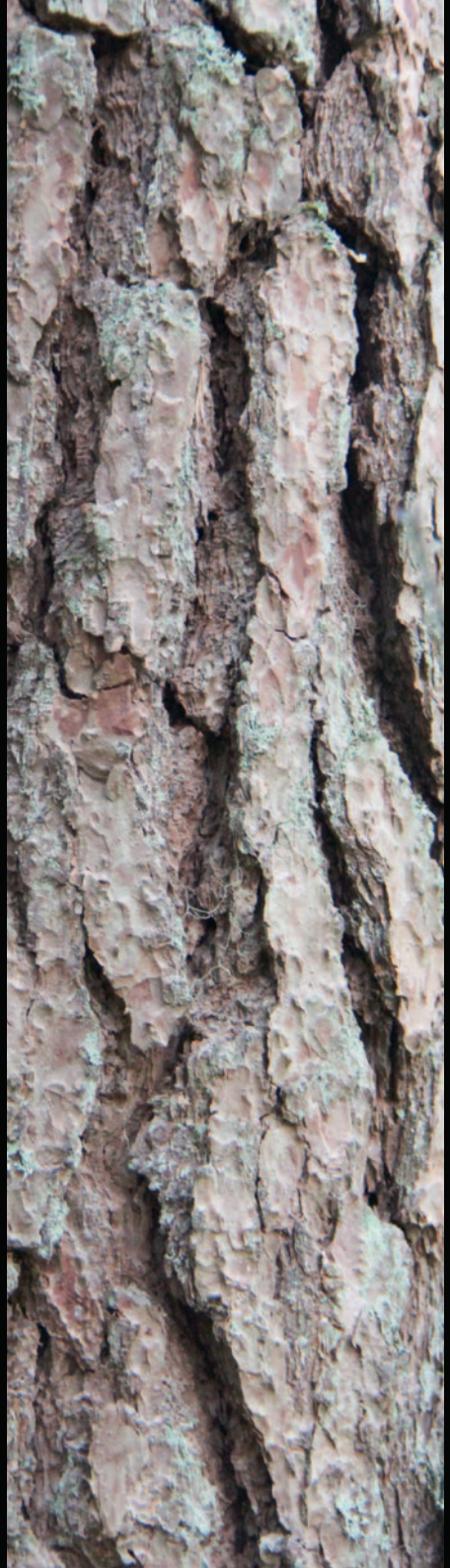
nuorisoseurantalolla, nuorisoseuran, suojeluskunnan ym. juhlissa. Toiset kävivät työväentalolla. Kaikilla taloilla oli vireä ja runsas toiminta. Saattoi tapahtua, että saman kylän nuoret, jotka olivat yhdessä koulunsa käyneet ja lapsena leikkineet, eivät koko nuoruusaikanaan tavanneet toisiaan missään yhteisissä riennoissa ja tilaisuuksissa.

Perhejuhlat olivat kuitenkin kylän yhteisiä juhlia. Varsinkin häät olivat hauskoja. Niissä tapasi koko kylä toisensa tuttuina, iloisessa mielialassa. Esimerkiksi Mäkikylän työväentalolla oli usein häitä, joissa tanssittiin.

Myöskin Nionmäen, Koivistonmäen ja monen muun mäen kokkojuhlat olivat vapaat puoluehengestä. Kokkoa saatettiin polttaa helluntaina ja juhannuksena. Sitä vain mentiin mäelle ja huutaa huikattiin. Tiellä kulki muuta nuorisoa kuulostellen, missä päin nyt kokkoa poltettaisiin. Ääniä kuuluessa joukko aina lisääntyi, kunnes mäki oli täynnä. Kiireesti vain kokkoaineita metsäs-

tä, jotta savu näyttäisi kauemmaksikin missä ollaan. Joskus saatettiin muutamaa aikaa ennenkin levittää sanaa, että kokko palaa nyt siellä. Ei siinä mitään edeltä järjestettyä ohjelmaa ollut. Parhaat laulajat vain piiriin ja laulamaan. Niin piirileikki pyöri ja laulut vaihtelivat tunnista tuntiin. Oli oikein tunnettuja piirileikin laulajia, jotka antoivat äänensä kaikua kesäisessä illassa. Sellaisia olivat mm. Peltolan Pauli veljineen, Aholan veljekset, Veurlanderin pojat jne. Pikkutyttöä nauratti, kun isot tytöt piirissä haikeina vetivät: ”Mamma suuri, pappa suuri, molemmat he suuri. Minkälainen hulivili sinustakin tuuli...”

Kotona opetettiin jo pienenä isänmaallisia lauluja. Velipoika lauloi kotoisissa juhlissa jo ennen kuin osasi kunnolla puhuakaan : ”Olemme suomalaisia, vaikk’ oomme pienokaisia... -Laps’ Suomen ällös vaihda pois sun maatas ihanaa... -Suomi armas synnyinmaamme...” Suomalaisuusliikkeen kautta Suomen lippu koetettiin saada joka kotiin. Lipun käyttöä opeteltiin. Vanhempi polvi,

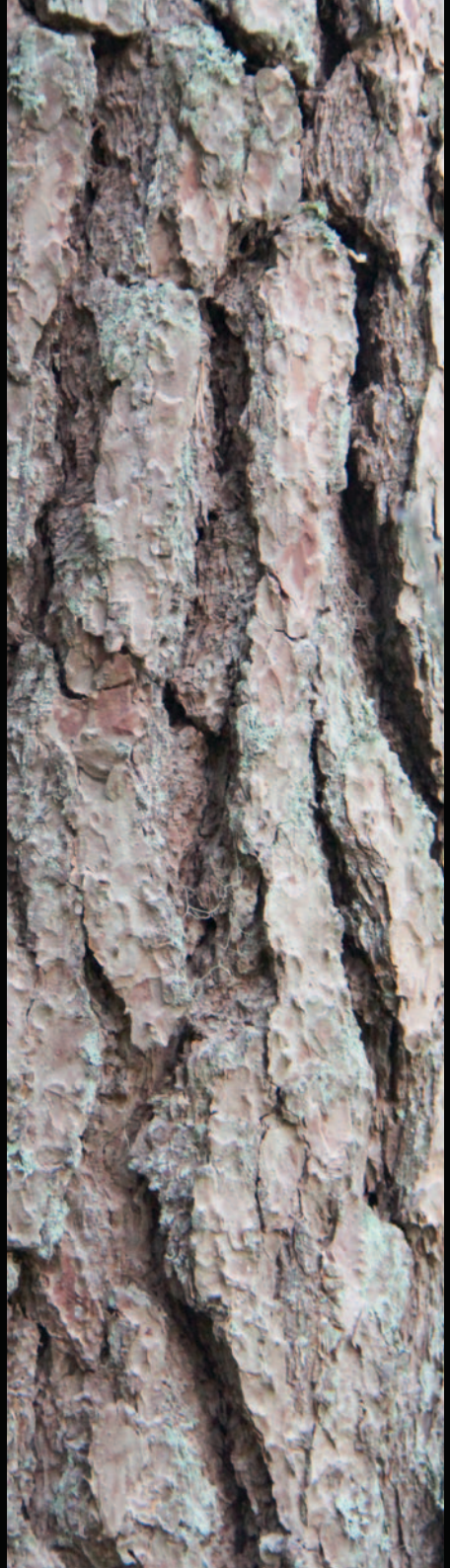

joka oli kokenut Suomen itsenäisyyden muodostumisen, eli voimakasta kansallistunteen aikaa. Tämä isänmaallinen mieliala oli nuortenkin keskuudessa hallitsevana. Nuorella maalla oli pelko itsenäisyyden kadottamisesta, ja siksi puolustustahtoa kasvatettiin ja vaalittiin. Ei siinä ollut sodan ihannoimista, eikä sitä toivottu. Nuorisoon kasvatettiin velvollisuuden henkeä tehdä työtä isänmaan hyväksi sekä vaaran tullessa viimeiseen saakka sitä puolustamaan.

Maan puolustuslaitos oli rakennettu laajalle pohjalle. Sen muodostivat varsinainen armeija sekä reservinä vapaaehtoiset suojeluskunnat. Suojeluskunnat katsottiin puolustustahdoltaan luotettaviksi. Niiden jäsenmäärät olivat verrattain isot. Sotilaskuri ja -järjestys, yhtenäinen puku ja ennen kaikkea korkea isänmaallinen henki antoi nuorille tyydytystä toimia sen riveissä. Eikä ainoastaan nuorille -joukossa olivat myös harmaahapsiset veteraanit.

Pihlajaveden Suojeluskunta oli perustettu

jo 1917. Sen aikaisissa valokuvissa ovat suojeluskunnan esikunnassa mukana ainakin Einari Luoma, Artturi Mäkinen, Verner Pakkala, Antero Sälli, Martti ja Adiel Leppälä. Koko suojeluskuntatoiminnan ajan vanhimpina mukana olivat Edvard Kallio sekä Anselm Simsiö. Kallion Edvard-isäntä saapui harjoituksiin pyöreänä, touhukkaana. Hän oli pitkäaikainen paikallispäällikkö, joukon johtaja, jonka sanaa oli toteltava, vaikka taisivat nuoremmat väliin purnatakin. Hän oli mies, jolle edustamansa asia oli elämän sisältö. Maanviljelijä Anselm Simsiö oli entinen Suomen Kaartin sotilas, jonka vanhin poika kaatui vapaussodassa ja myöhemmin toinen poika talvisodassa. Ikävuosia oli jo paljon, kun Simsiön isäntä vielä joukossa uskollisena kulki ja nuoremmillekin voimistelutemppuja näytti. Simsiöstä sanottiin, että hän oli ainoa mies, joka hyväksyttiin joka puoluepiirissä. Hän meni suojeluskunnan harjoituksista työväentalolle osuuskaupan kokoukseen ja laittoi kiväärin nurkkaan, eikä kukaan siitä pahaa sanonut. Hän oli oma itsensä.

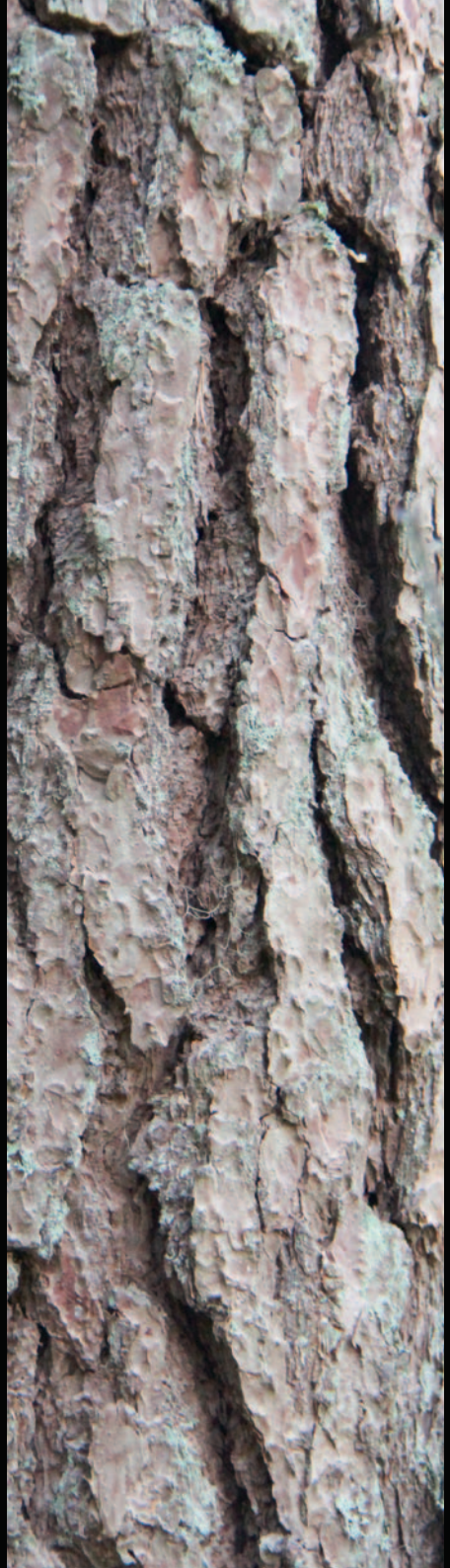

Suuri joukko tuntemiani miehiä kuului 1920–1940 välisinä vuosina suojeluskuntaan. Paikallispäällikkönä oli aluksi asemavirkailija Otto Koskela, sitten Edvard Kallio talvisotaan saakka ja sitten asemapäällikkö Huugo Puusaari. Toiminnassa oli sotilaskoulutusta ja -harjoituksia, urheilukilpailuja ja ennen kaikkea isänmaallisuutta. Nimiluetteloa minulla ei ole, mutta tietämäni ja muistini mukaan toiminnassa oli mukana mm. seuraavia: Pihlajaveden kunnia ja ylpeys, hiihtäjä Matti Raivio oli mukana. Muistan kansakouluaikoina, miten Matti Raivio hiihti joka aamu koulutiellä vastaan postia kuljettaessaan. Matti Raivio oli hiljainen, vaatimaton, mutta lujatahtoinen ja rehellinen urheilija. Kerrottiin, etteivät haastattelijat häntä helposti saavuttaneet. Hiihtäjä oli myöskin Urho Raivio ja samaa lajia Töyryn veljekset. Lapin talosta tulivat Eero, Iivari ja Viljo, Valkeajärveltä Mikko. Eino Kankimäki oli suora ja komea mies. Kutinlahdesta tuli veljessarja Yrjö, Esa ja Eelis hauskoina, toprakoina. Mukana olivat Rantakömin Eero, Martti, Onni ja Bruuno toimekkaina ja intoa täynnä. Oli Iivari ja Vill-

helm Kara. Tulivat Kotirannan Esko, Usko ja Kauko sekä Koivurannan Voitto. Kallion pojat Urho ja nuori Edvard astuivat isänsä askelissa mitä aatteeseen ja innostukseen tuli. Koivumäen Eelis oli tasaisena ja vakaana ja velipoikansa Eino vilkkaana ja liikkuvana. Eemeli Vähäkömi oli uskollinen harmaantuva yksineläjä. Kauppalan veljekset Reino ja Matti olivat aina mukana. Leppälän mäeltä saapui Olavi Leppälä. Kaiken joukon hauskuttajana oli Eino Karimo. Simsiön pojat Reino ja Urho olivat mukana. Reino Mäenpää oli, ja jos juhlissa tarvittiin soittajaa ja musikanttia, hän pystyi siihen. Kokinmäen Kalle ja Bruuno saapuivat myöskin hauskoine juttuineen, Toivo Sälli hiljaisena. Lammin Lauri oli ainakin uskollisista uskollisin. Mukana oli Viljo ja Veikko Kaijanaho, Seeti, Sulo ja Toivo Lapinmäki, Toivo Collin ja paljon, paljon muita vanhempia ja nuorempia, joita en nyt ilman nimiluetteloa muista.

Suojeluskuntien rinnalle muodostuivat Lotta-Svärd-yhdistykset. Naisjärjestön tarkoituksena oli avustaa suojeluskuntaa ja

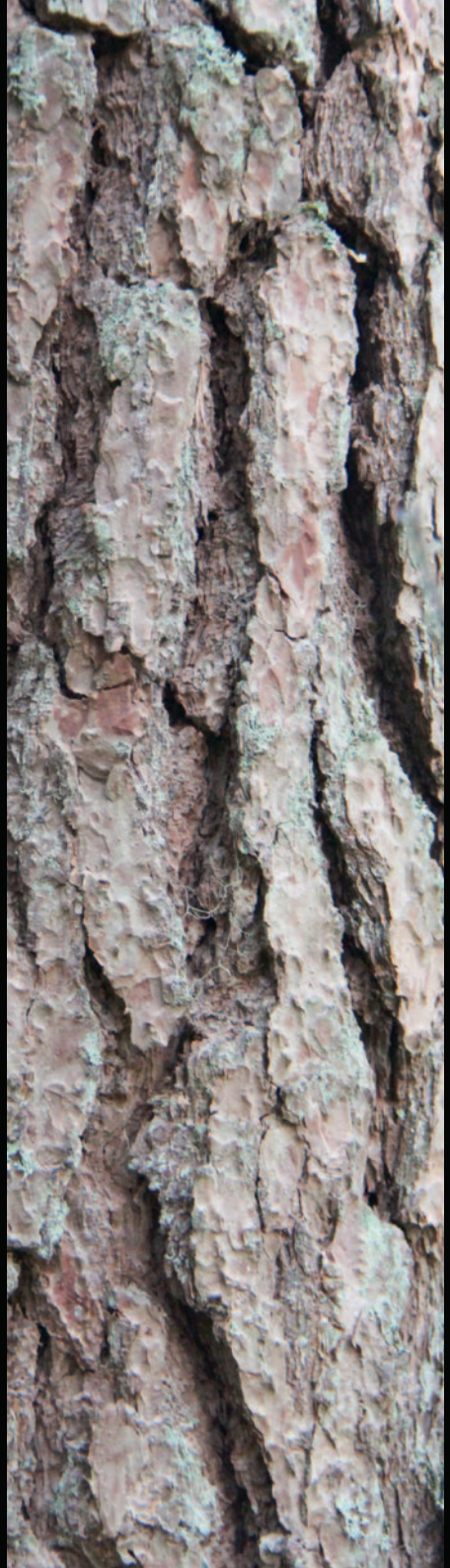
kouluttaa naisia erilaisiin kriisinajan tehtäviin. Ennen kaikkea järjestön tehtävänä oli vaalia kristillis-isänmaallista aatesuuntaa: koti, uskonto ja isänmaa. Lotta-työllä oli suuri ja keskeinen harrastusalue. Pihlajaveden Lottien historiikissa olen tarkemmin kertonut toiminnasta ja numerotietoja.

Lottien puheenjohtajana toimi pitkään Olga Pakkala ja sihteerinä Iida Vuorela - tarmokas ja aatteen läpitunkema pari. Ompeluseurat kokoontuivat vuorollaan jäsenten kotona. Lotat oli jaettu eri työjaostoihin: muonitus-, sairaus- ja lääkintä-, keräys- ja kanslia- sekä ilmavalvonta- ja viestitysjaokset. Kaikille annettiin kurssien ym. kautta tarpeellista koulutusta. Muonitusjaosto oli ehkä tutuin. Siinä opeteltiin kenttäkeittiön käyttöä, suurten joukkojen muonitusta jne. Näitä taitoja tarvittiin usein muidenkin järjestöjen suurissa muonituksissa. Isänmaallisia juhlia järjestettiin usein suojeluskunnan kanssa. Esimerkiksi itsenäisyyspäivänä oli käynti kirkossa ja sankarihaudalla. Työn täytti jonkinlainen ylevä tunnelma.

Joskus vain ihmetteli, miksi kaikki eivät voineet olla siinä mukana. Ei silloin nuorempi sukupolvi täysin käsittänyt niitä rasitteita, mitä kansalaissodan päätyttyä oli jäänyt vaikuttamaan. Samoin poissa olevat eivät usein omakohtaisesti asioista päättäneet, vaan seurasivat vanhemman polven ja puoluejohtajien antamia ohjeita. Suojeluskunnan aseellisuus vieroitti myös joitain vanhempia maanviljelijöitä.

Elämä oli vireätä, ja henkisiä harrastuksia paljon. Nuorisoseura ja maamiesseura naisjaostoineen olivat myöskin hyvin toimivia järjestöjä. Näissä harrastuksissa toiminta ja niissä toimivat henkilöt muodostivat sen ympäristön ja ajattelutavan, jossa elin. Se oli oikeistolaista, vaikka politiikasta ei puhuttu, eikä sitä suoranaisesti harrastettu.

Vasemmistolaiset toimivat omissa ryhmissään neljällä työväentalolla. Työväentaloilla oli myöskin voimakasta aate- ja harrastustoimintaa, josta en osaa tarkemmin kertoa. Heillä on omat historiakokoelmansa.

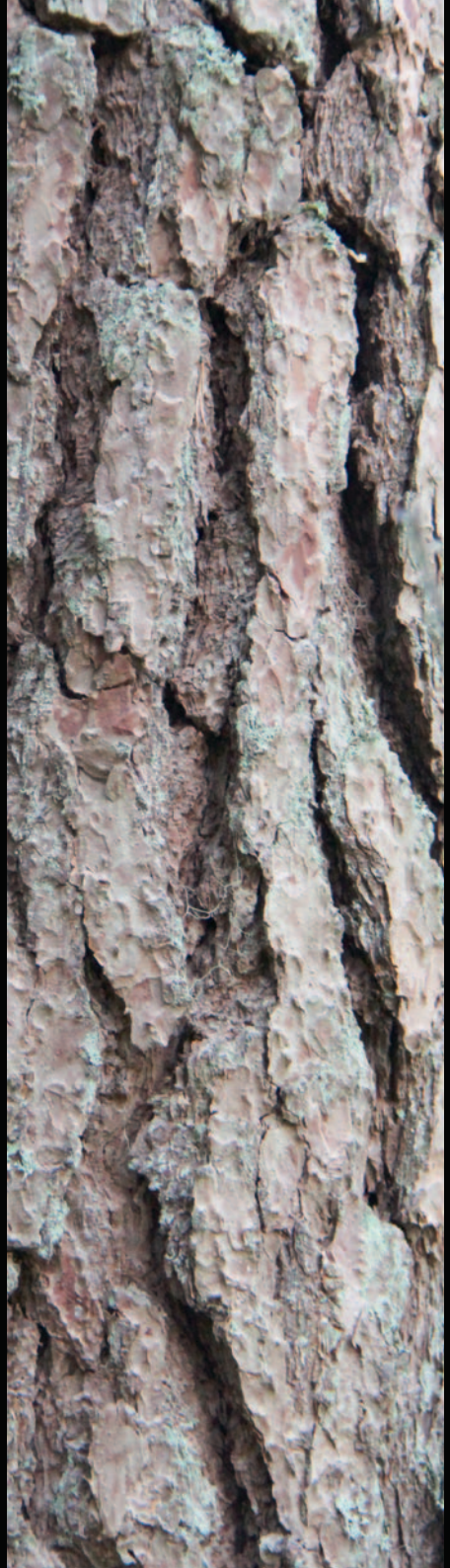

Politiikka tuli esille kunnalliselämässä. Isän työpöydälle oli kerääntynyt kunnallislautakunnan ja köyhäinhoitolautakunnan asiat kuin myös monen muun lautakunnan. Tavallaan se oli sen aikaisen hajautetun toiminnan kunnantoimisto kirjanpitoineen, tileineen. Isä oli virkatalolautakunnan puheenjohtaja ja seurakuntaharrastusten kautta muutenkin oli seurakuntakin siinä lähellä. Isää oli kirjallisten ym. kykyjensä mukaan autettava, ja siksi yhteiskunnalliset kysymykset tulivat tutuiksi. Isä oli asioissa rauhallinen, kiihkoton ja tasapuolinen. Kunnalliselämässäkin jyrkimmät mielipide-eroavaisuudet tulivat esille pääasiassa kunnanvaltuuston kokouksissa. Kaikki sujui verrattain rauhallisesti. Vaalien alla oli lehdessä jotain kirpeämpiä kirjoituksia. Isä arvasi tämän vasemmistolaisen kirjoittajan, joka henkilökohtaisesti kertoi asiattomia tietoja. Vastaantullessa isä kysyi: ”Miksi sinä viitsit niin paljon valehdella?” Vastattiin: ”Niin, kun ne käski.” ”Olet sinä huono mies, jos et osaa itse päättää, vaan kirjoitat, mitä toiset käskevät.”

Kunnallakin oli oma tehtävänsä puolustusasioissa. Kunnallislautakunnan oli laadittava ja hoidettava esimerkiksi luettelo liikekannallepanon sattuessa tarvittavien hevosten saanti. Siellä kunnan kaapissa oli luettelo määrätyistä hevosista. Hevosia eivät omistajat saaneet hukata ilman ilmoitusta. Kirjeet oli lupa avata vasta tilanteen tullessa.

Paljon onnellisia asioita 1938–39. Ulkoinen maailma ei paljon päässyt vaikuttamaan, vaikka Euroopassa oli jo pitempään ollut rauhatonta ja muutoksia. Kerran syyskesällä 1939 sattui käteen joku Euroopan tilannekatsaus, jossa selostettiin mahdollisuutta Suomenkin joutumisesta sotaan. Ajatus oli jotain uutta ja järkyttävää. Syyskesä seurattiin Euroopan tapahtumia. Ne olivat kuitenkin jossain siellä muualla.

Syyskynnöt olivat parhaillaan menossa, kun syksyisenä iltana suojeluskunnan esikunta kutsuttiin kiireesti kokoon. Sinne jäi kyntäjän aura vaolle, eikä hän tullut sitä koskaan takaisin hakemaan. Sen aikaisia

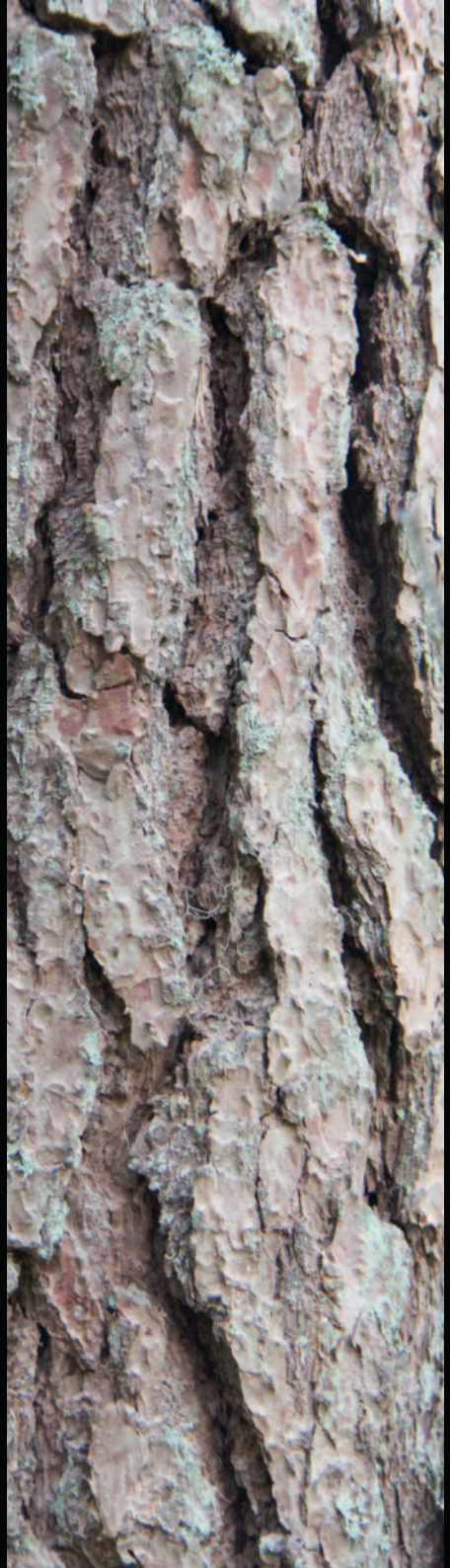

tunnelmia on joskus yritetty paperille piirtää seuraavasti: Lokakuinen lauantai-ilta oli myöhäiseksi käynyt. Työkansa oli kotoisen saunan lämmössä viikon tomut pois heittänyt. Rauhaisten kotien suojissa nukkuivat niiden asujamet. Äiti pienoistaan uneen hoiteli ja kohta kuuluikin vain rauhallinen hengitys. Yön lempeys vallitsi mailla. Kaikkeen tähän tuli äkkiarvaamaton, väkivaltainen, raaka herätys. Kuka havahtui yössä räikeänä kiirivään puhelimen soittoon. Ken heräsi akkunaan koputukseen. Asepalvelukseen kelpaavat miehet kutsuttiin aamuksi kokoon Aseman nuorisoseurantalolle. Säpsähdettiin. Elämän keskelle heitettiin jotain kylmää, uhkaavaa, jota ei vielä käsitetty. Joku purki tämän vaikean ärtyneinä sanoina viestintuojalle. Useimmat ottivat tiedon vastaan rauhallisesti. Aamulla asemalle mennessä pyöräilijät seisahtuivat vielä hetkeksi katsomaan avautuvaa kotimaisemaa. Hyvä olo häivähtää hetkiseksi mieleen. Kotiseutu, syntymämaa, uhkaako sinua taas vaara, vai miksi on liikkeelle lähdetty. Niin moni muukin on tänä aamuna tullut kokoontumis-

paikalle. Siellä on vanhoja isäntämiehiä, on suojeluskuntalaisia, on lottia. Nuoria miehiä tulee jatkuvasti. Joku suojeluskuntalainen on valvonut koko yön järjestelyjen vuoksi. Uusi tulokas saapuu aina kysyvin ilmein: onko tämä harjoitusta vai mitä? Vastassa on aina vakavia kasvoja ja äänetöntä kysyntää, jota joku leikillinen sanonta joskus valaisee. Odotetaan tietoja suojeluskunnan esikunnalta, jonka arvataan jotain tietävän. Ja sitten tuleekin jo tieto: todellinen liikekannallepano. Isänmaa sodan edessä. Valmistaudutaan tuntemattoman uhkan varalle.

Joku seuraava aamu. Nyt ovat koossa jo kaikki pitäjän kutsuntamiehet. Moni on tuonut määrätyn hevosen mukanaan. Jotain hevosta tuo vanha isä. Väkeä, liikettä, ennen näkemätöntä. Kuormia tehdään, varusteita täydennetään. Aavistus sanoo, että nyt harjoitusten aika on ohi. Nyt astuu tosi eteen ja kysyy kaikkea. 25 vuotta oli pelätty ehkä juuri tätä. Sama aika oli nuorten mieliin isketty isänmaan rakkautta, valmiustahtoa. Oli kuin olisivat nämä miehet kasvaneet ja eläneet

vain tätä tarkoitusta varten.

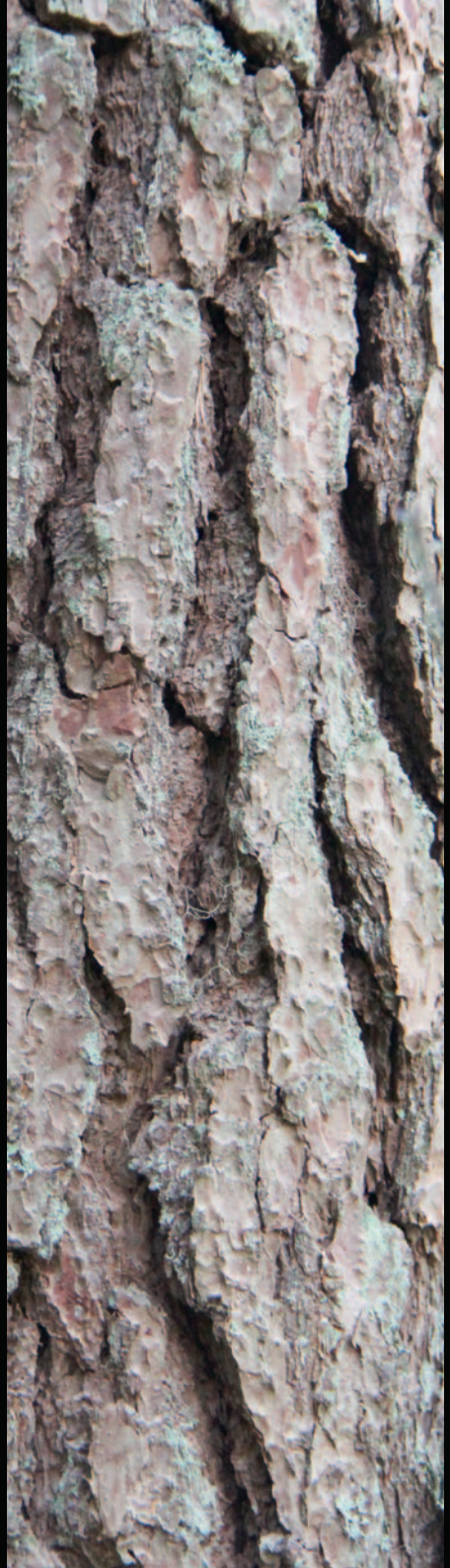
Vanha isä seisoo syrjässä. Hän aavistaa kuitenkin, mitä tuo velvollisuuden täyttäminen sisälsi. Siinä lähtisivät hänen kotipitäjänsä nuoret miehet. Siinä lähtisi ainoansa, sukunsa jatkaja, talonsa asuja - hänen nuori poikansa, jonka kulmilla vielä lapsuus- ja nuoruusajan onnelliset päivät kuulsivat, joka oli oppinut saamaan elämältä vain hyvää. Palaavatko he - palaisiko hän? Herran tahto tapahtukoon. Ja jos palaisi, omistaisiko hän enää entisen valoisan maailmankatsomuksensa? Kylmä syystuuli sai vanhan isän tärisemään. Siinä syrjässä hän seisoi yhtäkkiä niin yksin ja avuttomana.

Mutta nuoret miehet tuolla. Joskin katse oli vakaa, uhkuivat kuitenkin reipasta nuoruutta ja voimaa, vakavaa tahtoa ja rauhallisuutta. Tilanteen vakavuus peitettiin leikillä. ”Nyt sitä mennään tankkeja hakemaan, joilla sitten, kun kotia tullaan, kaikki pellot kynnetään! -Onkos niitä sellaisiakin olemassa? -Joo, Amerikassahan ne kyntävät jo peltonsa

sellaisilla koneilla.” Näillä pojilla kotikuvat olivat vielä lähellä, sen tanhuvat varmat astella. Näitä seutuja ja koko maata he tahtoivat kaikilta vaaroilta suojella. Heihin voi kotiseutu luottaa ja olla rauhallinen.

Lähtöhetki on tullut. Kellä oli viimeinen kiireinen hyvästi ja hyväntoivotus kodin ovella. Kellä viimeinen sydämellinen katse ja kädenpuristus vaimon, vanhempien, siskojen kanssa. Tuossa isä vielä hetkisen viivähtää pienoisensa luona. Viimeinen hymy, lämmin hengähdys muistoon. Jumala meitä suojatkoon, isä tulee parhaansa tekemään. Aamuhämärissä hiljaiset miehet asettuvat riviin. Nuori johtaja järjestää rivejä rauhallisesti, tinkimättä.

Liikekannallepano oli sujunut rauhallisesti jo aikaisemmin suojeluskuntien haltuun annettujen tarkasti sinetöityjen ohjeiden mukaan. Paikallispäällikkö E. Kallio oli joutunut yhdessä toisten esikunnan jäsenten kanssa alkutoimenpiteet järjestämään. Tavanomainen leikkimieli ja pieni ilkikurisuuskin sil-

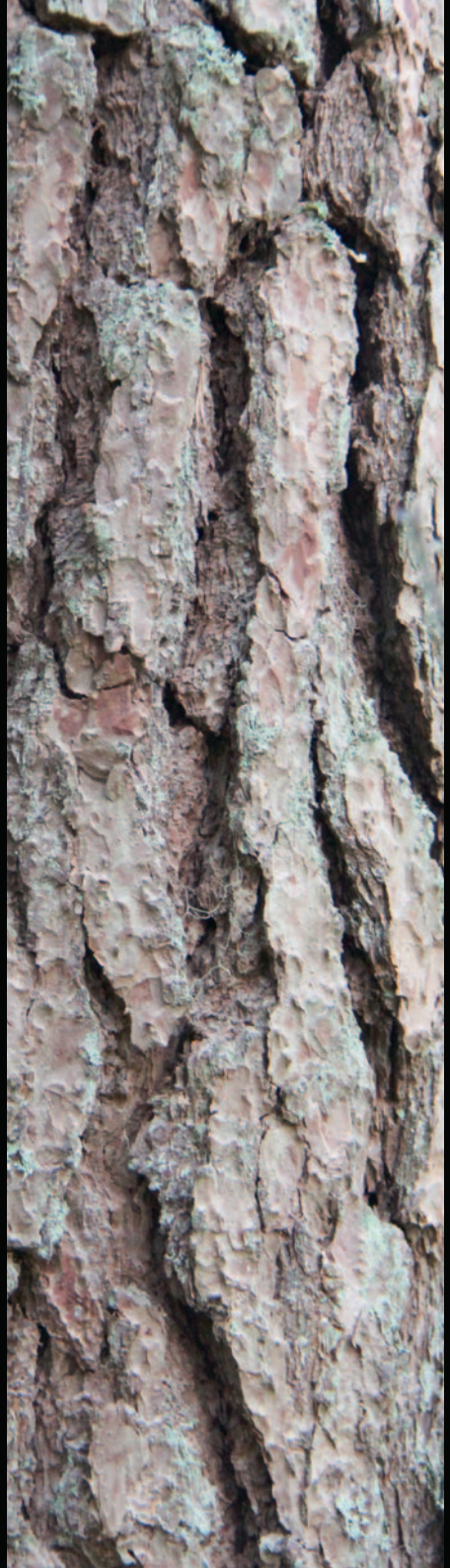
mäpielessä oli vaihtunut vakavuudeksi. Kunnallislautakunnan esimies oli saapunut hevosluetteloineen, ja hevosten vastaanotto tapahtui nuorisoseuran kentällä. Myöskin lottia oli komennettu paikalle. Heidän tehtävänsä jäi kuitenkin paikalliseen muonitukseen. Miehillä oli omat määrätyt tehtävänsä, joista naisväki komennettiin tieltä pois. Nyt tapasivat pitäjäläiset taas toisensa samaan tapahtumaketjuun kuuluvina, samoin ajattelevina. Oltiin tuntemattoman uhkan alla. Sitä oli lähdettävä torjumaan. Kukaan ei napissut eikä pannut vastaan. Mies, jota äsken oli katsottu vasemmistolaisena maanpuolustusasialle kielteisenä, vakuutti, että jos meille hyökätään, niin vaikka viimeiseen mieheen saakka vastaan pannaan: parempi on elää vaikka maakuopassa kuin alistua vieraan valtion orjaksi. Ehkei tästä sentään vielä sotaa syty.

Muutamat miehet kerkisivät vielä käydä kotona ennen lähtöä. Toisille tuotiin kotoa lisää varusteita tai käytiin vielä muuten katsomassa. Nuoret vaimot itkivät. Morsiamet

jättivät hyvästejään. Joku pari muistaakseni järjesti kuulutukset kuntoon. Veli virkkoi nuoremmalleen: ”Minä tunnen, etten palaa tältä reissulta. Kasva sinä kunnon mieheksi ja hoida kotia ja vanhempia minun puolestani.” Toinen lähtijä vakuutti: ”Varmasti palaan sieltä.” Kummankin aavistus toteutui.

170 miestä lähti varustuksineen marssimaan Keuruulle kokoontumispaikkaan. Joukon lähtiessä oli ehkä pidetty puhe, oli ehkä laulettu - kuka siihen kykeni. Pääasiassa vanhat isät ja ns. nostoväen miehet, jotka saivat vielä jäädä kotiseudulle, lähtivät ajamaan kuormastoja, luovuttamaan hevosia, polkupyöriä ym. Loput jäljelle jääneistä määrättiin vartiomiehiksi Kattilakosken, Kivipuron silloille ja muihin tärkeimpiin paikkoihin. Sinä iltana kotona olivat pääasiassa vain naiset ja lapset. Yön pimeydessä Kattilakoskelta kuului kiväärinlaukaus. Tuntui kolkolta. Laukaus oli sattunut vahingossa.

Kellastuneissa lehdissä jälleen sen hetken tunnelmaa: Pihlajavesi, huomasitko ai-

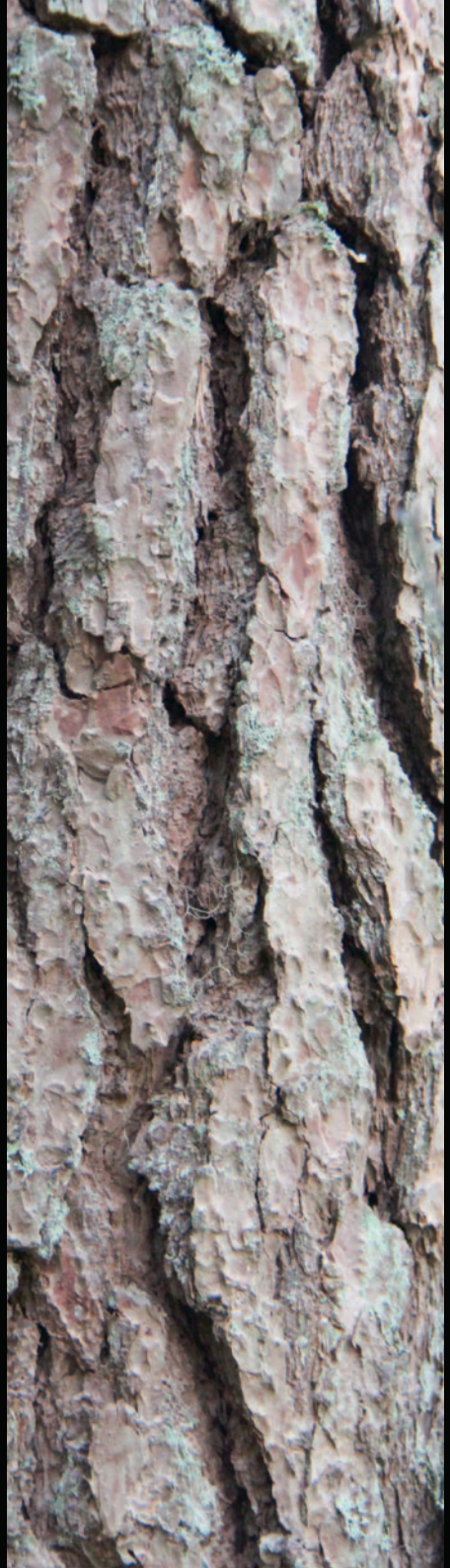

kaisemmin, kuinka uljas poikajoukko sinulla oli. Tämä joukko oli ennen hajaantunut niin moneen eri leiriin ja yhtymään, ettei sitä aikaisemmin oltu näin kokonaisena nähty. Mutta nyt kotipitäjäni: siellä meni sinun kaunein väkesi, sinun uljain voimakkain joukkosi. Kaikilla sydämessä sama tahto puolustaa tätä maata ja sen vapautta. Kaikilla sydämessä kuva rakkaasta kotipitäjästä ja omasta kodista siellä, jota ensi sijassa oli suojeltava. Jokainen mies oli jollekin rakkain tässä maailmassa.

Niin haipuu marssiva rivistö näköpiiristä kohti kovaa vastaisuutta. Siunaavat ajatukset seurasivat heitä. Jokainen mies sitten ajan tullen uljaasti isänmaan suojana seisoi ja paikkansa täytti - ja joista niin moni sankarin kohtalon tapasi.

Reino-veli kertoo kirjeessään: ” Lähdimme Keuruun asemalta joskus aamuyöstä. Minkä aikaa, en tarkalleen huomannut kelloa katsoa. Lastaustöitä tehtiin talkoilla, sillä muuksi sitä ei voi sanoa. Koskaan ennen

en ole nähnyt pataljoonan komentajan ja muitten upseerien hikipäässä miesten kanssa vääntävän kärryjä ja kantavan sylissään leipäpaketteja, mutta viime yönä sekin tapahtui. Muuten olemme täydellisiä sotilaita ja siviilimäisyys on kadonnut näin lyhyestä ajasta huolimatta. Kukaan ei valittele, eikä voivottele, vaan kaikki ovat hiljaisuudessa mielessään valmistautuneet pahimpaan. En tosiaan ole kuullut yhtään sinnepäin viittaavaa sanaa, vaan päinvastoin. Jos ruvettaisiin kiteyttämään sellaista otsikkoa, mikä parhaiten kuvaisi tässä yksikössä sotilaitten mielialaa olisi se: Jos sitä ei voi välttää, niin me teemme tehtävämme. Älkää surko mitään, sillä se ei mitään hyödytä. ... Niin me olemme nyt täällä hyvässä hoidossa majoittuneina. Koko ajan myös on meillä ollut radio käytettävissä, joten uutiset on kuunneltu tarkkaan. Mitenkähän nyt sitten käynee, sitähän ei vielä kyetä päättelemään. Rauhalliseen ratkaisuun on vielä suuret mahdollisuudet. ... Tämän seudun väki on meille hyvin ystävällistä ja vieraanvaraista...”

”Meillä on täällä sellainen itsepintainen huhu, että lähiaikoina ainakin osa meistä kotiutetaan. sehän tällä havaa tuntuu luonnolliselta, koska me näytämme voittaneen tämän hermosodan.”

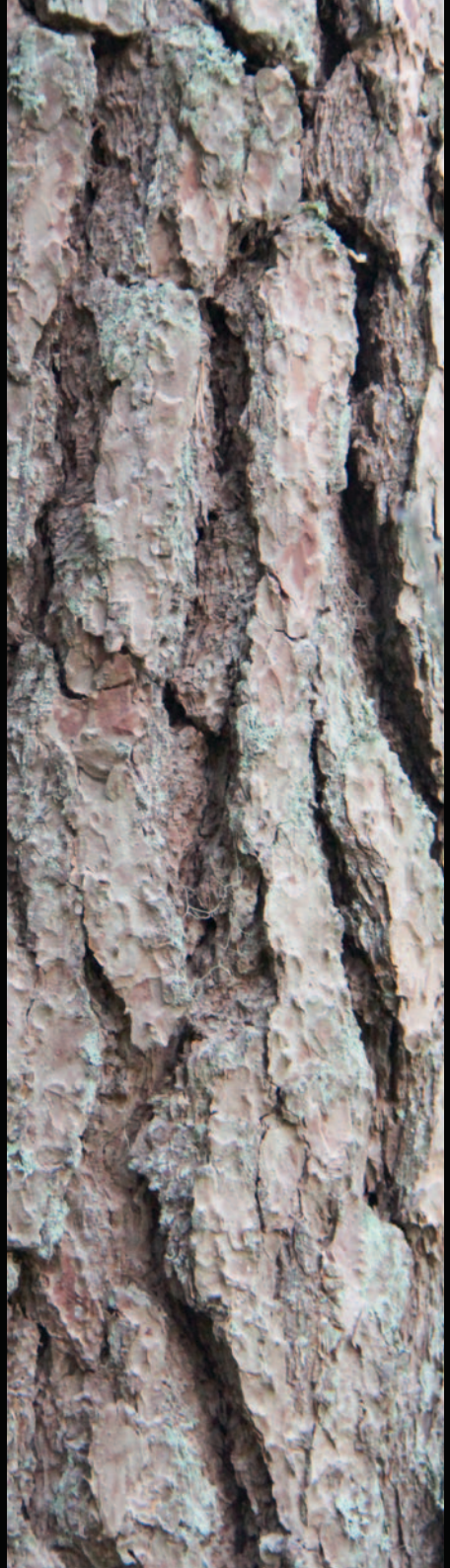
”...Isä kai siellä raitinsuussa tekee nyt oikein olan takaa. Kyllä sekin on yksi sisun näyte. Mutta niinhän sitä pitää niin sodassa että rauhantoimissa ... Samaa sitkeyttä se on Suomi näyttänyt tällä kertaa koko maailmalle.”

”30.11. Rakkaat omaiset. Pistän tässä pienen lapun teille tervehdykseksi. Olkaa levollisia kuten mekin täällä. Jumala on meitä, Teitä ja rakasta isänmaatamme suojeleva. Tahi jos ei, on sekin Hänen sallimuksensa, luottakaamme häneen. Me teemme velvollisuutemme iloisin mielin ja jos kaadumme, olemme kaatuneet Teidän ja kotimme puolesta. Olkoot Kaitselmus Teille tukenanne. Teidän Reino.”

”7.12. Terveisiä näin matkan varrelta.

Hyvin jaksetaan. Tapellaan reilusti ja rys-sää kaatuu kovasti. Tämä tuntuu teistä ehkä raa'alta, mutta sehän on nyt meidän työm-me, elinehtomme. Sekä meidän että koko Suomen kansan. - Olemme vain marssimat-kalla ja jatkamme eteenpäin. Olkaa vain rau-hallisina siellä. Meillä ei ole komppaniassa yhtään kaatunutta, vain muutama lievästi haavoittunut, vaikka 4 ja 5 p:vää vasten yön komppaniamme oli etulinjassa ja vihollinen hyökkäsi kovasti menettäen itse miehiään ja m.m. 2 hyökkäysvaunua kohdallemme. Siis näkemiin."

Martin kirjenipusta löytyy samalta ajalta: "... Me ollaan pieni kansa, mutta meillä täy-tyy olla samat oikeudet kuin suurilla ja mah-tavillakin maailmassa. Korkeimmankäsi voi kaikki hyväksi kääntää, sitä Häneltä kaikki yhdessä rukoilemme. ...Ei kukaan täällä olija tunne pienintäkään pelkoa, vaikka oltaisiin-kin ensimmäisenä tulessa, sillä onhan asia oikea, jonka puolesta kuollaan, jos kohtalo sen niin sallii. ... Sitten vasta tulen täältä tyy-tyväisenä pois, kun tuo naapuri tuolla rajan

takana antaa selvät takeet siitä, että rauha säilyy ja kaikki uhkaukset ja vaatimukset on pois. ... Luotan siihen, että totuus ja oikeus lopulta voittavat. ... Suokoot Korkein, että tästä hyvin selvitään. Herra teitä varjelkoon ja suojelkoon.”

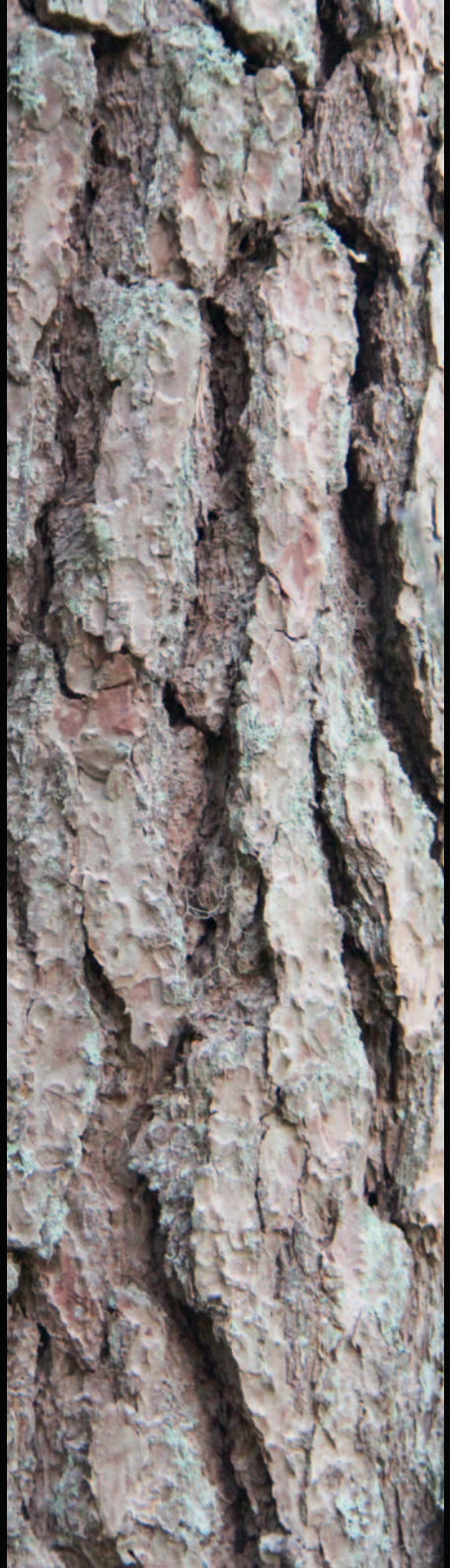
Asevelvollisuuttaan suorittava Eino Järvenpää muiden muassa tiedottaa kotiinsa lokakuun alkupäivinä: ”Rakkaat vanhemmat . Nyt olemme täällä rajamailla maastossa. Siis asia on niin, että olemme maamme loukkaamattomuutta turvaamassa. Täytyyhän meidän täällä olevien valvoa, että te siellä kotona saisitte rauhassa olla. Rukoilkaamme Jumalaa, ettei maamme hukkuisi verivirtoihin. ... Saa nähdä kuinka selviää, mutta Jumala on meidän puolellamme, että oikeus kerran voittaa. Se on meidän sotilaiden varma päätös, emmekä me siitä luovu ei millään. Älkää olko levottomia minun tähteni, sillä jos Herran tahto on, että minun on kalleimpani uhrattava niin sen teen Jumalan, teidän ja tämän rakkaan isänmaamme edestä. Asia ei ole väärä, jonka puolesta täällä olemme.

... Kyllä muistan joka ilta ristiä käteni ja rukoilla omalla heikolla tavallani Taivaan Herraa, että hän vielä kaiken hyväksi kääntää, ja teidän kaikkien puolesta, jotka siellä kotona ja kotiseudulla olette.”

Kenttäposti toimi hyvin. Kirjeet kulkivat kotien ja aseisiin kutsuttujen välillä. Omat miehemme olivat melkein kaikki JR 2/21. Ensimmäinen toiminta-alue oli Kiviniemi. Kuukausi oli kulunut jännittyneessä odotuksessa - miksi tilanne kehittyy. Sotilaat kyntivät sakkolalaisten syyskyntöjä ym.

Neuvottelut maiden välillä katkesivat ja Pihlajaveden pojatkin saivat tulikasteensa Kiviniemessä, jonka sillan räjäytyksessä muiden muassa olivat mukana. Joukko-osasto vetäytyi Taipaleelle päin. Eräs sotilas kertoi, miten muutamat pojat pelkäsivät sodan sytyttyä, mutta vääpeli Reino lohdutti, että älkää pojat pelätkö, jos kaadutaan, niin taivaassahan meidän koti on.

Komppania oli ollut jo etulinjoissa use-

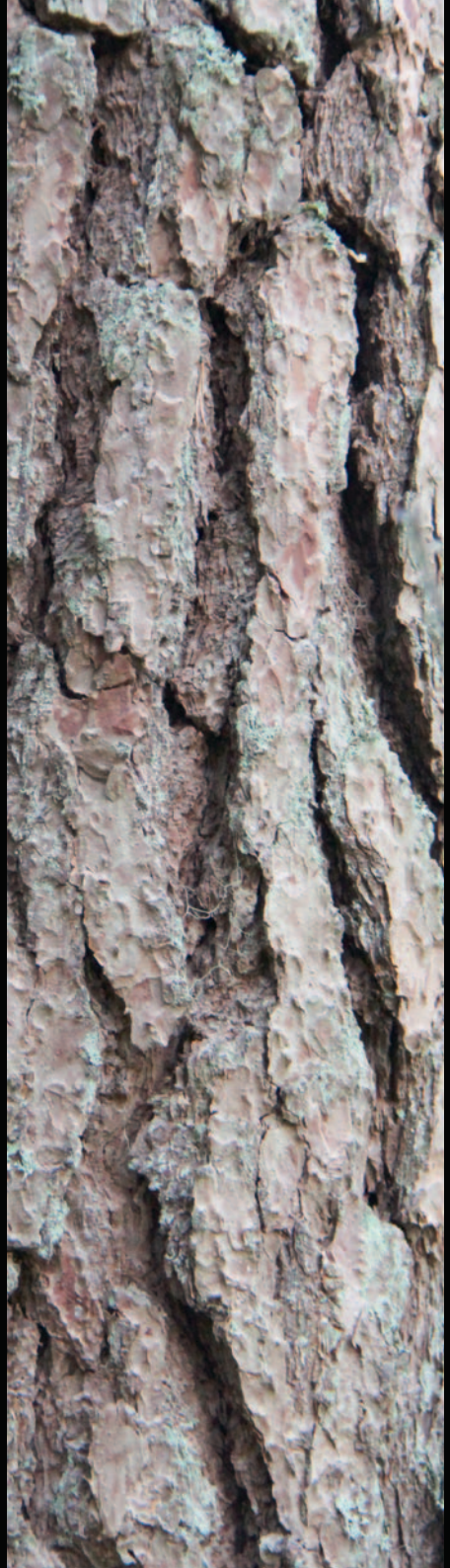
amman päivää, kun joulukuun 9. päivänä huoltojoukko majoittui Vilakkalankylään. Vihollisen tykistö oli ampunut kuormastoja koko matkan. Haja-ammuntaa oli nytkin ympäristössä. Samaan paikkaan majoittui myöskin 7. komppanian huoltojoukko. Reino Mäenpää ja Onni Koskela peittelivät ja maastosivat kuormastot. Kenttäkeittiöllä olivat Tenho Krans, Onni Ilmoniemi, Toivo Simonen ym. Aamuyöstä yritettiin viedä ruokaa etulinjoihin, mutta ammunta oli niin kovaa, etteivät miehet voineet nousta haudoistaan ottamaan sitä.

Huoltomiehet neuvottelivat, että voidaanko majoittua päiväksi rakennukseen, vai onko mentävä metsään. Sielläkin lenti puiden oksia ym, joten päätettiin jäädä seinien suojaan. Mäenpää oli sanonut, että jos kuolema on tullakseen, se etsii mistä vain. Päivän valjettua oli kaiken oltava hiljaa. Asetuttiin nukkumaan: toiset lattialle, toiset sänkyihin. Vääpelikin oli heittäytynyt sänkyyn, mutta noussut vielä sen reunalle istumaan ja hyräillyt jotain laulua. Kului ehkä kym-

menen minuuttia. Kello tikitti 9.50. Silloin kuului humahdus. Pimeyttä. Ajattomuutta. Taivaalle kohoavat tulenliekit. Sinne liekkeihin sammui seitsemän nuoren miehen elämä ja riutui tulenruokana maallinen tomumaja. Tykistön keskitys oli osunut taloon. Onni Koskela kertoi, että hän heräsi ja näki ympärillä vain kirkasta. Hän vilkaisi näkyykö tovereita. Hän ei nähnyt ketään. Hän aikoi hypätä pystyyn, mutta jalkoja ei ollutkaan. Hän veti käsillään itsensä palavan talon akkunasta ulos, jonka seinustalta toiset vetivät kauemmaksi. Molemmat jalat jäivät sinne. Ilmoniemeltä oli haljennut jalkaterä.

Etulinjoihin tuli huoltojoukon tuhoutumisesta tieto vasta parin päivän kuluttua tyrmistyttävänä. Koska tapaus oli ensimmäisiä, kerrottiin siitä laajalla alalla Kannaksella, vaikka nämä keski-suomalaiset silloin vielä olivat siellä tuntemattomia joukkoja.

Myöskin lottia oli komennuksella sota-alueella. Raune Kauppala oli lääkintälottana omien joukkojen mukana. Kuulimme eräänä

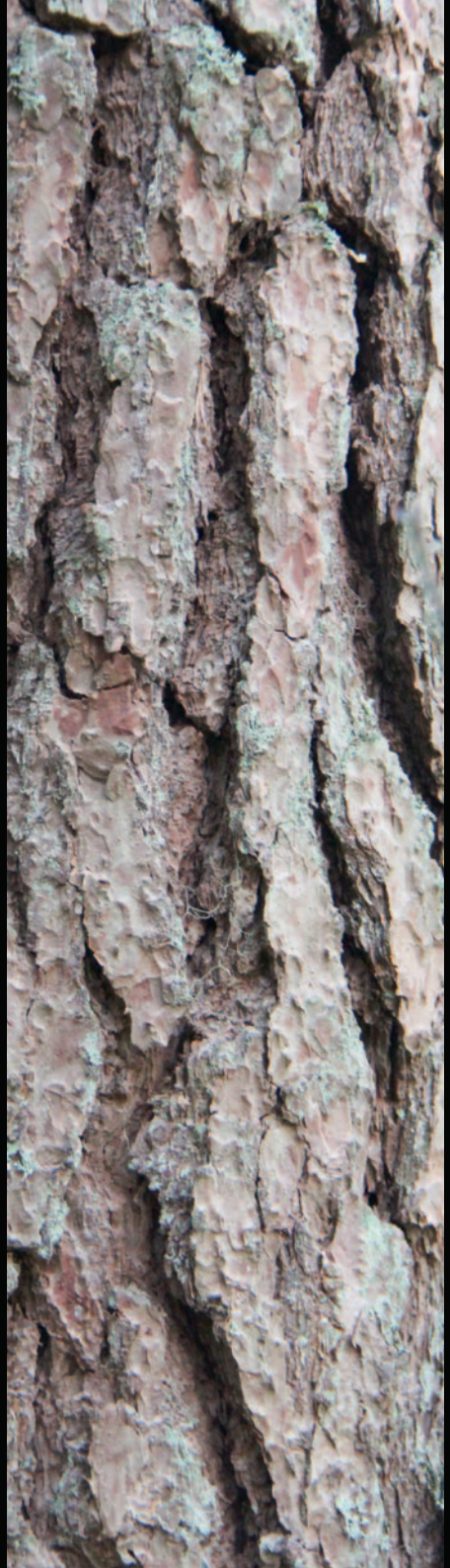
joulukuisena päivänä, että hän oli saapunut lomalle. Riensimme tiedustamaan rintamakuulumisia. Raune kertoi kertomasta päästyäänkin. Hän puhui paljon, mutta niin, ettei kuulija tullut ollenkaan selville mitä kuulumiset sisälsivät. Onko tuo Raune menettänyt hermonsa siellä? Raune-parka oli tullessaan kuullut kotikylän miesten surullisen kohtalon, mutta ei halunnut vielä asiasta kertoa ennen kuin siitä tulee virallinen tieto.

Niinpä sitten saapui Martin kirje: ”Kuule, nyt sinulla ei enää ole Reino-veljeä. Hän kaatui 10.12. ranaatin räjähtäessä aivan vieressä. Niin oli Herran tahto. Reino on siellä, missä on ikuinen rauha, jossa on poissa maiset vaivat. ... Näyttää siltä kuin Kohtalo määräisi nämä meidänkin päivät täällä. Ei tiedä koskaan, koska on viimeinen hetki, kun taas voi säilyä aivan mahdottomilta näyttävissäkin paikoissa. Näyttää siltä kuin olisi määrätty jokaisen kohtalo jo edeltäpäin. ... Rukoilen lakkaamatta teidän ja kaikkien puolesta.” -Elämäni raskaimpia askeleita oli viedä tie-

toa kotiin Reinon ja hänen tovereidensa kohtalosta.

Kirjeet kulkivat. Tietoja saapui. Taistelut kiihtyivät. Kaatui kotikylän miehiä. Jokaisessa kodissa odotettiin pelolla, milloin olisi vuoro kuolinviestintuojalla avata ovi. Suojeluskunnan paikallispäällikönä oli nyt H. Puusaari. Hänen raskaana tehtävänään oli suruviestien eteenpäin vienti. Rovasti E. Borgin kanssa he tätä tehtävää joutuivat täyttämään tukien ja lohduttaen omaisia voimiensa mukaan.

Kirjeniput kotona lisääntyivät. Kaikissa kuvastui varmuus ja rauhallisuus: meihin voitte luottaa. ... Muistamme teitä kaikkia siellä ja rukoilemme puolestanne. ... Jumalan rauha rinnassani lähden taas sinne, missä tapahtumat ovat meille tuntemattomat. ... Jos kaadun, älkää surko minua, olen iloinen, jos voin teille vapaan isänmaan lunastaa... Se sydämen sisin paljastui rakkaille kuolema joka hetki silmien edessä. Yhdenkin talvisodan

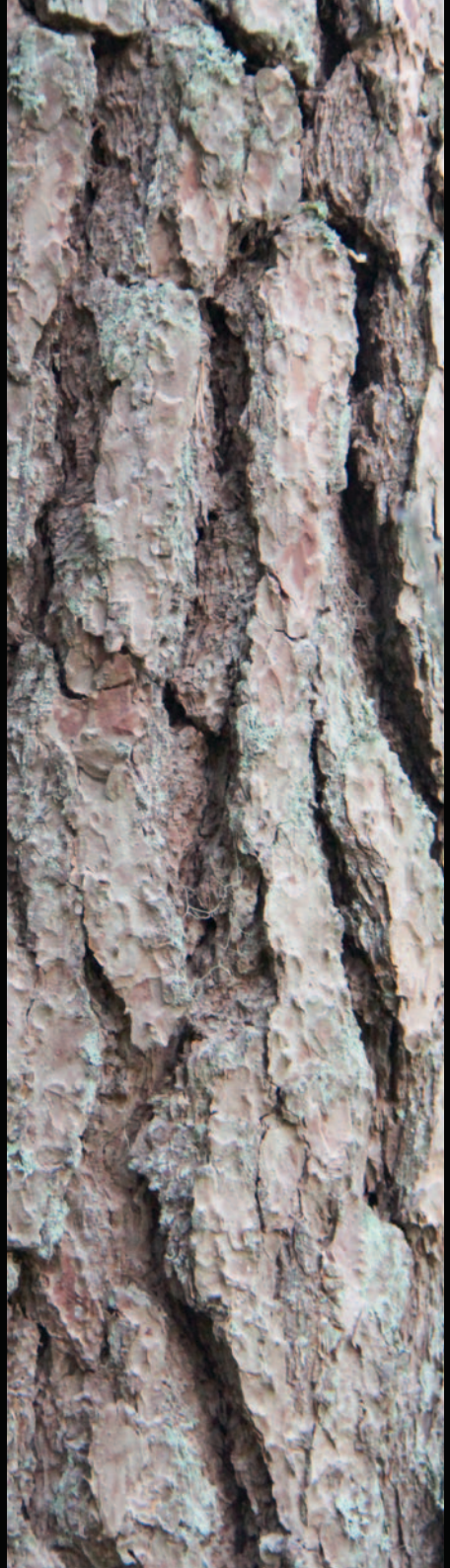

rintamamiehen kirjenippu painettuna olisi nykyajan ihmiselle sopivaa luettavaa kuin itsenäisyystahdon raamattuna. Näitä raamattuja tulisi monta. Ei jokainen mies kerinnyt edes kotiin kirjoittamaan, kun tuli jo matkan pää. Niinpä rovasti virkkoi sunnuntaiaamuna vanhalle suntiolle, että nyt se sitten oli teidänkin Nestorin vuoro lähteä. ”Minne se sitten on lähtenyt?” Isä ei vielä tiennyt poikansa kaatumisesta. ”Oli se hyvä, että kerkisi kirjoittaa. -Mitä se kirjoitti? -Se kirjoitti, että terveisiä.”

Karjalan väestö oli joutunut lähtemään kotiseudultaan. Samoin liikepaikkojen ja kaupunkien väestöä hakeutui turvallisille maaseuduille. Sotilaat usein ohjasivat siellä oleskelupaikkojensa ihmisiä vastaavasti kotiseuduilleen. Niinpä Pihlajavesikin alkoi olla vierasta väkeä täynnä. Siirtoväkitoimistot toimivat. Tilapäismajoituksia järjestettiin. Karjavaunuja purettiin, vaikka suurin osa niistä lähetettiinkin edelleen teurastamoihin. Oli pimennykset. Viholliskoneet alkoivat liikkua ja lentää.

Ensimmäiset vainajat arkuissaan saapuivat kotiin. Sotilaspiirin kautta tuli ilmoitus, että se seitsemän miehen yhteiskirstu siunataan Sakkolaan. Katri-sisko kävi toimeen: pojat on saatava kotiseurakunnan hautausmaahan siunattavaksi. Hän meni suojeluskunnan esikuntaan, hän soitti sotilaspiiriin, hän soitti kaikkiin mahdollisiin paikkoihin. Vihdoin sotilaspiiristä oli ehkä vähän tuskastuttu ja vastattu, että annetaan määräys arkun lähettämisestä Pihlajavedelle. Jouluaattoiltana tuli soitto, että ruumisjuna saapuu Keuruulle, ja vainajat siirretään siitä Keuruun vanhaan kirkkoon. -Mikä selittämätön tunne, että pojat jouluyön lepäisivät kotiseudun kirkon turvissa.

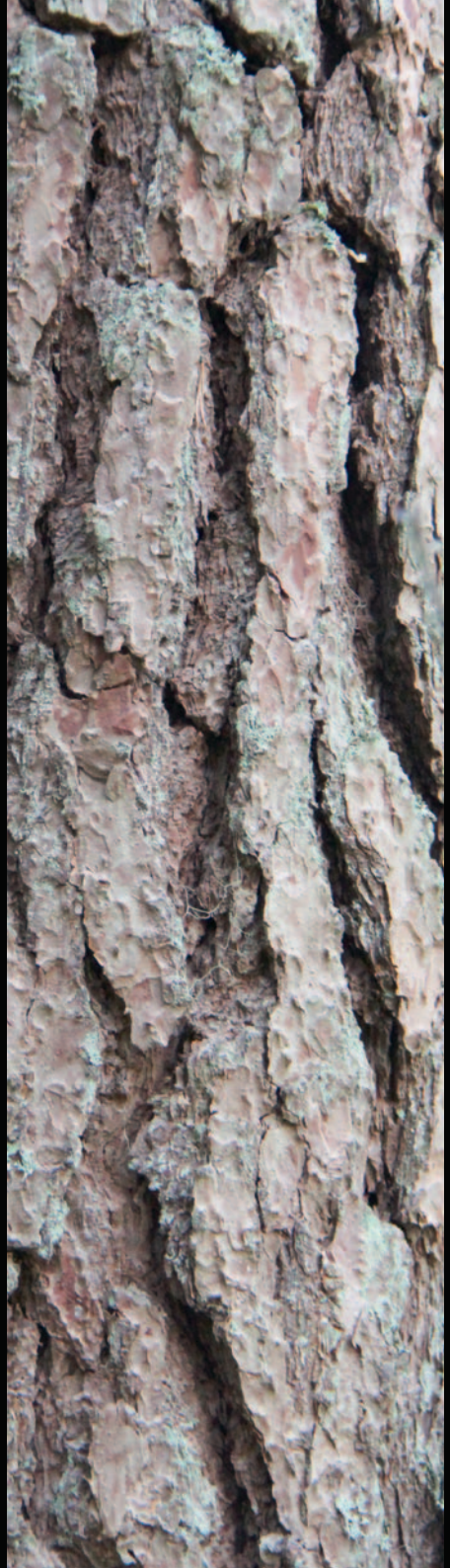
Tammikuussa kirpeä pakkanen sunnuntai-iltana Koipikankaan hautausmaalla, jossa avattuna yhteishauta 24 Pihlajaveden nuorelle miehelle. Siellä lepäävät naapuruston pojat rinnakkain. Siellä on yksi arkku, jossa on seitsemästä miehestä jäljellä vain tuhkaa. Laatikko oli päältäkin nokinen. Sitä ei ollut lupa avata. Äiti sen omin kappelissa val-

koisella vaatteella verhosi - verhosi ainoan poikansa ja hänen tovereidensa viimeisen majan valkoiseksi. Äiti lauloi vielä hautauksessa kuorossa voimakkaasti, kirkkain äänin. -Matti, ... maasta olet sinä tullut ..., Esa, ... maasta olet sinä tullut ..., Eino, ... maasta olet sinä ..., Reino, ... maasta olet ... luettelo jatkuu arkkurivistöä. Ei kuulu muuta kuin jalkojen kopistuksia pakkasillassa. Ollaan vaiti. Lasketaan havuseppeleet. Ensimmäiset neljä miestä ovat saapuneet lomalle sieltä kuoleman kentiltä. He seisovat tovereilleen kunniavartiona. Suru kulkee hiljaisena, järkyttävänä. Kotiseutu tietää, että sen pojat ovat rehellisesti ja vilpittömästi velvollisuutensa täyttäneet. Se luottaa edelleen rajalla oleviin toivoen sodan pikaista loppua. Sankarihauta oli luotu kappelin eteen, jossa sillä olisi hyvä tila. Sen laajenemista ei osattu kuvitella. Illan hämyssä viholliskoneet lentävät hautausmaan yli. ”Hajaantukaa!” kuuluu kehotus. Ihmiset hajaantuvat rauhallisesti, kuka kotitanhuilleen, kuka yhteiseen sankareiden muistojuhlaan nuorisoseurantalolle.

Sankarihaudalta oli poissa mm. nuori morsian, joka syksyllä oli ollut toisella paikkakunnalla koulussa. Silloin hän oli kiiruhtanut kotiin tapaamaan lähteviä, jotka olivat kuitenkin jo kerinneet mennä kohti rajaa. Nuori lotta ilmoittautui palvelukseen viestitykseen päämääränään tavoittaa oman pitäjän joukko-osasto. Työpaikkana oli Viipuri. Sieltä oli anomus päästä juuri keskisuomalaisten keskuuteen, kun tuli tieto sulhasen kaatumisesta. Nyt ei ollut väliä missä palvelustaan suoritti. Viipuria pommitettiin. Lotta istui työpaikallaan menemättä pommisuojaan ja näki ympäriltään suurimman osan Viipuria tuhoutuvan. Kaikki oli yhtenä savuna ja tulimerenä. Kaikki sortui ympäriltä, mutta se pieni rakennus, jossa tämä joukko työskenteli, säilyi vahingoittumattomana. Ei lotta saanut lomaa hautaukseen saapuakseen. Keväällä nuori morsian sitten hiljaa yksikseen jonain iltana käveli niitä peltoja siellä kotikylällä, siveli hiljaa vanhan rakennuksen nurkkapieliä ja taputti hevosta laitumella. Se oli sota-ajan morsiamen hyvästijättö nuoruuden unelmille.

Neljä ensimmäistä lomalaista: Marttimieheni, Eino Vehmas ja kaksi muuta toivat kuin tervehdyksen kotirintamalle, että sodastakin voi joku hengissä pelastua, vaikka seuraavan sankarihautauksen tullessa he kuuluivat itse jo siihen joukkoon.

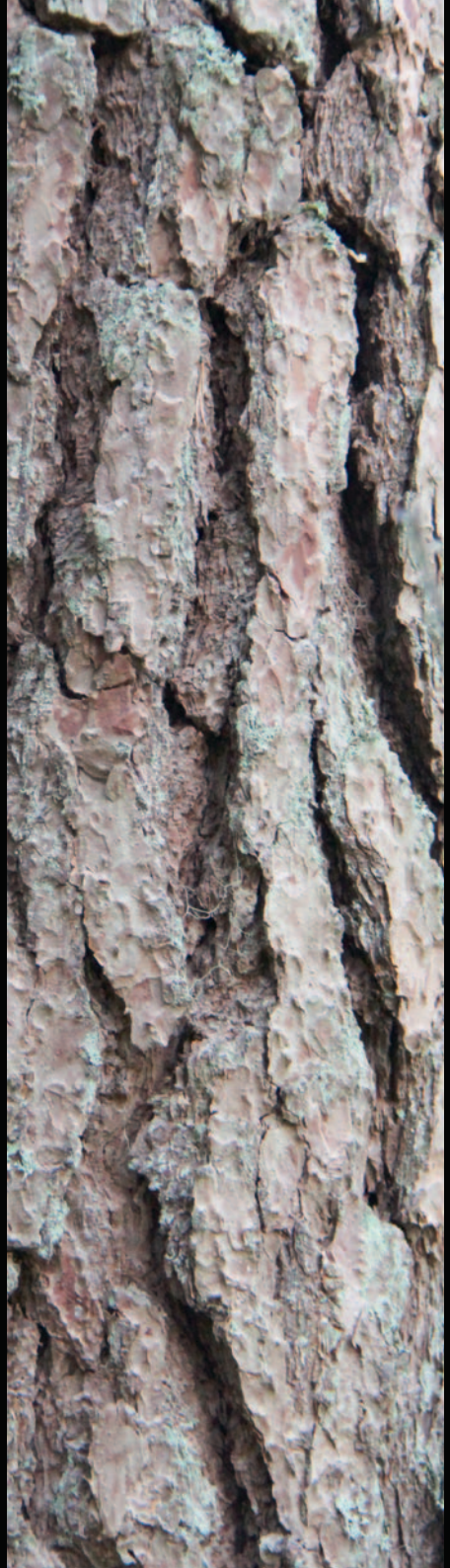
Toisena arkipäivänä nuoripari seisoi pienellä haudalla ja laskivat vielä yhdessä punaisten tulppaanien kanssa hautaan onnellisen nuoruutensa, onnelliset rauhan ajat ja onnelliset haaveensa. Isä lähti rintamalle mielessä kuva pienestä enkelistä, joka on edeltä valmistamassa sijaa, tulipa muutto millä hetkellä tahansa.

Jälleen kirjeissä kerrotaan: ”Meitä on vaunu täynnä lomalta palaavia miehiä. Jokaisella on vakavan näköinen ilme kasvoillaan, mutta mieliala on valoisan rohkea. ... Kun katselin siellä sankarihaudalla sitä hautajaisyleisöä, niin tuli mieleeni, että heidän edestään kannattaa tehdä ja uhrata vaikka kaikkensa, sillä heidän joukossa oli vanhoja ja lapsia, jotka antoivat uskoa elämään... Kaikki kotoiset

maisemat, hanget ja yksityiset puut ja kaikki mitä siellä on, kulkee mielessäni kuin peilikuvana. Ne ovat osaltaan antamassa lisää uskoa ja voimaa, vaikka suurin voimanlähde on Jumala, jonka turvissa en tunne pelkoa lainkaan.”

Joka kirjeessä oli luettelo kaatuneista. Kyllä kotirintamakin rukoili. Jos missään, niin täällä valvottiin ja kuunneltiin pakkasen pauketta sekä muistettiin poikia, jotka siellä pakkasessa oivat. Koetettiin lähettää lämmintä vaatetta ja ruokapaketteja. Kuinka monen vanhenevan isän ja äidin voimat riutuivat niinä valvottuina öinä ja hätähuutoina: ”Pelasta Jumala minun poikani, anna rauha maahan!”

Tuli päivä, jolloin isku sattui kohdalle. Martti oli kaatunut. Oli kuin olisin painunut johonkin pohjattomaan syvyyteen, josta ei olisi ylösnousua. Senkin aika joskus tuli. Etsimistä, etsimistä. Missä hän on? Ruumista ei löytynyt. Tieto ja järki sanoi tapahtuneen todeksi. Sydän ei uskonut. Se odotti ja odotti.

Vaikka ihmeellinen näkemyskin oli tapahtunut kaatumisen aikaan: Väki oli aamiaisella ruokapöydässä, josta katselin ulos aurinkoiselle keväthangelle. Yhtäkkiä tuli tunne, että mieheni makaa hangella, ja hanki käy verestä punaiseksi. Purskahdin itkuun ja juoksin pois toisten katsoessa ihmeissään jälkeeni. Jälkeenpäin tarkastettaessa aika oli sama, kun mieheni oli saanut surmanluodin.

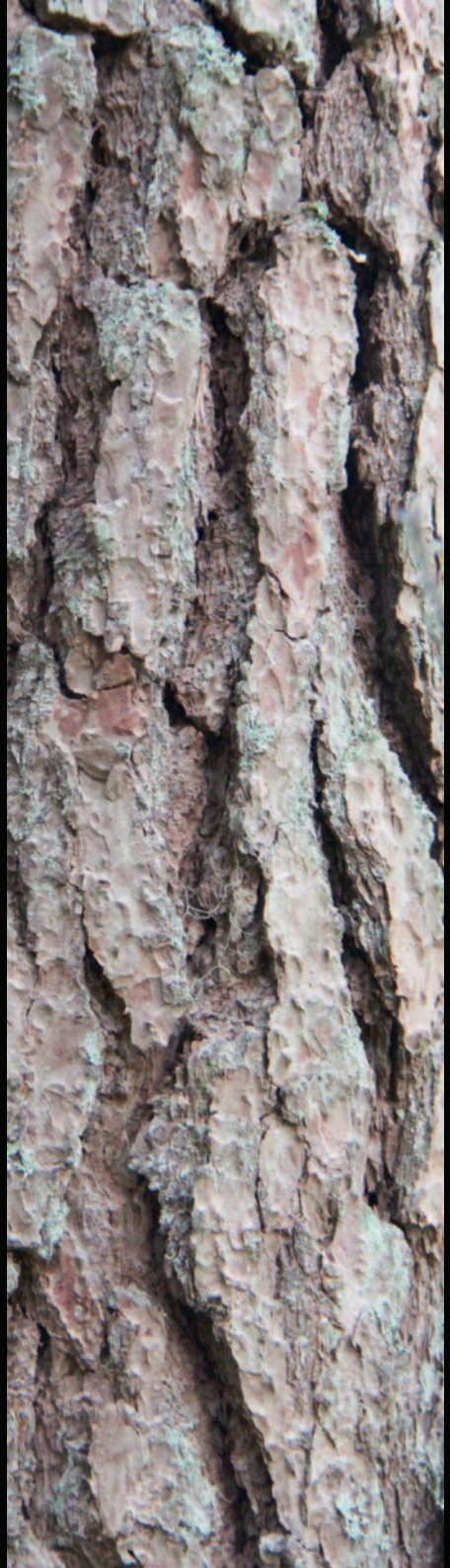
Muistojuhlakin pidettiin. Kaikki oli kuin unta. Mieleen on jäänyt erään vanhanemännän tervehdys tilaisuuteen tullessaan: ”Kyllä sinä olet vielä onnellinen ihminen, kun voit noin itkeä. Kun elämä on oikein kovaa, ei voi edes itkeä, vaan rinnassa tekee kipeää.” Kuinka nuori leski olisi voinut ymmärtää, että elämässä voi olla vielä jotain muuta raskaampaa. Myöhemmin hän ymmärsi, miten kuolemakin oli kaunista, ylentävää.

Maaliskuun 13. päivä 1940. Yhtäkkiä huomasi kevään enteitä ilmassa. Kova pakkanen oli laantunut. Aurinko paistoi, ja joka vesipisara tipahteli räystäistä. Koko talvi oli ollut

yhtä samaa kovaa pakkasta ja ahdistusta. Silloin kuului radiosta, että on tehty rauha Neuvostoliiton kanssa tästä päivästä alkaen ja rauhanehdot ovat seuraavat ... - Kuulkaa nyt, pääministeri lukee rauhanehtoja.

- Älä nyt hulluja puhu, eihän tuo ole pääministerin äänikään, toisen puolen propagandaa vain, väitti mamma vastaan. Mutta kun asiaa jatkuvasti toistettiin, oli se vihdoin uskottava todeksi. Rauha oli jotain ihmeellistä, mutta miksi sen ehdot olivat vaatineet niin paljon? Tuntui henkilökohtaisesti katkeralta, kun juuri edellisenä päivänä oli vietetty oman miehen muistotilaisuutta.

Talossa oli silloin evakkona mm. vanha, hyvä ja hurskas käkisalmelaismummo. Mummo kuunteli myöskin uutiset. Sinne jäi rakas kotimökki ja kaikki muu. Mummo huokaili muutaman kerran, vetäytyi yksinäisyyteensä ja pyyhkäisi salaa silmäkulmaansa. Illalla mummo jätti tämän surunlaakson. Pihlajaveden hautausmaasta tuli hänen viimeinen lepopaikkansa.

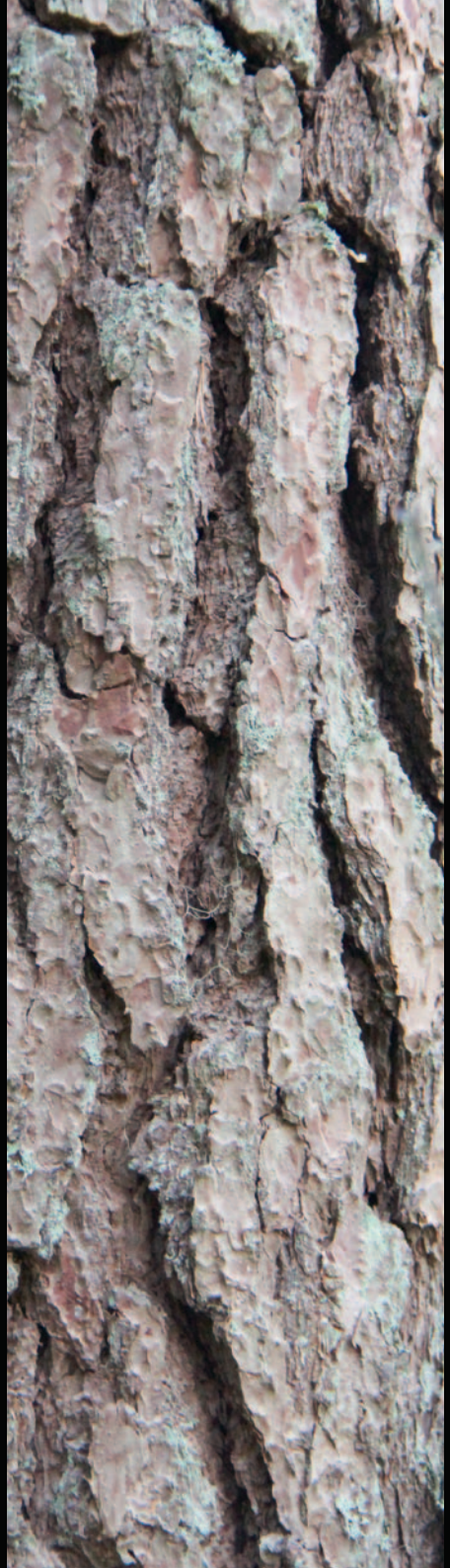

Pihlajaveden miehet seisoivat koko sodan ajan Taipaleella. Taipaleenjoki, kuolemanjoki... Komppanian vaiheista kerrotaan mm. kirjoissa ”Taipale, tavanmukaista tykistötulta” ja ”Tapahtui Taipaleessa”. Jokaisen sankarin kohdalla olisi kerrottava oma sankaritarinansa. Monta miestä Pihlajavesi saatteli talvisodasta sankarihautaan. Useita oli vielä sotasairaaloissa. Kun keväällä joukot kokoontuivat yhteiseen jumalanpalvelukseen kotikirkkoon, olivat joukot harvenneet. Silloin sydän huusi kaikkein voimakkaimmin joukosta puuttuvia rakkaita. Monet nuoret miehet olivat käyneet sinä talvena paljaspäisiksi.

Toukokuussa siunattiin poissaolevat. Jokaiselle muodostetttiin oma hauta. Haudalle laskettiin syreenikimppu. Kaikki haudat aina kukitettiin. Henki harhaili kuitenkin. Hauta oli epätodellinen. Vuosien kuluessa se löytyi jossain luonnon helmassa, kun tunsi olevansa saman Kaikkivaltiaan silmän alla, saman taivaan ja auringon valaisemana, saman kevätlinnun säveliään puun oksalla laulaessa.

Oli kuin hengähdystaukoa sotien välissä. Ihmiset oivat levottomia. Kuljettiin, liikuttiin. Karjalaisväestö etsi asuinsijojaan. Se etsi tavaroitaan, etsi sukulaisiaan, tuttaviaan, Sotilaita oli liikkeellä enempi kuin tavallisesti; kotiutettavia, lomalaisia, sairaaloista palaavia. Junat ja häkäkaasulla kulkevat linja- ja postiautot olivat aina niin täynnä väkeä, etteivät kaikki matkustajat päässeet mukaan. Karjalaiset palailivat kotiseuduilleen, jos siihen oli tilaisuus. Ajassa oli niin paljon surua, kaaosta ja muutoksia kaiken jälkeen, että aika on kuin epätodellisena kadonnut muistoistakin.

Kesä 1941 - jälleen sävähdys. Reserviläiset kutsuttiin taas kokoon. Lähdettävä oli kuten ennenkin. Lähtö ei kuitenkaan ollut enää yksityiselle sotilaalle yhtä intomielinen kuin ensi kerralla. Nyt tiedettiin jo mitä sota oli. Napisematta kuitenkin yhteen kokoonnuttiin. Kauniina kesäaamuna paikallispäällikkö H. Puusaari piti jälleen lähteville isänmaallisuutta uhkuvan puheen, josta joku myöhemmin tiedusti, että sittenkö mekin vasta

sankareita olemme, kun paareilla palaamme.

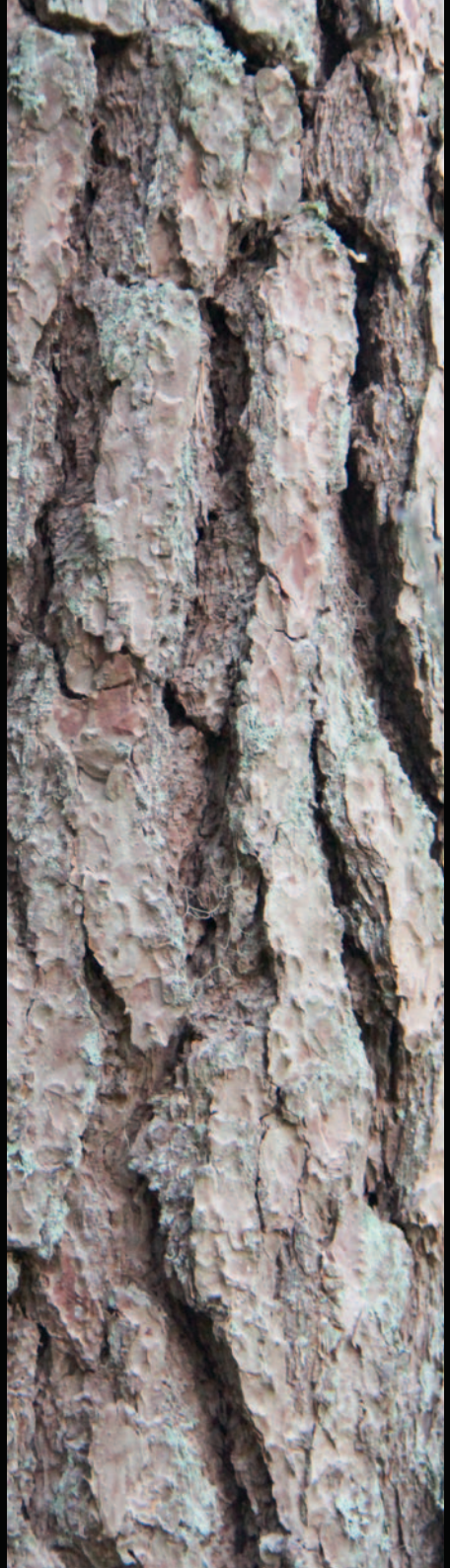
Jälleen joukko lähti marssien Keuruun tielle ja kohti itää. Nuorisoseuran talon pihaan jäi jälleen muutamia lottia ja vanhempia miehiä seuraamaan katseillaan lähteviä ja lähettämään siunaavat ajatukset mukaan. Mitä tulevaisuus tulisi tuomaan mukanaan oli kaikille tuntematonta. Jälleen kodit täytti sama jännitys, huoli, surut. Jälleen kirjeniput lisääntyivät, tapahtumat, vaikutelmat kuvastuivat niissä. Muistelijalla ei kuitenkaan enää ollut läheistä kertojaa.

Tuskin omat miehet olivat lähteneet, kun pitäjään tuli 2500 reserviläistä. Reserviläisten kokoontumispaikat tahdottiin järjestää hiljaisille suojatuille seuduille. Reserviläisiä oli majoitettu Sompin, Leppälän ja Rantakömin taloihin sekä nuorisoseurantaloon.

Ensimmäisten reserviläisten ryhmä saapui talon pihaan. Olivat B-luokan miehiä, joita oli keräilty ympäri maan. Juna oli tullut yhtä mittaa jostain Joensuun tienoilta. Umpi-

vaunut, kuumaa ja janoa. Miehet olivat pahalla päällä. He heittäytyivät pihaan maata, kuka reppunsa, kuka minkäkin päälle. Nuoret vänrikit koettivat saada joukkoa järjestykseen, ilmoittautumiseen. Miehet makasivat vain. Tuli vanhempi kapteeni. Hän huusi ja hyppi rapulla. Miehet makasivat ja huusivat vastaan. Lotat koettivat jotenkin saada joukkoa muonitetuksi. Pöydät tahtoivat ruokailussa nurin mennä. Huomenissa tuli vielä joku suurempi upseeri Haapamäeltä. Miehet olivat jo levänneet, ruokailleet ja rauhoittuneet, ja kaikki lähti vähitellen luistamaan täysin rauhallisesti.

Toisen kerran tuli jälleen uusi ryhmä, nyt ikämiehiä. Kaikki viimeisen päälle järjestyksessä, miehet rauhallisia ja ystävällisiä. Eivät moittineet muonitusta tai muuta. Mitäs joukkoa nyt tuli? tiedustivat lotat ihmeissään. Olivat Pohjanmaan; Lapuan, Ylistaron, Isokyrön ym. isäntämiehiä, rauhallisia maanviljelijöitä, jotka suhtautuivat rauhallisesti tilanteeseen, eivätkä osoittaneet viattomalle lähimmäiselleen mieltä.

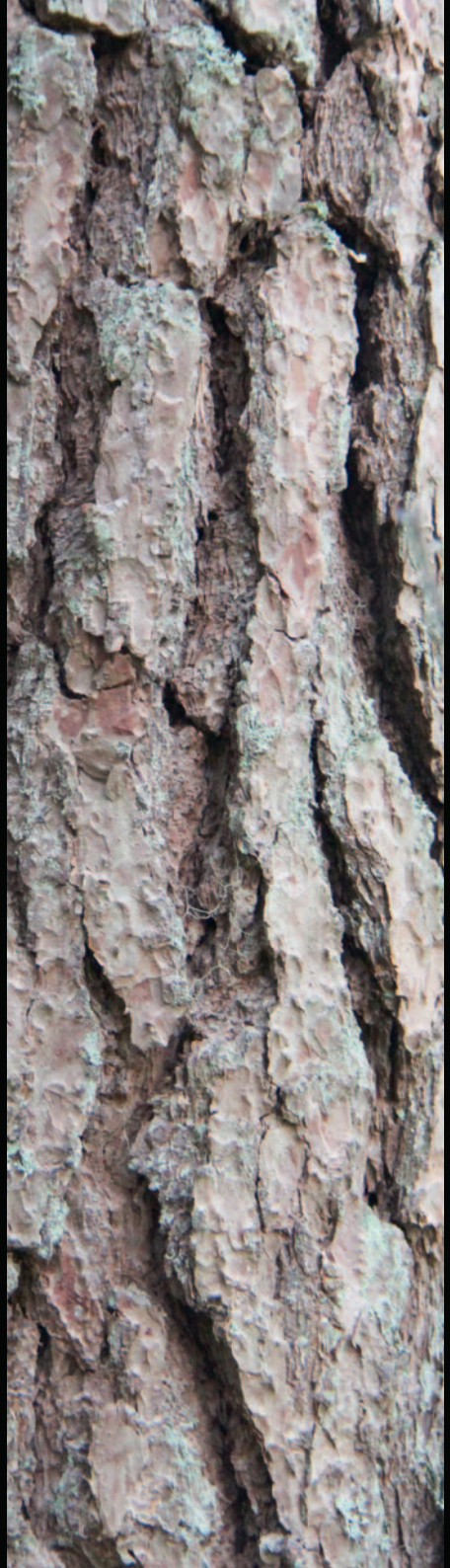

Joukot vaihtuivat nopeasti. Taistelut olivat käynnissä ja kovat. Täydennysmiehiä tarvittiin. Kun uusia miehiä piti lähettää, kysyttiin usein vapaaehtoisia lähtijöitä. Oli vanhoja miehiä, jotka sanoivat tietävänsä mitä sota on, eivätkä lähde vapaaehtoisesti, vasta sitten kun määrätään. Mutta koulutuskeskukseen saapuivat mm. 16- ja 18-vuotiaat vapaaehtoiset partio-koululaispojat. Aina valmiina auttamaan. Hyvistä kodeista, kauniita poikia. Aina kun rintamalle lähtijöitä kysyttiin, pojat olivat valmiita lähtemään. ”Kolmas sota on menossa, eikä me päästä lähtemään ollenkaan.” Vanhat miehet puhelivat: ”Voi poikaparat, eivät tiedä mihin pyrkivät, tuollaiset vasta-alkajat siellä heti tapattavat itsensä.”

Niin pojat joskus lähtivät. Kirje kertoo: ”... Poissa olen minä sieltä kauniista ja rauhallisesta Rantakömistä. Kaukana täällä synkässä korvessa. Täällä on niin outoa ja vierasta, ja tunnen itseni niin yksinäiseksi ... ajatukset suuntautuvat sinne kauas länteen yli vetten ja peltojen. ... Ensin junalla niin kauas kuin

rataa riitti eli Hyrynsalmelle, sieltä Suomussalmen taistelutantereitten läpi Juntusrantaan, sitten jälleen autolla kolmatta sataa kilometriä Kiestingin suuntaan... Sohvanan kylä oli kokonaan poltettu. ... Metsät olivat kookkaampia kuin Suomen puolella, mutta ilman hoitoa surkeassa kunnossa... Näitä pitkiä teitä reunustaa myös monessa paikassa pienet puuristit, joitten alla useimmin makaa iivana...mutta myöskin suomalainen tai saksalainen urhea sotilas on saanut viimeisen leposijansa... Menetykset ovat olleet suuret, liiankin suuret, mutta tuskin mikään uhri on liian suuri, kun kyseessä on isänmaan tulevaisuus ja Karjalan vapaus... Näitten taistelutantereille jääneitten tovereittemme teot velvoittavat meitä jäljellä olevia tekemään kaikkemme niin, että pieni maamme voisi vastaisuudessa kulkea valoisampaa tulevaisuutta kohden. Meidän nykyisistä riveistämme eivät kaikki tietenkään palaa sinne rakkaille kotikunnaille. He saavuttavat täällä korkeimman voittonsa

- isänmaansankarin nimen.”

Myöhemmän kirjeen yllä luki: Pyhällä maalla. ” Rauhan kaipuuta todistaa jo... monet täällä havittelevat rauhaa, laskevat päiviä ja päiviä, mutta yhä vain turhaan...pelkään, että tämä kuolinkamppailu vie pitkän ajan. Toivoa vain pitää, että se meidän osaltamme loppuu aikaisemmin.” Edellä olevien kirjeiden kirjoittaja, kuten hänen nuoret toverinsakin, saivat sankarin nimen. Sitä ennen oli koettu jo monta pitkää ja vaikeata vaihetta.

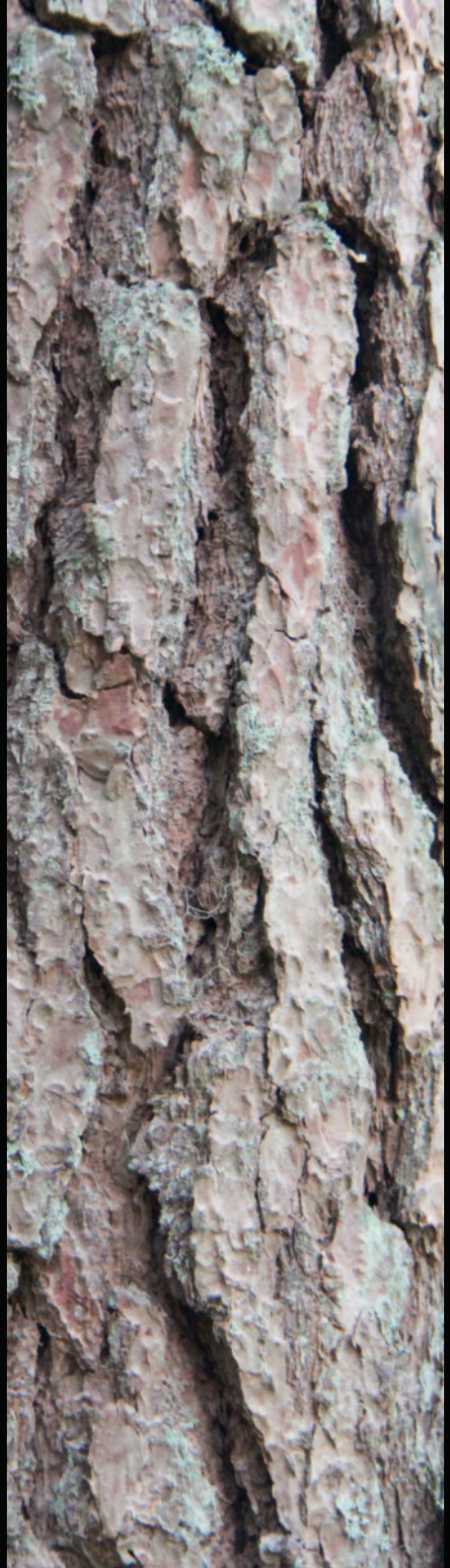
Eräs järkytys nousee mieleen koulutusjoukoista. Istuin pimeänä syysiltana yksin suuressa tuvassa käsitöitä tehden ja radiota kuunnellen. Yhtäkkiä takanani oli partainen, likainen, omituisesti käyttäytyvä sotilas. ”Muistatteko minut kesältä, kun 16 miestä lähdettiin tuosta pihasta. Kaikki ovat kaatuneet. Minä yksin olen tässä jäljellä.” Mies oli humalassa, hypännyt junasta ja poikennut jotain kesällisiä tavaroitaan etsimään. Jotain kuolleiden seasta noussutta oli miehessä.

Oman pitäjän menetykset olivat jälleen suuret. Sankarihauta-alue laajeni jälleen.

Paikallispäällikkö ja reserviläiset saattelivat sankarit aina kunniakkaasti asemalta Koipikankaalle. Sattui esimerkiksi niin, että eräs isä oli asemalla asioillaan ja katsoi junasta jätettyjen arkkujen nimikilpiä ja totesi yllätykseksi oman poikansakin nimen erään arkun päässä. Tieto ei ollut vielä saapunut.

Seurakunnassa ei kaikin ajoin ollut omaa pappiakaan. Muutamia sankarihautauksia toimittivat koulutuskeskuksen joukoissa olleet papit. Sotavuosina oli joskus tilanne, että kun oli suurempi sankarihauta umpeen luotava, ei sen luontiin ollut miehiä apuun, vaan lotta-tytöt tulivat seuraavana päivänä auttamaan vanhaa haudankaivajaa haudan umpeen luonnissa.

Pihlajaveden miehet joutuivat menemään Kannaksen kautta Inkeriin, Aleksandrowoskij-Jossaila. Nuorempiin ikäluokkiin kuuluvat menivät Suojärven kautta Syvärille. Sotasairaalaan saapui monta miestä Äänislinnan suunnalta. Mukana olleet voisivat kertoa enempi tapahtumista ja vaiheista.

Koska lotat oli koulutettu erilaisiin tehtäviin, olivat he myöskin jollain lailla sotalain alaisia. Sotilaspiiristä tuli ilmoitus, jossa pyydettiin lähettämään niin ja niin monta lottaa töihin sotasairaaloihin, viestityksiin, ilmavalvontaan, kanttiineihin jne. Lotat katsoivat isänmaalliseksi velvollisuudekseen lähteä. Tuskinpa perheettömällä, koulutetulla lotalla olisi aina ollut mahdollisuutta kieltäytyäkään lähtemästä. Vaikka kaikki sairaanhoitajat oli asemaan katsomatta määrätty tehtäviin, ei sotasairaaloihin olisi mistään saatu riittävästi työvoimaa ilman lääkintälottien apua. Lottain työ oli pyyteetöntä, altista palvelua, jossa usein jouduttiin samojen vaarojen alaisiksi kuin sotilaatkin. Erilaisissa tehtävissä oli täältäkin komennettuna 15-20 lottaa. Muutamat joutuivat käymään kenttäsairaaloissa aina Syvärillä saakka. Kotirintamalla työskenteli tavalla tai toisella melkein jokainen nainen.

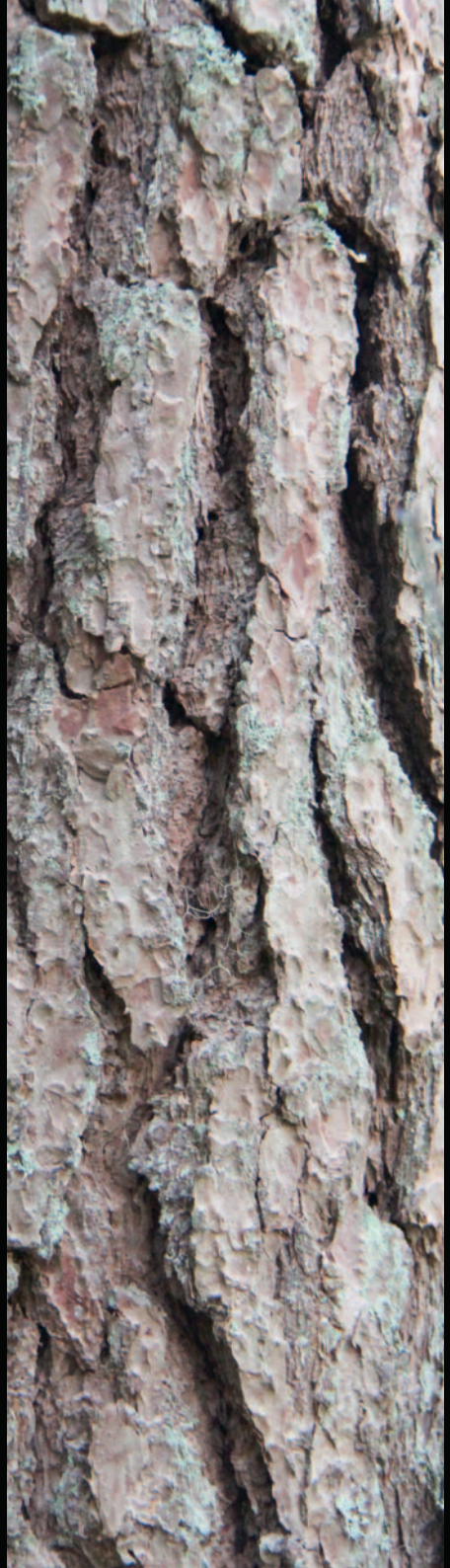
Siirtolaisia, siirtolaisia. Karjalan väestö oli joutunut uudestaan lähtemään. Ne, jotka talvisodan kynnyksellä olivat arvanneet tilan-

teen ja kerinneet jotain lähettämään poiskin, joutivat lähtemään nyt paljain käsin yhdessä perääntyvän armeijan kanssa.

Taloon oli sijoitettu inkeriläisvanhus. Hänen ainoana omaisuutenaan oli kylästä pelastettu Raamattu. Ei vanhus muuta tuntunut kaipaavankaan. Sen lukeminen riitti hänen elämän sisällöksen. Muitakin inkeriläisiä oli.

Pihlajavedelle oli määrätty sijoitettavaksi Lumijoen kunta. Rautateillä olleessa kaaoksessa lumijokelaisia kuljettava juna käännettiin vahingossa etelään päin. Jonnekin sinne se sitten purettiin. Tänne tuli sitten väkeä pääasiassa Pyhäjärveltä, Vuokselasta jne. Parhaalla aikaa oli siirtolaisia noin 2500.

Karjalaiset olivat joutuneet kulkemaan maitse pitkiäkin matkoja. Esimerkiksi Rantakömin Helvi-emäntä oli tullut hevosella Pyhäjärveltä Multialle. Eräässä sisäsuomalaisessa pitäjässä siirtoväen kokoontumiskeskuksessa saattoi nähdä, miten nainen

toisensa jälkeen oli lehmineen matkannut pitkät kilometrit, saanut ne varattuun aitaukseen jätetyksi ja niin istahtanut kaivonkannelle aikaisemmin saapuneiden joukkoon. Iho oli päivänpolttama, jalat ahavoituneet, ehkä rakoillakin. Ei siinä itketty, ei valitettu. Pieni vilkaisu uuteen tulijaan, pieni sutkaus ja hersyvä nauru. Sisäsuomalainen ei voinut muuta kuin ihmetellä.

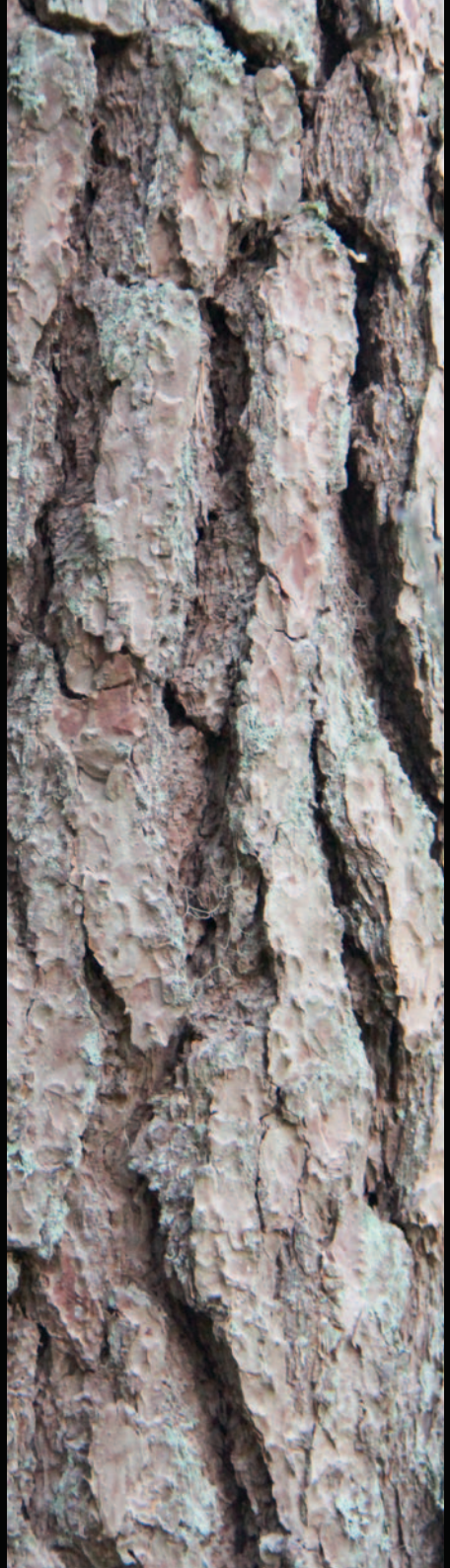
Naiset sitten hoitivat karjaansa, lypsivät jne. kunnes jatkoivat matkaansa sijoituspaikkoihin. Kylän naiset tulivat aina tarhalle maitokannuineen ostamaan pimeää maitoa. He olivat hyvin puettuja, kammattuja ja heillä oli aikaa rupatella toistensa kanssa. Kerranpa oli karjalaisemäntä, joka yksin hoiteli karjaansa, tuumannut: ”Ennen minä kaadan maidon vaikka maantienojaan ennen kuin teille annan.” Kylän rouvat tuumivat, että olipa äkäinen emäntä ja astelivat rauhallisina koteihinsa.

Sota alkoi 30.11.1939 ja päättyi 25.4.1945. Jotkin asevelvolliset joutuivat olemaan yhtä

mittaa palveluksessa kuudettakin vuotta; siitä suurimman ajan silmätysten kuoleman kanssa. Sodissa kaatui yli 80000, haavoittui 200000 ja jäi invalidiksi 60000.

Pihlajaveden sankarihaudoille pystytettiin myöhemmin 121 graniittiristiä. Karjalaiset halusivat omat sankarinsa haudattavaksi eri paikkaan, koska he uskoivat vielä voivansa palata takaisin omille seuduilleen ja viedä sankariensa tomumajat sinne. Invalideja oli ehkä 70–80 ja sotaorpoja noin 130–140.

Silloin kysyttiin, mikä on pitäjän tulevaisuus. Silloin kuitenkin sanottiin, että joukkoomme palanneet miehet ovat vielä parhaassa iässä, haavat arpeutuneet. Mutta mitä tiedämme parinkymmenen vuoden jälkeen, kun miehet vanhenevat. Eivät sotavuodet voineet mennä ohi jälkiä jättämättä. Noin 30 vuoden jälkeen asiaa tarkasteltaessa oli sotaveteraanien riveissä tapahtunut suuri poistumismäärä. Sinne olivat kotityönsä ääreen kaatuneet miehuusiässään olevat miehet. Oli mennyt Väinö Sääksniemi, Eino Kaakkomä-

ki, Onni Rantakömi, Voitto Koivuranta, Unto Kankimäki, Mikko Pajunen, Onni Sipilä, Onni Koskela, Eeli Hakala ja monia muita, joiden nimiä ei ulkoa muista.

Ennen oli Pihlajaveden asutus koostunut hämäläisten, savolaisten ja pohjalaisten sekoituksesta. Sotavuosien karjalaiset ovat siihen nyt antaneet oman voimakkaan panoksensa. Useassa Pihlajaveden asumuksessa on emäntä tai isäntä karjalainen.

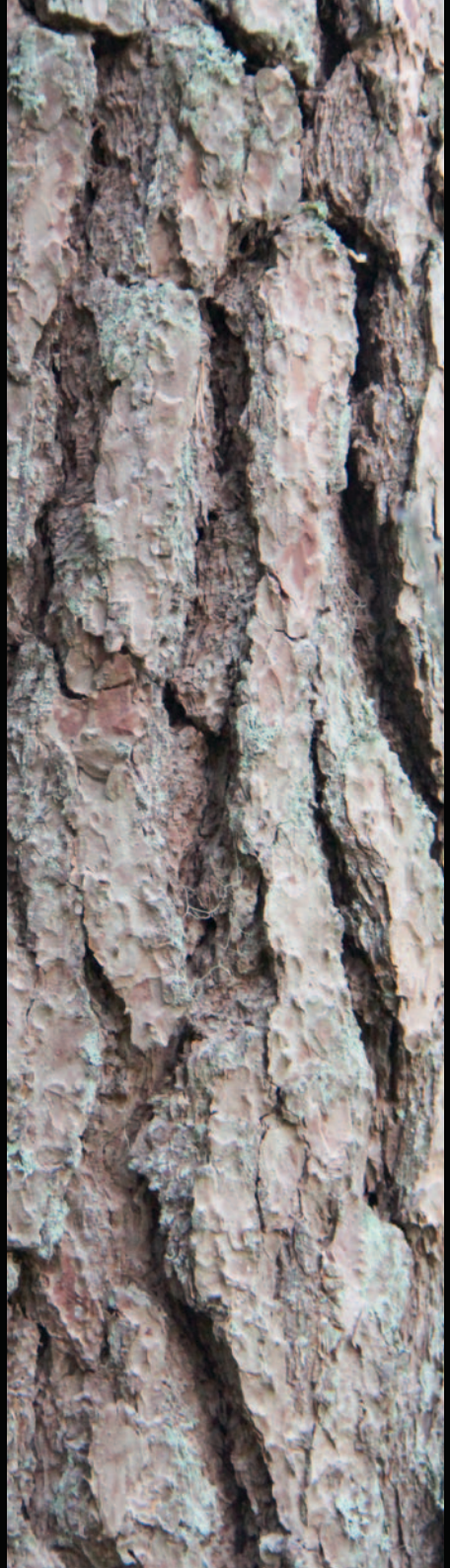
Nyt oli Koipikankaan hautausmaa tuttu ja läheinen. Sinne teki mieli. Juhla ei tuntunut juhlalta ennen kuin oli kerinnyt viedä kukkasensa tai kynttilänsä sankarihaudalle. Omaiset liikkuivat siellä yksitellen. Joku jouluaatto päätettiin mennä yhtä aikaa sankarihaudalle. Sitten pyydettiin pappikin mukaan ja niin vakiintui jouluaattoina sankarihautojen kynttilöiden sytytys. Myöhemmin se jäi seurakunnan huoleksi ja on tullut käytäntöön jo kaikilla haudoilla.

Sankareiden omaisten rivit ovat harven-

neet. Vanhemmista on tullut harmaapäisiä vanhuksia, sotaorvot ovat keski-ikäisiä ja heidän lapsensa käyvät jo haudoilla. Sankareita on muistettu säännöllisesti juhlapäivinä. Elävässä elämässä vuosien kuluessa heidän arvoaan on himmennettykin.

Joka itsenäisyyspäivän iltahämyssä vanhenevat omaiset seisovat iltahämyssä vieläkin juhlamielellä ja liikuttuneina katsoen, miten nuoret kädet kantavat palavia tulisoihtuja kaksi kilometriä asemalta sankarihaudalle tuulesta ja lumisateesta huolimatta. Sieltä on tullut koko kylän nuoriso- ja lapsijoukko kulkueena.

Yli 30 vuotta oli puhuttu omaisten surusta. Vuonna 1970 puhui sankarihaudalla nuoren polven edustaja Ilkka Arponen: ”Me olemme jo sukupolvea, jotka olemme syntyneet ja eläneet rauhan aikana. Me emme enää voi ajatella kaikista asioista samoin kuin vanhempi ikäpolvi. Me tahdomme katsoa tulevaisuuteen...”

Emme tahdo, että näiden sotavuosien suruja tahdotaan nuoremmille taakaksi tallettaa. On aika nuoren polven luoda entiseltä pohjalta uutta. Vanha tahtoisi aivan kuin huutaa nuoremmille ja kaikille: Kiitos teille lapset, jotka tulisoihtuja kannoitte. Tälläkin teolla ja perinteellä te kasvatte kiinni kotiseutuun ja kaikkeen siihen, mikä on ollut arvokasta läpi sukupolvien. Näin iskette te jalkanne kiinni kotoiseen maaperään, joka auttaa teitä sortumasta ja hukkumasta suuren maailman turuilla.

Aino Korja
(kirj. 1970-luvun alkupuolella)

Lopuksi

On tapahtunut ihme

eihän tätä voisi uskoa, ei tätä käsittää, ei sitten mitenkään perustella, mutta kaikesta huolimatta Pihlajavedellä on tapahtunut ihme, ihan vuoden sisällä. Monesti niin erilainen, eri kuppikuntiin lokeroitunut Pihlajavesi on kuin juuri ihastuksen kokenut nuorukainen. Pihlajaveden eri yhteisöt etunenässä ovat selkeästi ilmaisseet halunsa koettaa löytää sellaiset yhteistyön sävelet, mitkä soivat koko Pihlajaveden alueella. Kirkkaus Keuruun ja Pihlajaveen –kirjan hankesuunnitelmaa laadittaessa ei moisesta yhteen hiileen puhaltamisesta ollut merkkejä. Kaikki voi muuttua ja vieläpä hetkessä.

Rakkautta on turha yrittää synnyttää, on aivan voimavarojen tuhlausta keinotekoisesti herätellä. Rakkaus ja yhteenkuuluvaisuuden tunne on tai sitten ei. Nyt tällaista on ilmassa. Pihlajavesi on saanut uuden etsikkoaikansa ja tätä ei ole nyt menettäminen. Varmaa on, että vieraita, monenmoista lupaavia profeettoja ja myös juudaksia on liikkeellä ketunhäntä kainalossa.

Uuden vireiden kipinän synnyttäjää on vaikeaa nimetä, kun aktiivisuuden takana lienee useampi tekijä. Ihan merkityksetön ei kuitenkaan liene Suomen Nuorisoseurat ry:n Palvelutuulihanke, joka vuosi sitten rantautui Pihlajavedelle Pihlajaveden Nuorisoseuran innoittamana. Kaksi nuorta naista Päivi Kaski ja Anu Viitala saivat pihlajavetiset liikkeelle ensin info-tapaamisessa ja sen jälkeen säännöllisesti kuukausittain. Näin syntyi vuoropuhelu, mikä jatkuu yhä.

Oma vaikutuksensa Pihlajaveden uuteen tulemiseen löytyy varsinkin asemanseudun aktivoitumisesta. Pitkään asemanseudulla

toimi Pihlajaveden kylätoimikunta. Välillä toiminta oli aktiivista, välillä tervanjuontia. Lopulta toiminta hiipui kokonaan. Nyt uusien tuulien puhaltaessa kaapista ei kaivettu vanhaa kylätoimintaa, vaan perustettiin ja rekisteröitiin aivan uusi Pihlajaveden kyläyhdistys, jonka ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Jyrki Jartti.

Pihlajaveden Urheilijoiden peräsimessä hääri kokonaista 43 vuotta Matti Saarinen. Samalla tavalla kalustoon on kuulunut sihteeri Eeva-Leena Kallio, joka ilmoitti kevään 2013 vuosikokouksessa, että ensi vuonna hänenkin on syytä antaa tilaa nuoremmille. Nyt Pihlajaveden Urheilijat sai uudeksi puheenjohtajakseen Jussi Kallion. Matti Saarinen jatkaa vielä hallituksen jäsenenä.

Pihlajaveden Nuorisoseuran ideoinnin kautta talvelle syntyi mm. ihkauusi tempaus, karvahattutemppu.

Kun vielä Karimon Kyläyhdistys jatkaa läntisen Pihlajaveden kyläyhdistyksenä aktiivista toimintaansa Karansalmen kylätaloilta käsin, niin Korpikirjasto ry:n on turvallista toimia Pihlajaveden kulttuurin lähettiläänä, sellaisena pilottina, mitä Karhulankylän Työväenyhdistys oli aloittaessaan toimintansa runsas 100 vuotta sitten. Vieläkin hyvässä kunnossa oleva Karhulankylän työväentalo on yhä yksi Pihlajaveden historian arvokkaista perinnerakennuksista.

Sellainen on myös Pihlajaveden kotiseutuyhdistyksen talo ja koko pihapiiri Kolehmanmäellä. Kotiseutuyhdistys otti varaslähdön ja aloitti Pihlajaveden uuden tulemisen jo muutamaa vuotta aikaisemmin. Kotiseutuajatus elää tällä hetkellä Pihlajavedellä voimakkaampana kuin vuosikymmeniin.

Jotta elämämme olisi kaikin puolin turvallista, niin tästä puolesta pitää huolen Pihlajaveden VPK, oma palokuntamme, pitkän kokemuksensa kautta, käytössään olevine tasokkaine paloautoineen ja sairaskuljetusautoineenkin. Palokunta-ajatuskin elää Pihlajavedellä yhä voimallista aikaansa. Uutta

sukupolvea on tulossa, mikä lämmittää VPK-konkaria Mikko Kalliota ja nuorta palopäällikköämme Jarkko Jokista.

Pihlajaveden uuden tulemisen symbolina voidaan pitää vappuna 2013 avattua Kauppalaa Pihlajaveden Asemanseudulla. Kauppala on pihlajavetisten olohuone, on monitoimitalo, kauppa, kahvila, kirjasto, kokoustila ja paljon muuta.

Keuruun seurakunnan rooli moninaisten toimintojen järjestäjänä, kirkkojen, srk-talon, Leirisaaren ja hautausmaan ylläpitäjänä on hyvin tärkeässä roolissa. Kun Keuruun kaupunkikin katsoisi Pihlajaveden moninaista toimintaa ja ymmärtäisi, että tästä halusta synnyttää uutta voisi löytyä koko laajan kaupunkikonsernin pelastaja, niin tällöin enää ei mieleen työntyisi halu lopettaa Pihlajaveden tervettä aktiivista koulua ja tällöin puheet koulun siirtämisestä tarkkailtavien listalle voisi unohtaa.

Edellä kuvattu on rohkaisevaa. Tässä tilanteessa ja näissä ympyröissä Korpikirjasto ry. työsti Pihlajavedelle Kirkkaus Keuruun ja Pihlajaveen –kirjan, tämän, mikä on juu-

ri päättymässä. Selaillessa ja myös lukiessa kirjasta toivon mukaan välittyy kuva Pihlajavedestä. Suppean taustojen kerronnan kautta on mahdollisuus löytää syy-seuraussuhteita ja ymmärrystä sille, ettei elämä ole aina vain myötätuulta.

Kirjan päämäärä on jo nimensäkin puolesta välittää sellainen kaunis kuva Pihlajavedestä, mikä on realismia. Materiaalia syntyi tuhansia sivuja, mistä tässä kirjassa on vain pieni osa. Työnä kirjan työstäminen oli paljon suurempi urakka kuin hankesuunnitelmaa laadittaessa osattiin edes kuvitella. Tämän vuoksi kirjan sivumääräkin kaksinkertaistui.

Joka tapauksessa suuri yllätys oli se toimintojen ja historiallisesti merkittävien paikkojen ja rakennusten suuri määrä, mitä Pihlajavedeltä löytyi. Moni paikkakuntalainenkin, joka pääsi hiukan vilkaisemaan kirjaa ennakkoon, pääsi toteamaan, että ”onks meillä kaikkea tuota, eipä ole tullut mieleenkään!”

Tämä kirja toimii, toivon mukaan, jatkeena jo käynnistyneelle laajan Pihlajaveden toi-

mintojen yhteistoiminnalle. Ajatuksena on, että Kirkkaus Keuruun ja Pihlajaveen –kirja on Pihlajaveden kuva maailmalle, sellainen postikortti, mitä kehtaa näyttää ja tämän kautta synnyttää kiinnostuksen paikkakuntakuntaa kohtaan.

Tässä oli hiukan vanhaa ja uutta Pihlajavettä. Paljon jäi mainitsematta, mutta toiminnallisesti Pihlajaveden elämä kestää kyllä vertailun minkä kylän kanssa tahansa. Tällä menolla ei liene aivan tuulesta, Palvelutuulestakaan, temmattua puhua Pihlajavedestä vuoden kylänä Keski-Suomessa, jos ei vielä. niin muutaman vuoden kuluttua..

Ilari Kotimäki
kirjan työstäjä, kokoaja, kirjoittaja

Korpikirjasto ry